

ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต:
กรณีศึกษาศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ๊เก้ง

นายสมชาย มนุจันทรัด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**The New Phenomenon of Vegetarian Custom in Phuket:
A Case Study of Jui Tui Tao Bo Keang Chinese Temple**

Mr. Somchai Manujuntharat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts in Thai Studies
School of Liberal Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปราบปรามการฉ้อโกงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต:
กรณีศึกษาศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้ง

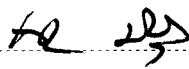
ชื่อและนามสกุล นายสมชาย มนูญรัตน์

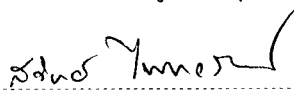
แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา

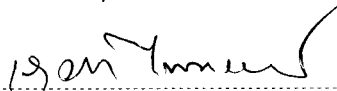
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

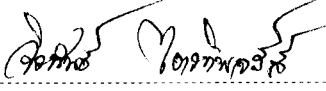
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์สุวิทย์ ไทพยวัฒน์
2. รองศาสตราจารย์เสาวภา ไทพยวัฒน์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส

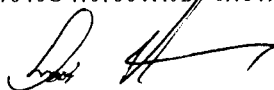
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุลศล)

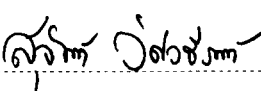
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ ไทพยวัฒน์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เสาวภา ไทพยวัฒน์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส)

 กรรมการ
(อาจารย์ นาวาโท ดร.อนุชา ม่วงใหญ่)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

 ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปราบปรามการฉ้อโกงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต:

กรณีศึกษาศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ผู้วิจัย นายสมชาย มนูญทรัพย์ ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์สุวิทย์ ไทพยวัฒน์ (2) รองศาสตราจารย์เสาวภา ไทพยวัฒน์

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยน ในจังหวัดภูเก็ต (2) ศึกษาการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต (3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน โดยใช้ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง ซึ่งเป็นศาลเจ้าเก่าแก่ที่รู้จักกันเป็นอย่างดีเป็นสนามวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารหลักฐานต่างๆ การสัมภาษณ์เจาะลึก และการจัดสนทนากลุ่ม พร้อมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้อุปกรณ์เสริมในการบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 26 คน ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ทางด้านพิธีกรรม ผู้สูงอายุ ม้าทรง กรรมการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง รวมทั้งกรรมการมูลนิธิจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ผลการวิจัยพบว่าประเพณีกินผักในวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ถือกำเนิดขึ้นราวปี พ.ศ. 2372 – 2445 โดยกลุ่มอั้งยี่ได้นำเอาพิธีกรรมของชาวคณะจิวจินแต่จิวที่ได้เปิดแสดงในเมืองภูเก็ตขณะนั้น มาปรับเปลี่ยนให้เป็นเครื่องมือในการรำลึกถึงราชวงศ์หมิง พร้อมกับการแสดงออกซึ่งอารยธรรมของชนชาวจีน เพื่อสร้างสังคมกลุ่มชาวจีนอพยพให้เป็นเอกภาพ โดยการบูชาองค์กิ้วอ่องไตแต่ทั้งในฐานะสมมุติศรัทธาเชื้อสายชาวจีน และเทพเจ้าประจำดวงดาวตามความเชื่อทางศาสนา ภายในศาลเจ้าเต้าโบ้เก้งที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ และชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ได้สืบสานประเพณีกินผักต่อกันมาตามภาระหน้าที่ผ่านกระบวนการทางสังคม โดยผู้เข้าร่วมงานประเพณีต่างยึดหลักในการปฏิบัติตนให้สะอาดทั้งกายและใจ ส่วนการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้า ยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการจัดงาน และการประกอบพิธีกรรมตามหลักเหตุผลความเชื่อทางศาสนา ซึ่งปัจจุบันรูปแบบการจัดงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ได้เปลี่ยนแปลงไป สะท้อนถึงแนวความคิด ความเชื่อ ของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง คือการเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร และโครงสร้างพิธีกรรมให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนชี้นำและเกื้อหนุน แต่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับการศึกษาจิตใจของชุมชน และกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้าเป็นสำคัญ ทั้งนี้สังคมควรตระหนักถึงคุณค่าด้านจิตใจ และด้านสุขภาพอนามัยที่ได้รับจากประเพณีกินผัก โดยไม่ยึดติดอยู่กับเรื่องอิทธิฤทธิ์อภินิหาร และควรสร้างความสมดุลของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ ประเพณีกินผัก ชาวไทยเชื้อสายจีน ภูเก็ต

Thesis title: The New Phenomenon of Vegetarian Custom in Phuket:
A Case Study of Jui Tui Tao Bo Keang Chinese Temple

Researcher: Mr. Somchai ManuJuntharat; **Degree:** Master of Arts (Thai Studies);

Thesis advisors: (1) Suwit Phaitayawat, Associate Professor; (2) Saowapa Phaitayawat, Associate Professor; (3) Dr. Jirapan Tritipjaras, Assistant Professor;

Academic year: 2008

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) explain the history and the purposes of the vegetarian custom of the Hokkien Chinese ancestors in Phuket; (2) study the continuous practice of the vegetarian custom of the Thai-Chinese in Phuket; and (3) identify the changes in the vegetarian custom using the recognized *Jui Tui Tao Bo Keang* Chinese Temple as a case study.

This qualitative research employed four approaches to collect data-document studies, in-depth interviews, focus group interviews, and participatory observations using a device to record the data. There were 26 key informants who were experts that were knowledgeable of the custom rituals, elders, the Chinese Temple's boards, the custom's committee, and the entranced devotees known as "Ma Song."

Results from the study showed that: The Phuket Vegetarian Custom is held from the first to the ninth day during the ninth lunar month of the Chinese calendar. The custom was first held by the Hokkien Chinese in Phuket in 1829 continued until 1902. "Angyee," a Chinese secret society in Phuket, customized the rituals of the Teochew Chinese opera group, who performed at that time, and used them to commemorate the Ming Dynasty as well as to communicate their Chinese civilization, and in order to form a united Chinese immigrant society. Following religious beliefs, the Hokkien Chinese worshipped "Kew Ong Tai Tay," the Han Chinese deity and God of the Stars, at the *Tao Bo Keang* Chinese Temple, which was specifically established to serve this belief. The Thai-Chinese in Phuket have continuously practiced the vegetarian custom as an obligation and societal process by following the custom principles of purity of mind and body. The custom at the *Tao Bo Keang* Chinese Temple was developed by the custom committee to encourage the practice of rituals respecting religious beliefs. The custom arrangements have changed reflecting the changes in people's thoughts and beliefs as time passes. The new phenomenon at *Jui Tui Tao Bo Keang* Chinese Temple was that the structure changed of its organization and rituals changed to allow the added participation of a large amount of people with public and local administrative organizational support and guidance. The decisions of the community and the leaders of the Chinese temple were the most important factor influencing the direction of the change. The community should be encouraged to appreciate the value of mind and health which are received from the vegetarian custom, not just the miracle power. Also, well-balanced changes should be created to serve the trend of globalization.

Keywords: Vegetarian Custom, Thai-Chinese People, Phuket

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของประเพณีท้องถิ่น และอนุมัติทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ไทยคดีศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้คำชี้แนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุศล ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ นาวาโท ดร.อนุชา ม่วงใหญ่ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ สุวิทย์ ไพทยวัฒน์ รองศาสตราจารย์เสาวภา ไพทยวัฒน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำทาง และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการมูลนิธิช่วยผู้ด้อยค่าไป๋แก๊ง และคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยผู้ด้อยค่าไป๋แก๊ง รวมทั้งมิตรสหายทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นไทยคดีศึกษาทุกท่าน ที่ให้กำลังใจกันและกันตลอดมา

และขอขอบคุณในกำลังใจ และความใส่ใจอาทรของสมาชิกในครอบครัว

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่องค์ที่อ่องได้แต่ องค์เจ้าไป๋เทียนจู้้น องค์เทพเจ้าทั้งปวงของชาวจีน และบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งบุพการี ด้วยความสำนึกในพระคุณเป็นอย่างสูง

นายสมชาย มนูญจันทร์

มีนาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประเด็นปัญหาการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่จะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
กรอบแนวคิดการวิจัย	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ตอนที่ 1 บริบทของศาลเจ้าจู้จ๋วยเต๋อโบ้เก็ง	40
ตอนที่ 2 ประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษ ชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต	55
ตอนที่ 3 การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน	112
ตอนที่ 5 นิยามศัพท์ที่พบจากการวิจัย	129
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
สรุปการวิจัย	133
อภิปรายผล	137
ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	144
ภาคผนวก	150
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	151
ข ภาพประกอบ	154
ค แบบสัมภาษณ์	185
ประวัติผู้วิจัย	192

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แนวคิดการวิจัย	35
ภาพที่ 4.1 แผนที่จังหวัดภูเก็ต	51
ภาพที่ 4.2 ฟังแสดงที่ตั้งศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง	52
ภาพที่ 4.3 ฟังภายในศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง	53
ภาพที่ 4.4 ฟังลำดับการสักการะองค์พระต่างๆในศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง	54
ภาพที่ 4.5 จุดปักกระบี่ไม้ไผ่ และเส้นทางขบวนอ้วเก็งของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง	106
ภาพที่ 5.1 ประวัติความเป็นมา การสืบสาน และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผัก ในจังหวัดภูเก็ต	136

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเพณีเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิต (Ways of Life) ของคนในสังคม และลักษณะองค์ประกอบนี้จะปรากฏอยู่ในทุกๆ ขั้นตอนการดำรงชีวิต จนกลายเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) (ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ และคณะ 2524: 49 อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ 2536: 15) ประเพณีกับสังคมจึงมีความเชื่อมโยงกัน เมื่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การศึกษาประเพณีใดในอดีต จะช่วยให้เข้าใจถึงประเพณีในปัจจุบัน และความเป็นไปของประเพณีในอนาคต (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ 2536: 15)

ความดังกล่าวข้างต้นบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของประเพณีกับวัฒนธรรม โดยประเพณีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลผลิตของคนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน และเมื่อสภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่นเดียวกับ “ประเพณีกินผัก” ที่ในอดีตกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนซึ่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเลกลุ่มใหญ่ที่เข้ามาอาศัยทำมาหากินอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ได้จัดให้มีขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน และมีการสืบทอดต่อกันมาโดยคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกหลานของชาวจีนเหล่านั้น จนเป็นประเพณีที่สำคัญประเพณีหนึ่งของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ซึ่งย่อมต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เจริญก้าวหน้าตามกาลเวลาโดยตลอด

นักวิชาการต่างมีความเห็นร่วมกันว่า ประเพณีกินผักของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตเป็นจุดแรกเริ่มก่อนที่จะมีการแพร่หลายไปสู่กลุ่มชาวจีนอื่นๆ และด้วยเหตุผลของความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า เมื่อได้ปฏิบัติแล้วจะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองทั้งด้านสุขภาพ และความเป็นสิริมงคลในการดำเนินชีวิต (เสาวภา ไพทยวัฒน์ 2542: 71) ประกอบกับการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่งผลให้ปัจจุบันมีการจัดงานประเพณีกินผักขึ้นในหลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่จะเรียกว่า “พิธีกินเจ” หรือ “ประเพณีถือศีล-กินเจ” โดยสถานที่ประกอบพิธีกรรมอาจจัดให้มีขึ้นภายในศาลเจ้า โรงเจ หรือวัดจีน และรูปแบบของการประกอบพิธีกรรม รวมทั้งการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจะแตกต่างกันไปตามความเชื่อ และ

ตามสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นๆ การจัดงานประเพณีกินผักที่แพร่ขยายมากขึ้นนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณีกินผักที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายจีนและเชื้อสายอื่นๆ รวมทั้งชาวต่างชาติที่ได้เข้าร่วมงานประเพณีนี้เป็นจำนวนมากด้วย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมนั้น

ในส่วนของจังหวัดภูเก็ต ประเพณีกินผักของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนในอดีตจะจัดให้มีขึ้นภายในศาลเจ้าประจำชุมชนที่มีบรรพบุรุษชาวจีนอาศัยอยู่ โดยรูปแบบของการจัดงานและการประกอบพิธีกรรม เป็นลักษณะของการผสมผสานความเชื่อระหว่างพุทธศาสนา การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ และการนับถือเทพเจ้า ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่ได้นำคิดต่อมาจากถิ่นกำเนิด และด้วยเอกลักษณ์เฉพาะของชนชาวจีนที่มีลักษณะชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) ที่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของตน การรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของชาวจีนเหล่านี้ จึงเป็นความพยายามในการที่จะธำรงรักษาวัฒนธรรม และสร้างเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน ซึ่งได้พยายามถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้รับสืบทอดต่อไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมที่ตนเองเห็นว่าดีงามนั้นต้องขาดตอน ไม่ต่อเนื่อง หรือสูญหายไป การสืบทอดทางวัฒนธรรมจึงเป็นหน้าที่หลักอันหนึ่งของสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อมา (สมบูรณ์ สุขสำราญ 2548: 561)

ปัจจุบันจำนวนศาลเจ้าในจังหวัดภูเก็ตที่จัดงานประเพณีกินผักมีเพิ่มมากขึ้น โดยมีพัฒนาการมาจากศาลเจ้าประจำตระกูล และด้วยการจัดสร้างศาลเจ้าขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะกระจายกันไป ในชุมชนต่างๆ ทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ต ทำให้ตลอดช่วง 9 วันของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต จะพบเห็นประชาชนส่วนใหญ่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว มีการใช้ธงสีเหลืองประดับประดาไปทั่วเมือง มีร้านขายอาหารจานด่วนที่ปรุงจากพืชผักล้วนๆ ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป และมีเสียงประทัดที่ดังสนั่นในบริเวณศาลเจ้า ตลอดจนตามท้องถนนที่เป็นเส้นทางของขบวนแห่องค์พระ นอกจากนี้ยังมีการประทับทรงขององค์พระ ซึ่งเป็นการปรากฏตัวขององค์เทพเจ้าของชาวจีนในร่างของม้าทรง เพื่อทำการประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงการใช้เหล็กแหลมหรืออาวุธมีคมหลากหลายชนิดตีมีแทงตามร่างกายของม้าทรงที่องค์เทพเจ้ากำลังเข้าประทับทรง คูประหนึ่งเป็นการแสดงอิทธิฤทธิ์อภินิหารขององค์เทพเจ้า อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและเป็นจุดเด่นของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต

ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างไปจากอดีต โดยสภาพของสังคมที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตในปัจจุบัน ได้ก่อเกิดปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต เช่น จำนวนที่เพิ่มขึ้นของประชากรในท้องถิ่น วิถีชีวิตที่กลมกลืนของคนไทยกับคนไทยเชื้อสายจีน การติดต่อสื่อสารกับวัฒนธรรมอื่น

และการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อการค้าและการท่องเที่ยว ทั้งจากภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เป็นต้น อันทำให้ประเพณีกินผักดำเนินไปตามกระแสสังคม และเน้นการบริโภคนิยมตามยุคสมัย โดยผู้เข้าร่วมพิธีกรรมอาจขาดความเข้าใจในแก่นแท้ของพิธีกรรม ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ย่อมเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานของวัฒนธรรมความเชื่อ ที่ทำให้เกิดแนวความคิด และจุดมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งอาจมีพิธีกรรมประดิษฐ์เพิ่มเติมขึ้น เพื่อการรับใช้สังคมโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะศึกษาทำความเข้าใจให้ถ่องแท้

การประกอบพิธีกรรมกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง และได้รับการสืบทอดโดยคนไทยเชื้อสายจีน จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งต่อเนื่องกันมา จนเป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดภูเก็ตที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในปัจจุบันนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมีสำนึกอย่างสูงของลูกหลานชาวจีนเหล่านั้น ในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมปัจจุบัน ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญในการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม เป็นการสร้างสายใยสัมพันธ์ของกลุ่มคน และช่วยให้กลุ่มคนสามารถเข้าใจสายใยสัมพันธ์ที่คนในสังคมมีต่อกัน (สมบูรณ์ สุขสำราญ 2548: 573) ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ทำได้อย่างยิ่งสำหรับลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคนรุ่นใหม่ ในการที่จะสืบทอดประเพณีกินผักให้สามารถดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าตลอดไป ภายใต้กระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมโลกาภิวัตน์

การทำความเข้าใจในเรื่องราวของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่มุมต่างๆอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ทราบถึงภูมิหลัง แนวความคิด ความเชื่อ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการในการสืบสานประเพณี รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆที่เป็นปัจจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในประเพณีกินผักอย่างถ่องแท้ และเกิดความเชื่อ ความศรัทธาในพิธีกรรมต่างๆที่ได้จัดให้มีขึ้นอย่างมีเหตุผล รวมทั้งสามารถนำเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อการสืบสานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า และเพิ่มพูนความมั่นคงของสังคม เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษชาวจีนที่ได้สร้างสรรค์ประเพณีที่ค้ำจุนไว้ให้ลูกหลาน ดังนั้น การศึกษา “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าจู้จู้เต้า ไ้เก้ง” จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และควรค่าแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเลือกพื้นที่ศาลเจ้าจู้จู้เต้า ไ้เก้งเป็นพื้นที่ศึกษา เพราะศาลเจ้าจู้จู้เต้า ไ้เก้งเป็นศาลเจ้าเก่าแก่ที่ได้จัดให้มีงานประเพณีกินผักมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มในอดีต และได้กระทำต่อเนื่องกันมาเป็นประจำทุกปีจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในปัจจุบัน นอกจากนี้ ศาลเจ้าจู้จู้เต้า ไ้เก้งยังเป็นศาลเจ้าที่เป็นต้นแบบ และให้การสนับสนุนศาลเจ้าต่างๆในการจัดงานประเพณีกินผักอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษา ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต
- 2.2 เพื่อศึกษาการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต
- 2.3 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน

3. ประเด็นปัญหาการวิจัย

เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเด็นปัญหาที่ต้องทำการวิจัย จึงมีดังนี้

- 3.1 ประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมีประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์อย่างไร
- 3.2 ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตรุ่นต่อมา มีการสืบสานประเพณีกินผักอย่างไร
- 3.3 ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตด้านสนามวิจัย (Field)** พื้นที่ซึ่งเจาะจงเลือกเป็นสถานที่เก็บข้อมูลวิจัย คือ ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง และพื้นที่ที่ใช้ในการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ภายในศาลเจ้า และพื้นที่ภายนอกศาลเจ้าที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ อันได้แก่ พื้นที่ชายทะเลสะพานหินที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมลุยไฟ และพิธีกรรมการอัญเชิญและส่งเสด็จองค์พระต่างๆ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นเส้นทางขบวนแห่องค์พระด้วย โดยเหตุผลที่เลือกพื้นที่นี้ เพราะศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นศาลเจ้าใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองภูเก็ต ซึ่งได้สืบสานประเพณีกินผักมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และปัจจุบันมีผู้คนจากภายนอกเข้าร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเลือกศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นสนามวิจัยเชื่อว่า จะช่วยให้สามารถหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้

4.2 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต

และลักษณะแนวทางการสืบทอดประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีน รวมถึงปัจจัยและสภาพของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน

4.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักรวมทั้งหมด 26 คน ซึ่งล้วนเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าชู้ต่วยเต้าโบ้เก้ง คือ

1. ผู้รู้ของท้องถิ่น
2. ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม
3. ผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดพิธีกรรม
4. ผู้สูงอายุที่ได้ร่วมงานประเพณีกินผักมาเป็นระยะเวลาานาน
5. กรรมการมูลนิธิชู้ต่วยเต้าโบ้เก้ง
6. กรรมการจัดงานประเพณีกินผัก
7. ม้าทรง
8. กรรมการปฏิบัติงานในฝ่ายงานต่างๆ

4.4 ช่วงเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2551

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าชู้ต่วยเต้าโบ้เก้ง” จะปรากฏข้อความหรือคำเรียกขานต่างๆที่เป็นภาษาจีน ซึ่งมีทั้งสำเนียงภาษาจีนฮกเกี้ยน จีนแต้จิ๋ว และจีนกลาง (แมนดาริน) รวมทั้งสำเนียงจีนอื่นๆปรากฏในเอกสารหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไป ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ภาษาจีนสำเนียงฮกเกี้ยนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตเป็นหลัก โดยในส่วนของเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะใส่สำเนียงภาษาจีนฮกเกี้ยนกำกับไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำเรียกขาน หรือข้อความที่เป็นสำเนียงภาษาจีนอื่นๆตามที่ปรากฏอยู่ ตัวอย่างเช่น คำว่า “กิวอ้วงไตตี้” ซึ่งเป็นสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว จะใส่สำเนียงภาษาจีนฮกเกี้ยนกำกับไว้ในวงเล็บเป็น “กิวอ้วงไตตี้ (กิวอ่องไตเต้)” เป็นต้น

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยเป็นคนที่มีอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย และมีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ซึ่งสามารถพูดและเข้าใจภาษาจีนฮกเกี้ยนที่ใช้กันอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวมทั้งการได้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักร่วมกับครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก และการได้ช่วยเหลือทำงานให้กับศาลเจ้าชู้ต่วยเต้าโบ้เก้งติดต่อกันมาเป็นเวลานานกว่า 25 ปี จึงทำให้ผู้วิจัยมีประสบการณ์ทางด้านภาษา ซึ่งเป็น

ประโยชน์ต่อการศึกษาทำความเข้าใจ และการตรวจสอบข้อมูลต่างๆที่ได้รวบรวมไว้ อันส่งผลให้การศึกษาวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ทางวิชาการ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าขลุ่ยเต้าโบ้เก้ง” ได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะต่างๆในการศึกษาวิจัย ดังนี้

6.1 ปรากฏการณ์ใหม่ หมายถึง สภาพทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน โดยสภาพทางสังคมจะมีลักษณะเป็นพลวัตร มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

6.2 ประเพณีกินผัก หมายถึง งานประเพณีกินผักที่ศาลเจ้าต่างๆในจังหวัดภูเก็ตได้จัดให้มีขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ค่ำปีจันทรคติจีนเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการจัดงานประเพณีในลักษณะที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันของศาลเจ้า โรงเจ และวัดจีนต่างๆทั่วประเทศ แต่ชื่อที่ใช้เรียกขานจะแตกต่างกันไป เช่น งานประเพณีกินเจ งานประเพณีถือศีลกินเจ และงานประเพณีถือศีลกินผัก เป็นต้น

6.3 ชาวไทยเชื้อสายจีน หมายถึง คนไทยที่เกิดในประเทศไทยแต่มีบรรพบุรุษเป็นผู้อพยพชาวจีน หรือเป็นชาวจีนโพ้นทะเล

6.4 ศาลเจ้า หมายถึง ศาลเจ้าจีนซึ่งเป็นสถานที่ประดิษฐานเทวรูป และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนให้ความเคารพนับถือ และยังเป็นสถานที่ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆตามความเชื่อทางศาสนา ซึ่งคนพื้นถิ่นในจังหวัดภูเก็ตมักเรียกศาลเจ้าจีนว่า “ฮ้อม”

6.5 องค์พระ หมายถึง องค์เทพเจ้าของชาวจีนที่มีเป็นจำนวนมาก โดยที่องค์พระแต่ละองค์จะมีชื่อเรียกขานตามฐานะหรือตำแหน่ง รวมถึงชื่อที่ใช้เรียกขานกันทั่วไป เช่น องค์พระดั่งดำน หง่วนโส่ย หรือองค์พระโล่เกี้ยว และองค์พระเตียนฮู่หง่วนโส่ย หรือองค์พระเล่าเอี้ย เป็นต้น

6.6 ม้าทรง หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นร่างทรงขององค์พระหรือเทพเจ้าของชาวจีน โดยเชื่อว่าดวงวิญญาณขององค์พระจะเข้ามาประทับในร่างของผู้ที่เป็นม้าทรง ทำให้ม้าทรงมีอากัปกริยาที่เปลี่ยนไปตามอัตลักษณ์ขององค์พระนั้นๆ ซึ่งเรียกว่า “การประทับทรง”

7. ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักใน

จังหวัดภูเก็ต: วิทยาลัยการอาชีพอู่ตะเภาภูเก็ต มีดังนี้

7.1 ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา และจุดประสงค์ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญ และรูปแบบของพิธีกรรมต่างๆ ที่ปรากฏในประเพณีกินผักได้อย่างดียิ่งขึ้น

7.2 ทำให้ทราบถึงลักษณะวิถี และกระบวนการในการสืบทอดรักษาประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งเข้าใจในสภาพของปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และอนุรักษ์ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าต่อสังคมตลอดไป

7.3 ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาด้านสังคม และวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีต่อประเพณีท้องถิ่น ไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นอื่นๆที่มีคุณค่าให้ดำรงอยู่ต่อไปในสังคม ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นให้มีความเจริญตามวิถีของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้บริบทของพื้นที่ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ๊เก้งเป็นกรณีศึกษา ซึ่งการศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ เป็นการศึกษาทางสังคมศาสตร์ที่มีส่วนสัมพันธ์ทั้งแนวทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จึงมีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีหลากหลายในลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรม นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมาย คำจำกัดความ ทศนะที่มา และความสัมพันธ์ของความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1.1.1 ความเชื่อ (Belief) กิ่งแก้ว อรรถการ (2519 : 92) กล่าวว่า ความเชื่อหมายถึง เห็นจริงด้วย เห็นจริงตาม จะเห็นเช่นนั้นด้วยความรู้สึก หรือด้วยความไตร่ตรองโดยเหตุผลก็ตาม และความเชื่อเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือนมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ มนุษย์ยอมเกลียดทุกข์และรักสุขเป็นธรรมดา ฉะนั้นเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นก็วิงวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่งที่ตนเชื่อว่าจะช่วยได้ ส่วน ปราณี วงษ์เทศ (2532: 53-54) ได้ให้ทศนะของความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติว่า เป็นความเชื่อที่ผู้คนหลายๆสังคมมักมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวได้ว่าเป็นความเชื่อพื้นฐานที่ค่อนข้างสากล และระบบความเชื่อ โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่มีความเจริญทางด้านวิชาการสมัยใหม่ยังเข้าไม่ถึงนั้น จะมีอิทธิพลครอบคลุมพฤติกรรมทุกอย่างของชีวิต เพราะจะเป็นตัวอธิบายให้เหตุผลต่อการกระทำ และกิจกรรมทุกประเภท

สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536: 8-9) กล่าวว่า ความเชื่อมี 2 อย่าง คือความเชื่อแบบงมงายที่ไม่มีเหตุผล เนื่องจากความกลัวและความไม่รู้ และความเชื่ออย่างมีเหตุผล อันเป็นความเชื่อที่มีหลักการที่เชื่อว่าทำอย่างนี้แล้วจะเกิดผลอย่างนั้นขึ้น ความเชื่อจึงทำให้มนุษย์ต่างประพฤติปฏิบัติแปลกๆ ไปตามความเชื่อของตน และไม่ปฏิบัติในบางสิ่งบางอย่าง ทั้งนี้เพราะเชื่อว่า

ถ้าทำอย่างนี้หรือไม่ทำอย่างนี้แล้ว จะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเอง เช่น ทำให้ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์สวยงาม เป็นต้น ความเชื่อจึงมีผลอยู่ 2 ประการ คือทำให้เกิดข้อห้ามที่คนในสังคมไม่ควรทำ และทำให้เกิดข้อควรปฏิบัติที่เชื่อว่าถ้าทำแล้วจะเกิดมงคล ตัวอย่างเช่น ห้ามร้องเพลงในครัว จะได้ผัวแก่ ห้ามเคาะปากหม้อด้วยจุก ซาดิหน้าจะปากแหง และการปลุกต้นมะยมไว้หน้าบ้าน จะเป็นมหานิยม เป็นต้น

ผาสุก มุททเมธา (2535: 58-59) กล่าวถึงอิทธิพลของความเชื่อสรุปได้ว่า ความเชื่อในเรื่องที่เกี่ยวกับเทพเจ้า เทวดา นางฟ้า และพระภูมิเจ้าที่ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรมต่างๆ ขึ้นมา ทำให้เกิดบทสวดอ้อนวอนสรรเสริญและสวดดี เพื่อการแสดงความกตัญญูต่อสิ่งนั้นๆ และเพื่อเป็นมงคลแก่ตัวเอง รวมทั้งทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางด้านสังคม และวัฒนธรรม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม มีธรรมเนียมประเพณีเกิดขึ้น สอดคล้องกับ คณัย ไชยโยธา (2538: 71) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของความเชื่อว่า ความเชื่อมีประโยชน์หรือมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และมีอิทธิพลต่อสังคม เป็นตัวแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในสังคม โดยอาจสังเกตได้ว่าเมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำหรือพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้นๆ และถ้าเปลี่ยนความเชื่อไปจากเดิมพฤติกรรมจะเปลี่ยนตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุป ความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกภายในจิตใจของคนที่ทำให้การยอมรับในเรื่องราว หรือสิ่งต่างๆ ตามที่ตนเองได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล และความเชื่อที่เหมือนกันหรือคล้ายกันของคนจำนวนมากในสังคม จะทำให้เกิดข้อห้ามและข้อปฏิบัติต่างๆ ที่ใช้ร่วมกันในสังคม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อจะเป็นผลให้พฤติกรรมของบุคคลและสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การมีความเชื่อร่วมกันของชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตในอดีต ได้ก่อเกิดประเพณีกินผักขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ก็ย่อมเป็นผลมาจากความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

1.1.2 พิธีกรรม คือ รูปแบบของพฤติกรรมที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นวิธีการสำหรับชุมชนสมาชิกผู้นับถือของศาสนาต่างๆ (Popeoneoc, David 1980: 405 อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ 2536: 20)) ส่วน เคอร์ไคม์ (Durkheim, Emile 1971: 47) นักปราชญ์สำคัญคนหนึ่งของฝรั่งเศสให้ความหมายของพิธีกรรมว่า เป็นแบบพฤติกรรมที่กำหนดให้กระทำด้วยกฎเกณฑ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี หรือศาสนา เพื่อให้เกิดความขลัง มีความหมาย และมีความศักดิ์สิทธิ์

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2536: 20) กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามค่านิยม ทศนคติ ความคิด และความเชื่อ โดยเข้าใจว่าการกระทำอย่างนั้นย่อมมี

ผลตอบสนอง ทำให้คนได้รับประโยชน์ตามที่คาดหวังเอาไว้ ทำแล้วมีผลทำให้จิตใจเบิกบานและ
เป็นสุข พิธีกรรมจึงเป็นสิ่งที่เราสมมุติขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจแก่ตัวเราเอง และพิธีกรรมใน
ระยะแรกไม่ได้เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่เมื่อเกิดมีศาสนาขึ้นจึงมีการนำเอาพิธีกรรมไปเกี่ยวข้องกับ
ศาสนา อาจเพื่อให้เกิดความศรัทธา ขลัง ศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ

Biesanz, Mavis Hiltunen and Biesanz, John (1978: 479 อ้างถึงใน สม
ปราชญ์ อัมมะพันธุ์ 2536: 20) ให้ความหมายพิธีกรรมว่า เป็นการกระทำที่เป็นสัญลักษณ์ มีพิธีการ
และจังหวะซึ่งใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในโอกาสที่มีพิธีเฉลิมฉลอง เช่นเดียวกับ จอห์น คอนคลิน (Conklin,
John E. 1984: 496) ที่ให้ความหมายพิธีกรรมว่า เป็นการกระทำที่เป็นประเพณี และมีรูปแบบเป็น
การเฉพาะ สำหรับใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นับถือกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ศิราพร ฐิตะฐาน (2548: 9-10) กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นสื่อ หรือเป็นวิธีการ
สำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารและต่อรองกับอำนาจเหนือธรรมชาติ และพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้
ระบบศาสนาครบวงจร หากระบบศาสนามีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ความเชื่อและพิธีกรรม
พิธีกรรมก็เป็นสิ่งที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์ หรือความเชื่อของมนุษย์บรรลุผล เพราะพิธีกรรม
เป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม พิธีกรรมสร้างบรรยากาศแห่งความศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีผู้ประกอบพิธีทาง
ศาสนา นอกจากนี้พิธีกรรมยังเป็นกลวิธีสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ซึ่ง สนิท
สมักรการ (2549: 56) ให้ทัศนะว่า ด้วยความเชื่อที่ว่าทุกคนในสังคมสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษ
ศักดิ์สิทธิ์ร่วมกัน ทำให้เกิดความรักความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น ในขณะเดียวกันพิธีกรรมและการ
เช่นสังเวทตามโอกาสอันควร ก็ย่อมจะมีส่วนช่วยให้การรับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระ
เจ้าของตนแน่นแฟ้นขึ้นด้วย

สมบุญ สุธสาราญ (2548: 561) ได้สรุปความหมายของพิธีกรรมว่า เป็น
สัญลักษณ์ที่ต่อกำคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แสดงออกโดยการกระทำและถ้อยคำ ในฐานะที่เป็นส่วน
หนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน พิธีกรรมจึงย่อมเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึง
ชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มชนนั้นด้วย การประกอบ
พิธีกรรมจะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ทางสังคมใน 2 เรื่อง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ
สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ กับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ

จากทัศนะที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า พิธีกรรมเป็นการกระทำในรูปแบบ
เฉพาะที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อ หรือเป็นตัวเชื่อม เพื่อให้ความเชื่อของคนได้แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม
โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดผลดีแก่ตนเองเป็นสำคัญ และพิธีกรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ
ศาสนา การประกอบพิธีกรรมอย่างถูกต้องตามกำหนดกฎเกณฑ์ จะทำให้เกิดความขลังและความ
ศรัทธา รวมทั้งการจัดให้มีพิธีกรรมบ่อยครั้งจะทำให้เกิดการถ่ายทอดทางความคิด ความเชื่อด้วย

ดังนั้น พิธีกรรมต่างๆที่จัดให้มีขึ้นในงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต เช่น พิธีกรรมลุยไฟ พิธีกรรมป้ายซิดแซ่ และพิธีกรรมโก้ยท่าน เป็นต้น ซึ่งเป็นพิธีกรรมรูปแบบเฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ย่อมเป็นรูปธรรมของความคิด ความเชื่อ ที่ถูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ได้รับถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษชาวจีนในอดีต

1.1.3 ประเพณี สมปราษฎ์ อัมมะพันธุ์ (2536: 18) ให้ทัศนะว่า ประเพณีเกิดจากสภาพสังคม ธรรมชาติ ทัศนคติ เอกลักษณ์ ค่านิยม และความเชื่อของคนในสังคม ซึ่งมีต่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุต่างๆ ฉะนั้นเมื่อเวลาเกิดภัยพิบัติขึ้น มนุษย์จึงต้องอ่อนวอนร้องขอในสิ่งที่ตนคิดว่าจะช่วยได้ พอภัยนั้นผ่านพ้นไปแล้ว มนุษย์จึงแสดงความรู้คุณต่อสิ่งนั้นๆด้วยการทำพิธีบูชา เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนตามความเชื่อ ความรู้ของตน เมื่อความประพัตินั้นคนส่วนรวมในสังคมถือกันเป็นธรรมเนียม หรือเป็นระเบียบแบบแผน และทำงานเป็นพิมพ์เดียวกันสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีของสังคมนั้นๆ

ภารดี มหาจันทร์ (2532: 27) ได้ให้ความหมายของประเพณีว่า หมายถึงแนวทางปฏิบัติของบุคคลในสังคมแต่ละสังคมที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา เพราะว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และมีคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ประเพณีแต่ละประเพณีมีความสำคัญและคุณค่าแตกต่างกันไปตามประเภทของประเพณี เช่นเดียวกับทัศนะของ รัชนิกร เศรษฐ (2532: 149) ที่ว่า ประเพณีคือความประพัตินที่สืบต่อกันมาเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในหมู่คณะ เป็นนิสัยสังคมนั้นๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเอาอย่างผู้อื่นที่อยู่รอบๆตน ประเพณีเป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่สำคัญประจำชาติ เป็นตัวเชื่อมความรู้สึกรักของคนในชาติให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และเป็นสิ่งที่แสดงถึงวิถีชีวิตของสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ดังนั้น ประเพณีจึงเป็นแนวปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าดี และมีคุณค่าต่อสังคม จึงได้ยึดถือประพัตินปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่นเดียวกับประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ย่อมต้องมีคุณค่าต่อสังคมชาวภูเก็ตเป็นอย่างยิ่ง ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตจึงได้ทำการสืบทอดต่อบรรพบุรุษชาวจีนมาจนถึงปัจจุบัน

1.1.4 วัฒนธรรม Tylor, Edward B (1871: 1 อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์ 2551: 72) ให้คำจำกัดความวัฒนธรรมว่า คือองค์รวมที่ซับซ้อน ซึ่งรวมถึงความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี ความสามารถ และลักษณะนิสัยอื่นๆ ที่คนได้รับมาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งๆของสังคม สอดคล้องกับ ผาสุก มุททเมธา (2535: 23-24) ที่กล่าวถึงประเภทและลักษณะของวัฒนธรรมสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์คิดทำ สร้างขึ้น กำหนดขึ้นเป็นระบบจากฝีมือและความคิดของมนุษย์ ไม่ใช่เกิดจากการตอบสนองตามธรรมชาติ แต่เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเรียกว่า Life long Education และวัฒนธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

วัฒนธรรมทางวัตถุ ที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ และวัฒนธรรมทางด้านความรู้ ความคิด และจิตใจซึ่งไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ แบบแผนของพฤติกรรม ความเชื่อ ภาษา ศิลปกรรม จริยธรรม ประเพณี และกฎหมาย โดยวัฒนธรรมมีลักษณะ ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ ไม่ใช่พฤติกรรมจากสัญชาตญาณ
2. วัฒนธรรมเป็นผลของการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และวิถีชีวิตต่อกัน มาไม่ขาดสาย ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็น “มรดกแห่งสังคม”

3. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ หรือการดำเนินชีวิตที่มีแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมีวัฒนธรรมของแต่ละชาติแต่ละสังคมขึ้น

4. วัฒนธรรม มีลักษณะที่สื่อสารได้โดยรหัสและสัญลักษณ์ ซึ่งในขณะที่สื่อสารกันนั้นสิ่งสำคัญคือ วัฒนธรรมของบุคคลที่ทำการสื่อสาร เพราะวัฒนธรรมจะอยู่ได้ จำเป็นต้องพึ่งการสื่อสาร

สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536: 13-14) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะ และบ่อเกิดของวัฒนธรรมสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นวิถีชีวิต หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นมรดกทางสังคมอันเกิดจากการถ่ายทอด และการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลังๆ ที่ดำเนินสืบต่อกันมาไม่ขาดสาย และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ จะถูกเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา เทคโนโลยีใหม่ และการเพิ่มขึ้นของประชากร ฯลฯ ส่วนบ่อเกิดของวัฒนธรรมนั้นมีที่มาจาก 3 แหล่ง คือ ศาสนา ประเพณี และธรรมชาติ กล่าวคือ

1. ศาสนา เป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรม เพราะศาสนาต่างมีคำสอนที่มุ่งหมายให้คนเป็นคนดี ละความชั่ว ประพฤติความดีเป็นหลักของวัฒนธรรมทางจิตใจ และยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมสาขาต่างๆ เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม เป็นต้น

2. ประเพณี เป็นสิ่งที่มีอยู่ประจำชาติ และถ่ายทอดกันมาโดยลำดับ หากประเพณีนั้นคืออยู่แล้ว ก็รักษากันไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ หากไม่ดึกก็แก้ไขเปลี่ยนแปลงตามกาลเทศะ

3. ธรรมชาติ ซึ่งมีหลักการของการเกิด การเจริญ ธรรมชาติทั้งที่มีวิญญาณ และไม่มีวิญญาณ จึงเป็นเหตุที่ทำให้คนเราอาศัยนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดวิวัฒนาการ

ในส่วนของวัฒนธรรมทางศาสนานั้น ศิราพร จิตะฐาน (2548: 6-10) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของศาสนาว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อในสิ่งที่เหนือธรรมชาติ โดยมนุษย์ในทุกๆ สังคมจะมีความเชื่อว่า มีอำนาจบางอย่าง ภาวะบางอย่าง หรือ Being บางอย่าง อาจอยู่ในรูปของ

ผีसाทเวทศา พระเจ้า พระ และกรรม เป็นผู้หรือเป็นสิ่งที่มือำนาจในการทำให้เกิดปรากฏการณ์ ปาฏิหาริย์เหนือธรรมชาติที่ให้คุณได้

2. ศาสนาประกอบด้วยความเชื่อและพิธีกรรม โดยระบบศาสนาหนึ่งๆย่อม ต้องประกอบด้วยส่วนที่เป็นความเชื่อ ปรัชญา แนวคิดหลักธรรมคำสอนซึ่งเป็นส่วนที่เป็น นามธรรม และอีกส่วนหนึ่งคือส่วนที่เป็นพิธีกรรมซึ่งเป็นรูปธรรม หรือเป็นการที่ทำให้ความเชื่อ นั้นกลายเป็นสิ่งรูปธรรม จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้

3. ศาสนาให้คำอธิบายเกี่ยวกับมนุษย์และระเบียบสังคม โดยศาสนาเป็น ระบบที่วางกรอบความคิด และให้คำอธิบายเกี่ยวกับสถานภาพของคนในสังคม ช่วยในการสร้าง ระเบียบสังคม วางแนวปฏิบัติทางจริยธรรม และแนวทางในการหาทางออกทางใจให้แก่คนใน สังคม

ระบบศาสนาจึงเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ และพิธีกรรมในเรื่อง อำนาจเหนือธรรมชาติ โดยใช้วิธีการต่อรองกับอำนาจเหนือธรรมชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มนุษย์ ต้องการ โดยการประกอบพิธีกรรมได้ทำให้โลกที่เป็นจริงกับโลกแห่งจินตนาการนั้นมาผสมผสาน เป็นโลกเดียวกัน การปฏิบัติศาสนกิจทำให้ความเชื่อทางศาสนาปรากฏขึ้นในระนาบของมนุษย์ ใน พิธีกรรมนั้นคนนอกจะสังเกตเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและการปฏิบัติ (อคิน รพีพัฒน์ 2551: 94) ดังนั้น ศาสนาจึงมี 2 ชั้นตอน คือ การยอมรับในอำนาจเหนือ ซึ่งอาจเป็นพระเจ้า เทพเจ้า หรือความจริงสูงสุด และเมื่อมีการยอมรับ มีความเชื่อแล้วจึงนำไปสู่ขั้นตอนที่สองคือภาคปฏิบัติ เพื่อให้มนุษย์เข้าถึงพระเจ้าหรือความจริงสูงสุด (ภัทรพร สิริกาญจน 2546: 4)

เกียร์ซ (Geertz, Clifford 2000: 89-90 อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์ 2551: 76, 83) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงรูปแบบของความหมาย (Pattern of meaning) ที่ได้รับสืบทอดต่อกันมา (inherited conceptions) และแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ซึ่งผู้คนใช้ในการ ติดต่อสื่อสาร เก็บรักษาไว้ และพัฒนา เพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับชีวิตและทัศนะที่มีต่อชีวิต ส่วนศาสนาเป็นระบบสัญลักษณ์ระบบหนึ่ง ซึ่งกระทำการสถาปนาอารมณ์ (Moods) แรงจูงใจ (Motivations) ในมนุษย์ ที่มีอิทธิพลกว้างขวางและคงทนนาน ด้วยการสร้างมโนทัศน์ ระเบียบของ ชีวิต โดยทั่วไป และทำให้มโนทัศน์นี้มีแสงสว่างแห่งความจริง จนอารมณ์และแรงจูงใจนั้นดูเหมือน เป็นสิ่งที่จริงแท้แน่นอน

ดังนั้น วัฒนธรรมจึงหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องอยู่ในวิถีชีวิตของ มนุษย์ เป็นสภาพองค์รวมของสังคมที่มนุษย์ได้คิด ได้ทำขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้ และการ ถ่ายทอดสืบทอดกันมา ซึ่งมีทั้งวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ เหมาะกับสภาพโดยรวมของสังคมได้ตลอดเวลา ส่วนวัฒนธรรมทางศาสนาซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด

ความเชื่อ และพิธีกรรมของคนในสังคมนั้น ถือเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และการแสดงออกในด้านต่างๆของมนุษย์ การที่บรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตได้จัดให้มีประเพณีกินผักขึ้น นอกจากเป็นการแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมทางศาสนา ที่ตนเองให้ความเคารพนับถือแล้ว วัฒนธรรมด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องอยู่ในวิถีชีวิตของตน ก็ย่อมถูกนำมาใช้และถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานของตนในเวลาต่อมาด้วย โดยวัฒนธรรมเหล่านั้นย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

จากทฤษฎีทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรม ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นกระบวนการของสังคม โดยความเชื่อ อันมีพื้นฐานมาจากความคิด ความรู้ ความศรัทธา และอารมณ์ ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการยอมรับนับถือและเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่า สิ่งนั้นสามารถช่วยให้ตนพ้นทุกข์และมีความสุขได้ ก็จะเกิดการกระทำที่มีรูปแบบเฉพาะ เรียกว่า การประกอบพิธีกรรม เพื่อการบูชาต่อสิ่งนั้น อันเป็นลักษณะที่สำคัญทางศาสนาที่ช่วยทำให้ความเชื่อนั้นกลายเป็นรูปธรรม และเมื่อมีการประกอบพิธีกรรมที่เหมือนกัน โดยส่วนรวมของคนในสังคมนั้นที่ได้กระทำสืบต่อกันมา ก็เกิดเป็นประเพณีที่จะต้องปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งทั้งศาสนาและประเพณี ต่างเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคม เมื่อสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา เทคโนโลยีฯ เปลี่ยนแปลงไป ประเพณี และวัฒนธรรมก็จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยอาจถูกปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับกาลสมัย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรับใช้สังคมโดยรวม

แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งเชื่อมโยงกันเป็นองค์ประกอบของสังคม จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่อยู่บนพื้นฐานทางธรรมชาติของระบบความเชื่อ และการใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์นิยม ในการอธิบายสัญลักษณ์ต่างๆที่สื่อความหมายร่วมกันของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ อันนำมาสู่การประกอบพิธีกรรมต่างๆตามความเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงจุดประสงค์ที่สำคัญของการแสดงออกในพิธีกรรมต่างๆ ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

1.2 แนวคิดทฤษฎีการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม
 เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2543 : 12) ได้ให้ความหมายถึงโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) และการจัดระเบียบหรือการจัดองค์การทางสังคม (Social Organization) ว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในทุกสังคม โครงสร้างทางสังคมคือ วัฒนธรรมมูลฐานทางสังคมเพื่อการดำรงอยู่ได้ โดยมีโครงสร้างทั้งที่เป็น

รูปธรรมและนามธรรม ความหมายของโครงสร้างทางสังคม มีความหมายเดียวกันกับการจัดระเบียบทางสังคม คือ หมายถึงการพิจารณากลไกทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้คนสามารถอยู่ได้อย่างมีระเบียบแบบแผน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ สนิท สมักรการ (2549: 90-91) ที่กล่าวว่า โครงสร้างทางสังคมได้แก่แบบแผนต่างๆอันเป็นเครื่องนำทางหรือชี้ทาง (Guide to Action) ให้สมาชิกของสังคมได้กระทำในเรื่องต่างๆอันเป็นวิถีชีวิตของสังคม และการจัดองค์การทางสังคมโดยทั่วไปแล้วได้แก่ การกระทำทางสังคม (โดยการร่วมมือกับคนอื่น) ในเรื่องต่างๆ เช่น การเมือง การเศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข และการศาสนา เป็นต้น การจัดการทางสังคมมักจะดำเนินไปตามแบบแผนต่างๆ ที่มีอยู่หรือประกอบกันเข้ามาเป็น โครงสร้างทางสังคมของแต่ละสังคม ฉะนั้น โครงสร้างทางสังคมและการจัดองค์การทางสังคม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องไปด้วยกันเสมอ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550: 16) สรุปว่า องค์การทางสังคมแต่ละองค์กร มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการเสมอ คือ

1. การกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social Interaction) ได้แก่คนอย่างน้อย 2 คน ที่มีการกระทำระหว่างกัน

2. หน้าที่ (Function) หรือวัตถุประสงค์ขององค์การทางสังคม ตัวอย่างเช่น กลุ่มสังคมมีหน้าที่ คือ การเล่นกันของเพื่อน หรือครอบครัวมีหน้าที่ เช่น การเลี้ยงดูสมาชิก การอบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ เป็นต้น

3. แบบแผนพฤติกรรม (Pattern of Behavior) คือ กฎระเบียบและประเพณีปฏิบัติขององค์การนั้นๆ ตัวอย่างเช่น กฎของครอบครัวเป็นกฎระเบียบของสามีภรรยา หรือระหว่างพ่อกับลูก ซึ่งสังคมต่างๆวางระเบียบไว้ไม่เหมือนกัน

4. องค์ประกอบทางวัตถุ (Material Component) อย่างกรณีของครอบครัว จะมีองค์ประกอบทางวัตถุ เช่น บ้านที่อยู่อาศัย เครื่องเรือน เสื้อผ้า อาหาร เป็นต้น

ดังนั้น ในการศึกษาตามแนวคิด โครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จึงต้องอาศัยความรู้ทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคม มาประกอบด้วย กล่าวคือ

1.2.1 สถาบันสังคม (Social Institutions) ซึ่ง สมพงษ์ คุลยอนุกิจ (2549: 59) กล่าวว่า สถาบันสังคม คือแบบแผนที่ค่อนข้างคงที่ของความคิดและพฤติกรรม ที่รวมศูนย์อยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันเศรษฐกิจ เป็นต้น สถาบันทางสังคมจึงเป็นการจัดระเบียบของสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตทางสังคม ซึ่ง สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550: 16-17) ได้สรุปความหมายไว้เป็นทำนองเดียวกันว่า สถาบันสังคม คือกฎระเบียบ ประเพณีของสังคมกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญในชีวิต 4 ประการ เช่นเดียวกับองค์การทางสังคม และ

สถาบันสังคมเป็นเพียงนามธรรมที่มนุษย์สมมุติขึ้น ไม่อาจสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเองได้ มนุษย์จึงเป็นผู้คิดและสร้างกติกาต่างๆ ของสังคม

1.2.2 การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่ทำให้กลายเป็นมนุษย์ โดยไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาท บรรทัดฐาน มารยาท ค่านิยม วิธีการพูดและการคิด ล้วนแต่เรียนรู้โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ความคิดและการกระทำของมนุษย์เกือบทุกเรื่องจะเกิดจากแรงขับตามธรรมชาติเพียงเล็กน้อย แต่จะเรียนรู้จากบุคคลอื่นรอบตัวเขา การขัดเกลาพื้นฐานจะเริ่มต้นจากวัยเยาว์ และดำเนินไปตลอดชีวิตมนุษย์ เมื่อบุคคลเข้าไปสู่กลุ่มสังคมใหม่บุคคลนั้นก็จะถูกขัดเกลาโดยเรียนรู้ทัศนคติ นูมมอง และแบบแผนพฤติกรรมใหม่ๆ (สมพงษ์ คุลยอนุกิจ 2549: 58) ดังนั้น การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสมาชิกของสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ และในช่วงเปลี่ยนผ่านจากช่วงอายุหนึ่งไปยังอีกช่วงหนึ่ง เพื่อจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคม ซึ่ง สัทธญา สัทธญาวิวัฒน์ (2550: 18) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการขัดเกลาทางสังคม คือ

1. การกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social Interaction) ตามแบบแผนหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เช่น พ่อกับลูก
2. ภาษา (Language) ทั้งภาษาทางสังคมและภาษาเทคนิค มีความสำคัญในการสื่อสาร ซึ่งต้องมีความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ความรัก และความรู้สึก (Affection) ถือเป็นส่วนที่ทำให้การขัดเกลาทางสังคมประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ของการขัดเกลาทางสังคม เช่น ความรู้ของครู และสภาพแวดล้อมที่เป็นพื้นที่ถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น

1.2.3 ค่านิยม (Values) คือ หลักการอันเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้ที่ยึดถือในหลักการนี้ (Caplow, Theodore 1975: 412 อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ 2536: 4) สอดคล้องกับ จอห์น คอนคลิน (Conklin, John E. 1984: 498) ที่ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม คือความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งต่างยอมรับร่วมกันในคุณลักษณะที่ดีอันพึงประสงค์หรือที่ถูกต้อง ส่วน ผาสุก มุททเมธา (2535: 26-27) ให้ความหมายค่านิยมว่า คือข้อกำหนดที่บุคคลและสังคมยอมรับ และยึดถือเป็นหลักการพื้นฐานที่จะใช้พิจารณาการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ขัดกับความรู้สึกของตนเองและสังคม ค่านิยมจะสะท้อนคุณลักษณะขั้นมูลฐานของวัฒนธรรม เช่น ค่านิยมในสังคมยึดถือประเพณีเคารพผู้มีอาวุโส การปฏิบัติของคนในสังคมก็จะมีลักษณะอ่อนน้อม เคารพยกย่องและให้เกียรติผู้มีอาวุโส เป็นต้น นอกจากนี้การที่สังคมจะเจริญหรือเสื่อมก็อยู่ที่ค่านิยม หากสังคมใดสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร

เป็นต้น สังคมนั้นก็จะเจริญก้าวหน้า และสังคมใดมีค่านิยมไม่ถูกต้อง เช่น ความฟุ้งเฟ้อ ความเห็นแก่ตัว เป็นต้น สังคมนั้นก็จะเสื่อมถอย ดังนั้น ค่านิยมจึงมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม เป็นแกนของวัฒนธรรมและมีความสำคัญต่อสังคม เพราะเป็นค่านิยมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่เห็นด้วยและต้องการ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจะได้ผลดีสืบทอดต่อไปได้ยั่งยืนต้องอยู่บนฐานของค่านิยมในสังคมนั้นๆ ด้วย ฉะนั้นค่านิยมจึงเป็นตัวแปรสำคัญของชีวิต

1.2.4 บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) ซึ่ง สมพงษ์ คุลยอนุกิจ (2549: 57)

ให้ทัศนะว่า บรรทัดฐานทางสังคม คือกฎเกณฑ์ทางสังคมที่บ่งบอกให้เราทราบว่า พฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ และพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ เช่นเดียวกับทัศนะของ สุชาติา เจริญพันธุ์ศิริกุล (2545: 8) ที่ว่า บรรทัดฐานทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในทุกสังคมมนุษย์ เป็นกฎข้อบังคับหรือมาตรฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ในสังคมที่ต้องมีส่วนร่วมด้วยในวันหนึ่งๆ บรรทัดฐานทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลเหนือความนึกคิดของมนุษย์ เป็นกฎเกณฑ์ให้คนปฏิบัติและควบคุมไปตามที่สังคมต้องการ บรรทัดฐานจึงเป็นของคู่กับมนุษย์ และเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกัน เพราะมนุษย์ต้องขึ้นอยู่กับสังคมและในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมนั้น สังคมจะเป็นระเบียบได้เพราะบุคคลปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมได้กำหนดไว้ ซึ่งสรุปได้ตามทัศนะของ อคิน รพีพัฒน์ (2551: 94) ที่ว่า บรรทัดฐานทางสังคมเป็นสิ่งที่กำกับการแสดงบทบาทของคนในตำแหน่งต่างๆ ซึ่งก็คือกฎเกณฑ์คล้ายกฎหมายหรือข้อบังคับ บรรทัดฐานทางสังคมจึงกำหนดสิ่งที่สังคมเห็นว่าควรจะทำ หรือไม่ควรทำ

ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จึงเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงกลไกทางสังคม ที่มีระเบียบแบบแผนของความสัมพันธ์ที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ และตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อรักษาความสมดุลของสังคม ซึ่งทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural - Functionalism Theory) ที่มองสังคมอย่างเป็นระบบ โดยถือว่าแต่ละส่วนของสังคมจะเชื่อมโยงกัน และต่างทำหน้าที่เพื่อรับใช้สังคมส่วนรวมในทางใดทางหนึ่ง ตามสภาพของสังคมนั้น จะช่วยอธิบายให้ทราบถึงโครงสร้างทางสังคมของบรรพบุรุษชาวจีนผู้ริเริ่มประเพณีกินผักขึ้นในจังหวัดกุ่ก๊ต และโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงที่มา และบทบาทของประเพณีกินผักในจังหวัดกุ่ก๊ต ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

1.3 แนวคิดบทบาทด้านการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคม และวัฒนธรรม แม็ค อินทอช และ โกลด์เนอร์ (MC Intosh and Goeldner 1995 อ้างถึงใน บุญหลิบ พานิชชาติ และ อุไร มุกประดับทอง 2545: 72) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึงผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้ง

รัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

สุวรรณ จุฑากรณ์ และ จริญญา เจริญสุกใส (2545: 94) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวว่า ประกอบด้วยนักท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยว และธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งในส่วนของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมและสังคมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมที่แสดงออกทางด้านความเป็นอยู่ของผู้คน ภาษา เทศกาล ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา และสภาพบ้านเรือน ฯลฯ และที่เป็นนามธรรมที่แสดงออกทางด้านความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ เป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่แปลกตาของนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคมยังหมายถึงอสังหาริมทรัพย์ และการต้อนรับของผู้คนในท้องถิ่นด้วย

สุชาดา เจริญพันธ์ศิริกุล (2545: 25-40) ได้กล่าวถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า เป็นผลกระทบจากมนุษย์ที่มีต่อคนในท้องถิ่นซึ่งได้ติดต่อกับนักท่องเที่ยวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และผลกระทบนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งผลด้านบวกที่สำคัญคือช่วยให้เกิดการพัฒนาร่วมกันท้องถิ่น ผลประโยชน์รายได้ต่างๆก็ตกเป็นของคนท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้หญิง และชนรุ่นหลังได้มีโอกาสร่วมในการตัดสินใจทางสังคม รวมทั้งยังทำให้เกิดความสงบสุขจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม ส่วนผลกระทบทางด้านลบ อาจทำให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ และปัญหาการพนัน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากการที่วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันได้มาพบกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา เกิดการตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock) และเกิดการมองวัฒนธรรมเป็นรูปสินค้า รวมทั้งเกิดการลอกเลียนแบบทางวัฒนธรรมของต่างชาติด้วย

โดยสรุปนอกจากภาครัฐที่มีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นผู้กำกับดูแลและส่งเสริมการท่องเที่ยวแล้ว ภาคเอกชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก็มีบทบาทต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ การเกิดขึ้นของนโยบายต่างๆ เช่น โครงการปีท่องเที่ยวไทย (Visit Thailand Year) และโครงการอเมซซิ่งไทยแลนด์ (Amazing Thailand) เป็นต้น ได้ส่งผลให้จังหวัดภูเก็ตกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักแห่งหนึ่งของประเทศไทย และเป็นเมืองนำอยู่ 1 ใน 25 ของโลก (บุญหลิบ พานิชชาติ และ อูไร มุกประดับทอง 2545: 65) ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามใน

จังหวัดภูเก็ตเป็นจุดขายแล้ว ประเพณีกินผักที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ก็เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้าร่วมในงานประเพณีกินผัก ซึ่งการเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งผู้คนต่างถิ่นที่เข้ามาทำมาหากินในจังหวัดภูเก็ต ย่อมทำให้เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

1.4 แนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมในทัศนะของ สมพงษ์ คุณยอนุกิจ (2549: 61-62) เห็นว่า สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยอาจเกิดจากการวางแผนหรืออาจด้วยความไม่ตั้งใจก็ได้ เพราะพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนที่ได้กระทำขึ้น ล้วนส่งผลให้เกิดสถานการณ์บางอย่างที่แตกต่างไปจากสถานการณ์เดิม และส่วนประกอบต่างๆของสังคมไม่ได้เปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้าในอัตราเดียวกัน แม้กระทั่งเรื่องทิศทางของการเปลี่ยนแปลงก็อาจไม่ใช่ทิศทางเดียวกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในระบบสังคมที่สลับซับซ้อน และอัตราการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบต่างๆที่ไม่เท่ากัน คือหลักการสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

สนิท สมัครการ (2549: 53-54) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสรุปได้ว่า จากการศึกษาของนักมานุษยวิทยาในสังคมดั้งเดิม (Primitives Society) และในสังคมไร่นาต่างๆ (Peasant Society) ได้พบความจริงบางประการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม กล่าวคือ วัฒนธรรมของแต่ละสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ 2 วิธีคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมนั่นเอง กับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก ซึ่งตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน ได้แก่ การประดิษฐ์คิดค้น (Inventions) ต่างๆ ที่อาจเป็นการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ๆ (New Technology) หรือการคิดสร้างธรรมเนียมประเพณีหรือกฎหมายของสังคมก็ได้ ซึ่งตามปกติจะต้องใช้สติปัญญาและความอุตสาหพยายามอย่างมาก ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก เกิดจากการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่น (Culture Contact) เป็นการลอกเลียนแบบแผนจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้ ซึ่งทางมานุษยวิทยาเรียกว่า “การขอยืมทางวัฒนธรรม” (Cultural Borrowing) โดยปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากภายนอกในลักษณะนี้ กำลังเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายมาก เพราะการลอกแบบหรือขอยืมแบบแผนทางวัฒนธรรมบางประการจากวัฒนธรรมอื่นนั้นทำได้ง่าย และสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตามวิธีนี้ให้เป็นไปในอัตราที่สูงมากในภาวะปัจจุบันอีกประการหนึ่ง คือการสื่อสารคมนาคมสมัยใหม่ ซึ่งช่วยทำให้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) เป็นไปได้อย่างกว้างขวางและสะดวกรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก โดยการขอยืมหรือลอกเลียนแบบจากวัฒนธรรมอื่น

มีความสอดคล้องกับสภาพทางสังคมในปัจจุบันที่เป็นสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทำให้ประชาคมโลกสามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง อันเป็นผลมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ ซึ่งการเชื่อมต่อถึงกันได้อย่างง่ายดายนี้เองที่ทำให้เกิดกระบวนการรับวัฒนธรรม (Homogenization) อันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม และวัฒนธรรม ที่มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) ที่ให้ความสำคัญกับกระแสทุนนิยมโลก โดยใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็วเป็นเครื่องมือ และทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory) ที่ให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและทางกายภาพ จะช่วยในการวิเคราะห์ และอธิบายถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของประเพณีคตินิยมในจังหวัดภูเก็ต

1.5 แนวคิดเครือข่ายทางสังคม สุรวุฒิ ปัดไซสง (2540 : 15) ได้อธิบายถึงความหมายของเครือข่ายทางสังคมว่า เป็นองค์กรทางสังคมที่กลุ่มคนมารวมตัวกันโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเป็นระบบ ในสังคมหนึ่งๆอาจมีองค์กรทางสังคมหลายแบบ แต่ละแบบจะแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ หน้าที่ เป้าหมาย และลักษณะของสมาชิก แต่ที่แน่นอนก็คือ เครือข่าย (Networks) ที่เป็นองค์กรทางสังคมซึ่งทำหน้าที่เฉพาะในด้านการเชื่อมโยง (Link) องค์กรทางสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มครอบครัวหรือสมาคมเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงให้ติดต่อกันตลอด เพื่อให้ทุกองค์กรเห็นหรือตระหนักในกิจกรรมร่วมกัน เช่นเดียวกับ ชนินฎฐา กาญจนรังสีนนท์ (2536: 54) ที่เปรียบเทียบเครือข่ายทางสังคมว่า เป็นเหมือนภาพของจุดต่างๆที่มีการเชื่อมโยงกันด้วยเส้นตรงหลายๆเส้น โดยจุดคือบุคคล และเส้นตรงคือสายสัมพันธ์ คนแต่ละคนจึงเป็นเสมือนจุดศูนย์กลางที่มีสายสัมพันธ์กับจุด หรือบุคคลอื่นที่มีสายสัมพันธ์กับคนอื่นๆต่อไปอีก ซึ่งบุคคลตรงจุดศูนย์กลางไม่รู้จัก และความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและกันของบุคคลต่างๆที่มีอยู่ในเครือข่ายทางสังคมนั้น เป็นความสัมพันธ์ในทุกๆด้านที่บุคคลทั้งหมดในเครือข่ายสังคมมีต่อกัน เครือข่ายทางสังคมของบุคคลจึงเปรียบเสมือนสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ในขณะที่เดียวกัน บุคคลนั้นๆก็เปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลอื่นๆในเครือข่ายสังคม

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส (2546: 114-117) ให้ความหมายของเครือข่ายทางสังคมสรุปได้ว่า เครือข่ายทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในหลายๆด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่นๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย ภายใต้แบบแผนของความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในสังคมนั้น เช่น สมาชิกในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นเครือข่าย ภายใต้โครงสร้างทางสังคมของ

โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมคือ เครือข่ายรวมและเครือข่ายย่อย โดยเครือข่ายรวมจะเปรียบเสมือนสังคมใหญ่ ส่วนเครือข่ายย่อยจะเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมของส่วนย่อยส่วนหนึ่ง ซึ่งในการปฏิบัติงานที่เป็นจริง โครงสร้างเครือข่ายทางสังคมจะมีบทบาทเป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทำให้บุคคลรู้จักกันและได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ

เป็นที่แน่นอนว่าในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ นั้น ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในสังคม แม้บทบาทของสมาชิกในสังคมนั้นจะมีต่างกันก็ตาม และด้วยความสัมพันธ์ที่สมาชิกในสังคมมีต่อกันในลักษณะเครือข่ายทางสังคม จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดงานประเพณีนั้นๆ ซึ่งรวมถึงองค์ประกอบทั้งหมดของการจัดงาน เช่นเดียวกับการจัดงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของเครือข่ายต่างๆ บทบาทความสัมพันธ์ของเครือข่ายต่างๆ ในสังคม จึงมีผลต่อรูปแบบการดำเนินงาน และระดับความสำเร็จของการจัดงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลจากความต้องการของเครือข่ายต่างๆ ที่เป็นสมาชิกในสังคมด้วย ซึ่งทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมจะช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจในบทบาทความสัมพันธ์ของเครือข่ายต่างๆ และผลที่ได้รับจากการจัดงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้จำแนกกลุ่มงานที่ทำการศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มที่ 1 เป็นการศึกษางานเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน รวมทั้งพฤติกรรมการแสดงออก และการถ่ายทอดคล่อมเกลากทางสังคม ในการดำรงรักษาวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้ให้ลูกหลาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีงานศึกษาวิจัย ดังนี้

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2542) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการนับถือศาลเจ้าและประเพณีกินผัก/การถือศีล-กินเจ ของประชาชนในพื้นที่จังหวัด พังงา ภูเก็ต ตรัง กระบี่ และระนอง” โดยผลจากการศึกษาพฤติกรรมรวม 6 ด้าน ของประชาชนทั้ง 5 จังหวัดนี้ ที่มีต่อการนับถือศาลเจ้าและประเพณีกินผัก/การถือศีล-กินเจ พบว่า พฤติกรรมด้านความเชื่อ ด้านความรู้ ด้านความคิดเห็น ด้านผลการปฏิบัติตน และภาพรวมในการนับถือศาลเจ้าและประเพณีกินผัก/ถือศีล-กินเจ ต่างมีผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมากและมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นพฤติกรรมปฏิบัติตนที่ทุกกลุ่ม

จังหวัดจะมีผลอยู่ในระดับน้อย โดยจังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่พฤติกรรมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกจังหวัด ส่วนจังหวัดภูเก็ต ตรังและกระบี่ จะมีค่าเฉลี่ยในพฤติกรรมของประชาชนทุกๆด้านในระดับที่ใกล้เคียงกัน สำหรับจังหวัดระนองจะมีค่าเฉลี่ยทุกๆด้านน้อยกว่าทุกจังหวัด และเมื่อจำแนกพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากในแต่ละกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุจะมีค่าเฉลี่ยระดับมากในด้านความเชื่อ กลุ่มวัยทำงานจะมีค่าเฉลี่ยระดับมากในการปฏิบัติตน กลุ่มเยาวชนจะมีค่าเฉลี่ยระดับมากในด้านผลการปฏิบัติตน และทุกกลุ่มต่างมีค่าเฉลี่ยระดับมากในด้านความรู้ ส่วนภาพรวมของการนับถือศาลเจ้าและประเพณีกินผัก/ถือศีล-กินเจนั้น ประชาชนทุกกลุ่มมีระดับความเชื่อในระดับสูงและตั้งใจที่จะปฏิบัติตนในการนับถือศาลเจ้า และประเพณีกินผัก/ถือศีล-กินเจในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อความผูกพันภายในครอบครัว เครือญาติ และเกิดความเข้มแข็งทั้งในระดับชุมชนและท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยของปี พ.ศ. ที่เริ่มต้นการนับถือศาลเจ้า และการเข้าร่วมประเพณีกินผัก/การถือศีล-กินเจ รวมทั้งภูมิภาคนาของศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการนับถือตามบุคคลใกล้ชิด ตั้งแต่ครอบครัว เครือญาติ และชุมชน นอกจากนี้ประเพณีกินผัก/การถือศีล-กินเจ ยังเป็นประเพณีที่มีผลดีต่อการรักษาสุขภาพของประชาชน จึงทำให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วทำให้เกิดประโยชน์ในมิติของการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนด้วย แต่ขณะเดียวกันก็พบว่า ประเพณีและพิธีกรรมนี้มีจุดอ่อนที่นำเอาการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ขององค์พระที่มาประทับทรง ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิญญาณไปสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด นอกจากนี้การแห่พระออกจากศาลเจ้าเพื่อเยี่ยมเยือนประชาชนของศาลเจ้าต่างๆที่อยู่ในชุมชนเดียวกันแต่จัดพิธีต่างวันกัน ทำให้เกิดปัญหาด้านการจราจรภายในพื้นที่ของชุมชน รวมทั้งมีการใช้ประทัดจำนวนมาก และมีวันชุลลอบอวลอยู่ภายในศาลเจ้าซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ

เสาวภา ไพบยวัฒน์ (2543) ยังได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผ้าทรงของศาลเจ้าในจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต” พบว่า บรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ได้นำเอาวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมที่มีต่อองค์เทพเจ้าของชาวจีนติดตัวมาด้วย โดยเชื่อว่าองค์เทพเหล่านั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ และมีอำนาจเร้นลับเหนือธรรมชาติ สามารถประทานพรให้มนุษย์มีความสุขความเจริญในชีวิต และองค์เทพยังสามารถถ่ายทอดจิตวิญญาณให้มาปรากฏอยู่ในร่างของผ้าทรง ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถที่จะสัมผัสและติดต่อกับองค์เทพได้ อันเป็นภาพลักษณ์ของความเชื่อที่มีลักษณะพหุนิยม ที่เกิดจากการผสมผสานของการนับถือพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ รวมถึงความสัมพันธ์กับมิติทางประวัติศาสตร์ และปรัชญาของชาวจีน ซึ่งการถ่ายทอดความเชื่อที่ทำให้เกิดเป็นรูปธรรมประจักษ์นี้ ก่อให้เกิดความเชื่อจากระดับปัจเจกชนไปสู่

มวลชนระดับต่างๆ รวมถึงความเลื่อมใสในอำนาจลึกลับที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ก็ได้กลายเป็นจุดเด่นในการรวมมวลชนโดยไม่มีข้อจำกัดในการนับถือศาสนา ทั้งนี้ปรากฏการณ์ทางสังคมขององค์เทพที่ประทับในร่างม้าทรงในอดีตนั้น เป็นพิธีกรรมเฉพาะในชุมชนที่มีกลุ่มคนเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนเป็นผู้ทำหน้าที่สืบสานประเพณี แต่ด้วยการปลุกฝังและการอบรมขัดเกลาภายในครอบครัว ทำให้ลูกหลานของชาวจีนเหล่านั้นได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพชน และกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อมาได้เป็นแกนนำหลักของชุมชนในการจัดพิธีกรรมต่างๆจวบจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนของเงื่อนไขทางสังคมที่ส่งผลต่อบทบาทและการดำรงอยู่ของม้าทรงในศาลเจ้านั้นพบว่า การดำรงอยู่ของม้าทรงที่ผ่านมาเกิดจากการนำเอาความเชื่อ พิธีกรรม และศาสนามาเชื่อมโยงกันและประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่มนุษย์ โดยอาศัยหลักการความอยู่รอดของชาวจีน และความสอดคล้องกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยรวม ดังนั้น ปรากฏการณ์ทางสังคมของม้าทรงในอดีต จึงเป็นการกระทำพิธีกรรมเฉพาะภายในชุมชนที่มีกลุ่มคนเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่ เพื่อทำหน้าที่ในการสืบสานประเพณี และผู้เป็นม้าทรงล้วนมีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนที่มีความสามารถในการสืบสานมิติทางวิญญาณให้ปรากฏในตนเอง โดยการประพฤติตัวอย่างเหมาะสม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวและชุมชน อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมในทุกระดับที่ต่างมีความเชื่อ ความศรัทธาในองค์เทพเจ้าของจีน จึงทำให้ทุกคนต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของศาลเจ้ามาโดยตลอด แต่ด้วยกาลเวลาอันยาวนานทำให้ปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบันของม้าทรงเปลี่ยนแปลงไป โดยจำนวนม้าทรงทั้งผู้ชายและผู้หญิงได้มีเพิ่มมากขึ้นทุกปี และมีตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้กิจกรรมในช่วงงานประเพณีกินเจ จะเน้นที่การปรากฏตัวขององค์เทพในร่างของม้าทรงที่ทำการแสดงอิทธิฤทธิ์ต่างๆให้เกิดความอัศจรรย์ เพื่อการสร้างพลังร่วมให้ผู้คนเกิดความเชื่อ และสนับสนุนกิจกรรมงานประเพณีของศาลเจ้า รวมทั้งเพื่อผลประโยชน์ด้านรายได้จากการท่องเที่ยว

รพีพรรณ ลิ้มปิติ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง “การถ่ายทอดความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนภาคใต้” โดยใช้กรณีศึกษาชาวบ้านในชุมชนกะทู้ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นชาวบ้านที่มีบรรพบุรุษสืบเชื้อสายมาจากชาวจีนที่ได้อพยพมาจากประเทศจีน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น รวมทั้งมีภาษาที่ใช้เป็นของตนเอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนภาคใต้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังคงมีความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในวิถีปฏิบัติ และมีการถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของทุกกลุ่ม และการที่ทุกคนต่างมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการถ่ายทอดความเชื่อ

ซึ่งกันและกันด้วย ซึ่งสิ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน ประกอบด้วย การมีชาติพันธุ์เดียวกันอันเป็นความเข้มข้นของเชื้อชาติ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้รับการถ่ายทอดในแต่ละรุ่น ความตั้งใจและความสนใจทั้งผู้ให้และผู้รับการถ่ายทอด และการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมนั้นๆ แต่ด้วยระยะเวลาของการประกอบพิธีกรรมในแต่ละครั้งที่ใช้เวลาไม่มากนัก รวมทั้งสภาพแวดล้อมในชุมชนคนเชื้อสายจีนที่มีจำนวนลดลง และลักษณะของครอบครัวที่เป็นครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนมากขึ้น ทำให้การได้รับการถ่ายทอดพิธีกรรมในลักษณะของการซึมซับทางวัฒนธรรมมีน้อยลง นอกจากนี้การกล่อมเกลายาในของสังคัม เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน กลุ่มอาชีพ ศาสนา และสื่อมวลชนก็เป็นกลไกที่สำคัญด้วย ถึงแม้ว่าความเชื่อและพฤติกรรมที่แสดงออกในคนรุ่นต่อๆมาอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ก็ยังคงปรากฏอยู่ในสังคัมจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากยังคงเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ในการสนองตอบแก่ตนเองและชุมชนทั้งด้านสังคัม เศรษฐกิจ และด้านจิตใจ ตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่มีต่อพิธีกรรมกินผักในบุคลากรท่องเที่ยวที่ยังคงมีความเชื่อในอดีตอยู่บ้าง แต่ก็มีส่วนปรุงแต่งเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคัม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่มีการผสมผสานด้วยกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งมีความหลากหลายและมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เป็นต้น

ขจรศักดิ์ อภิสุภาพ (2547) ได้ศึกษา “ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา” โดยทำการศึกษาในส่วนของความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าเงิน และความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าประจำศาลเจ้าพบว่า ชาวจีนที่เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากมณฑลกวางตุ้งและมณฑลฮกเกี้ยน ต่างยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนเองอย่างเคร่งครัด และเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคงแล้วก็จะร่วมกันสร้างศาลเจ้าขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ประดิษฐานเทพเจ้าที่พวกตนให้การเคารพนับถือ เช่นเดียวกับการก่อสร้างศาลเจ้าของชาวจีนในเขตเทศบาลนครสงขลาในอดีต ที่เกิดขึ้นจากความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เทพเจ้าของชาวจีน จึงใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตามความเชื่อดั้งเดิม และใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่างๆของชาวจีนร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คนจีนด้วยกัน อันเป็นการสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดความรักความกตัญญูต่อแผ่นดินเกิด และเป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตที่ต้องมีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต การได้มาพบปะสังสรรค์กันทำให้มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เกิดความอบอุ่นในการตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันเป็นพวกเดียวกัน ดังนั้น ศาลเจ้าในเขตเทศบาลนครสงขลาจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการตั้งถิ่นฐาน ตลอดจนการดำรงชีพของชาวจีนในเขตเทศบาลนครสงขลาในอดีตเป็นอย่างมาก

ศาลเจ้าที่ชาวจีนในเขตเทศบาลนครสงขลาได้สร้างขึ้น มีทั้งศาลเจ้าสำหรับคนโดย

ทั่วไปที่ประดิษฐานองค์เทพเจ้าที่ชาวจีนต่างให้ความเคารพนับถือ เช่น ศาลเจ้าขุนเถ้ากง และศาลเจ้าแม่ทับทิม เป็นต้น หรืออาจเป็นศาลเจ้าประจำตระกูล เช่น ศาลเจ้าตั้งเซ่งอ่อง เป็นต้น โดยรูปแบบการก่อสร้างจะเป็นแบบสถาปัตยกรรมจีน อันแสดงให้เห็นถึงการสั่งสมสืบทอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ถูกปลูกฝังมาอย่างเหนียวแน่น ส่วนความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้าประจำศาลเจ้านั้น ชาวจีนในอดีตเชื่อว่า เทพเจ้าในศาลเจ้านั้นมีอิทธิฤทธิ์สามารถให้การรักษาคุ่มครอง และช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้ เช่น เชื่อว่าองค์เจ้าแม่ทับทิมสามารถช่วยเหลือทางการเดินเรือให้มีความปลอดภัย และเชื่อว่าองค์เทพกวนอูจะช่วยให้คนจีนมีความรักใคร่ปรองดองกัน และอยู่กันเป็นปึกแผ่นมั่นคง เป็นต้น จึงมีการประกอบพิธีกรรมในวันเกิดขององค์เทพเจ้าประจำศาลเจ้า หรือในวันสำคัญต่างๆ เช่น การร่วมกันประกอบพิธีถือศีลกินเจในช่วงเทศกาลกินเจเดือนเก้า เป็นต้น นอกจากนี้ภายในศาลเจ้ายังมีการประทับทรงขององค์เทพเจ้าในร่างของม้าทรงด้วย แต่ปัจจุบันความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับศาลเจ้านับวันจะลดน้อยลง เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจที่คนรุ่นใหม่ต้องดิ้นรนหารายได้เป็นสำคัญ การหันหน้าเข้าหาศาลเจ้าจึงจะมีเฉพาะในวันเทศกาลสำคัญเท่านั้น ซึ่งแม้ว่าวัฒนธรรมด้านความเชื่อและพิธีกรรมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าและเทพเจ้าของชาวจีน ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครสงขลา รวมทั้งชาวไทยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายจีนด้วย โดยเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างความสามัคคี มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.2 กลุ่มที่ 2 มุ่งเน้นศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมายความสำคัญ และขั้นตอนการปฏิบัติของประเพณีกินผัก อันเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นกับประเพณีกินผัก ตลอดระยะเวลาอันยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีดังนี้

วิรัตน์ แก้วแทน (2537) ได้ศึกษาประวัติและขั้นตอนปฏิบัติ รวมทั้งวัฒนธรรมที่ปรากฏในประเพณีกินเจ โดยศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ชาวจีนฮกเกี้ยนได้อพยพเข้ามาตั้งหลักปักฐานทำมาหากินที่หมู่บ้านท่าจีน ในตัวเมืองตรัง จังหวัดตรัง เมื่อราวประมาณ 150 ปีมาแล้ว อีก 30 ปีต่อมา ชาวจีนกลุ่มนี้ได้ร่วมกันจัดงานประเพณีกินเจขึ้นที่บริเวณส่วนหนึ่งของวัดปอนด์ หรือวัดประสิทธิชัยในปัจจุบัน โดยได้จัดงานในวันขึ้น 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน และได้ไปอัญเชิญกระถางรูปของเทพเจ้า 9 องค์ มาจากเมืองจีน ซึ่งคัมภีร์ปักเต้าแก๊ง ถือว่าเทพเจ้า 9 องค์ ประกอบด้วย พระพุทธเจ้า 7 องค์ และพระโพธิสัตว์อีก 2 องค์ ที่ได้แบ่งภาคมาเป็นเทพเจ้าประจำดาวพระเคราะห์ทั้ง 9 องค์ ที่ทรงเครื่องทรงแบบพระมหากษัตริย์ โดยเชื่อว่าเทพเจ้าประจำ

คาวนพเคราะห์ หรือ “พระกิวอ่องไต้เต่” (พระกิวอ่องไต้เต่) จะทรงผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาตรวจโลกมนุษย์ทั้งกลางวันและกลางคืน หากบุคคลใดมีความประพฤติดีตั้งอยู่ในกุศลกรรม ก็จะมีพรประทานพรอันวยความสุขสมบูรณ์ให้ แต่หากบุคคลใดมีความประพฤติในทางอกุศลกรรม ก็จะมีโทษตามโทษานุโทษนั้น ต่อมาประชาชนบางกลุ่มจึงได้จัดสร้างศาลเจ้า ที่ชาวตรังเรียกว่า “เก้ง” เพิ่มมากขึ้น และได้สืบทอดเป็นประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนมาจนถึงปัจจุบัน

การกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมืองตรังนั้น ผู้ศรัทธาต่างสละกิจโลภกี้ยั่วและบำเพ็ญสมาทานกินเจ บริโภคแต่อาหารผักและผลไม้ แต่งกายนุ่งขาวห่มขาว งดเว้นไม่ทำกิจใดๆอันนำมาซึ่งการเบียดเบียนเคียดแค้นแก่สัตว์ทั้งปวง โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีกรรมบางอย่างที่ยังคงยึดถืออย่างเดียวกับที่ปฏิบัติมาในอดีต บางอย่างก็เสริมขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ส่วนคุณค่าที่ได้รับจากการเข้าร่วมงานประเพณีกินเจ คือการแสดงออกถึงความเคารพบรรพบุรุษ เป็นการฝึกจิตใจให้บริสุทธิ์ รู้จักประหยัด ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คนที่ไปร่วมงาน ซึ่งไม่ว่าคนจนหรือคนรวยต่างต้องปฏิบัติเหมือนกัน และรวมถึงการมีสุขภาพที่ดีด้วย จึงทำให้จำนวนผู้เข้าร่วมงานมีเพิ่มมากขึ้นทุกปี

วัฒนธรรมที่ปรากฏในประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง นอกจากวัฒนธรรมด้านความเชื่อที่เกี่ยวกับวิญญาณ โหราศาสตร์ และไสยศาสตร์แล้ว วัฒนธรรมที่สำคัญเป็นวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่าประเพณีกินเจได้รับความนิยมในเชิงธุรกิจ มีร้านอาหารประเภทงานเดี่ยว การจัดการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดสีขาว ซึ่งล้วนส่งผลต่อการสร้างรายได้ของท้องถิ่น และทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดตรังดีขึ้น

ยุทธนา วรณปิติกุล (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “พิธีกรรมกินเจในสังคมชาวจีนภาคใต้: กรณีชาวจีนใน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา” พบว่า พิธีกรรมกินเจของชาวจีนในอดีตเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ช่วยสร้างเอกภาพภายในกลุ่มชาวจีนอพยพ ซึ่งในช่วงเวลานั้นชาวจีนอพยพมีสังคมของตนเองแยกจากสังคมไทย และมีองค์กรของตนเองในการทำหน้าที่จัดรูปแบบความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งพิธีกรรมกินเจได้ช่วยสร้างความสัมพันธ์และลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ทั้งยังสร้างความเข้มแข็งและยืนยันความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นจีน รวมถึงได้ช่วยปลดปล่อยความเครียดจากแรงกดดันของรัฐไทย โดยมี “กิวอ่อง” (กิวอ่อง) เป็นสัญลักษณ์หลักร่วมกันในการนำพาผู้เข้าร่วมพิธีกรรมสู่เป้าหมายอันมีความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูราชวงศ์หมิง แต่เป้าหมายนั้นได้ถูกปรับเปลี่ยนเมื่อก้าวเข้าสู่โลกทุนนิยม ซึ่งมีจำนวนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมกินเจเพิ่มมากขึ้น มีการเข้าทรง และมีพิธีกรรมปลีกย่อยเพิ่มเติมขึ้น รวมทั้งหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนพิธีกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเพื่อการตอบสนองทาง

การค้าและการท่องเที่ยวเป็นหลัก พิธีกรรมกินเจในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นเป้าหมายทางอุดมคติ เพื่อความสุขของโลกปวงชน และการเน้นความหมายของ “กิวอ้อง” (กิวอ้อง) ในฐานะพระพุทธ และพระโพธิสัตว์ เพื่อความสอดคล้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา อันเป็นความเชื่อหลักในสังคมไทย และยืนยันถึงความเป็นไทยของลูกหลานชาวจีน ประเด็นในเรื่องความเป็นจีนจึงไม่ได้เป็นเป้าหมายหลักของพิธีกรรมกินเจในปัจจุบัน

ธนัสถ์ สุวัฒน์มหาคม (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “เทศกาลกินเจในเดือนเก้า” สรุปได้ว่าเทศกาลกินเจในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน มีปรากฏในประเทศไทยเมื่อประมาณร้อยกว่าปีมานี้ ส่วนในประเทศจีนนั้นทราบจากหนังสือ “คติชนวิทยาของมณฑลกว๋างตุ้ง” ว่าเป็นกิจกรรมของคณะจิวไต้จิวในยุคก่อนที่สืบทอดมาจากกิวอ้องฮ่วย คือ นวเทพสันนิบาต หรือเทพ 9 องค์มาประชุมกัน โดยคณะจิวไต้จิวต้องแต่งกายชุดขาว สบายผม ห้ามกินของสดคาว หรือกล่าวคำหยาบ และมีการตั้งปะรำพิธีเช่นสรวงบูชากิวอ้องฮ่วย (กิวอ้องฮ่วย) และเทพกฤติกามาตุ หรือเต้าบ้อเทียงจู้ (เต้าบ้อเทียงจู้) โดยใช้ธูปขาวหรือกระบุงขาวใส่ธูปขาวสารจนเต็ม ปักเสาไม้ตรงกลางด้านบนมีห่วงอยู่ที่ตอนปลายของเสาไม้ 9 ห่วง แต่ละห่วงจะแขวน โคมน้ำมันไว้ ซึ่งสอดคล้องกับความในหนังสือ “บันทึกเทศกาลในนครหลวง” ที่เป็นหนังสือหลักเล่มหนึ่งของชาติจีนซึ่งระบุให้ทราบว่า ช่วงเวลาดังกล่าวนี้วัดเต้าทุกแห่งจะจัดมณฑลพิธีบูชาดวงดาวขึ้น

ส่วนตำนานการเกิดพิธีกรรมกินเจมีอยู่หลายตำนาน ทั้งตำนานที่สืบเนื่องจากความเชื่อความศรัทธาอันขาดหลักฐานพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรม แต่ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยไม่คิดหาคำตอบในแหล่งที่มาให้ชัดเจน และตำนานที่สืบเนื่องมาจากความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์การเมือง ที่เป็นการรำลึกถึงบุคคลในประวัติศาสตร์หรือการขบถต่ออำนาจรัฐ อันมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่า แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าตำนานใดถูกหรือผิด เพราะตำนานต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นจากความเชื่อถือส่วนบุคคล และกระแสความคิดเรื่องพิธีกรรมกินเจเดือน 9 ก็เกิดขึ้นเฉพาะแถบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงใต้ของจีนบางแห่งเท่านั้น

พิธีกรรมกินเจเดือน 9 มีการผสมผสานความเชื่อทางศาสนาต่างๆอย่างมากมาย แต่ที่อาศัยเป็นหลักสำคัญคือ พุทธศาสนากับศาสนาเต๋า และพิธีกรรมที่ปรากฏในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ก็แบ่งได้เป็น 2 สาย คือสายพุทธศาสนาเถรวาทมหานิกาย และสายศาสนาเต๋า โดยตามคติทางฝ่ายมหานิกายเชื่อว่า พิธีกินเจเป็นการบูชากลุ่มดาวเหนือ 7 ดวง ที่ปรากฏให้เห็น และที่ไม่ปรากฏให้เห็นอีก 2 ดวง ซึ่งเป็นอวตารภาพของพระพุทธเจ้าในอดีตกาล 7 พระองค์ และพระโพธิสัตว์อีก 2 พระองค์ ที่ทรงทำหน้าที่ในการหมุนเวียนธาตุทั้ง 5 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และทอง ให้แก่มวลมนุษยชน รวมทั้งคอยบริรักษ์ควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างในโลก จึงทรงมีอิทธิพลต่อชะตาชีวิตของมวลมนุษยชนโลก และด้วยการทรงเครื่องทรงกษัตริย์ ประชาชนจึงถวายพระนามว่า “กิวอ้องฮ่วยจิว” (กิวอ้องฮ่วยจิว)

ซึ่งแปลว่า นพราชาพุทธเจ้า และเรียกพิธีกินเจในเดือน 9 นี้ว่า “กิ้วอ้วงเซ่งหวย” (กิ้วอ้วงเซ่งโห่ย) แปลว่า นพราชามหาสันนิบาต เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเวลาทีนนพราชาพุทธเจ้าเสด็จมาตรวจตราโลกมนุษย์ จึงทำให้ทุกคนต่างพร้อมใจกันบำเพ็ญศีลสมาทาน ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ นอกจากนี้ในวัดจีนบางแห่งยังได้บูชา “เต้าบ้อ” ซึ่งเป็นเทพในศาสนาเต๋าไปด้วย จึงมีลักษณะของการหลอมรวมความเชื่อทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายานกับศาสนาเต๋าเข้าด้วยกัน ส่วนการบูชาเทพเต้าบ้อเริ่มเป็นที่แพร่หลายในประเทศไทยตั้งแต่ราชวงศ์ซ้อง และราชวงศ์หยวนเป็นต้นมา ส่วนคติความเชื่อทางศาสนาเต๋าดูว่า เทพเต้าบ้อทรงมีเมตตาแก่มวลมนุษย์ ทรงช่วยปิดเป่าทุกข์ภัย ตลอดจนอำนาจพรแก่ผู้มีจิตศรัทธาในพระองค์ และทรงเป็นมารดาของเทพนพราชา ซึ่งก็คือดวงดาวทั้ง 9 ดวง ที่เป็นเทพเจ้าในกลุ่มดาวเหนือ

จากการศึกษาของ แปลงนาม (2549) เรื่อง “ความเข้าใจเรื่องการกินเจ” ได้กล่าวถึงเรื่องราวต่างๆของการกินเจในเทศกาลเดือน 9 ตามปีจันทรคติของชาวจีนสรุปได้ว่า การกินเจนี้เป็นลัทธิความเชื่อของชาวจีนฝ่ายใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัฒนธรรมหลิงหนาน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชากลุ่มดาวปักเต้า ซึ่งในทางดาราศาสตร์ดาวปักเต้าจะเป็นกลุ่มดาวฤกษ์จำนวนเจ็ดดวงที่เรียงตัวเกาะกลุ่มบนท้องฟ้า และสามารถมองเห็นได้เฉพาะผู้ที่อยู่ทางเหนือของเส้นศูนย์สูตร เป็นรูปทรง “เต้า” หรือ กระบะดวงที่มีด้ามจับ โดยหมู่ดาวนี้คนไทยภาคกลางจะเรียกว่า “ดาวจระเข้” และชาวล้านนาเรียกว่า “ดาวช้าง” ส่วนฝรั่งเรียกว่า “ดาวหมีใหญ่” (Ursa Major) โดยชาวจีนในอดีตได้อาศัยหมู่ดาวปักเต้านี้ในการหาดำแหน่งดาวเหนือ ซึ่งจำเป็นต่อนักเดินเรือและกองคาราวานในทะเลทรายขามคำคีน และยังใช้ประโยชน์ในการบอกเวลาโมงยาม รวมถึงการหากำหนดเวลาที่จะทำการเพาะปลูกหรือเตรียมการเก็บเกี่ยวด้วย คุญูปการดังกล่าวจึงส่งผลให้หมู่ดาวปักเต้าอยู่ในฐานะที่ได้รับการกราบไหว้บูชาเพื่อเป็นการทดแทนคุณ แต่ด้วยหลักคิดตามคำสอนของลัทธิอินหลง เลขเจ็ดถือเป็นเลขอัปมงคล เพราะเป็นเลขเกี่ยวกับความตายหรือการพลัดพราก ดังนั้น หมู่ดาวปักเต้าทั้งเจ็ดจึงถูกจัดให้เป็นเทพผู้กำหนดอาสัญวาระของบุคคล ต่อมาในปลายราชวงศ์ซ่ง ผู้นำทางศาสนาในเวลานั้นจึงได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับดาวปักเต้า โดยการเพิ่มเติมจำนวนดวงดาวของหมู่ปักเต้าขึ้นอีกสองดวง อันมีผลเปลี่ยนแปลงดาวปักเต้าให้เป็นสิริมงคล ทั้งนี้เพราะเลข 9 ถือเป็นเลขมงคล และมีค่าสูงที่สุดของตัวเลขหลักเดียว ซึ่งดาวสองดวงที่เพิ่มขึ้นเป็นดาวที่ในช่วงเวลานั้นได้รับการบูชาจากราชสำนักจีน คือดาวเทียนหวงหรือดาวโคซับ (Kochub) และดาวเทียนกั้วหรือดาวเหนือ ดวงดาวทั้งเก้านี้รวมกันเป็นกิ้วอ้วง (กิ้วอ้วง) โดยถูกจีนทางปักกิ่งได้ของไทยจะเรียกขานในนามกิ้วอ้วงไตเต่ (กิ้วอ้วงไตเต่) ซึ่งเป็นการออกเสียงสำเนียงจีนฮกเกี้ยนตามลัทธิบูชาดาวของจีน และถือว่าดวงดาวทั้ง 9 ดวง ต่างมีฐานะเป็นไตตี้ (ไตเต่) หรือเป็นราชาของดาวทั้งปวง ส่วนถูกจีนในกรุงเทพฯ หรือในภูมิภาคอื่นๆมักจะเรียกขานกันด้วยสำเนียงจีนแต้จิ๋วว่า “กิ้วอ้วงหุกโจ้ว”

(ก็ว่อย่างสุดจ้อ) ซึ่งอาจไม่ถูกต้องมากนัก เพราะตามพระสูตรปักเต้าของฝ่ายพุทธมหายานนั้น คณะปักเต้าประกอบด้วย 7 องค์พระยูไลหรือพระพุทธรเจ้า กับอีก 2 องค์พระโพธิสัตว์ นอกจากนี้ในพระสูตรกำเนิดปักเต้ายังได้กล่าวถึงพระนางจิ่งวงฮูย้งว่า เป็นผู้ที่ตั้งจิตภาวนาขอต่อฟ้าให้ได้บุตรที่ครองธรรมมาสืบต่ออำนาจจากพระสวามี และด้วยอำนาจผลบุญของพระนางที่ทรงทำไว้ จึงได้ให้กำเนิดปักเต้าทั้งเก้าขึ้นกลางสระบัว พระนางจึงได้ชื่อว่า เต้าบ้อ หรือเต้าเล่า ดังนั้น ศาลเจ้าหรือโรงเจที่ประดิษฐานเหล่าปักเต้าจึงมีชื่อเรียกว่า เต้าบ้อแก้ง หรือ เต้าเล่าแกง และจะมีรูปบูชาของพระนางในชุดเครื่องทรงราชินีประดิษฐานไว้เหนือกลางเหล่าปักเต้าในฐานะองค์ประธาน

จากปรากฏการณ์ของหมู่ดาวจระเข้ หรือดาวปักเต้าในช่วงประมาณเดือนตุลาคม ซึ่งจะอยู่ประมาณเดือน 9 ตามปีจันทรคติของจีน ที่จะปรากฏให้เห็นได้ในช่วงเวลาสั้นๆตอนใกล้รุ่งหรือหลังพระอาทิตย์ตกดินแล้ว ทำให้เกิดความเชื่อว่าเทพปักเต้าได้ลงมาตรวจตราโลกมนุษย์ ใครที่ประพฤติปฏิบัติชอบเทพปักเต้าก็จะประทานพรอันประเสริฐให้ ส่วนใครที่ประพฤติผิดคลองธรรมก็จะถูกลงโทษให้ต้องประสบชะตากรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นในช่วงต้นเดือนเก้านี้จึงถูกกำหนดโดยศาสนาจารย์ให้เป็นเวลาถือศีลทำทาน และประกอบพิธีถือศีลกินเจถวายเทพปักเต้า ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนในลัทธิอินหยางที่เชื่อว่า เดือนเก้าเป็นเดือนที่พลังหยางในธรรมชาติแวดล้อมอ่อนกำลังลง ก่อนที่จะดับไปช่วงขณะหนึ่งในเดือนสิบ ปุถุชนจึงต้องเก็บออมพลังหยางซึ่งหมายถึงกุศลกรรม ไว้ให้มากพอในช่วงเดือนเก้า เพื่อที่จะสามารถผ่านพ้นเดือนสิบที่ปราศจากพลังหยางขับเคลื่อน ส่วนรูปแบบของการประกอบพิธีกรรมบูชาพรราชาในเทศกาลกินเจ มีอยู่ 2 รูปแบบ คือพิธีกรรมที่เน้นการทรงเจ้าโดยม้าทรง อันเป็นรูปแบบเฉพาะของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียงกับพิธีกรรมที่เน้นการสวดพระสูตรบูชาองค์ปักเต้า ซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะที่จัดขึ้นในวัดจีน และโรงเจตามคติทางมหายาน

ในด้านการแต่งกายชุดขาวในพิธีกรรมกินเจนั้น นักวิชาการทางศาสนาของจีนมีมติเป็นหนึ่งเดียวว่า ประเพณีการแต่งขาวและถือศีลกินเจ ประกอบกับความเชื่อที่มีรูปแบบพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันของแต่ละสำนัก มีกำเนิดมาจากคำสอนของศาสนามณีซึ่งเป็นศาสนาเก่าแก่ในประเทศเปอร์เซีย และแพร่หลายเข้าสู่ประเทศจีนพร้อมกับกองคาราวานสินค้าผ่านเส้นทางสายไหมในราวพุทธศตวรรษที่ 9 โดยศาสนามณีเชื่อว่าชุดขาวเป็นสัญลักษณ์แสดงตนว่าเป็นฝ่ายโลกสว่าง หรือความดี จึงกำหนดให้ศาสนิกต้องแต่งชุดขาวเข้าร่วมในศาสนกิจ ทั้งนี้ในส่วนของวัฒนธรรมจีนนั้น การแต่งชุดขาวเป็นการแสดงการไว้ทุกข์ที่มีประวัติยาวนานกว่าสองพันปี ตามที่มีคำอธิบายปรากฏในบทเชี้ยวเท่อเซ็งของคัมภีร์หลี่จี้ซึ่งเป็นคัมภีร์ของลัทธิหยูว่า ชุดขาว คือ ความหมายแห่งการไว้ทุกข์ และชุดขาวนั้นหมายถึงการแต่งขาวตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า ซึ่งตรงกับข้อบังคับของการแต่งกายไปร่วมพิธีกรรมกินเจ

2.3 กลุ่มที่ 3 มุ่งเน้นศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยด้านการท่องเที่ยว และด้านเครือข่ายความสัมพันธ์ของชุมชน อันเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เกิดพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงด้านพิธีกรรม และรูปแบบของการจัดงานประเพณี เพื่อการรับใช้สังคมโดยรวม โดยมีวรรณกรรมที่ศึกษา ดังนี้

ไพฑูริย์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชน พัฒนาการและกระบวนการของเครือข่าย รวมทั้งเครือข่ายความสัมพันธ์ของชุมชน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีหลายลักษณะ โดยความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานของคนในหมู่บ้านเป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติผ่านทางสายเลือด และต่อกันผ่านทางประเพณีและพิธีกรรมของหมู่บ้านทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนความสัมพันธ์แบบเพื่อนและพรรคพวก จะมีความผูกพันทางใจผ่าน โครงสร้างของสังคม เช่น การเรียนร่วมชั้นกัน และการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ติดกัน จะเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ โดยรากฐานที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมาช้านาน คือความสัมพันธ์ผ่านการประกอบอาชีพที่ต้องจัดสรรแรงงานในกระบวนการผลิตต่างๆ เช่น การทำนาและลงแขก เป็นต้น รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบฐานความสัมพันธ์ของชุมชนขนบธรรมเนียม และการปฏิบัติของประเพณี นอกจากนี้ยังมีการติดต่อสัมพันธ์ผ่านโครงสร้างสาธารณะและช่องทางติดต่อสื่อสารอื่นๆ เช่น การจัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลประเพณี และการออกกำลังกายในช่วงเย็น เป็นต้น ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ที่หลากหลายนี้ต่างเป็นเหตุเป็นผล และเชื่อมโยงเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ในชุมชน คือการที่คนในชุมชนออกไปศึกษาและทำงานนอกพื้นที่ ซึ่งถือเป็นการขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ออกไป และมีการเกิดขึ้นของกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้ง โดยรัฐ การรวมกลุ่มกันเองของคนในชุมชน เช่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขและสตรีอาสาพัฒนา กลุ่มศิษย์เก่าสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นบนฐานเครือข่ายเดิมที่มีอยู่แล้ว สำหรับกระบวนการสร้างเครือข่ายกับภายนอกนั้น พิธีกรรมคือจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดบทบาทของความสัมพันธ์แบบหลวม โดยมีที่มาจากการจัดงาน “ย้อนอดีต 100 ปี บ้านหนองขาว” ในวันสงกรานต์ พ.ศ.2540 เพื่อหารายได้มาบูรณะอาคารเรียนของโรงเรียนวัดอินทราราม และได้มีการประสานกับหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในการจัดงานครั้งต่อไป จนนำไปสู่การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยความช่วยเหลือของมูลนิธิประไพ วิริยะพันธ์ ในเวลาต่อมา อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งจากภายนอกและภายใน

ชุมชน ทำให้เครือข่ายของบุคคลที่มีความสำคัญต่องานส่วนรวมของชุมชนปรากฏขึ้น และเครือข่ายความสัมพันธ์ยังขยายกว้างออกไปอีกเมื่อบ้านหนองขาวเป็นที่รู้จักมากขึ้น อย่างไรก็ตามด้วยความแตกต่างกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก ทำให้เกิดปัญหาท้าทายระหว่างเรื่องของผลประโยชน์ กับลักษณะความสัมพันธ์ที่มีกับหน่วยงานภายนอก จนเกิดการขาดความร่วมมือขึ้น แต่ด้วยความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในระดับต่างๆ และด้วยความเชื่อความศรัทธาที่มีอยู่ได้เป็นสิ่งช่วยคลี่คลายปัญหา แม้ว่าเรื่องของผลประโยชน์จะยังคงเป็นสิ่งที่คอยกักร่อนความร่วมมือในชุมชนอยู่เสมอก็ตาม นอกจากนี้การเชื่อเชิญคนภายนอกให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ยังได้ทำให้เกิดบทบาทของผู้แสดงในฐานะผู้ผลิตชัดเจนขึ้น โดยที่คนในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมเหมือนครั้งอดีต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชน จะเน้นไปที่เครือข่ายความสัมพันธ์ของชุมชนที่นำไปสู่ความร่วมมือของชุมชน โดยการเกิดขึ้นของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนหรือกลุ่มที่ทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกต่างอาศัยความสัมพันธ์เดิมเป็นสำคัญ ทำให้บุคคลมีทั้งสถานะของปัจเจก และในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนในบางโอกาสด้วย จึงทำให้ระดับของความสัมพันธ์ถูกแยกออกเป็น 3 ชั้นคือ ชั้นฐานสัมพันธ์ของชุมชน เป็นส่วนที่ทำให้คนในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกัน ชั้นพลเมืองที่ตื่นตัว เป็นส่วนที่ทำให้เกิดกลุ่มต่างๆ ชัดเจนขึ้น โดยมีทั้งกลุ่มจัดตั้งจากภายนอกที่มีแนวโน้มจะเป็นทรัพยากรให้ภายนอก และกลุ่มที่จัดตั้งภายในชุมชนซึ่งมีแนวโน้มที่จะดึงเอาทรัพยากรจากภายนอกเข้ามา ส่วนขั้นสุดท้ายเป็นตัวกลาง ซึ่งจะมีกลุ่มหรือบุคคลที่เป็นแกนนำชุมชนที่มีบทบาทในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ดังนั้น การเข้าถึงแกนนำจึงเป็นเพียงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในเบื้องต้น ส่วนการเข้าถึงกลุ่มและเครือข่ายความสัมพันธ์ของชุมชนที่อยู่เบื้องหลัง เป็นการเข้าถึงตัวตนหรือความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

สร้อย เพชรรัศมี (2545) ศึกษาเรื่อง “ศาลเจ้า คน และกั๋ง: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและเทพเจ้าผ่านพิธีกรรมกินเจ ศาลเจ้าไหหล้าบ้านปากกะแคะ” โดยนอกจากจะทำการศึกษาความเป็นมาของชุมชนและศาลเจ้าแล้ว ยังได้ศึกษาความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ ในศาลเจ้าผ่านพิธีกรรมกินเจ รวมทั้งศึกษาบทบาทและอิทธิพลของเทพเจ้าต่อวิถีชีวิตของคน ในชุมชนด้วย ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ศาลเจ้าไหหล้าบ้านปากกะแคะซึ่งเป็นประดิษฐานรูปเคารพของเทพเจ้าที่เรียกกันว่า “กั๋ง” เป็นศูนย์กลางของการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้านชุมชนปากกะแคะที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีนไหหล้า ซึ่งได้อพยพเข้ามาทำมาหากินเมื่อประมาณ 130-200 ปีที่ผ่านมา และด้วยความเชื่อในความมีอำนาจเหนือธรรมชาติของกั๋ง ทำให้เกิดพิธีกรรมต่างๆ ที่มีการผสมผสานระหว่างพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ความเชื่อตามศาสนาเต๋า และความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติของชาวใต้ ซึ่งได้สืบทอดต่อกันมาและปรากฏให้เห็นในพิธีกรรมกินเจของศาลเจ้าไหหล้าบ้านปากกะแคะ

ด้วยรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับกั๊ง ผ่านการบนบานศาลกล่าวและการประทับทรง ที่ทำให้คนในชุมชนประสบความสำเร็จผลตามที่ตนปรารถนา กั๊งจึงมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน และผู้นำในพิธีกรรม รวมทั้งเป็นที่พึ่งทางใจ ตลอดจนเป็นผู้ให้การกล่อมเกลாதงสังคมและเป็นผู้สร้างเครือข่ายทางสังคมด้วย จนทำให้ศาลเจ้าไทหล่ามีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ในการปรับปรุงสภาพของชุมชนให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยเมื่อลูกหลานที่เป็นสมาชิกของชุมชนจำนวนหนึ่งที่ออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเชื่อว่าความสำเร็จของตนมาจากการคลบน้าคาลของกั๊ง จึงต่างระดมความช่วยเหลือต่างๆมายังท้องถิ่นของตน พยายามสร้างชุมชนให้เกิดการยอมรับจากคนทั่วไป และเมื่อถึงพิธีกรรมกินเจบุคคลเหล่านี้ก็จะต้องกลับมาร่วมพิธีกรรม โดยเชื่อว่าจะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จต่อไป

การคงความเชื่อเรื่องกั๊งไว้อย่างเหนียวแน่นทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่กันอย่างมีความสุข สามารถรวมกลุ่มนำพลังของสังคมต่อสู้กับอุปสรรค และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างคน กั๊ง และศาลเจ้า จึงหมายถึงการที่สังคมได้สร้างเครื่องมือในการสร้างชุมชนให้เป็นปึกแผ่นในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยไม่เกิดความแปลกแยก และสามารถปรับตัวได้อย่างมั่นคงตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม ได้ข้อสรุปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. ข้อสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกลุ่มที่ 1 แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของบรรพบุรุษชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งได้นำความเชื่อดั้งเดิมที่มีต่ออำนาจเร้นลับเหนือธรรมชาติที่ยังคงยึดมั่นอย่างเคร่งครัด มาปฏิบัติในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่โดยใช้พิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นรูปธรรมที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อประโยชน์ในการสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และสร้างความรักความสามัคคีในกลุ่มของตน และได้ถ่ายทอดทอดแนวความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมของตนสู่ลูกหลานในรุ่นต่อๆมา แต่ด้วยกระบวนการขัดเกลาทงสังคมในทุกกระดับ และพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวความคิดความเชื่อ และรูปแบบของพิธีกรรม โดยมีแนวทางของพุทธศาสนาเป็นแนวทางหลักตามกระแสสังคมปัจจุบัน

2. ข้อสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกลุ่มที่ 2 แสดงให้เห็นถึงที่มาของประเพณีกินเจ ซึ่งในส่วนของจังหวัดภูเก็ตและพังงา จะเรียกขานกันว่า ประเพณีกินผัก อันเป็นประเพณีที่บรรพบุรุษจีนสกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ได้จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตาม

ปีจันทร์คตินั้น เป็นพิธีกรรมที่มีการผสมผสานความเชื่อของศาสนาต่างๆไว้อย่างลงตัว จึงมีตำนานที่มาที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อ รวมทั้งการนำพิธีกรรมนี้ไปผูกโยงกับประวัติศาสตร์การเมืองของจีน อันแสดงให้เห็นถึงความลุ่มลึกของการสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับคนในเชื้อชาติเดียวกัน และสืบทอดต่อกันมาโดยคนไทยเชื้อสายจีน แต่ผลจากการเปลี่ยนแปลงสู่โลกทุนนิยมทำให้เป้าหมายของพิธีกรรมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ผลประโยชน์ของปัจเจกชน และผลประโยชน์ของส่วนรวม มากกว่าการเข้าถึงแก่นแท้ของพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมของบรรพบุรุษ

3. ข้อสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกลุ่มที่ 3 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชน ที่มีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการมีเชื้อชาติเผ่าพันธุ์เดียวกัน โดยมีกิจกรรมทางประเพณีและพิธีกรรมตามความเชื่อเป็นเครื่องมือในการต่อยอดความสัมพันธ์นั้น และด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอก รวมทั้งพัฒนาการของชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ข้อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่กว้างขวางขึ้น เกิดกลุ่มทำงานต่างๆที่ประสานการทำงานกันเป็นเครือข่ายทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งต่างมีส่วนต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน โดยต่างบรรลุผลประโยชน์และเป้าหมายร่วมกันด้วย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

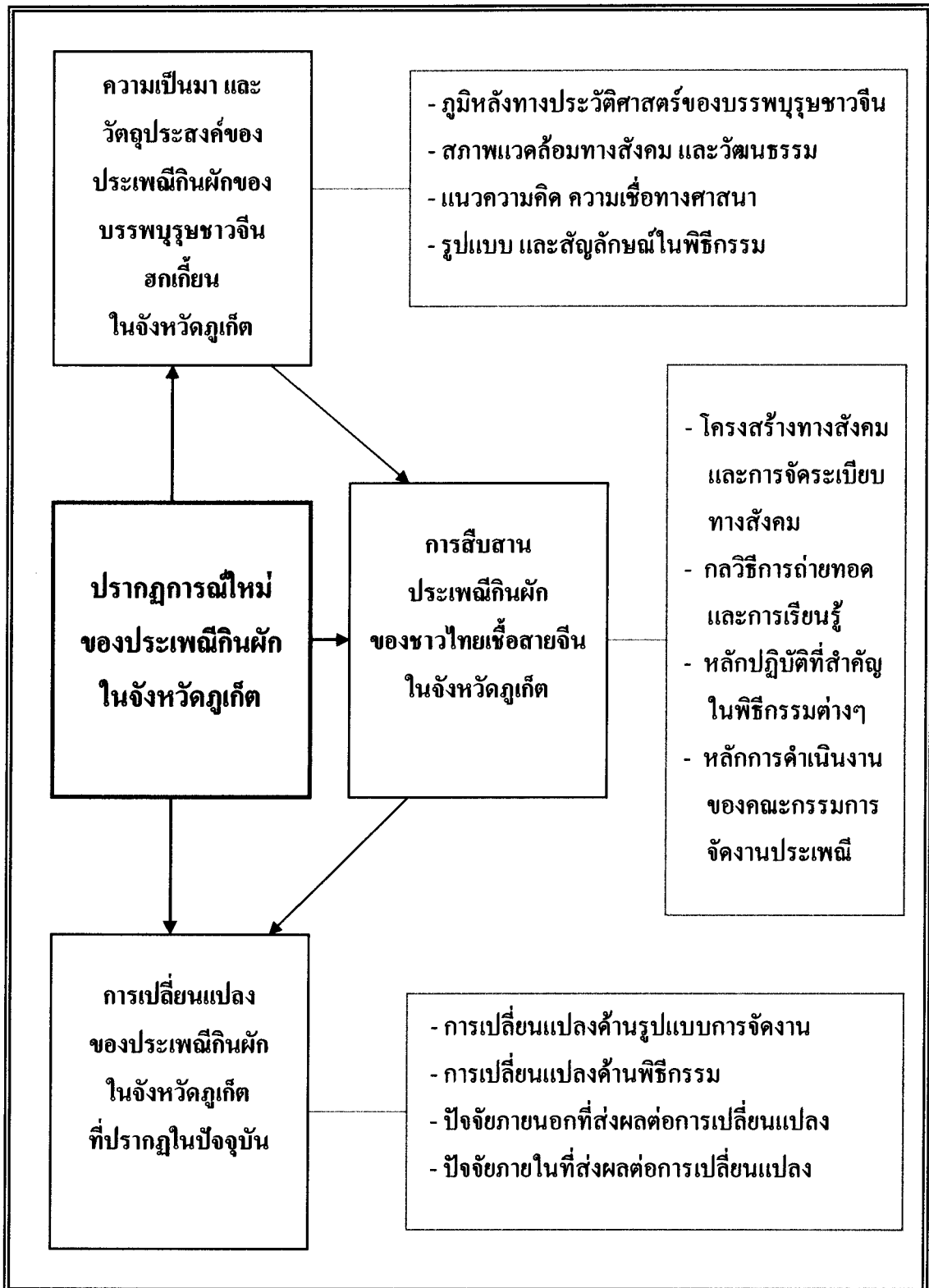
การศึกษาประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ และกระบวนการสืบทอด รวมทั้งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันหลายมิติในลักษณะสหวิทยาการ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประเด็นในการศึกษาประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต เป็นการศึกษาถึงแนวความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่อพยพที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดภูเก็ตในอดีต ผ่านการแสดงออกทางประเพณีกินผัก โดยการทำความเข้าใจในแบบแผนการปฏิบัติทางพิธีกรรม และใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์นิยามในการอธิบายสัญลักษณ์ต่างๆทางพิธีกรรม

2. ประเด็นการศึกษาการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต เป็นการศึกษาโครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม และค่านิยมของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการสืบทอดและรักษาประเพณีกินผัก โดยใช้

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมเป็นความรู้พื้นฐานในการอธิบายให้เห็นถึงหน้าที่ และความสัมพันธ์ใน โครงสร้างทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจใน บทบาทความสำคัญของประเพณีกินผัก และกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม รวมทั้งการสืบ สานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมา

3. ประเด็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏใน ปัจจุบัน เป็นการศึกษาลักษณะ และรูปแบบทางพิธีกรรม รวมทั้งสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม ที่ เปลี่ยนแปลงไปในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ซึ่งการศึกษาทฤษฎีภาวะทันสมัย และทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการ เปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ รวมทั้งการศึกษาทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม เพื่อช่วยให้ เข้าใจรูปแบบการดำเนินงาน และความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคมต่างๆที่มีอยู่อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จของการจัดงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตให้เกิดความชัดเจนขึ้น

ภาพที่ 2.1 แนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งซึ่งเป็นศาลเจ้าเก่าแก่ที่ได้จัดให้มีประเพณีกินผักมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มในอดีต และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในปัจจุบันเป็นสนามวิจัย จึงมุ่งเก็บข้อมูลภายในพื้นที่ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นหลัก โดยผู้วิจัยได้เข้าไปทำการศึกษาในชุมชนด้วยตนเอง เพื่อเก็บข้อมูลให้ได้ครอบคลุมสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งในการศึกษาวิจัยจำเป็นต้องทำการศึกษาด้านเพื่อให้ได้ภาพรวมของปรากฏการณ์ ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิควิธีการศึกษาจากเอกสารหลักฐาน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group Interview) ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมภายในพื้นที่ที่ใช้ในการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ซึ่งรวมถึงพื้นที่ที่ใช้เป็นเส้นทางขบวนแห่องค์พระและพื้นที่ชายทะเลสะพานหินที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมลุยไฟ และพิธีกรรมในการอัญเชิญและส่งเสด็จองค์พระต่างๆ ซึ่งการเข้าไปในพื้นที่เพื่อทำการวิจัยภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้แสดงตนโดยเปิดเผย และแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้สามารถเก็บรายละเอียดข้อมูลได้ครอบคลุมทุกด้านทั้งแนวกว้างและแนวลึก โดยมีแนวทางการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

เจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง จำนวนรวม 26 คน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ผู้รู้ของท้องถิ่นและผู้นำในการประกอบพิธีกรรมจำนวน 3 คน ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านพิธีกรรมจำนวน 3 คน และผู้สูงอายุที่ได้ร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจำนวน 3 คน เพื่อศึกษาข้อมูลในด้านประวัติความเป็นมา และจุดมุ่งหมายของงานประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยน รวมทั้งลักษณะวิธีในการสืบทอดประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ตลอดจนถึงพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับงานประเพณีกินผักจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

1.2 กรรมการมูลนิธิจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งจำนวน 3 คน กรรมการปฏิบัติงานในฝ่ายงานต่างๆ จำนวน 3 คน และม้าทรงขององค์พระจำนวน 3 คน เพื่อศึกษาข้อมูลด้านการถ่ายทอดและ

การเรียนรู้ในการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผัก รวมทั้งพฤติกรรม และแนวความคิด ความเชื่อของผู้คนที่แสดงออกในปัจจุบัน

1.3 กรรมการปฏิบัติงานในฝ่ายฮวดแก้ว ฝ่ายม้าทรง ฝ่ายพิธีกรรม และฝ่ายรับบริจาคสิ่งของ รวมจำนวน 8 คน ซึ่งเข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาในประเด็นของการประกอบพิธีกรรม กระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น และลักษณะรูปแบบของการจัดงาน รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผัก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์ระดับลึกเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย ซึ่งในการร่างเครื่องมือวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถามที่ครอบคลุมประเด็นที่เป็นข้อมูลทั่วไป แนวความคิด ความเชื่อ และกระบวนการถ่ายทอดและการเรียนรู้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น ได้อย่างเต็มที่ โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้ของท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องในการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ล้วนเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ตรงในด้านต่างๆ ประเด็นการสัมภาษณ์ในช่วงสร้างความคุ้นเคยจึงอาจแตกต่างกันไปตามสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยจะเหมือนกันทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

สำหรับกระบวนการพัฒนาเครื่องมือวิจัย เริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆก่อนจัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ระดับลึกนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้และปรับปรุงอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัยในปรากฏการณ์จริง

นอกจากนี้ตัวผู้วิจัยเองยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านพิธีกรรม จึงมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม ทำให้สามารถสังเกตการประกอบพิธีกรรมต่างๆได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบข้อมูล และหาข้อมูลเพิ่มเติมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมืออุปกรณ์เสริมต่างๆ เพื่อการบันทึกข้อมูล เช่น กล้องถ่ายภาพ และเทปบันทึกเสียง เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดสนทนากลุ่ม

กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสนทนากลุ่มใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ทั้งนี้การที่ผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่ และช่วยงานด้านพิธีกรรมของศาลเจ้าจู้จู้เค้ไต้ไ้แก๊งมาเป็นระยะเวลาานาน จึงรู้จักพื้นที่ที่ทำการศึกษาเป็นอย่างดี และคุ้นเคยกับบุคคลที่เป็นคณะกรรมการศาลเจ้า รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านต่างๆซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ประหยัดเวลาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และช่วยให้การประสานงานด้านต่างๆดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ยังคงใช้เวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลด้านเอกสารหลักฐานต่างๆเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกด้าน และเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัยภาคสนาม สำหรับระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดประมาณ 7 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 ถึง เดือนมกราคม 2551

การที่ผู้วิจัยได้แสดงตน โดยเปิดเผย และแจ้งให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการทำวิจัย ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้อย่างครบถ้วน โดยสามารถสังเกตข้อมูลทางกายภาพ และปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างใกล้ชิด และในการสังเกตและการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลในทันที นอกจากนี้ในกระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลไปด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้น อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมประเด็นคำถาม ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีรายละเอียดสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ในส่วนของการสัมภาษณ์บุคคล และการจัดสนทนากลุ่มมี นางสาวสิรินารี ศรีรักษ์ ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นผู้ช่วยในการบันทึกข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มมาทำการแยกประเภทเนื้อหาให้เป็นหมวดหมู่ตามขอบเขตที่ต้องการ เพื่อช่วยในการจัดการกับข้อมูลที่ได้พร้อมกับการตรวจสอบข้อมูล หากข้อมูลที่ได้มีความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลนั้นกับผู้รู้ที่เชื่อถือได้และมีความรู้ในเรื่องนั้นๆเป็นอย่างดี จนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (Saturate) ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่เอาตนเองเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียงในผลการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการศึกษาอย่างละเอียดในประเด็นที่เป็นจุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยน และกระบวนการสืบทอดประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากทำการสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดสนทนากลุ่มโดยมีการอัดเทปเสียงคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นจึงทำการถอดเทปเสียงแบบคำต่อคำ และจัดพิมพ์เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลนั้นมากำหนดในมโนทัศน์จัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ เชื่อมโยงมโนทัศน์และชุดของข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่จากปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างทฤษฎีใหม่จากฐานราก (Grounded Theory)

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์เชิงอุปนัย มีภาพประกอบโดยนำเสนอรวม 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และรูปแบบการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบริบทของศาลเจ้าจួយคู่ย เต้าโป้แก๊ง ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน และนิยามศัพท์ที่พบจากการวิจัย

บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปและอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย พร้อมนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งบรรพบุรุษชาวจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในจังหวัดภูเก็ตในอดีต ได้จัดให้มีขึ้นภายในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน และได้รับการสืบทอดต่อมาอย่างยาวนาน โดยลูกหลานของชาวจีนเหล่านั้น จนเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต ในปัจจุบัน โดยในแต่ละปีจะมีผู้คนที่ชาวไทยเชื้อสายจีน และเชื้อสายอื่นๆ ในจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก อันเป็นสิ่งยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณีกินผักที่บรรพบุรุษชาวจีนได้สร้างไว้เป็นมรดกทางสังคม และวัฒนธรรม ให้กับลูกหลานของตน

การศึกษาปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ ได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล รวม 5 ตอน ดังนี้

1. บริบทของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง
2. ประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีน สกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต
3. การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต
4. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน
5. นิยามศัพท์ที่พบจากการวิจัย

ตอนที่ 1 บริบทของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้งเป็นศาลเจ้าจีนเก่าแก่ที่ได้จัดให้มีงานประเพณีกินผักขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ติดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 100 ปี สถานที่ตั้งของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง คือ อาคารเลขที่ 283 ซอยภูธร ถนนระนอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครภูเก็ต อันเป็นเขตตัวเมืองที่อยู่ทางตอนใต้ของเกาะภูเก็ต และเป็นจังหวัดเดียวของประเทศไทยที่มีลักษณะเป็นเกาะ ซึ่งมีพื้นที่โดยรวมประมาณ 543,034 ตารางกิโลเมตร นับเป็นเกาะใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

โดยตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ ซึ่งมีอาณาเขตทิศเหนือจรดช่องปากพระ อำเภอดงแก้วทุ่ง จังหวัด พังงา ที่ปัจจุบันถูกเชื่อมถึงกันด้วยสะพานสารสินและสะพานเทพกษัตรี ทิศใต้และทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน ในมหาสมุทรอินเดีย ส่วนทิศตะวันออกติดต่อกับทะเลอันดามัน อันเป็น แนวเขตติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ส่วนลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดภูเก็ต เป็นภูเขา ประมาณร้อยละ 77 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งโครงสร้างทางธรณีวิทยาที่เป็นภูเขาหินปูนและหิน แกรนิตส่งผลให้มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะแร่ดีบุกที่มีปริมาณค่อนข้างสูง และด้วยสภาพที่เป็นเกาะจึงทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์เหมาะแก่การเป็นเมืองท่องเที่ยว ส่วน ลักษณะภูมิอากาศจำแนกได้ 2 ฤดู คือฤดูฝนและฤดูร้อน ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตแบ่งการปกครองเป็น 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอเมืองกลาง และอำเภอกะทู้

คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ ผู้ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมซึ่งเรียกว่า ฮวดแก้ว และเป็นกรรมการฝ่ายสอบถามข้อมูลประวัติ พิธีกรรม และข้อมูลอื่นๆของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ผู้เฒ่าผู้แก่ได้เล่าให้ฟังว่า ที่ตั้งของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งในอดีตเป็นสวนพลู โดยประมาณปี พ.ศ. 2445 ได้เกิดไฟไหม้บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในซอยอย่างอ่าหลาย และก่อนที่ไฟจะ ลุกลามไปยังศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในซอยเดียวกัน ชาวบ้านได้ช่วยกันอัญเชิญกระถางรูปและสิ่งของสำคัญ ต่างๆขององค์ก๊วอ่องไต่เต่ นำไปฝากไว้ที่กระท่อมสวนพลูนี้” ซึ่งซอยอย่างอ่าหลายในปัจจุบันคือ ซอยรมณีย์ ที่อยู่ห่างจากบริเวณสวนพลูอันเป็นที่เป็นที่ตั้งของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งในปัจจุบัน ไป ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 2 กิโลเมตร

หลังจากที่ชาวบ้าน ได้อัญเชิญสิ่งของสำคัญต่างๆขององค์ก๊วอ่องไต่เต่มาฝากไว้ที่ กระท่อมสวนพลู ปรากฏว่าในปีรุ่งขึ้นช่วงระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ชาวบ้านได้ร่วมกันประกอบพิธีกรรมกินผักให้กับองค์ก๊วอ่องไต่เต่ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ก๊ว อ่องเอี้ย” ที่บริเวณกระท่อมสวนพลูนี้ เช่นเดียวกับที่เคยปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปีที่ศาลเจ้าใน ซอยอย่างอ่าหลาย จึงทำให้เกิดความคับแค้นของสถานที่และ ไม่สะดวกต่อการประกอบพิธีกรรม เจ้าของสวนพลูจึงตัดสินใจย้ายครอบครัวของตนเองออกจากกระท่อมนี้ และสร้างกระท่อมหลัง เล็กๆสำหรับอยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกันแทน ทั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้านเหล่านั้นได้ช่วยกันปรับปรุงและ ต่อเติมกระท่อมสวนพลูให้มีสภาพดีและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นศาลเจ้าสำหรับประดิษฐาน กระถางรูป รวมทั้งสิ่งของสำคัญต่างๆขององค์ก๊วอ่องไต่เต่เป็นการเฉพาะ ซึ่งจากภาพถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2454 ที่ทางศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งได้แสดงไว้ ปรากฏชัดเจนว่าศาลเจ้าหรือที่ชาวบ้านเรียกกัน ว่า “อ่าม” มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว ขนาด 3 คูหา หลังคามุงด้วยจาก (ภาพประกอบที่ 1)

คุณทวี เอ่งฉ้วน ชาวไทยเชื้อสายจีนซึ่งมีชื่อเป็นภาษาจีนว่า ดันเขียนฮ้าน อายุ 80 ปี พื้นเพดั้งเดิมเป็นคนจังหวัดกระบี่ แต่ได้ติดตามครอบครัวซึ่งเป็นคนจีน มาร่วมงานประเพณีกินผักที่

ประชาชนทั้งจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างคึกคักตั้งแต่อดีต และด้วยการที่ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งตั้งอยู่ไม่ไกลจากตลาดสด ซึ่งเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ตนี้เอง ที่เป็นส่วนสำคัญทำให้ชาวตลาดสด หรือพ่อค้าแม่ค้าที่ค้าขายอยู่ภายในตลาดสด ได้เข้ามาจับตลาดในการสืบสานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งในเวลาต่อมา จนประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งในปัจจุบัน

เมื่อกาลเวลาผ่านไปอาคารศาลเจ้าก็ชำรุดทรุดโทรมลง จึงได้มีการปรับปรุงอาคารศาลเจ้าขึ้นใหม่ ซึ่งจากภาพถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2505 แสดงให้ทราบว่าอาคารแบบก่ออิฐถือปูนหลังคามุงด้วยสังกะสี (ภาพประกอบที่ 2) และถัดไปทางด้านขวามือของศาลเจ้า ได้ก่อสร้างอาคารไม้ 2 ชั้นอีก 1 หลัง สำหรับใช้เป็นโรงครัวประกอบอาหารที่ชั้นล่าง ส่วนชั้นบนเป็นห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีโรงมหรสพสำหรับการแสดงลิเกตั้งอยู่บริเวณลานด้านหน้าศาลเจ้าด้วย กระทั่งเมื่อทางศาลเจ้ามีการรื้อถอนในที่ดินอันเป็นที่ตั้งตัวอาคารศาลเจ้าโดยสมบูรณ์ จึงได้มีการก่อสร้างอาคารศาลเจ้าหลังปัจจุบันขึ้นในพื้นที่เดิม ซึ่งจากแผ่นจารึกบนผนังภายในศาลเจ้าทำให้ทราบว่า อาคารศาลเจ้าหลังปัจจุบันก่อสร้างเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2525 โดยมี คุณณรงค์ หงส์หยก เป็นประธานการก่อสร้าง บริษัทสถาปนิก พี. เอ. เอ. จำกัด ผู้ออกแบบก่อสร้าง และ คุณสุนทร จิรพัฒน์โสภณ เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ดังนั้น นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งจึงยังคงตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นกระท่อมสวนพลูเดิม

อาคารศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งหลังปัจจุบัน (ภาพประกอบที่ 3) มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวแบบไทย-จีนประยุกต์ ที่มีอิทธิพลของสถาปัตยกรรมจีนไม่มากนัก โดยเป็นอาคารขนาด 3 คูหา ยกพื้นสูง กว้างประมาณ 15 เมตร ลึกประมาณ 12 เมตร ตัวอาคารทั้งหมดสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังก่ออิฐฉาบปูน ซึ่งผนังด้านหลังปิดทึบ ส่วนผนังด้านข้างมีช่องหน้าต่างทรงกลมที่ตกแต่งลวดลายมงคลจีนข้างละ 1 ช่อง ด้านหน้าของอาคารสามารถเปิดโล่งได้ทั้งหมด โดยใช้บานประตูไม้แกะสลักลายมังกรแบบพับซ้อนกันหลายชั้นสำหรับคูหาด้านข้างทั้ง 2 ด้าน ส่วนคูหากลางเป็นประตูไม้ขนาดใหญ่แบบ 2 บาน ซึ่งแกะสลักภาพนูนของเทพประจำทวารประตูตามความเชื่อของชาวจีนไว้บานละ 1 องค์ และที่บริเวณเหนือกรอบประตูกลาง มีแผ่นป้ายไม้แกะสลักอักษรจีนคำว่า “เต้าโบ้เก็ง” และ “กั๋วอ๋อง ไค่เต่” อยู่บนพื้นหลังลวดลายมงคลจีน ซึ่งลงลักปิดทองอย่างสวยงามติดตั้งอยู่ (ภาพประกอบที่ 4) รวมทั้งมีแผ่นป้ายไม้จารึกคำกลอนเป็นอักษรจีนที่เรียกว่า “เลี่ยนตุ่ย” แฉวนประดับอยู่ทั้ง 2 ข้างของกรอบประตูกลาง นอกจากนี้เสาและพื้นรวมทั้งผนังอาคารบุด้วยแผ่นหินอ่อน และไม่มีลวดลายตกแต่งแบบจิตรกรรม แต่ผนังด้านบนตกแต่งเป็นคานขวางและซื่อแปแบบจีน และแต่ละเสาอาคารจะมีแผ่นหินอ่อนสลักชื่อผู้บริจาคเงินสมทบทุนก่อสร้างอาคารศาลเจ้า

ด้านหน้าของคูหากลางมีมุขหน้ายื่นออกไปประมาณ 6 เมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นโถงเปิดโล่งไม่มีผนัง โดยมีหลังคาขนาดใหญ่ 1 หลัง ครอบตัวอาคารศาลเจ้า และมีหลังคาขนาดเล็กที่ครอบ

มุขหน้าอีก 1 หลัง หลังคาทั้ง 2 หลังนี้มีรูปทรงแบบเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างหลังคาเป็นแบบง่าย ๆ มีการตกแต่งด้วยปูนให้เป็นโครงค้ำยันแบบจีน ลักษณะคล้ายเต้าเกียงสำหรับเสริมกำลังรับน้ำหนักที่หัวเสา และใช้กระเบื้องเคลือบแบบกระเบื้องกาบเงินมุงหลังคา ชายหลังคาจะหักมุมปลายงอนขึ้นเล็กน้อย และที่มุมปลายมีประติมากรรมเป็นลวดลายเถาวัลย์แบบจีนประดับอยู่ ส่วนสันหลังคาเป็นแบบจีน มีลวดลายมังกรสวรรค์คู่ประดับอยู่ทั้ง 2 ข้าง และมีมุกไฟหรือโห้ย้อยอยู่ตรงกึ่งกลาง อันเป็นสัญลักษณ์ของความสูงส่งและความศักดิ์สิทธิ์ (จิตรรา กอนันทเกียรติ 2546: 74)

ส่วนพื้นที่ใช้งานภายในตัวอาคารศาลเจ้าอยู่คู่เต้าโป้เก็ง ด้านในสุดของคูหากลางจัดทำเป็นห้องทึบขนาดประมาณ 12 ตารางเมตร ด้านหน้าห้องทึบมีประตูไม้ขนาดใหญ่ 2 บาน ซึ่งผู้มีจิตศรัทธาได้นำทองคำเปลวมาปิดไว้ที่บานประตูด้วย และเหนือกรอบประตูมีแผ่นป้ายไม้สลักอักษรจีนคำว่า “เต้าโป้เก็ง” และ “กิวอ่องไต้เต้” อยู่ตรงกึ่งกลาง เช่นเดียวกับบริเวณเหนือประตูกลาง (ภาพประกอบที่ 5) รวมทั้งมีแผ่นป้ายภาษาไทยติดอยู่ที่มุมผนัง เพื่อแสดงให้ทราบว่าห้องทึบนี้เป็นห้องประทับขององค์กิวอ่องไต้เต้ที่เป็นประธานของงานประเพณีกินผัก ซึ่งถือเป็นเขตราชฐานชั้นใน เรียกว่า “ไลเตียน” หรือมักเรียกกันว่า “ค่านักใน” โดยภายในห้องทึบจะเป็นที่ประดิษฐานกระถางรูป และสิ่งของสำคัญต่างๆ ขององค์กิวอ่องไต้เต้ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก ทำให้ประตูห้องทึบถูกปิดล็อกกุญแจไว้ตลอดเวลา เฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่สามารถเปิดประตูเข้าไปภายในได้ เว้นแต่ในช่วงของการจัดงานประเพณีกินผักประจำปี จึงจะอนุญาตให้กรรมการและองค์พระที่เข้าประทับในร่างของม้าทรง ซึ่งดำรงหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงสามารถเข้าไปในห้องนี้ได้ โดยในช่วงงานประเพณีกินผักจะมีผ้ามา่านสีเหลืองปิดกั้นด้านหน้าประตูไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้คนที่อยู่ด้านนอกสามารถมองเห็นภายในห้องทึบได้ (ภาพประกอบที่ 6)

พื้นที่ส่วนอื่นๆ ภายในอาคารศาลเจ้า จะจัดแบ่งพื้นที่ด้วยการจัดทำเป็น “คั่ว” หรือแท่นบูชา ซึ่งในแต่ละคั่วจะประกอบด้วยโต๊ะและแท่นสำหรับจัดวาง “กิมซิ่น” หรือ เทวรูปขององค์พระหรือองค์เทพต่างๆ พร้อมทั้ง “เสี้ยวหลอ” หรือกระถางรูป ซึ่งคั่วหนึ่งๆ อาจมีหลายโต๊ะ หลายแท่น และหลายกระถางรูปก็ได้ โดยคั่วทั้งหมดที่อยู่นอกห้องค่านักใน จะเรียกว่า “ฮั่วคั่ว” หรือมักเรียกกันว่า “ค่านักนอก” ซึ่งจะประกอบด้วยคั่วต่างๆ ดังนี้

1. คั่วกลาง ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าห้องค่านักใน ใช้สำหรับประดิษฐานเทวรูปขององค์พระต่างๆ โดยมีเทวรูปองค์ยูไลฮุด หรือพระยูไลพุทธเจ้า เป็นองค์ประธานอยู่ตรงกลาง แต่ในช่วงงานประเพณีกินผัก เทวรูปเหล่านี้จะถูกอัญเชิญไปประดิษฐานที่แท่นบูชาอื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อใช้แท่นบูชานี้เป็นที่ประดิษฐาน “ทีก้องฉู่” หรือราชวังจำลองชื่อ “เหลียงเซี้ยวโป้เตียน” ที่ทำด้วยโครงไม้ไผ่และปิดด้วยกระดาษ แล้วตกแต่งสีสันทึบและลวดลายแบบจีน (ภาพประกอบที่ 7) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสถานที่ประทับขององค์หยกฮองซ่งเต้ ที่ถือเป็นองค์เทพสูงสุดหรือเป็นกษัตริย์ของบรรดา

ทวยเทพบนสวรรค์

2. ตัวพระเตียนฮงหวน โส่ย ตั้งอยู่ที่คูหาด้านซ้ายมือของห้องตำหนักใน เป็นที่สำหรับประดิษฐานเทวรูปขนาดใหญ่ขององค์พระต่างๆ โดยมีเทวรูปองค์พระเตียนฮงหวน โส่ย ซึ่งถือเป็นเจ้าแห่งพิธีกรรมกินผักประดิษฐานเป็นประธานอยู่ตรงกลาง และมีเทวรูปองค์พระต่างๆเรียงรายอยู่โดยรอบ อาทิเช่น เทวรูปองค์พระเซ่งจู้จ้อซู่ หรือพระจ้อซู่ก้อง เทวรูปองค์พระสามสู่อ่องเอี้ย หรือพระสามอ่องฮู่ เทวรูปองค์พระเทียนซ่งเซ่งโป้ หรือพระมาซ้อโป้ เทวรูปองค์พระเทียนเทียนซ่งเต่ หรือพระซ่งเต่ก้อง เทวรูปองค์พระก้องเต็กจุนอ่อง หรือพระโก้ยเซ่งอ่อง เทวรูปองค์พระต่งต๋านหงวน โส่ย หรือเทพนาจา เป็นต้น (ภาพประกอบที่ 8) ซึ่งในช่วงงานประเพณีกินผักแทนบูชานี้จะใช้เป็นที่ประดิษฐานองค์ “เล่งก้วนไต่เต่” องค์ “หล่าซิ่นแซกุ้น” และองค์ “ปี้กเต้าแซกุ้น” ด้วย

3. ตัวพระจั้งไต่ซิ่นเบ้ง ตั้งอยู่คูหาด้านขวามือของห้องตำหนักใน สำหรับประดิษฐานเทวรูปขององค์พระต่างๆ โดยรวม ซึ่งมีเทวรูปขนาดใหญ่ขององค์พระเสียบเทียนไต่เต่ หรือองค์เทพกวนอู ประดิษฐานเป็นประธานอยู่ตรงกลาง และมีเทวรูปองค์พระตี้สู่อ่องเอี้ย เทวรูปองค์พระเตียวสู่เทียนซ้อ เทวรูปองค์พระตี้สู่อ่องเอี้ย ประดิษฐานอยู่รายรอบ รวมทั้งมีเทวรูปขนาดเล็กขององค์พระต่างๆประดิษฐานอยู่ด้วย ซึ่งในช่วงงานประเพณีกินผักแทนบูชานี้จะเต็มไปด้วยเทวรูปขององค์พระต่างๆ ที่ผู้คนได้อัญเชิญมาจากบ้านของตนเอง เพื่อนำมาร่วมงานประเพณีกินผักกับทางศาลเจ้าด้วย

4. ทางขวามือของตัวจั้งไต่ซิ่นเบ้ง เป็นตัวพระฮ้อเอี้ยกั้ง ซึ่งเป็นแทนบูชานขนาดเล็กและอยู่ต่ำกว่าแทนบูชาอื่นๆ โดยมีรูปปั้นของเทพเจ้าเสื่ออยู่ในท่านั่งเพียงองค์เดียว

5. ตัวเทียนก้วนซ้อฮก หรือตัวทีกั้ง ตั้งอยู่ที่มุขหน้าที่ยื่นออกไปจากคูหากลาง ซึ่งบนแทนบูชานี้จะไม่มีเทวรูปขององค์พระใดๆทั้งสิ้น แต่จะมีเฉพาะกระถางธูปเท่านั้น เว้นแต่ในช่วงงานประเพณีกินผัก จะอัญเชิญเทวรูปองค์พระต่งต๋านหงวน โส่ย หรือเทพนาจามาประดิษฐานไว้

ทั้ง 5 แทนบูชาดังกล่าวนี้จะมี “อิ้วเต็ง” หรือตะเกียงน้ำมันแทนละ 1 ชุด ซึ่งจะถูกจุดไฟให้สว่างไว้ตลอดเวลา และจะมีผืนผ้าขนาดใหญ่ที่เขียนชื่อองค์พระต่างๆเป็นภาษาจีนผืนละ 1 ชื่อ ซึ่งเรียกว่า “ผ้าฉาย” ซึงพาดอยู่ด้านบน (ภาพประกอบที่ 9) ซึ่งโดยปกติสีพื้นของผืนผ้าจะเป็นสีประจำตัวขององค์เทพที่ปรากฏชื่อในผืนผ้านั้นด้วย แต่ในช่วงงานประเพณีกินผักจะถูกปรับเปลี่ยนไปใช้ผืนผ้าสีเหลืองทั้งหมด อันแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับสีเหลืองเป็นอย่างมาก

ภายในอาคารศาลเจ้ายังมีอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมต่างๆ คือ กลองใหญ่ที่ตั้งอยู่บริเวณชานหน้าด้านขวามือ ระฆังที่แขวนอยู่เหนือตู้รับอนุ โมทนา และอาวุธที่จัดเก็บไว้ในตู้เก็บอาวุธซึ่งแขวนอยู่ที่ผนังด้านข้าง โดยกลองใหญ่จะใช้สำหรับตีเป็นประจำทุกวันเวลา 06.00 น. และ 18.00 น. และใช้ตีในช่วงการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ส่วนระฆังมีไว้สำหรับให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินใส่ในตู้อนุ โมทนาได้ตีให้เกิดเสียงดัง เพื่อเป็นการบอกกล่าวให้องค์พระต่างๆ ได้รับทราบ

สำหรับอาวุธที่ใช้สำหรับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ภายในตู้จัดเก็บอาวุธมีอาวุธเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ภาพประกอบที่ 10)

ส่วนพื้นที่ด้านหน้าตัวอาคารศาลเจ้า ทางด้านซ้ายมือมี “กิมหล้อ” หรือเตาสำหรับเผากระดาษทอง หรือที่เรียกว่า “กิมจิว” และถัดไปทางด้านหน้า มีศาล “หล่าวฉ่ายอิ้ว” ซึ่งเป็นศาลขนาดเล็กสำหรับจัดวางป้ายรายชื่อของบรรพบุรุษ และผู้ที่เคยช่วยเหลืองานของศาลเจ้าที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว จากนั้นจึงเป็นส่วนของ “ตัวโกเต็ง” หรือแท่นบูชาที่จะเปิดใช้งานเฉพาะช่วงงานประเพณีกินผักเพียงปีละครั้งเท่านั้น (ภาพประกอบที่ 11) โดยตั้งอยู่ด้านหน้า “โกเต็งคำ” หรือแท่นคอนกรีตที่ทำเป็นขาประคบสำหรับติดตั้ง “โกเต็งเถียว” หรือเสาโกเต็ง และมีรั้วเหล็กล้อมรอบ

แนวเขตด้านหน้าสุดของศาลเจ้า มีซุ้มบันไดทางขึ้นศาลเจ้าตั้งอยู่ตรงกับตัวอาคารศาลเจ้า โดยเป็นซุ้มบันไดที่ก่ออิฐถือปูนและบุด้วยกระเบื้องหินอ่อน ซึ่งหลังคาซุ้มจะเป็นแบบเดียวกันกับหลังคาอาคารศาลเจ้า ส่วนใต้หลังคาซุ้มมีแผ่นป้ายหินอ่อนสลักอักษรจีนคำว่า “จู้ยู่เต้าโบ้เก็ง” รวมทั้งมีประติมากรรมรูปปั้นสิงโตจีนอยู่ที่เชิงบันไดทางขึ้นศาลเจ้าข้างละ 1 รูป ส่วนแนวเขตด้านข้างซุ้มประตูทั้ง 2 ด้าน จัดทำเป็นแนวเสาธงสำหรับติดตั้งธงทิวทั้งขนาดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีแท่นป้าย “มูลนิธิจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง” ตั้งอยู่ทางขวามือใกล้กับซุ้มประตูด้วย ส่วนทางด้านซ้ายมือของซุ้มประตูมีโครงเหล็กสูงรูปสี่เหลี่ยมล้อมรอบด้วยตาข่าย ซึ่งภายในมีรอกชักสำหรับแขวนประทัดราวเพื่อใช้จุดประกอบในพิธีกรรมต่างๆ

นอกจากนี้ในช่วงงานประเพณีกินผัก ยังมีการจัดตั้งแท่นบูชาพระสำหรับม้าทรงหญิง (ภาพประกอบที่ 12) แยกไว้เป็นการเฉพาะในบริเวณพื้นที่ของศาลเจ้าปุ่จ้อ ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ลานกว้างหน้าศาลเจ้า โดยการเปิดกำแพงคอนกรีตส่วนหนึ่งที่อยู่ใกล้กับแท่นบูชาเสา โกเต็ง และในส่วนของลานกว้างด้านหน้าอาคารศาลเจ้าซึ่งใช้เป็นพื้นที่สำหรับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ มีการปูพื้นด้วยคอนกรีตบล็อก และมีประติมากรรมหินทรายแกะสลักซึ่งนำเข้ามาจากประเทศจีน ตั้งอยู่ตามจุดต่างๆ ได้แก่ ประติมากรรมรูปมหาเสนาบดีในทำขึ้นถือป้ายพระราชทาน หันหน้าเข้าหาศาลเจ้าในลักษณะของการเข้าเฝ้ากษัตริย์ ตั้งอยู่บริเวณด้านข้างซุ้มบันไดทางขึ้นศาลเจ้าทั้ง 2 ข้างๆละ 1 รูป (ภาพประกอบที่ 13) และอีก 4 รูป เป็นประติมากรรมองค์เทพ “สี่ไต่เทียนอ่อง” หรือท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 องค์ ซึ่งพุทธศาสนาฝ่ายมหายานถือว่าเป็นเทพธรรมบาลที่คอยคุ้มครองเหล่าพุทธบริษัททั้งหลาย โดยตั้งเรียงรายอยู่ที่เชิงบันไดทางขึ้นตัวอาคารศาลเจ้า อันประกอบด้วย

1. องค์เทพโต่บุ๋นเทียนอ่อง หรือท้าวกุเวร พระหัตถ์ทรงเจดีย์ ซึ่งทรงเป็นเจ้าแห่งยักษ์ และเป็นโลกบาลประจำทิศเหนือ
2. องค์เทพเต็กก้อกเทียนอ่อง หรือท้าวครุฑฐ พระหัตถ์ทรงพิณ ซึ่งทรงเป็นเจ้าแห่งคนธรรพ์ และเป็นโลกบาลประจำทิศตะวันออก

3. องค์เทพเจ้ต้องเทียนอ่อง หรือท้าววิรุพทก พระหัตถ์ทรงร่ม ซึ่งทรงเป็นเจ้าของกุมภภัณฑ์ (ยักษ์ที่เป็นเทพ) และเป็นโลกบาลประจำทิศใต้

4. องค์เทพก่งบ้ำกเทียนอ่อง หรือท้าววิรุปักษ์ พระหัตถ์ทรงดาบ ซึ่งทรงเป็นเจ้าของนาค และเป็นโลกบาลประจำทิศตะวันตก

ในส่วนในพื้นที่ด้านหลังอาคารศาลเจ้า จะเป็นพื้นที่ว่างกว้างประมาณ 4 เมตร ใช้เป็นถนนเชื่อมต่อกับถนนส่วนบุคคลของชาวบ้านในละแวกนั้น เพื่อเป็นเส้นทางสัญจรออกสู่ถนนระนอง ส่วนพื้นที่ที่มีการก่อสร้างอาคารต่างๆ เป็นพื้นที่บริเวณโดยรอบศาลเจ้า ซึ่งทางศาลเจ้าได้รับการสิทธิมาจากการบริจาคและการจัดซื้อ โดยมีอาคารถาวรต่างๆตามที่ปรากฏในปัจจุบัน คือ

1. อาคารเอนกประสงค์ชั้นเดียว ตั้งอยู่ติดกับตัวอาคารศาลเจ้าด้านขวามือ เป็นอาคารคอนกรีตแบบเปิด โล่ง ไม่มีผนัง รูปทรงหลังคาและกระเบื้องมุงหลังคา เป็นแบบเดียวกันกับอาคารศาลเจ้าแต่ไม่มีลวดลายและประดับกรรมใดๆ สำหรับพื้นที่และเสาของอาคารปูด้วยกระเบื้องหินอ่อน และสลักชื่อผู้บริจาคเงินสมทบทุนการก่อสร้างอาคารไว้ที่เสาอาคารด้วย โดยอาคารนี้ใช้เป็นพื้นที่สำหรับแจกจ่ายอาหารให้กับผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผัก ที่ต้องการนำอาหารกลับไปรับประทานที่บ้าน และยังใช้เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆของศาลเจ้าด้วย

2. อาคารที่ทำการศาลเจ้า เป็นอาคารคอนกรีต 2 ชั้น ตั้งอยู่ติดกับอาคารเอนกประสงค์ ซึ่งสร้างขึ้นทดแทนอาคารไม้ 2 ชั้นเดิม โดยพื้นที่ชั้นล่างเป็นห้องรับแขก และห้องประชาสัมพันธ์ ซึ่งในช่วงงานประเพณีกินผักจะใช้เป็นสถานที่รับบริจาคเงินและสิ่งของต่างๆ รวมทั้งเป็นสถานที่จำหน่ายรูปเทียนและเครื่องบูชาองค์พระในศาลเจ้า นอกจากนี้พื้นที่ส่วนหนึ่งยังใช้เป็นห้องพักสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำศาลเจ้าด้วย ส่วนพื้นที่ชั้นบนจัดแบ่งเป็นห้องพักขนาดใหญ่ 2 ห้อง เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับม้าทรงชายโดยเฉพาะ

3. อาคารสำนักงานมูลนิธิช่วยผู้ด้อยค่าไป้แก้ง เป็นอาคารคอนกรีตขนาดเล็กแบบชั้นเดียว แบ่งเป็น 3 คูหา ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านหน้าของอาคารที่ทำการศาลเจ้า

4. อาคารโรงครัว เป็นอาคารคอนกรีต 2 ชั้น ตั้งอยู่ทางด้านหลังอาคารศาลเจ้า โดยพื้นที่ชั้นล่างด้านขวามือเป็นห้องครัวสำหรับประกอบอาหาร ส่วนด้านซ้ายมือเป็นห้องชำระล้างสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และพื้นที่ตรงกลางระหว่างห้องทั้งสองเป็นทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารหอพัก 3 ชั้นที่อยู่ถัดไป สำหรับพื้นที่ชั้นบนจัดทำเป็นห้องประชุมขนาดใหญ่

5. อาคารหอพัก 3 ชั้น ตั้งอยู่ทางด้านหลังอาคาร โรงครัว และอยู่ติดกับถนนปฎิพัทธ์ ซึ่งเป็นถนนใหญ่ที่พาดผ่านทางด้านหลังของศาลเจ้า โดยพื้นที่ชั้นล่างของอาคารมีห้องปฏิบัติการสถานีเครือข่ายวิทยุสมัครเล่น และห้องเก็บเสบียงอาหาร โดยมีทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารโรงครัวออกสู่ถนนปฎิพัทธ์ ส่วนพื้นที่ชั้นบนอีก 2 ชั้น จัดแบ่งเป็นห้องพักขนาดใหญ่ชั้นละ 2 ห้อง ซึ่ง

ในแต่ละห้องมีเตียงนอนวางเรียงเป็นแนวยาวตลอด และมีห้องน้ำห้องส้วมในแต่ละชั้น เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับผู้ที่ต้องการห้องพักในช่วงงานประเพณีกินผัก และในช่วงปกติยังใช้เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

สำหรับลำดับการสักการะองค์พระต่างๆภายในศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง ในช่วงปกติและช่วงงานประเพณีกินผัก จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยในช่วงการจัดงานประเพณีกินผัก ซึ่งมีการอัญเชิญองค์พระสำคัญต่างๆมาประทับภายในศาลเจ้านั้น จะมีลำดับการสักการะ ดังนี้

1. สักการะองค์หยกห้องซ่งเต่ ที่ตัวกลาง ด้วยรูป 6 ดอก
2. สักการะองค์ก๊วอ่องไต่เต่ ที่หน้าห้องตำหนักใน ด้วยรูป 9 ดอก เสร็จแล้วจึงส่งรูปให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักใน เพื่อนำรูปเข้าไปปักในกระถางรูปที่อยู่ภายในห้องตำหนักใน
3. สักการะองค์เล่งก้วนไต่เต่ และองค์พระต่างๆ ที่ตัวพระเตียนฮู่หงวนโส่ย โดยใช้รูป 3 ดอก และตั้งแต่ช่วงศึกคืนวันที่ 3 เดือน 9 คามปีจันทรคติจีน ซึ่งมีการอัญเชิญองค์หล่าซิ่นแซกุ้น และองค์ปักเต้าแซกุ้น มาประดิษฐานที่ตัวนี้เรียบร้อยแล้ว ต้องใช้รูปเพิ่มขึ้นอีก 6 ดอก เพื่อสักการะองค์พระทั้ง 2 องค์นี้ด้วย ซึ่งจะมีกระถางรูปเพิ่มอีก 2 กระถาง และปักรูปกระถางละ 3 ดอก
4. สักการะองค์พระต่างๆในตัวจั้งไต่สินเบ็ง ด้วยรูป 3 ดอก
5. สักการะองค์พระฮ้อเอี้ยก้ง ซึ่งอยู่ติดกับตัวจั้งไต่สินเบ็ง ด้วยรูป 3 ดอก
6. สักการะทีก๊อง หรือเทพเทวดาทั้งหลายที่ตัวทีก๊อง ด้วยรูป 3 ดอก และสักการะองค์พระต่งตันหงวนโส่ย ซึ่งได้อัญเชิญมาประดิษฐานที่ตัวนี้ ด้วยรูปอีก 3 ดอก
7. สักการะก๊วอ่องเต็ง หรือตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง ขององค์ก๊วอ่องไต่เต่ที่ตัวโกเต็ง ด้วยรูป 3 ดอก
8. สักการะหล่าวฉ่ายอิว ที่ศาลหล่าวฉ่ายอิว ด้วยรูป 3 ดอก

ส่วนการสักการะองค์พระต่างๆในช่วงวันปกติ ซึ่งไม่มีการอัญเชิญองค์พระสำคัญต่างๆมาประทับในศาลเจ้า จะมีลำดับที่น้อยกว่าช่วงงานประเพณีกินผัก กล่าวคือ

1. สักการะทีกั้งหรือเทพเทวดา ที่ตัวทีกั้ง ด้วยรูป 3 ดอก
 2. สักการะองค์พระยูไลพุทธเจ้า และองค์พระต่างๆที่ตัวกลาง ด้วยรูป 3 ดอก
 3. สักการะองค์พระเตียนฮู่หงวนโส่ย และองค์พระต่างๆที่ตัวองค์พระเตียนฮู่หงวนโส่ย ด้วยรูป 3 ดอก
 4. สักการะองค์พระต่างๆในตัวจั้งไต่สินเบ็ง ด้วยรูป 3 ดอก
 5. สักการะองค์พระฮ้อเอี้ยก้ง ซึ่งอยู่ติดกับตัวจั้งไต่สินเบ็ง ด้วยรูป 3 ดอก
 6. สักการะหล่าวฉ่ายอิว ที่ศาลหล่าวฉ่ายอิว ด้วยรูป 3 ดอก
- และหลังจากเสร็จสิ้นการสักการะองค์พระต่างๆแล้ว ขั้นตอนที่ทำต่อไป คือการเผา

กระดาษทอง สำหรับผู้ที่ประสงค์จะ “เทียมอิ้ว” คือการเติมน้ำมันในตะเกียงน้ำมัน และ “ป้างผ่าว” คือการจุดประทัด จะสามารถเติมน้ำมันได้ที่ตะเกียงน้ำมันที่ตัวที่กิ่ง ซึ่งทางศาลเจ้าได้จัดทำไว้เป็นการเฉพาะ จากนั้นจึงเป็นการจุดประทัดถวายแก่องค์พระต่างๆ ซึ่งปกติจะเป็นชั้นตอนสุดท้าย ทั้งนี้ จุดสังเกตที่สำคัญในการสักการะองค์พระต่างๆ ทั้งช่วงปกติและช่วงงานประเพณีกินผัก หรือแม้แต่ในช่วงของการจัดงานพิธีกรรมต่างๆของศาลเจ้า คือการใช้เทียน ไขสีเหลืองเพียงสีเดียว ซึ่งช่วยดยอกย้ำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับสีเหลืองมากยิ่งขึ้น

จากลำดับของการสักการะองค์พระต่างๆในช่วงงานประเพณีกินผักจะเห็นได้ว่า ตัวหรือแท่นบูชาที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับการประทับทรงของม้าทรงหญิงไม่อยู่ในลำดับดังกล่าว เพราะตัวนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ของศาลเจ้าปุดจ้อและไม่มีคามพิเศษอื่นใด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงจำนวนรูปที่ใช้ในการสักการะองค์หยกห้องช่งเต้ และองค์กิวอ่องไต้เต้ จะเห็นได้ว่ามีจำนวนที่ไม่เท่ากัน และแตกต่างจากการบูชาองค์พระอื่นๆที่ปกติใช้รูป 3 คอก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนัยยะตามความเชื่อที่แฝงอยู่ รวมทั้งในช่วงนอกเหนือจากงานประเพณีกินผัก จะไม่มีการสักการะองค์กิวอ่องไต้เต้ อันเป็นสิ่งยืนยันว่าองค์กิวอ่องไต้เต้จะได้รับการอัญเชิญมาประทับภายในศาลเจ้าเฉพาะในช่วงการจัดงานประเพณีกินผักเท่านั้น

ปัจจุบันศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้เก็ง ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็ง จะทำการเปิดศาลเจ้าทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 น. จนถึงเวลา 20.00 น. เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะองค์พระต่างๆภายในศาลเจ้าได้ตลอดช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งจะมีคนงานประจำศาลเจ้าคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือด้วยความยินดียิ่ง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทัวร์ หรือกลุ่มสัมมนาต่างๆยังสามารถติดต่อขอใช้บริการห้องพักของศาลเจ้าได้อีกด้วย

คุณสมพร ชุ่มพงษ์ เลขานุการมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็งให้สัมภาษณ์ว่า “แนวความคิดจัดตั้งมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็ง มาจากการก่อตั้งชมรมม้าทรงของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้เก็ง เพื่อคอยสอดส่องดูแลม้าทรงให้อยู่ในกฎระเบียบตามสมควร และเป็นการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของเหล่าสมาชิกเมื่อได้รับความเดือดร้อนในด้านต่างๆด้วย” ซึ่งม้าทรงของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้เก็ง และผู้ที่ให้การสนับสนุนได้สมัครเป็นสมาชิกชมรม และผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จด้วยดี ทำให้เกิดแนวคิดที่จะช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้ชื่อมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็ง ซึ่งได้จดทะเบียนก่อตั้งเป็นมูลนิธิเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 และปัจจุบันชมรมม้าทรงของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้เก็ง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็งให้การสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด

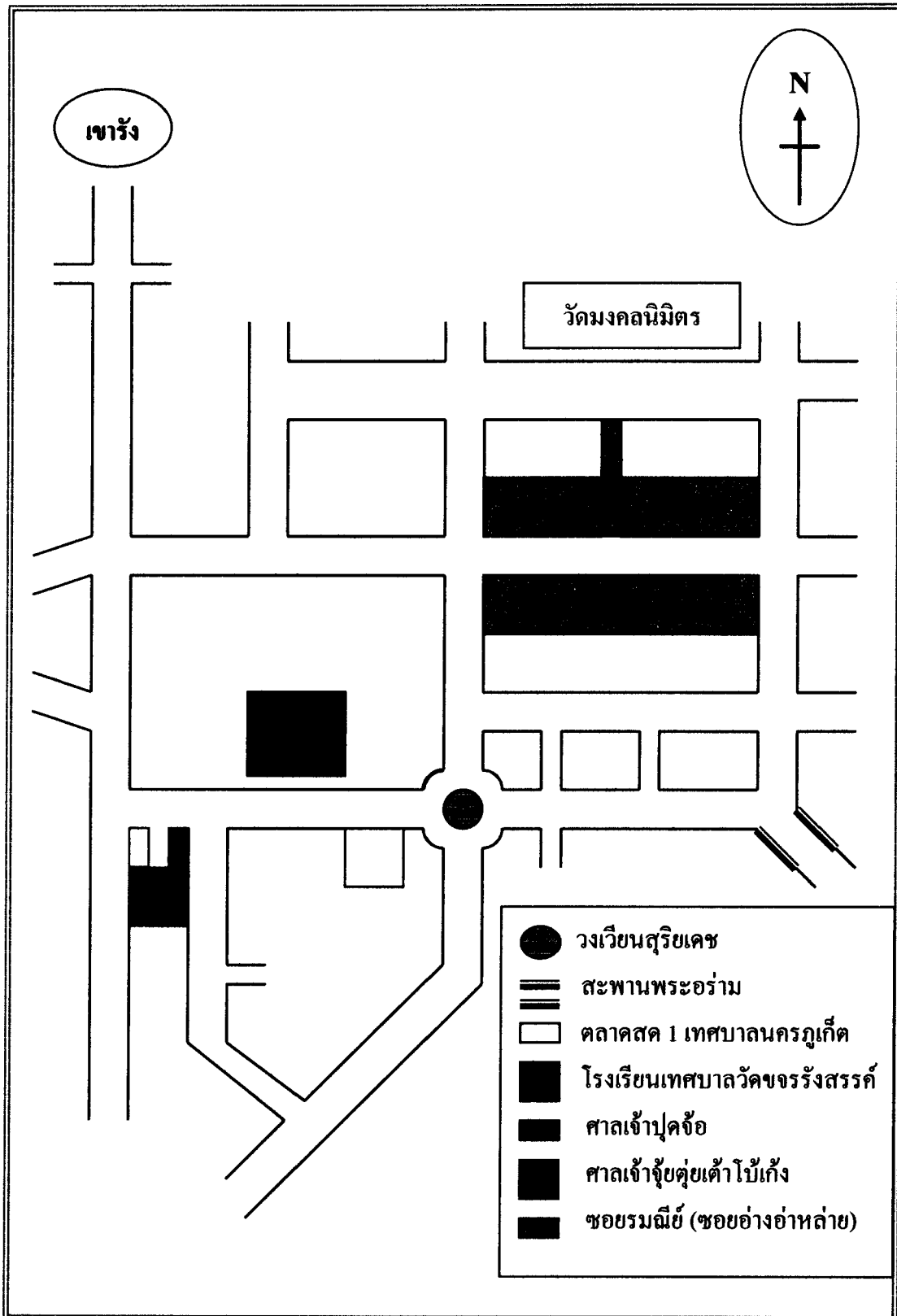
คุณธีรวุฒิ ศรีตุลารักษ์ หนึ่งในคณะกรรมการผู้ก่อตั้งมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็ง และเป็นประธานมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็งให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลสำคัญในการจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิจู้ยู่เต้าโป้เก็ง คือความต้องการบริหารจัดการทรัพย์สินต่างๆของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้เก็ง ให้คงอยู่เป็น

สมบัติส่วนรวมของลูกหลานชาวภูเก็ตตลอดไป” ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดซื้อที่ดินเพื่อการก่อสร้างอาคารต่างๆตามที่ปรากฏในปัจจุบัน ภายใต้ชื่อกรรมสิทธิ์ของมูลนิธิจួយเต้าโบ้เก็งซึ่งเป็นนิติบุคคล

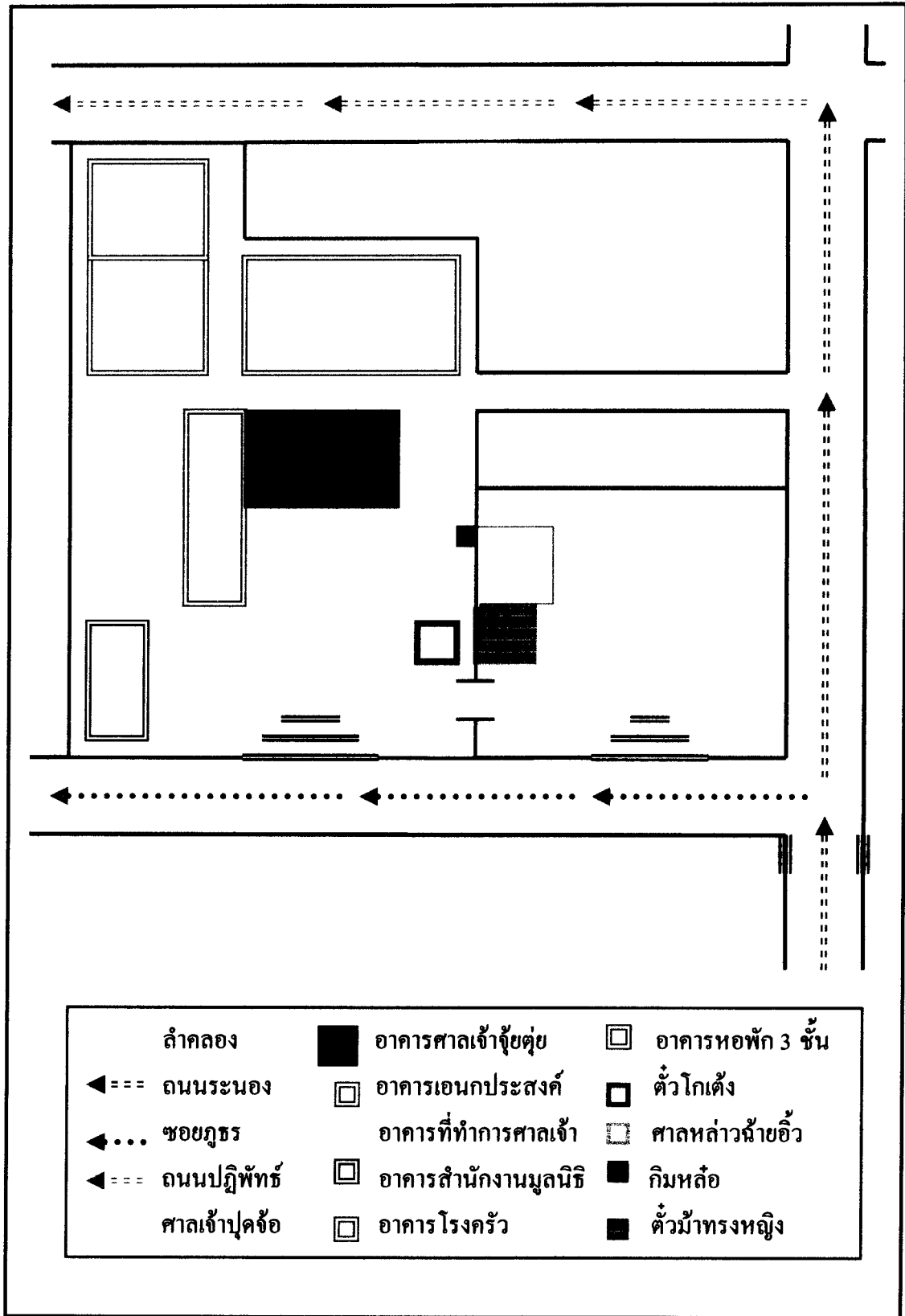
ส่วนแนวทางในการดำเนินงานของมูลนิธิจួយเต้าโบ้เก็งนั้น ทางมูลนิธิจួយเต้าโบ้เก็งจะเป็นผู้ดูแลในเรื่องทรัพย์สินและกฎระเบียบต่างๆให้กับศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็ง ส่วนศาลเจ้าจะมีหน้าที่หลักในการจัดงานประเพณีกินผัก และจัดงานพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา อาทิเช่น งานพิธีกรรมในวันตรุษจีน งานพิธีกรรมวันไหว้เทวดา และงานพิธีกรรมวันคล้ายวันเกิดขององค์พระต่างๆ เป็นต้น โดยใช้เงินสำรองจ่ายของมูลนิธิในการจัดงาน และในส่วนของการจัดงานประเพณีกินผัก จะมีคณะกรรมการจัดงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะในแต่ละปีเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นการจัดงานประเพณีกินผักในแต่ละปี ทางมูลนิธิจួយเต้าโบ้เก็งจะมีการประชุมดำเนินการด้านบัญชีรายรับรายจ่าย และสรุปประเด็นปัญหาพร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรวมทั้งวางแผนการจัดงานประเพณีกินผักในปีต่อไปด้วย

นอกจากนี้มูลนิธิจួយเต้าโบ้เก็ง ยังมีการจัดกิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นภายในบริเวณศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็ง และศาลเจ้าปู่จ้อ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กๆได้มีความใกล้ชิดกับทางศาลเจ้ามากขึ้น และยังได้ให้การสนับสนุนแก่สังคมในด้านต่างๆด้วย เช่น การมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนต่างๆของจังหวัดภูเก็ต และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อนำเงินบริจาคที่ได้รับ ไปจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ให้กับโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต เป็นต้น นับเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างความผูกพัน และสร้างเครือข่ายทางสังคม

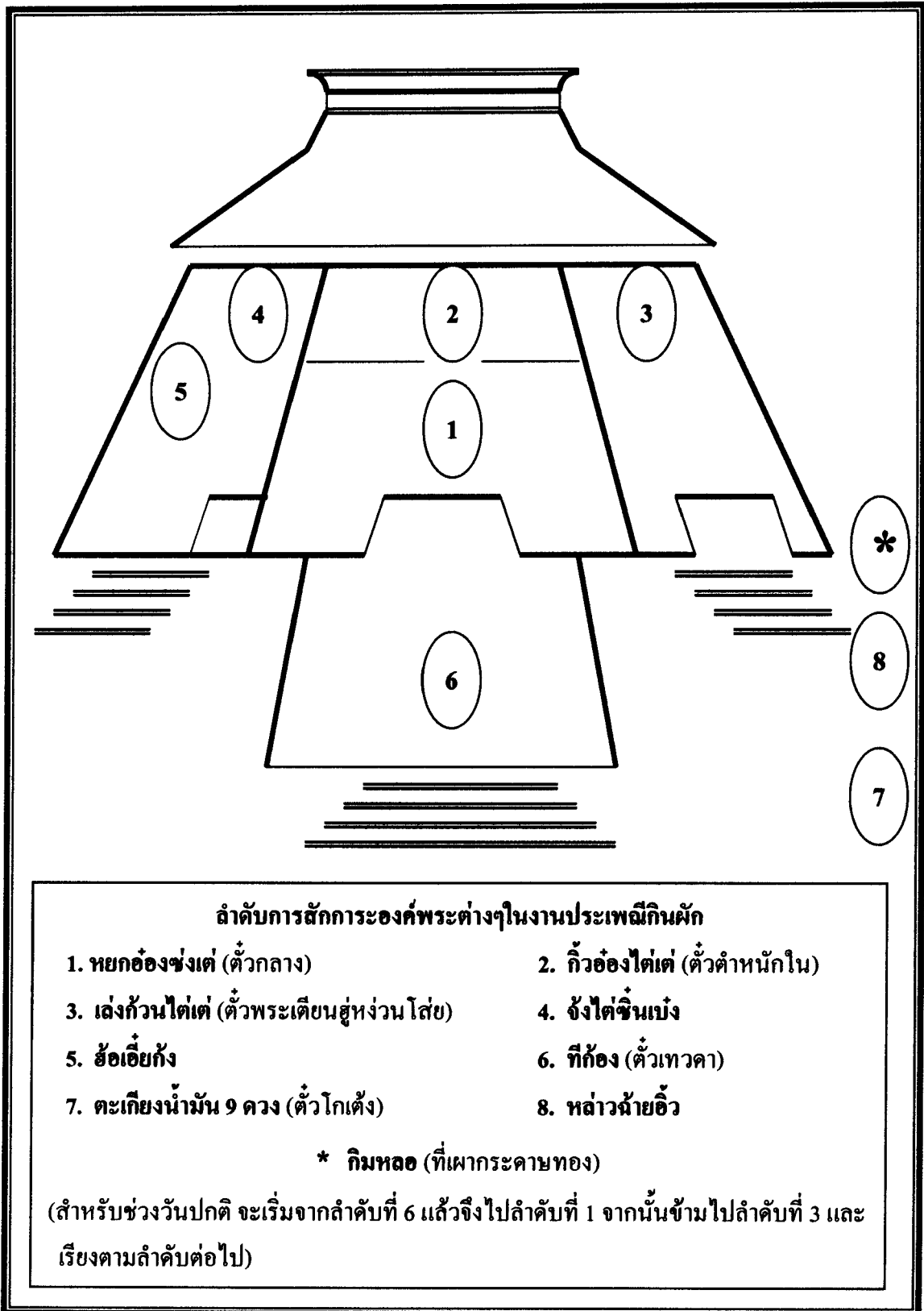
จากวัตถุประสงค์แรกเริ่มของการก่อตั้งศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็ง ที่บริเวณกระท่อมสวนพลูในบริเวณชุมชนจួយเต้า เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีกินผักให้กับองค์ก๊วอ่องไต่เต่ ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน แทนศาลเจ้าดั้งเดิมในซอยอ่างอ่าหลายที่ได้รับความเสียหายจากอัคคีภัยเมื่อปี พ.ศ. 2445 ซึ่งศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็งได้รับเอากระถางรูป และสิ่งของสำคัญต่างๆขององค์ก๊วอ่องไต่เต่มาจากศาลเจ้าในซอยอ่างอ่าหลายโดยตรง จึงสันนิษฐานได้ว่า “เต้าโบ้เก็ง” เป็นชื่อของศาลเจ้าดั้งเดิมในซอยอ่างอ่าหลายที่ได้นำมาใช้เป็นชื่อของศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็งด้วย โดยได้ผนวกเอาคำว่า “จួយเต้า” เข้าไว้ เพื่อแสดงให้ทราบถึงพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าหลังใหม่ และด้วยความเชื่อความศรัทธาของลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมาที่มีต่อองค์ก๊วอ่องไต่เต่ ทำให้ศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็งซึ่งยังคงตั้งอยู่ในพื้นที่เดิมที่เป็นกระท่อมสวนพลูในครั้งอดีตได้มีพัฒนาการที่ตีมาโดยตลอด และประเพณีกินผักในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนของศาลเจ้าจួយเต้าโบ้เก็ง ได้กลายเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่บรรพบุรุษชาวจีน ได้มอบให้กับลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ 4.2 ผังแสดงที่ตั้งศาลเจ้าขี้ตู่ยเต้าโป้แก้ง

ภาพที่ 4.3 ผังภายในศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

ภาพที่ 4.4 ผังลำดับการสักการะองค์พระต่างๆในศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง

ตอนที่ 2 ประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

ในการศึกษาประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งบรรพบุรุษชาวจีนได้อพยพมาตั้งรกรากทำมาหากินในจังหวัดภูเก็ต จำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ปรากฏในขณะนั้น รวมทั้งต้องทำความเข้าใจในโลกทัศน์ความเชื่อต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการหล่อหลอมอารยธรรมและความเป็นสังคมชาวจีนไว้ ซึ่งจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน ข้อมูลจากคำบอกเล่า และจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ รวมทั้งข้อมูลจากการสังเกต ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้ลำดับให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนี้

1. ภูเก็ต กับการตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษชาวจีน
2. โลกทัศน์ความเชื่อของชนชาวจีนในอดีต
3. กิวอ้อง กับตำนานความเชื่อทางศาสนา
4. บรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนกับประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต
5. นิยามศัพท์ที่พบจากการวิจัย

1. ภูเก็ต กับการตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษชาวจีน สัมพันธภาพระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนมีมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งตรงกับสมัยราชวงศ์หงวนของจีน โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ส่งคณะทูตไปเจริญพระราชไมตรีกับจีน และได้สร้างวัฒนธรรมการค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างกันเรื่อยมา ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศ เป็น ไปอย่างราบรื่นและยาวนานมาโดยตลอด แม้ต่อมาจีนได้เปลี่ยนการปกครองมาเป็นราชวงศ์หมิงซึ่งถือว่าตนเองเป็นราชวงศ์จีนแท้ที่มีเชื้อสายชาวจีน ในขณะที่อาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง และอาณาจักรอยุธยาได้เรืองอำนาจขึ้นมาแทน แต่ก็ยังคงมีการติดต่อค้าขายกับจีน จนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของจีน และมีผลเชื่อมโยงมาสู่การที่ชาวจีนเริ่มเข้ามาตั้งรกรากถาวรในอาณาจักรอยุธยามากขึ้น แต่ก็ยังมีจำนวนไม่มากเท่าการอพยพในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นหรือในเวลาต่อมา ซึ่งตอนนั้นจีนเริ่มมีปัญหาภายในประเทศจากยุคล่าอาณานิคม และความอ่อนแอของราชวงศ์ชิง (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย 2550: 40)

หลักฐานการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในสมัยอยุธยา ยังสอดคล้องกับการปรากฏชื่อย่านตลาดต่างๆ อันเป็นที่ชุมนุมค้าขายของผู้คนที่อยู่ในย่านตลาด ซึ่งมักเป็นชาวต่างชาติ ทั้งฝรั่ง แวก และจีน รวมทั้งการพบอิฐก่อสร้างที่มีจารึกอักษรจีน และระบूपี่ศักราชที่เทียบตรงกับ

สมัยอยุธยา ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ามีการตั้งถิ่นฐานถาวรของคนจีน เพราะแสดงถึงการก่อสร้างงานสถาปัตยกรรมที่ติดพื้นถาวร นอกจากนี้ในบันทึกของลาอูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสที่เดินทางเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก็ได้พรรณนาถึงจิว ที่เรียกว่าละครจีน (A Chinese Comedy) ในสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วย ทำให้เชื่อได้ว่าชาวจีนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรจนถึงกับมีการละเล่น หรือมีมหรสพทางพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าตามคติความเชื่อของตน (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย 2550: 37 - 38) และกล่าวกันว่าชาวจีนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในกรุงศรีอยุธยามีมากถึงหนึ่งแสนคน (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2546: 101)

ในส่วนของจังหวัดภูเก็ตนั้น คำานานเมืองนครศรีธรรมราชได้กล่าวถึงกลางหรือภูเก็ตว่า เคยเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรนครศรีธรรมราช หรืออาณาจักรตามพรลิงค์เดิม โดยรวมอยู่กับเมืองตะกั่วป่า เรียกว่าเมืองตะกั่วกลาง ซึ่งในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อาณาจักรนครศรีธรรมราชขึ้นอยู่กับกรุงสุโขทัย เมืองกลางจึงต้องขึ้นกับกรุงสุโขทัยด้วย และนักประวัติศาสตร์รวมทั้งนักโบราณคดีหลายท่านต่างสันนิษฐานว่า เมืองกลางน่าจะมีความสำคัญต่อกรุงสุโขทัยในฐานะที่เป็นแหล่งแร่ดีบุก ซึ่งนำไปผสมกับแร่ทองแดงจากลาวเพื่อการส่งออกของสัมฤทธิ์ไปยังตลาดจีนและอินเดีย ต่อมาในสมัยอยุธยาเกาะภูเก็ตในชื่อเกาะกลางได้เป็นที่รู้จัก และปรากฏชื่ออยู่ในบันทึกการเดินทางของชาวยุโรปที่แผ่อิทธิพลเข้ามาค้าขายทางเรือในทวีปเอเชีย ทั้งนี้เพราะเกาะกลางมีความอุดมสมบูรณ์ของแร่ดีบุกที่ชาวตะวันตกต้องการ ซึ่งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ได้ทรงอนุญาตให้ชาวโปรตุเกสเข้ามาตั้งสถานีการค้า เพื่อรวบรวมสินค้าประเภทแร่ดีบุก ณ เกาะกลางเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2061 จึงสันนิษฐานว่าเมืองภูเก็ตน่าจะเกิดขึ้นในช่วงนี้โดยเป็นเพียงชุมชนเล็กๆ จนกระทั่งในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรมจึงได้ปรากฏชื่อภูเก็ตเป็นครั้งแรก โดยในปี พ.ศ. 2169 พระเจ้าทรงธรรมทรงพระราชทานที่ดินให้ชาวฮอลันดาสร้างสถานีเก็บสินค้าขึ้นที่เมืองภูเก็ตซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะกลาง และเมื่อสมเด็จพระเพทราชาเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2231 พระองค์ทรงไม่ส่งเสริมการค้าติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ การค้าขายดีบุกในเกาะกลางจึงเป็นไปอย่างเสรีเรื่อยมา ซึ่งมีผลทำให้เมืองภูเก็ตเจริญขึ้นและเป็นเมืองใหญ่กว่าเมืองกลาง ตามที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองกลางที่เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2384 ระบุว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเมืองภูเก็ตเป็นเมืองใหญ่และมีเมืองกลางเป็นเมืองขึ้น โดยมีคลองบางกูดเป็นเส้นคันเขตแดน (ลิวัลย์ เกียรติสง 2543: 23 - 27) ซึ่งปัจจุบันคลองบางกูดยังคงใช้เป็นเส้นคันเขตแดนระหว่างอำเภอกลาง และอำเภอเมืองภูเก็ต โดยอยู่ระหว่างบ้านท่าเรือ อำเภอกลาง กับบ้านเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นพม่าได้ยกทัพเข้าตีเมืองกลางถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นสงคราม 9 ทัพ ในปี พ.ศ. 2328 สมัยรัชกาลที่ 1 และครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2352 ต้นสมัยรัชกาลที่ 2

ซึ่งในครั้งนั้นเมืองถลางและเมืองภูเก็ตถูกพม่าตีแตก และทำการเผาเมืองจนเกิดความเสียหายอย่างหนัก ผู้คนส่วนมากต้องอพยพหนีตาย ไปอยู่ฝั่งพังงาและกระบี่ ทิ้งให้เมืองถลางและเมืองภูเก็ตเป็นเมืองร้างไปชั่วคราว กระทั่งเมื่อพม่าเริ่มขัดแย้งกับอังกฤษและต่อสู้กันจนพม่าเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในปี พ.ศ. 2368 ความเกรงกลัวพม่าจึงได้ลดลง ปีต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 จึงทรงโปรดเกล้าให้ย้ายผู้คนจากพังงาไปตั้งเมืองถลางขึ้นใหม่ ทำให้เมืองถลางมีประชากรเพิ่มขึ้น และเป็นเมืองใหญ่ขึ้นตรงกับกรุงเทพฯ และด้วยทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญทางด้านการค้าทรัพยากรดีบุก จึงทรงตั้งให้เมืองภูเก็ตเป็นเมืองสำหรับการค้าขายดีบุก มีฐานะเป็นเมืองขึ้นของเมืองถลาง ทำให้ผู้คนจากเมืองถลางและบริเวณใกล้เคียงพากันเคลื่อนย้ายเข้าไปทำมาหากินในเมืองภูเก็ตจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ และกิจการดีบุกของเมืองภูเก็ตได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้แรงงานพื้นเมืองที่มีอยู่ไม่เพียงพอ จึงต้องนำคนจีนจากเมืองปีนังและสิงคโปร์มาใช้เป็นแรงงานในการทำเหมืองแร่เป็นจำนวนมาก กระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ราคาแร่ดีบุกในตลาดโลกได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก รัฐบาลจึงเร่งส่งเสริมและขยายการทำเหมืองแร่อย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2444 พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ข้าหลวงปกครองมณฑลภูเก็ตในขณะนั้น จึงแก้ปัญหาด้วยการจัดเรือไปรับคนจีนที่เมืองเอ๋หมิงมาทำงานที่ภูเก็ตปีละ 3 เที่ยว ส่งผลให้คนจีนในเมืองภูเก็ตเพิ่มจำนวนมากขึ้น จนกลายเป็นคนหมู่มากในเมืองภูเก็ต (เทศบาลนครภูเก็ต ใน 4 ปี สมาคมชาวภูเก็ต 2549: 55)

ปัจจัยภายในที่ส่งผลให้ชาวจีนต้องอพยพออกมาทำมาหากินนอกประเทศในสมัยรัตนโกสินทร์ คือความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นภายในประเทศจีนเอง ทั้งจากภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะดินแดนทางตอนใต้ของจีน และการรุกรานจากชาติตะวันตก รวมทั้งการบรรพชาป่าฟันกันของคนจีนแท้ที่มีเชื้อสายฮั่น ที่ต้องการโค่นล้มราชวงศ์ชิงที่เป็นพวกเชื้อสายแมนจู (วิยะดา ทองมิตร 2527: 15) ซึ่งผลจากการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในสมัยอยุธยาและการค้าขายที่มั่งคั่ง ได้มีส่วนเชื่อมโยงให้ชาวจีนจำนวนมากหลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ด้วย นอกจากนี้แรงดึงดูดจากความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดินไทย และการที่รัฐบาลไทยในเวลานั้นไม่มีนโยบายกีดกันชาวจีน แต่เปิดโอกาสให้ชาวจีนสามารถเดินทางไปได้ที่ราชอาณาจักรไทย เพียงเสียค่าผูกปี้หรือภาษีเข้าเมืองในฐานะคนต่างด้าว และไม่ต้องถูกเกณฑ์แรงงานเป็นไพร่เหมือนคนไทย ทำให้การทำมาหากินของคนจีนเป็นไปโดยสะดวกอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเหล่านี้ก็เป็นเพียงคนนอก ไม่ใช่เป็นพลเมืองของประเทศไทย

การที่ผู้อพยพชาวจีนส่วนใหญ่มีญาติมิตรที่เป็นคนแซ่เดียวกัน หรือมาจากหมู่บ้านเดียวกันที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทยก่อนแล้วคอยให้ความช่วยเหลือ ก็มีส่วนทำให้ชาวจีนหลังไหลเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งไทยก็ได้ประโยชน์เป็นอันมากจากชาวจีนเหล่านี้ เพราะ

นอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการด้านแรงงานแล้ว รัฐบาลยังได้กำไรจากการค้าสำเภากลาง โดยขากลับจากการค้าขายในประเทศจีน สำเภากลางของไทยก็บรรทุกชาวจีนกลับมาเมืองไทยด้วย ทั้งนี้ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 5 ถือเป็นช่วงที่ชาวจีนเข้ามาอาศัยทำมาหากินในเมืองไทยมากที่สุด สอดรับกับความต้องการด้านแรงงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ซึ่งนักวิชาการชาวตะวันตกที่ศึกษาเรื่องราวของชาวจีนในไทยได้ประมาณการจำนวนชาวจีนไว้ว่า มีอยู่ถึงหนึ่งในสามของประชากรไทยทั้งหมดในขณะนั้น (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย 2550: 67)

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองไทยซึ่งรวมถึงเมืองภูเก็ต ส่วนใหญ่มาจากแถบมณฑลริมทะเลทางภาคใต้ของจีน ซึ่งจำแนกความแตกต่างได้จากภาษาพูดเป็น 5 กลุ่มภาษาใหญ่ๆ คือ จีนฮกเกี้ยน จีนแต้จิ๋ว จีนกวางตุ้ง จีนไหหลำ และจีนแคะ กล่าวคือ (นายเหลียง 2528: 61 – 70)

1. จีนฮกเกี้ยน อาศัยอยู่ในมณฑลฮกเกี้ยนหรือฝูเจี้ยน ที่ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ซึ่งด้วยสภาพพื้นที่เป็นภูเขาใหญ่น้อยอยู่ติดกับทะเล ทำให้ชาวจีนฮกเกี้ยนมีความชำนาญในการปลูกใบชาบนไหล่เขาและการต่อเรือ โดยในป่าเขาของฮกเกี้ยนมีไม้พันธ์ดีสำหรับการต่อเรือ และมีอ่าวน้ำลึกที่เหมาะสมแก่การเป็นท่าเทียบเรือ คือเมืองเอ๋หมิงและเมืองฮกจิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยนจึงถนัดในอาชีพการทำประมงน้ำลึกและมีนิสัยชอบท่องเที่ยวทะเล ดังนั้น การออกไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินนอกทะเลของชาวจีนฮกเกี้ยนจึงมีมาช้านานแล้ว และถือเป็นกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese) หรือกลุ่มชาวจีนที่กระจายไปอยู่ทั่วโลก ที่มีบทบาทโดดเด่นกว่าชาวจีนกลุ่มอื่นๆ สำหรับประเทศไทยกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนได้อพยพเข้ามาเป็นพวกแรกและมีจำนวนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย รวมทั้งในจังหวัดภูเก็ตที่มีชาวจีนฮกเกี้ยนอาศัยอยู่มากกว่าชาวจีนกลุ่มอื่นๆ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่พระยารัชฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี ได้จัดเรือไปรับคนงานชาวจีนที่เมืองเอ๋หมิงตามที่กล่าวแล้ว และส่วนหนึ่งได้ขยับขยายมาจากประเทศมาเลเซีย

สำหรับภาษาที่ชาวจีนฮกเกี้ยนใช้คือภาษาจีนฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นที่นักภาษาศาสตร์มีความเห็นว่ามีเสียงแบบจีนโบราณหลงเหลืออยู่มากที่สุด นอกจากนี้ในกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนจะมีพวกจีนฮกจิ๋ว ซึ่งเหมือนกับจีนฮกเกี้ยนแทบทุกอย่างจนไม่มีจุดสังเกตที่แจ่มชัด เพราะฮกจิ๋วเป็นเมืองหลวงของมณฑลฮกเกี้ยน จะผิดกันอยู่ที่ภาษาจีนฮกจิ๋วจะเป็นภาษาฮกเกี้ยนภาคเหนือที่เป็นภาษากึ่งๆระหว่างภาษาจีนฮกเกี้ยนและภาษาจีนเซียงไฮ้

2. จีนแต้จิ๋ว ซึ่งคำว่า “แต้จิ๋ว” แปลว่า แคว้นริมทะเล มีที่ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำหังก้งชาวจีนแต้จิ๋วจึงมีความชำนาญทางทะเลเช่นเดียวกับชาวจีนฮกเกี้ยน และอาจกล่าวได้ว่าจีนแต้จิ๋วก็คือจีนฮกเกี้ยน เพียงแต่ถูกเขตมณฑลมาแบ่งแยกออกจากกัน โดยแต้จิ๋วมีภูมิลำเนาอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง อันเป็นเขตที่ติดต่อกับมณฑลฮกเกี้ยน ทุกสิ่ง

ทุกอย่างของแต้จิ๋วจึงเหมือนกับสกเกี้ยนแทบทั้งหมด รวมถึงภาษาจีนแต้จิ๋วที่เหมือนกับภาษาจีนสกเกี้ยน ผิดกันที่ภาษาจีนแต้จิ๋วจะมีเสียงที่ใสกว่า และมีวรรณยุกต์ถึง 8 เสียง มากกว่าภาษาจีนสกเกี้ยน 1 เสียง รวมทั้งชอบลากหางเสียงสูงเหมือนจิว ชาวจีนแต้จิ๋วเป็นกลุ่มชาวจีนที่มีมากที่สุดในประเทศไทย และมักตั้งถิ่นฐานอยู่ทางด้านตะวันออก แถบจังหวัดชลบุรี

3. จีนไหหลำ ก็คือจีนสกเกี้ยนที่ตั้งรกรากอยู่บนเกาะไหหลำมาแต่โบราณ จึงมีภาษาและบรรพบุรุษเดียวกันกับจีนสกเกี้ยนและจีนแต้จิ๋ว ฉะนั้นสำหรับผู้ทีถ้อจาริตประเพณีอย่างเคร่งครัดในอดีต จะไม่มีการแต่งงานระหว่างกันในจีนสามเหล่า คือ จีนสกเกี้ยน จีนแต้จิ๋ว และจีนไหหลำ เพราะเกรงจะไปเจอเอาลูกพี่ลูกน้องของตัวเอง โดยจีนสกเกี้ยนถือว่าเป็นพี่ใหญ่ ส่วนจีนไหหลำถือเป็นน้องเล็กสุดและมีจำนวนประชากรน้อยที่สุด จึงทำให้มีชาวจีนไหหลำอพยพออกจากจีนเป็นจำนวนน้อยและกระจายอยู่ทั่วไป สำหรับในประเทศไทยชาวจีนไหหลำมักตั้งรกรากอยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง

4. จีนกวางตุ้ง มีภูมิลำเนาอยู่ในมณฑลกวางตุ้งและกึ่งหนึ่งของมณฑลกวางสี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีอากาศอบอุ่นตลอดปี เพราะอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำซีเกียง จึงมีอาชีพสำคัญทางการเกษตร และด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์สำคัญที่เป็นประตูจีนใต้ ชาวกวางตุ้งจึงมีความชำนาญในการต่อเรือ และเป็นกลุ่มชาวจีนที่ออกไปหากินต่างประเทศกว้างไกลถึงยุโรปและอเมริกา ทำให้ภาษาจีนกวางตุ้งเป็นภาษาจีนที่แพร่หลายมากที่สุดในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล

5. จีนแคะ ซึ่งคำว่า “แคะ” แปลว่า แยก เพราะเป็นพวกที่อพยพหนีความวุ่นวายจากนครหลวงหรือจีนเหนือ เข้ามาอาศัยอยู่ตามแถบเทือกเขาแดนต่อแดนของมณฑลกวางตุ้ง กวางสี หูหนาน สกเกี้ยน และกังไส และด้วยเหตุที่เป็นคนดั้งเดิมอยู่ในนครหลวงของจีน จึงทำให้ชาวจีนแคะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาเพื่อมารับราชการมากกว่าการทำงานประเภทอื่น ชาวจีนแคะจะกระจายอยู่ทั่วไปไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในประเทศไทย เพราะพลเมืองของชาวจีนแคะมีมากกว่าจีนเหล่าอื่นๆ

ชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มภาษานี้ ต่างถือว่าตนเองเป็นจีนแท้คือมีเชื้อสายฮั่น ส่วนภาษาจีนท้องถิ่นที่ใช้กันอยู่ล้วนมีต้นกำเนิดมาจากสิ่งเดียวกัน แต่มีการแปรผันผิผิวกันไปทั้งเสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ และเสียงพยัญชนะ ส่วนภาษาเขียนจะใช้อักษรจีนที่เข้าใจกันในทุกกลุ่มภาษา การสื่อสารที่เข้าใจกันของจีนกลุ่มภาษาต่างๆ จึงต้องใช้ตัวเขียนซึ่งเป็นวัฒนธรรมลายลักษณ์ สำหรับการเข้ามาทำมาหากินในเมืองภูเก็ตของกลุ่มชาวจีนเหล่านี้ นอกจากอาชีพการทำเหมืองแร่ซึ่งมีทั้งที่เป็นแรงงาน เจ้าของเหมืองขนาดเล็กและนายเหมืองขนาดใหญ่แล้ว ยังมีอาชีพการทำสวนยางพารา และธุรกิจการค้าอื่นๆตามความถนัดด้วย ซึ่งปัจจุบันยังคงมีสถานที่ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต เช่น สมาคมภูเก็ตสกเกี้ยนสามัคคีของชาวจีนสกเกี้ยน สมาคมภูเก็ตสามัคคีธรรมของ

ชาวจีนแต่จิว และสุสานกวางตุ้งของชาวจีนกวางตุ้ง เป็นต้น

จากประวัติศาสตร์เมืองถลางและเมืองภูเก็ต แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเกาะภูเก็ตที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในฐานะเมืองที่มีผลผลิตตะกั่วคำหรือแร่ดีบุก อันเป็นแร่ธาตุที่มีค่าและเป็นที่ต้องการของชาวต่างชาติ ซึ่งการเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญได้ส่งผลให้มีผู้คนเชื้อชาติต่างๆเดินทางเข้ามาทำมาหากินในจังหวัดภูเก็ตเป็นเวลาเนิ่นนานแล้ว โดยมีเมืองถลางเป็นเมืองสำคัญ จวบจนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ทรงให้มีการอพยพผู้คนซึ่งหนีภัยสงครามพม่า กลับเข้ามาตั้งบ้านเมืองใหม่ พร้อมกับการสนับสนุนกิจการเหมืองแร่ในเมืองภูเก็ต จนทำให้การค้าแร่ดีบุกในเมืองภูเก็ตมีความเจริญมั่งคั่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เมืองภูเก็ตมีฐานะเป็นเมืองเอกแทนที่เมืองถลางในเวลาต่อมา และด้วยปัจจัยของความต้องการแรงงานในการทำเหมืองแร่ดีบุกเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการประสบปัญหาความเดือดร้อนของชาวจีนที่เกิดขึ้นภายในประเทศของตน ทำให้ชาวจีนกลุ่มต่างๆที่อาศัยอยู่แถบมณฑลริมทะเลทางภาคใต้ของจีน ได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองภูเก็ต โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนที่มีจำนวนมากที่สุด จนกลายเป็นคนหมู่มากของจังหวัดภูเก็ต และเป็นบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต

2. **โลกทัศน์ความเชื่อของชนชาวจีนในอดีต** จากบริบทของศาลเจ้าผู้ช่วยเต๋อโป้แก๊งทำให้ทราบว่า ก่อนการก่อตั้งศาลเจ้าผู้ช่วยเต๋อโป้แก๊ง ได้มีการประกอบพิธีกรรมกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนภายในศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในซอยอ่างอาหล่ายมาก่อนแล้ว ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงปรัชญาความเชื่อพื้นฐานของชนชาวจีน รวมทั้งปรัชญาของศาสนาเต๋า ปรัชญาของพุทธศาสนาเถรวาท และปรัชญาของศาสนาขงจื้อ ซึ่งถือเป็น 3 ศาสนาหลักที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมอารยธรรมและความเป็นสังคมชาวจีนไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ในการสร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษชาวจีนในอดีต กล่าวคือ

2.1 **ปรัชญาความเชื่อพื้นฐานของชาวจีน** ความเชื่อในยุคเริ่มแรกของชนชาวจีนได้ให้ความสำคัญกับความเร้นลับของธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของตน โดยเชื่อว่าในธรรมชาติเหล่านั้นล้วนมีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่ ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีสาเหตุมาจากความกลัว และความไม่รู้จริงในความลึกลับของธรรมชาติ อันเป็นความเชื่อที่คล้ายๆกันของผู้คนในสังคมเก่าก่อน ที่ยังขาดความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งความเชื่อพื้นฐานทางธรรมชาติของชนชาวจีนได้มีอิทธิพลต่อความเชื่อในลัทธิศาสนาต่างๆ ที่ต่างนำเอาปรัชญาความเชื่อดั้งเดิมนี้มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับลัทธิศาสนาของตน จนกลายเป็นลัทธิศาสนาที่ส่งผลต่อสังคม และวัฒนธรรมของชนชาวจีนมาโดยตลอด และปรัชญาความเชื่อพื้นฐานของชาวจีนยังเป็นพื้นฐานของความคิดเรื่อง ปักกัว (ปากว้า

หรือโป๊ยข่าย หรือ Pa Kua) ซึ่งถือเป็นบ่อเกิดของปรัชญาจีนในสมัยโบราณ โดยสันนิษฐานกันว่า พระเจ้าฟูตี้ (Fu-Shi) ทรงเป็นผู้คิดปักกั้วขึ้นเมื่อประมาณ 5,000 ปีก่อน ต่อมาในสมัยพระเจ้าเหวน หรือเหวิน (King-Wen) ผู้สถาปนาราชวงศ์โจว (Chou) และอุปราช จึงได้จัดทำเส้นเหล่านี้ให้เป็นระบบระเบียบขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายแห่งความคิด และนับแต่นั้นเป็นต้นมาความคิดเรื่องปักกั้วได้กลายเป็นรากฐานทั้งของปรัชญาและไสยศาสตร์จีน (ชีวไซ 2523: 14)

ปักกั้ว มีลักษณะเป็นกลุ่มของเส้นตรง 3 เส้น จำนวน 8 กลุ่มนำมาเรียงกันเป็นวงกลมล้อมรอบรูป หยิน-หยาง ซึ่งอยู่ตรงกลาง โดยเส้นตรงทั้ง 3 เส้น จะแบ่งเป็น 2 แบบ คือเขียนเป็นเส้นติดกันไม่ขาดทั้ง 3 เส้นเรียกว่า หยาง-เหยา กับอีกแบบหนึ่งเขียนเป็นเส้นตรงแต่ขาดแยกจากกัน เรียกว่า หยิน-เหยา เมื่อนำมารวมกันเป็น 8 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะแทนธาตุทั้ง 8 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ สวรรค์หรือฟ้า ฟ้าร้องหรือสายฟ้า ภูเขาและหนองบึง ซึ่งธาตุทั้ง 8 นี้อาจย่อลงเหลือ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และจากธาตุ 4 ย่อลงเหลือ 2 คือ หยิน (yin) และ หยาง (yang) ซึ่งถือเป็นสภาวะธรรมชาติที่มีอยู่คู่กัน และเป็นมูลธาตุที่ก่อให้เกิดสิ่งต่างๆขึ้นมา โดยหยินเป็นพลังงานลบที่สยบนิ่งและแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น ความคิด ความหนาว ความอ่อนโยน และเพศหญิง เป็นต้น ส่วนหยางเป็นพลังงานบวกที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งและแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น ความสว่าง ความร้อน ความแข็งแรง ความมั่นคง และเพศชาย เป็นต้น หยิน กับ หยาง จึงเป็นสภาวะที่ตรงข้ามกันแต่ไม่ เป็นศัตรูกัน ต่างสมโยคเข้าหากันและสนับสนุนกันก่อให้เกิดสรรพสิ่งขึ้นมาในโลก ซึ่งหากพลังงานฝ่ายใดมีอัตราส่วนมากกว่าก็จะปรากฏผลออกมาในทางพลังงานนั้น จึงทำให้เกิดมีสิ่งคู่กันในโลก เช่น ดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์ ร้อนกับหนาว และกลางวันกับกลางคืน เป็นต้น (พิน คอกบัว 2549: 9-11) ซึ่งมักจะพบเห็นสัญลักษณ์ปักกั้วปรากฏอยู่ในสิ่งของสำคัญต่างๆที่ใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวจีน และชาวไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน รวมถึงพิธีกรรมในงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตด้วย

2.2 ปรัชญาของศาสนาเต๋า เต๋าซึ่งตามรูปศัพท์หมายถึง “หนทาง” (Way) มีจุดเริ่มต้นจากการเป็นขบวนการของผู้นับถือเต๋าหลายกลุ่มที่ได้ก่อตั้งสำนักหรือนิกายต่างๆขึ้นมา โดยยังไม่มีรูปแบบของศาสนาที่ชัดเจน แต่ได้พัฒนาต่อมาจนถึงปลายราชวงศ์ฮั่น (ราว พ.ศ. 700) ศาสนาเต๋าก็เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในสมัยสามก๊กซึ่งอยู่ถัดมาจากสมัยราชวงศ์ฮั่น โดย จางเต๋อหลิง ได้ตั้งตัวเป็นปฐมอาจารย์ของศาสนาเต๋า และลูกหลานแซ่จาง ได้สืบทอดตำแหน่งกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และได้ยกย่องให้เล่าจื้อเป็นศาสดาของศาสนาเต๋า ถือคัมภีร์ เต๋า เต๋อ จิง (เต๋าเต็กเก็ง) ของเล่าจื้อ ที่ได้มอบให้กับนายด่านขณะเดินทางออกไปจากรัฐซ้อเป็นคัมภีร์ประจำศาสนา แต่อย่างไรก็ตามคัมภีร์จวงจื้อที่บันทึกคำสอนและแนวคิดของจวงจื้อ และหยางจื้อ ซึ่งเป็นนักคิดคนสำคัญในรุ่นต่อมาก็เป็นคัมภีร์สำคัญของศาสนาเต๋าด้วย

จากคัมภีร์ เต๋า เต๋อ จิง ที่มีอักษรประมาณ 5,000 ตัว ทำให้ทราบว่า เต๋าเป็น
 ธรรมชาติที่อยู่เหนือการสมมุติ เต๋าเป็นนามธรรมที่มองไม่เห็นและไม่สามารถพิสูจน์ได้ทาง
 ประสาทสัมผัส แต่เต๋าเป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่ง ปรัชญาของเต๋าจึงมีจุดหมายให้คนมุ่งเข้าหาทาง
 ธรรม สละทางโลก ไม่สนใจลาภยศชื่อเสียง มุ่งหาความสงบ ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายกลมกลืนกับ
 ธรรมชาติ มีขันติ มีเมตตากรุณา และบำเพ็ญสมาธิจิต โดยมีเต๋าเป็นจุดหมายปลายทาง ทัศนะของ
 เล่าจื๊อจึงเน้นหนักในเรื่องของธรรมชาติ และให้ความสำคัญกับความเรียบง่ายและความเป็นไปตาม
 ธรรมชาติดั้งเดิมของสรรพสิ่ง รวมทั้งมนุษย์และสังคม และเมื่อเต๋าเป็นปฐมเหตุของสรรพสิ่ง พลัง
 หยินกับหยางก็มาจากเต๋า เพื่อการกำเนิดสิ่งต่างๆตามวิถีทางของเต๋าด้วย (พิน คอกบ๊ว 2549: 13- 40)

นิกายต่างๆที่จัดอยู่ในกลุ่มเต๋า ได้ผสมผสานปรัชญาของเหล่าจื๊อเข้ากับ
 แนวความคิด ความเชื่อ และหลักปฏิบัติอื่นๆอีกหลายอย่าง ทำให้คัมภีร์ต่างๆที่เกิดขึ้นในภายหลัง
 เป็นคัมภีร์สำหรับนักพรตเต๋าโดยเฉพาะ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารกับเทพเจ้า การไล่ภูตผี
 ปีศาจ และการประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งเรื่องของสุขภาพด้วย ส่วนคำสอนในเชิงศาสนาก็ได้
 นำเอาความเชื่อเก่าแก่ของจีนที่เกี่ยวกับเรื่องเวทย์มนต์คาถาของพวกพ่อมดหมอผี และการบูชาเทพ
 เจ้าประจำธรรมชาติเข้าไปรวมด้วย ทำให้คำสอนของศาสนาเต๋อในระยะหลังเต็มไปด้วยเรื่อง
 อิทริฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เวทย์มนต์คาถา และพิธีกรรมต่างๆที่เชื่อกันว่าขลังและศักดิ์สิทธิ์ ผู้นับถือศาสนา
 เต๋อจึงมักเน้นในเรื่องความเป็นอมตะและการเข้าถึงเต๋า มีการเดินลมปราณหรือฝึกกำลังภายใน และ
 การเล่นแร่แปรธาตุเพื่อหายอายุวัฒนะ รวมทั้งการหาดวงจู้จี้เพื่อดูทำเลที่ตั้งงามของสถานที่ต่างๆ
 (ภัทรพร สิริกาญจน 2546: 115 – 117)

ศาสนาเต๋อจึงประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือลักษณะเต๋าที่เป็นปรัชญาซึ่งได้มา
 จากปรัชญาของเหล่าจื๊อ กับลักษณะที่เป็นศาสนาเน้นหนักไปทางด้านไสยศาสตร์ซึ่งได้มาจากคัมภีร์
 ของประมุขศาสนาเต๋อในสมัยต่างๆ นักบวชของศาสนาเต๋อที่เรียกว่า เต๋อฮินหรือเต๋อสี่อู๋ จึงมี 2
 ประเภท คือประเภทที่เลื่อมใสในปรัชญาเต๋าและมุ่งมั่นปฏิบัติตนเพื่อให้บรรลุเต๋า ก็จะปลีกตัวออก
 จากสังคมไปอยู่ตามที่สงัดเพื่อปฏิบัติธรรม ส่วนอีกประเภทหนึ่งพอใจในอิทธิฤทธิ์เวทย์มนต์ต่างๆ
 ก็จะพยายามคิดค้นแสวงหาและทดลองทางด้านไสยศาสตร์ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์และมีฤทธิ์เดชต่างๆ
 ทั้งนี้ศาสนาเต๋อมีความเจริญสูงสุดในสมัยเป่ย์อู๋ รัชกาลพระเจ้าไท่ฮู่ตี้ (พ.ศ. 967 - 995) โดยได้รับ
 การยกย่องให้เป็นศาสนาประจำชาติ

2.3 ปรัชญาพุทธศาสนาเมฆายาน พุทธศาสนาจากประเทศอินเดียได้แพร่สู่
 ประเทศจีนตอนปลายราชวงศ์จิว แต่เป็นเพียงกระแสกระสายเล็กน้อย กระทั่งในราวต้นพุทธ
 ศตวรรษที่ 6 แนวความคิดทั้งฝ่ายเถรวาทและเมฆายานจึงได้ค่อยๆทะยานเข้าสู่ประเทศจีน ทำให้คำ
 สอนทางพุทธศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด รวมทั้งความคิดว่าด้วยความคิด

และความชั่วที่จะตอบสนองต่อผู้กระทำ ได้ช่วยให้ชาวจีนเข้าใจเรื่องนรกสวรรค์ และช่วยชี้ทางให้ชนชาวจีนเข้าถึงความเป็นอมตะหลังสิ้นชีวิตไปแล้วด้วยวิธีที่รู้เป็นพระอรหันต์ หรือเป็นพระพุทธรเจ้า ซึ่งต่อมาศาสนาเต๋าได้นำเอาหลักการนี้บรรจุเข้าไปในหลักการของตนด้วย (Goodrich, L. Carrington. แปลโดย ส. ศิวรักษ์ 2550: 62-63)

ด้วยการที่พุทธศาสนาฝ่ายมหายานพยายามสนองตอบความต้องการของมนุษย์ในหลายด้านหลายมุม จึงมีคำสอนและพิธีกรรมที่ครอบคลุมลัทธิความเชื่อในเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์และวิญญานซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทำให้สามารถเข้าถึงจิตใจของชาวจีนได้ดีกว่าพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท และเมื่อชาวจีนได้ศึกษาคัมภีร์ต่างๆของพุทธศาสนาอย่างกว้างขวางก็ก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆขึ้น และกลายเป็นพุทธศาสนาฝ่ายมหายานแบบจีนที่มีลักษณะแตกต่างจากพุทธศาสนาแบบอินเดียเป็นอย่างมาก โดยหลักใหญ่ของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานแบบจีนคือการนับถือพระโพธิสัตว์ (Bodhisattva) และเชื่อว่าพระโพธิสัตว์มีมากดั่งเม็ดทรายในมหาสมุทร นั่นคือแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเป็นโพธิสัตว์ ซึ่งหากบำเพ็ญบุญบารมีแก่กล้าก็จะสามารถอยู่ในยานที่จะพาข้ามสังสารวัฏได้ (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย 2550: 129)

สมัยราชวงศ์สุยและราชวงศ์ถังถือเป็นยุครุ่งเรืองของพุทธศาสนาแบบจีน โดยกษัตริย์ราชวงศ์ถังได้ยึดหลักปรัชญาทั้งของขงจื้อ พุทธศาสนา และเต๋าใช้ในการปกครองประเทศ และพุทธศาสนาที่ผ่านการหล่อหลอมรวมเอาปรัชญาของขงจื้อและเต๋าเข้าไว้ด้วยกัน ได้กลายเป็นพุทธศาสนานิกายต่างๆในแบบวัฒนธรรมจีน เช่น พุทธศาสนานิกายสุขาวัตติ (ชิงถู่) พุทธศาสนานิกายชยานะ (เชน) และพุทธศาสนานิกายตันตระ (เชน-เหยน) เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในหลักธรรมทางพุทธศาสนาส่วนใหญ่จะเป็นการเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไป และเพิ่มความเป็นวัฒนธรรมจีนมากขึ้น (วิทยาลัยภาษาจีนปักกิ่ง: 2550: 13) พุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้รับการยกย่องให้เป็นศาสนาของทางราชการในต้นราชวงศ์ซิง โดยกษัตริย์แมนจูหลายพระองค์ได้ทรงให้ความสำคัญอุปถัมภ์แก่คณะสงฆ์ และการศึกษาทางธรรมอย่างคึกคัก (เสถียร โปธินันทะ 2512: 305)

2.4 ปรัชญาศาสนาขงจื้อ ศาสนาขงจื้อเดิมเป็นเพียงลัทธิ และขงจื้อซึ่งเป็นศาสดาก็ไม่ได้เป็นผู้ก่อตั้งศาสนาเองเช่นเดียวกับเต๋าจื้อ แต่หลังสมัยของขงจื้อปรัชญาขงจื้อได้รับการสืบต่อเรื่อยมาจนถึงสมัยราชวงศ์ซัน และได้รับการยกย่องว่าเป็นสำนักปรัชญาที่สำคัญของจีน ต่อมาเม้งจื้อ ชุนจื้อ ต่งจั้งชู จูซี และหวัง หยาง-หมิง นักปราชญ์คนสำคัญของลัทธิขงจื้อ ได้ช่วยกันพัฒนาสืบต่อกันมาจนเป็นลัทธิขงจื้อใหม่ (Neo-Confucianism) ซึ่งภาษาจีนเรียกว่า “หลี่เสวีย” (Li-xue) และเป็นศาสนาขงจื้อในสมัยราชวงศ์ซ้อง (พ.ศ. 1503-1822) โดยได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ และศาสนาเต๋า ซึ่งในทางกลับกันศาสนาพุทธ และศาสนาเต๋าก็ได้รับอิทธิพลของศาสนาขงจื้อด้วย สำหรับตัวขงจื้อเองเคยเป็นข้าราชการเผยแพร่วัฒนธรรมแห่งความเมตตา แต่สมัยที่ประเทศจีนแตกแยกเป็น

หลายก๊ก และเกิดสงครามที่มีแต่ความโหดร้าย ขงจื้อจึงลาออกจากราชการกลับมาอยู่บ้าน ทำการเผยแพร่หลักปรัชญาและการเมืองตามแนวทางของตน โดยมีลูกศิษย์ถึง 3,000 คน ขงจื้อได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิชาการด้านการเมืองและการปกครอง คำราชองขงจื้อถือเป็นคัมภีร์ที่นักปกครองทุกยุคสมัยยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ โดยหลักการสำคัญที่สุดของขงจื้อคือ “พิธีการ” ซึ่งขงจื้อได้รวบรวมพิธีการต่างๆ ที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ นำมาสร้างเป็นตำราสอนลูกศิษย์ โดยมีหลักคำสอนที่สำคัญคือ การมีเมตตา การทำตนให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดี การกตัญญูคุณเดวเที การส่งเสริมการศึกษา การเรียกร้องคุณธรรมในการปกครอง และอารยธรรมในสังคม (นายเหลียง 2528: 151-152) ศาสนาขงจื้อจึงเป็นศาสนาที่พยายามรักษาจารีตประเพณีที่มีมาแต่โบราณไว้ เช่น การกราบไหว้บูชารบพรพบุรุษ และทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดว่าเป็นสิ่งประเสริฐ โดยนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย และสร้างแนวคิดในด้านสังคมและจริยศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความประพฤติของบุคคลทั้งในด้านส่วนตัวและการใช้ชีวิตเป็นหมู่เหล่า มีบทบัญญัติสำหรับการปกครองและการควบคุมสังคม ตลอดจนเป็นมาตรฐานแห่งสุนทรียภาพและศีลธรรม (ภัทรพร สิริกาญจน 2546: 126-127)

ศาสนาขงจื้อจึงเน้นความเป็นระเบียบของสังคม และความเป็นไปของโลกนี้ว่า ทำอย่างไร คน สังคม ประเทศ และ โลก จะมีความผาสุกและความเจริญรุ่งเรือง คุณธรรมจึงเป็นแก่นและเป็นจุดหมายปลายทางของปรัชญาขงจื้อ และขงจื้อยังรณรงค์ให้คนเห็นความสำคัญของจารีตประเพณีและคุณธรรม ปรัชญาของขงจื้อจึงเป็นมนุษย์นิยมเพราะให้ความสำคัญกับมนุษย์มาก ทำให้ปรัชญาขงจื้อมีอิทธิพลต่อชาวจีนอย่างใหญ่หลวงรอบด้าน คำสอนของขงจื้อถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและเป็นมาตรฐานของสังคม ความรู้สึกนึกคิดของชาวจีนจะแนบแน่นอยู่กับปรัชญาขงจื้อ และปรัชญาขงจื้อทำให้ชาวจีนมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนหลายอย่าง เช่น การให้ความสำคัญกับครอบครัว เพราะถือว่าครอบครัวเป็นรากฐานของสังคมจึงพยายามสร้างครอบครัวให้เป็นปึกแผ่น และการให้เกิดริผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นต้น ซึ่งบุคคลที่สามารถปฏิบัติตามคำสอนของขงจื้อได้อย่างเคร่งครัด เมื่อตายไปแล้วก็จะได้รับการยกย่องให้เป็นเทพเจ้าด้วย

ทั้งปรัชญาเต๋าและปรัชญาขงจื้อได้ชื่อว่าเป็นมารดาแห่งอารยธรรมจีน โดยปรัชญาเต๋าวินิจฉัยเน้นไปทางนามธรรม ช่วยจัดระเบียบจิตใจให้กับชาวจีน ส่วนปรัชญาขงจื้อจะหนักไปทางโลกุตรธรรม ช่วยจัดระบบระเบียบสังคมจีน ปรัชญาขงจื้อจึงไม่ลึกซึ้งเท่าปรัชญาเต๋า เป็นเสมือนเปลือกวัฒนธรรมที่คอยห่อหุ้มปรัชญาเต๋าที่เป็นแก่นของวัฒนธรรมจีนเอาไว้ ดังนั้น ปรัชญาเต๋าและปรัชญาขงจื้อจึงช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน และผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่ออำนวยประโยชน์สุขให้กับชาวจีน (พิน คอกบัว 2549: 40-41) ส่วนพุทธปรัชญาที่เข้ามาสู่ประเทศจีนก็ได้ทำการแก้ไขกฎปฏิบัติต่างๆ ให้กลมกลืนกับลัทธิธรรมเนิรมอุปนิสัยของประชาชนชาวจีน เพื่อจูงใจให้ประชาชน

หันมาเลื่อมใสในพุทธศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะทางฝ่ายมหายานนิกาย ซึ่งด้วยปรัชญาของเต๋าที่ถือว่าการกำเนิดของสรรพสิ่งล้วนเป็นอมตภาวะมีธรรมชาติร่วมอยู่ด้วย จึงเข้ากันได้ดีกับปรัชญามหายานสายจิตตฤทธตาวาทิน ที่กล่าวถึงมูลการณ์ของโลกว่าเป็นภาวะที่มีอยู่ในตัวของมันเอง เรียกว่าจิตต์สากล อันเป็นสภาพที่ทรงอยู่ทั่วไปในสรรพสัตว์ ที่เรียกว่า พุทธภาวะ หรือสุดแซ่ ซึ่งปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นเพียงพฤติกรรมของสภาพสากลนี้ (เสถียร โพธิ์นันทะ 2512: 21) จึงทำให้พุทธศาสนานิกายมหายานในสายนี้เจริญรุ่งเรืองอย่างมากในประเทศจีน

ทั้งศาสนาเต๋า ศาสนาขงจื้อ และพุทธศาสนามหายาน ถือเป็นศาสนาหลักของชนชาวจีน เรียกรวมกันว่า“ซำก่า” แปลว่า ครีศาสนา อันเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของอารยธรรมจีน โดยทั้ง 3 ศาสนาต่างมีวิถีการดำรงอยู่เป็นวัฏจักรขึ้นๆลงๆ ไปตามสภาพและโอกาสอำนวยในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีทั้งหวังสมัยแห่งความเจริญรุ่งเรืองสูงสุด และหวังสมัยแห่งการตกต่ำจนแทบสูญหายไปเช่นเดียวกัน รวมทั้งมีการแข่งขันและการผสมผสานกลมกลืนกันตลอดมา อันเป็นต้นเค้าของลัทธิ นิกายต่างๆ ที่แยกตัวออกมา และหนึ่งในจำนวนนั้นคือลัทธิ นิกายช้วนจิน หรือช้วนจินก้า แปลว่า นิกายล้วนจริงหรือสังฆธรรมที่เริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง โดยนักพรตเต๋าชื่อลิ้งปิ่น ได้วางรากฐานความคิดในการผสมผสานข้อดีของศาสนาเต๋า ศาสนาพุทธ และศาสนาขงจื้อเข้าด้วยกัน กระทั่งในปี พ.ศ. 1711 – 1712 สมัยราชวงศ์ซ้อง นักพรตเฮ่งเต่งเอียง จึงได้ก่อตั้งครีศาสนา สัตตรัตน์สมาคม ครีศาสนาสุวรรณปีทมสมาคม และครีศาสนา ไตรประกาศสมาคม ซึ่งล้วนเป็นสมาคมนิคมที่ได้ประสานทั้ง 3 ศาสนาเข้าด้วยกัน โดยยกเอาคัมภีร์เอกของแต่ละศาสนามาเป็นคัมภีร์สำคัญของนิกายช้วนจิน คือ คัมภีร์เต๋าเต็กเก็งของศาสนาเต๋า คัมภีร์เห่าเก็ง หรือคัมภีร์กัตถัญญกตเวทิตาของศาสนาขงจื้อ และปรัชญาปารมิตาหฤทัยสูตรของพุทธศาสนามหายาน ส่วนเทพประจำลัทธิขงจื้อของให้อองคังวณลีเทียนจุ่น อองค์เหล็งป้อเทียนจุ่น และอองค์ให้ซ่งไล้กุ้นเป็นเทพสูงสุด โดยย่ำว่าหากศึกษาปฏิบัติตามคัมภีร์ทั้ง 3 นี้แล้ว จะทำให้เกิดความสุขสงบอย่างแท้จริงทั้งในตนเองและในสังคม (ถาวร ลิกข โกลศ 2532: 145 – 150)

ต่อมาในสมัยราชวงศ์หมิง ที่มณฑลหูหนานทางตอนใต้ของจีน ได้มีการสร้างศาลเจ้าชานเจียวถิง อันเป็นศาลเจ้าที่รวมเอาแนวคำสอนของศาสนาพุทธ เต๋า และขงจื้อ เข้าไว้ด้วยกัน (พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2532: 81) นอกจากนี้วรรณกรรมห้องสั้นที่ว่าด้วยการแต่งตั้งเทพเจ้าครั้งใหญ่ของจีน ซึ่งเขียนถึงประวัติศาสตร์จีนในช่วง 3,200 ปีก่อน หรือประมาณ 700 ปีก่อนเกิดมีพระพุทธศาสนา ก็ถูกเขียนขึ้นโดยโค่วตงลิ้มในสมัยปลายราชวงศ์หมิง ซึ่งอิทธิพลของศาสนาพุทธ เต๋า และขงจื้อ ได้ผสมเข้าเป็นเนื้อในของคตินิยมแล้ว (จิตรรา กอนันทเกียรติ 2546: 125) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นที่มาของแนวความคิด ความเชื่อ และหลักปฏิบัติทางศาสนาของชาวจีนในยุคต่อๆมาที่ได้มีการผสมผสานคละเคล้ากันอย่างลงตัวของทั้ง 3 ศาสนา จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ชัดเจน

ด้วยการให้ความสำคัญกับเรื่องของความกลมกลืนทางธรรมชาติ อันเป็นปรัชญาพื้นฐานดั้งเดิมของชนชาวจีนในยุคแรกๆ จึงทำให้ศาสนาเต๋า ศาสนาขงจื้อ และพุทธศาสนาเถรวาทต่างได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับปรัชญาของตน ซึ่งทั้ง 3 ศาสนา ถือเป็นศาสนาหลักของชนชาวจีนที่ได้หลอมรวมอารยธรรมและโลกทัศน์ความเป็นจีนไว้ โดยมีทั้งช่วงเวลาแห่งการแข่งขันกัน และการผสมผสานกลมกลืนกัน ในยุคสมัยต่างๆ ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนกันจนยากที่จะแยกแยะหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติต่างๆ ออกจากกัน ได้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้ในปัจจุบันศาลเจ้าจีนและวัดจีนต่างๆ ในประเทศไทย จะมีเทวรูปขององค์พระต่างๆ ในศาสนาเต๋า และพุทธศาสนานามหายานผสมปนเปกันอยู่ รวมถึงเทวรูปขององค์พระต่างๆ ที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อ ไ้เก้ เช่น องค์พระเตียวเทียนซือของศาสนาเต๋า และองค์พระเจ๋งจู้ยู่จ้อซูของพุทธศาสนาเถรวาท เป็นต้น นอกจากนี้ในศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อ ไ้เก้ยังมีการจัดให้มีศาลกล่าวถวายอิ้ว เพื่อบูชาบรรพบุรุษผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว อันเป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนพึงมีต่อบรรพบุรุษของตนตามแนวปฏิบัติของศาสนาขงจื้อ ซึ่งเป็นรูปธรรมที่แจ่มชัดของแนวความคิด ความเชื่อ และหลักปฏิบัติต่างๆ ในพุทธศาสนาเถรวาท ศาสนาเต๋า และศาสนาขงจื้อ ที่ได้ผสมผสานกลมกลืนกันอย่างแนบแน่น และมีอิทธิพลอยู่ในจิตใจของบรรพบุรุษชาวจีนในอดีต และได้ถ่ายทอดต่อมาสู่ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตด้วย

3. กี่ยวข้อง กับตำนานความเชื่อทางศาสนา ตำนานความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกี่ยวข้องมีอยู่หลายตำนาน ทั้งตำนานความเชื่อทางลัทธิศาสนา และตำนานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จีน ซึ่งต่างได้เอื้ออำนวยการให้เกิดความเกี่ยวพันตามความประสงค์ของผู้สร้างตำนาน แต่ที่ถือเป็นแกนหลัก คือ ตำนานความเชื่อของศาสนาเต๋า และตำนานความเชื่อของพุทธศาสนานิกายมหายาน กล่าวคือ

3.1 ตำนานความเชื่อของศาสนาเต๋า ปัจจุบันศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตที่จัดงานประเพณีกินผัก ในช่วงวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน มีจำนวนมากถึง 17 ศาลเจ้า แต่ศาลเจ้าที่ชาวภูเก็ตรู้จักกันเป็นอย่างดีว่า เป็นศาลเจ้าดั้งเดิมที่ได้จัดงานประเพณีกินผักติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีอยู่เพียง 3 ศาลเจ้า ซึ่งต่างตั้งอยู่ในเขตชุมชนขนาดใหญ่ที่บรรพบุรุษชาวจีนได้เข้ามาลงหลักปักฐานสร้างบ้านเรือนไว้ คือ

1. ศาลเจ้ากะทู้ มีชื่อภาษาจีนว่า “ไหล่ทู่เต๋อ ไ้เก้” ตั้งอยู่ในชุมชนกะทู้ อำเภอกะทู้ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดภูเก็ต
2. ศาลเจ้าบางเหนียว หรือมูลนิธิเทพราศี ซึ่งมีชื่อภาษาจีนว่า “เต๋อ ไ้เก้-ออง” ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านบางเหนียว เขตเทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต
3. ศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อ ไ้เก้ มีชื่อภาษาจีนว่า “จู้ยู่เต๋อ ไ้เก้” ตั้งอยู่ในชุมชนจู้ยู่เต๋อ เขตเทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ศาลเจ้า จะมีคำภาษาจีนว่า “เต้าโป้” ปรากฏอยู่ในชื่อของศาลเจ้าด้วย จึงแตกต่างจากศาลเจ้าจีนทั่วไป ซึ่งคุณฮวดจ้าย นาวาร์กซ์ ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 66 ปี ที่เข้าร่วมพิธีกรรมกินผักที่ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโป้แก๊งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เต้าโป้แก๊ง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ฉ่ายตั้งฮ้าม หรือ ฮ้ามฉ่ายตั้ง มีความหมายถึงการเป็นศาลเจ้าสำหรับประกอบพิธีกรรมกินผักให้กับองค์กิ้วอ่อง ไตเต้เป็นการเฉพาะ” ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันว่าชื่อดั้งเดิมของศาลเจ้าในซอยอย่างอ่าหลายที่มีการประกอบพิธีกรรมกินผักให้กับองค์กิ้วอ่อง ไตเต้มาก่อน คือเต้าโป้แก๊ง และเพื่อให้ทราบถึงแหล่งที่ตั้งของศาลเจ้าที่ตั้งขึ้นใหม่ จึงระบุสถานที่ตั้งของแต่ละศาลเจ้าเข้าไปในคำเรียกขาน ดังนั้นการที่ทั้ง 3 ศาลเจ้าซึ่งต่างเป็นศาลเจ้าประจำชุมชนที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อการประกอบพิธีกรรมกินผักเป็นการเฉพาะ คำว่า “เต้าโป้” จึงเป็นชื่อหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะนั้น นอกจากนี้ “เต้าโป้” ยังต้องมีความเกี่ยวข้องกับองค์กิ้วอ่อง ไตเต้ ที่เป็นประธานในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าเหล่านี้ด้วย

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า แผ่นป้ายหินอ่อนที่ได้หลังคาซุ้มประตูทางขึ้นศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโป้แก๊ง ได้สลักอักษรภาษาจีนขนาดใหญ่คำว่า “เต้าโป้แก๊ง” ไว้กลางแผ่นป้าย และมีอักษรภาษาจีนคำว่าจุ้ยตุ่ย ซึ่งเป็นชื่อชุมชนที่ตั้งของศาลเจ้าที่มีขนาดเล็กกว่าอยู่ด้านบน อันแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคำว่า “เต้าโป้แก๊ง” โดยคำว่า “แก๊ง” หมายถึง วัง หรือสถานที่ประทับ ดังนั้น “เต้าโป้แก๊ง” จึงมีนัยยะบ่งบอกให้ทราบว่า อาณาเขตภายในศาลเจ้านี้คือ วังเต้าโป้ แต่สำหรับแผ่นป้ายไม้ที่อยู่เหนือประตูกลางของตัวอาคารศาลเจ้า อักษรจีนคำว่า “เต้าโป้แก๊ง” จะอยู่ด้านบนและมีขนาดเล็กกว่าคำว่า “กิ้วอ่องไตเต้” ที่อยู่กลางแผ่นป้าย ซึ่งเป็นชื่อขององค์ประธานของงานประเพณีกินผัก นัยยะของแผ่นป้ายทั้งสองจึงบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กิ้วอ่องไตเต้และเต้าโป้

จากอักษรคำว่า “เต้าโป้” อักษร “โป้” หมายถึง แม่ ส่วนอักษร “เต้า” หมายถึง กระบะดวงที่มีด้ามจับ แต่ในความหมายทางศาสนาเต๋าจะหมายถึงกลุ่มดาว (Constellation) “ปักเต้า” หรือกลุ่มดาวเหนือของจีน ดังนั้นความหมายของคำว่า “เต้าโป้” ในทางศาสนาเต๋าจึงหมายถึง มารดาของกลุ่มดาวปักเต้าที่มีพระนามว่าเทพกฤติกา มาตุ และยังมีพระนามอื่นๆอีก เช่น เต้าโป้เทียนจุ้น เต้าโป้ห้วงวุ้น และเต้าเหล่าห้วงวุ้น เป็นต้น ซึ่งคัมภีร์ชีวาตม้อตรคารา หรือปักเต้าปิงเมี่ยแก๊ง ของศาสนาเต๋ากล่าวว่า องค์เต้าโป้ทรงมีเมตตาแก่มวลมนุษย ทรงช่วยเหลือปิดเป่าทุกข์ภัย ตลอดจนอำนาจพรแก่ผู้มีจิตศรัทธาในพระองค์ให้พบแต่ความสุขสวัสดิ์

ส่วนคัมภีร์มูลกำเนิดอูตรคารา หรือปักเต้าแซ่จิ้นแก๊ง กล่าวถึงตำนานขององค์เต้าโป้ว่า คือพระนางจิก้องฮูหยิน ซึ่งเป็นพระมเหสีของกษัตริย์จิ่วหวงอ้ออ่อง ที่ได้ทรงตั้งปณิธานขอให้พระองค์ทรงมีราชบุตร เพื่อคอยช่วยเหลือพระราชสวามีในการบริหารราชการแผ่นดิน กระทั่งวันหนึ่งในขณะที่พระนางเสด็จลงสรงน้ำอยู่ในสระบัว ได้มีดอกบัว 9 ดอก โผล่ขึ้นพ่นน้ำ

และค่อยๆ แยกบาน ปรากฏมีทารกเพศชาย 9 องค์ อยู่ในดอกบัวทั้ง 9 ดอก พระนางจึงทรงรับเลี้ยงทารกทั้ง 9 เป็นราชโอรส ซึ่งต่อมาต่างเจริญวัยกลายเป็นเทพประจำดวงดาว โดยราชโอรสองค์ใหญ่คือดาวก้องตั้งเป็นเทพเทียนฮ้องไต่เต่ และราชโอรสองค์รองคือดาวปักเก็กเป็นเทพจิมู่ไต่เต่ ส่วนที่เหลืออีก 7 องค์ ต่างเป็นเทพในกลุ่มดาวปักเต้า นอกจากนี้ในศาสนาเต๋ายังกล่าวต่อไปว่า ดาวก้องตั้ง คือกลุ่มดาว 6 ดวง และดาวปักเก็ก คือกลุ่มดาว 5 ดวง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “เต้า” ในมหาพจนานุกรมจีน ที่หมายถึงกลุ่มดาว 3 กลุ่ม คือ กลุ่มดาวปักเต้า จำนวน 7 ดวง กลุ่มดาวห่าเต้า จำนวน 6 ดวง ซึ่งก็คือดาวก้องตั้ง และกลุ่มดาวปักเก็ก จำนวน 5 ดวง ซึ่งเมื่อรวมจำนวนดวงดาวทั้งหมดในกลุ่มดาวทั้ง 3 กลุ่ม ถือได้ว่าองค์เต้าโบ้เทียนจู้นทรงเป็นพระแม่แห่งหมู่ดาวบนท้องฟ้า (ชนัสต์ สุวัฒน์มหาคม 2549: 100-102)

ในทางดาราศาสตร์ดาวปักเต้า ก็คือดาวหมีใหญ่ (Ursa Major) ซึ่งเป็นกลุ่มดาวฤกษ์จำนวน 7 ดวง ประกอบด้วย ดาวจิมู่ เป็นดาวสำคัญ ส่วนดาวอีก 6 ดวง คือ ดาวบูเจ็ก ดาวบุงเจียง ดาวกือมิ่ง ดาวทัมลั้ง ดาวเหนียมเจ็งและดาวพั่วกุง (จิตรา ก่อนันทเกียรติ 2545: 156) ซึ่งเฉพาะผู้ที่อยู่ทางเหนือของเส้นศูนย์สูตรเท่านั้นจึงจะสามารถมองเห็นกลุ่มดาวปักเต้าได้ โดยดาวทั้ง 7 ดวงจะเรียงตัวเกาะกลุ่มกันบนท้องฟ้าเป็นรูปทรงกระเบระดวงที่มีค้ำจับ ซึ่งตรงกับความหมายของอักษร “เต้า” จึงทำให้มิติทางดาราศาสตร์ช่วยสนับสนุนความเชื่อที่ว่า “เต้า” หมายถึงกลุ่มดาวปักเต้า หรือดาวหมีใหญ่ โดยมี “เต้าโบ้” ทรงเป็นพระมารดาของกลุ่มดาวปักเต้าตามตำนานของศาสนาเต้า แต่เนื่องจากตามตำนานได้กล่าวไว้ว่า พระองค์ทรงมีโอรสรวม 9 องค์ จึงทำให้ผู้นำทางศาสนาเต้าในปลายราชวงศ์ซ่งได้เพิ่มเติมดาวฤกษ์ขึ้นมาอีก 2 ดวง คือ ดาวห่าเต้า และดาวปักเก็ก ซึ่งในพระสูตรปักเต้าของฝ่ายเต้าถือว่าดวงดาวทั้งสองมีฐานะเป็น “ผู้ปัก” หรือดาวมหาเสนาของดาวปักเต้า

กลุ่มดาวปักเต้าเป็นดาวฤกษ์ที่มีตำแหน่งปรากฏแน่นอนตามธรรมชาติ จึงทำให้คนจีนในสมัยโบราณใช้กลุ่มดาวปักเต้าเป็นเครื่องมือในการดูทิศทาง และบอกเวลาโมฆยาม รวมทั้งใช้ในการคำนวณเวลาที่จะทำการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวด้วย ทำให้กลุ่มดาวปักเต้าเป็นกลุ่มดาวที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดฤดูกาลและความเป็นไปได้ในโลกมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก ส่งผลให้กลุ่มดาวปักเต้าได้รับการกราบไหว้บูชาในฐานะเทพเจ้า เรียกรวมกันว่า “กิวฮ้องไต่เต่” ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ และเพื่ออ้อนวอนขอให้ความร่มเย็นเป็นสุขบังเกิดขึ้น โดยคำว่า “กิว” ใน “กิวฮ้องไต่เต่” เป็นสำเนียงแมนดาริน หมายถึงเก่า ซึ่งใช้แทนสำเนียงภาษาจีนฮกเกี้ยนที่เป็นคำพ้องเสียงกับคำที่มีความหมายไม่เหมาะสม

เมื่อพิจารณาด้านานของศาสนาเต้าที่ให้พระนางจิก้องฮูฮิน หรือองค์เต้าโบ้เทียนจู้น ซึ่งเป็นมเหสีของกษัตริย์จิวหังฮ้อง ทรงเป็นพระมารดาของเทพปักเต้าทั้ง 9 องค์ ทำให้บรรดาศักดิ์ “ฮ้อง” หรือ “เจ้าชาย” ของราชโอรสทั้ง 9 องค์ เป็นสิ่งที่ถูกต้องและคู่ควร และการที่

ดวงดาวทั้ง 9 ดวงนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาวจีน การได้รับการยกย่องให้เป็น “ไต่เต่” ซึ่งหมายถึงผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่พิภพจึงเป็นสิ่งที่คู่ควร ดังนั้น “ก๊วอ้งไต่เต่” ในความเชื่อของศาสนาเต๋า จึงหมายถึง ราชาผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่พิภพทั้ง 9 พระองค์ ซึ่งทรงเป็นราชโอรสขององค์เต๋าโป้ หรือเต๋าโป้เทียนจู้

ตำนานของศาสนาเต๋ามีองค์เต๋าโป้เข้ามาเกี่ยวข้องกับคิ้วนั้น คุณเฉิง เลิศกิจ สมบูรณ์ ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 79 ปี ซึ่งเป็นช่างแกะสลักเทวรูปไม้ขององค์พระต่างๆ และได้ร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊งมาตั้งแต่ช่วยเยาว์ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “คนจีนในอดีตนั้นถือลัทธิแม่เป็นใหญ่ เพราะทุกชีวิตจะต้องมีแม่เป็นผู้ให้กำเนิด จึงเกิดตำนานความเชื่อว่าด้วยองค์เต๋าโป้เทียนจู้ทรงเป็นมารดาขององค์ก๊วอ้งไต่เต่ ซึ่งก็คือดาวปักเต๋า 7 ดวง ที่อยู่กลางท้องฟ้า ส่วนดาวหล้าเต๋า จะอยู่ทางด้านทิศใต้ และดาวปักเก็ก จะอยู่ทางด้านทิศเหนือ” ซึ่งตำแหน่งของดวงดาวจะสอดคล้องกับความหมายของชื่อคือ หล้าหมายถึงทิศใต้ และปักหมายถึงทิศเหนือ สอดคล้องกับที่ คุณศิริโรจน์ เลิศเอกกุล ผู้ทำหน้าที่ทางศาสนพิธีของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊ง ให้สัมภาษณ์ว่า “บทสวดมนต์ปักเต๋าแก๊งที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊ง ได้กล่าวถึงพระนามขององค์ก๊วอ้งไต่เต่เพียง 7 พระนาม เท่ากับจำนวนกลุ่มดาวปักเต๋าทั้ง 7 ดวง และเมื่อนับรวมกับดาวหล้าเต๋า และดาวปักเก็ก จึงครบ 9 พระนาม”

สรุปได้ว่า การที่ศาสนาเต๋าให้ความสำคัญกับพลังเหนือธรรมชาติที่สามารถให้คุณให้โทษแก่มนุษย์ได้ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีนที่เชื่อว่าในธรรมชาติต่างๆ ล้วนมีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่ ได้ยกย่องให้กลุ่มดาวปักเต๋า ดาวหล้าเต๋า และดาวปักเก็ก รวม 9 ดวง ที่ต่างเป็นดาวฤกษ์ที่มีคุณอนันต์ต่อการดำรงชีวิตของชนชาวจีนในอดีต เป็นเทพเจ้าหรือราชาผู้เป็นใหญ่ในพื้นที่พิภพ 9 พระองค์ เรียกรวมกันว่า ก๊วอ้งไต่เต่ โดยมีองค์เต๋าโป้เทียนจู้ทรงเป็นพระมารดาขององค์ก๊วอ้งไต่เต่ ทำให้สอดคล้องกับชื่อที่ปรากฏบนแผ่นป้ายเหนือประตูกลางของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊ง และสอดคล้องกับการเป็นชื่อเฉพาะของศาลเจ้าเก่าแก่ทั้ง 3 แห่งในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงพระนามขององค์ก๊วอ้งไต่เต่ที่ปรากฏในบทสวดมนต์ ซึ่งใช้ในการประกอบพิธีกรรมของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊ง ล้วนเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่า ประเพณีกินผักในวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 ค่ำ เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโป้แก๊ง และศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต เป็นการปฏิบัติตามความเชื่อตามศาสนาเต๋าเป็นสำคัญ โดยมีองค์เต๋าโป้เทียนจู้ และองค์ก๊วอ้งไต่เต่เป็นเป้าหมายหลักทางศาสนา ทั้งนี้วันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนตรงกับวันสมภพขององค์ก๊วอ้งไต่เต่ และองค์เต๋าโป้เทียนจู้ด้วย

3.2 ตำนานความเชื่อของพุทธศาสนามหายาน พระสูตรปักเต๋าของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานของจีนกล่าวถึงก๊วอ้งว่า ในกาลครั้งหนึ่งสมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ

ลิวาลัษร์ตนสถาน มีบรรดาพระมหาโพธิสัตว์ ท้าวมหาพรหม ท้าวสักการะ เทพดา ยักษ์ นาค คนธรรพ์ กินนร ฯลฯ ได้พากันมาเฝ้าสมเด็จพระพุทธองค์ และทูลถามถึงกุศลปัจจัยของพระเทพลัตตเคราะห์ทั้ง 7 พระองค์ ที่ได้เสวยทิพย์ผลอันรุ่งเรืองเพียบพร้อมด้วยยศและอำนาจ ซึ่งพระพุทธองค์ทรงเทศนาให้ทราบ ว่า ดาวลัตตเคราะห์ทั้ง 7 ดวง อันมี พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดาวพระอังคาร ดาวพระพุธ ดาวพฤหัสบดี ดาวพระศุกร์ และดาวพระเสาร์ ล้วนเป็นอวตารภาพแห่งอดีตพระพุทธรเจ้า 7 พระองค์ ที่ทรงแบ่งภาคมาแสดงให้ปรากฏ และมีพระโพธิสัตว์อีก 2 พระองค์ ที่ทรงแบ่งภาคมาเป็นดาวพระราหูและดาวพระเกตุ รวมเป็นดาวพระเคราะห์ 9 ดวง ที่สมบุญด้วยอสังการแห่งยศและอำนาจอัน ไม่มีปริมาณ ซึ่งเทพเจ้าทั้ง 9 องค์นี้ทรงมีน้ำพระทัยเต็มเปี่ยม ไปด้วยพระเมตตาคุณ ทรงควบคุมความพหุเคราะห์ให้เดินตามวิถีโคจรด้วยความบริบูรณ์ ทั้งทรงธรรมเนตรสอดส่องควบคุมทุกข์สุขของสัตว์โลก และเทพเจ้าทั้ง 9 พระองค์ต่างทรงเครื่องทรงแบบกษัตริย์ จึงถวายพระนามว่า “กั๋วอ๋อง” แปลว่า นพราชา ซึ่งพระสุครึ้นก็เฝ้าไว้ด้วยใจเฝ้ายามเข้มแข็ง กล่าวพระนามแห่งอดีตพระพุทธรเจ้า 7 พระองค์ กับพระโพธิสัตว์ 2 พระองค์ คือ (เสถียร โพธิ์นันทะ 2529: 5-11)

1. พระวิชัยโลกมจรพุทธะ
2. พระศรีรัตนโลกประภาโฆษอิศวรพุทธะ
3. พระเวฬุลรัตนโลกสุวรรณสิทธิพุทธะ
4. พระอโศกโลกวิชัยมงคลพุทธะ
5. พระวิสุทธิอาศรมโลกเวฬุลปรัวณวิภาคพุทธะ
6. พระธรรมมติธรรมสาครจรโลกมโนพุทธะ
7. พระเวฬุลจันทรโลกโกสัชชไวฑูรย์พุทธะ
8. พระศรีโลกปัทมครรภ้อลังการมหาโพธิสัตว์
9. พระศรีเวฬุลตังสารโลกสุชะอิศวรมหาโพธิสัตว์

โดยองค์พระพุทธรเจ้าทั้ง 7 พระองค์ และพระโพธิสัตว์อีก 2 พระองค์ ได้ทรงตั้งพระปณิธานจักโปรดสัตว์โลก จึงได้ทรงแบ่งภาคมาเป็นเทพเจ้ารวม 9 พระองค์ ที่ทรงเครื่องทรงอย่างพระมหากษัตริย์ คือ

1. ได้ขวยเอียงเม็งทมหลังให้แซกุ้น
2. ได้เจียกอิมเง็งก็อ้มิ่งหงวนแซกุ้น
3. ได้ค้วงจิงหยิงลงซึ้งเจงแซกุ้น
4. ได้เฮงเฮียงเม็งบุนเคียกนิวแซกุ้น
5. ได้ปักคังง้วนเนียมเจงกั้งแซกุ้น

6. ได้โพว์ปักเก็กบูเคียกกีแซกุ่น
7. ได้เพียวเทียนกั้วงฝัวกุงกวนแซกุ่น
8. ตังเม็งจั่วหุแซกุ่น
9. อุ่นกั้วงไลเพี้ยกแซกุ่น

ที่มาของกั้วอ่องตามแนวพุทธศาสนามหายานจึงหมายถึง เทพประจำดาวนพเคราะห์ ที่ทรงเป็นอวตารภาพแห่งอดีตพระพุทธเจ้า 7 พระองค์ และพระโพธิสัตว์อีก 2 พระองค์ ที่ทรงเครื่องทรงแบบกษัตริย์ หรือ “อ่อง” โดยเรียกรวมกันว่า “กั้วอ่องฮุดจ้อ” ซึ่งการยกย่องให้เป็น “ฮุดจ้อ” อันมีความหมายถึง พระพุทธเจ้าในรุ่นแรกๆ จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการเป็นอวตารภาพแห่งอดีตพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ทั้ง 9 พระองค์ และหากสังเกตจากชื่อของเทพเจ้าทั้ง 9 พระองค์ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับชื่อของดวงดาวในกลุ่มดาวปักเค้า ตามความเชื่อในศาสนาเต๋าเป็นอย่างมาก

ความเชื่อว่าด้วยกั้วอ่องตามพระสูตรของพุทธศาสนานิกายมหายาน ได้ปรากฏเป็นหลักปฏิบัติภายในวัดจีน เช่น วัดมังกรกมลาวาส และวัดโพธิ์แมนคุณาราม เป็นต้น ซึ่งมีการจัดประเพณีถือศีลกินเจในช่วงวันเดียวกันกับการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต โดยพุทธศาสนิกชนนิกายมหายานเชื่อว่า เทพเจ้าประจำดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 พระองค์ ทรงมีอิทธิพลต่อชะตาชีวิตของมวลมนุษยโลก และทรงบริรักษ์ควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างในโลก โดยทุกวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน เทพเจ้าทั้ง 9 พระองค์ จะทรงหมุนเวียนกันลงมาตรวจตราโลกมนุษย์ทั้งกลางวันและกลางคืน หากบุคคลใดประพฤติชอบก็จะทรงประทานพรให้ประสบความสุขสมบูรณ์ แต่ถ้าประพฤติมิชอบก็จะทรงลงโทษตามโทษานุโทษนั้น ดังนั้น ทุกคนจึงต่างพร้อมใจกันสละโลกียวัตรและบำเพ็ญศีลสมาทาน ไม่บริโภคเนื้อสัตว์และผักมีกลิ่นฉุน 5 ชนิด และเรียกพิธีนี้ว่า “กั้วอ่องเส่งโหย” แปลว่า นพรชามหาสันนิบาต ซึ่งคำว่า “กั้วอ่องเส่งโหย” เป็นคำที่ใช้ใน “ซ้อ” หรือ “สาสน์” ในพิธีกรรมกินผักของศาลเจ้าชู้ต๋ยเต้าโบ๊เก็ง และยังปรากฏบนธงทิวสีเหลืองที่ใช้ประดับประดาตามถนนหนทางต่างๆ ทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ตในช่วงงานประเพณีกินผักในปัจจุบันด้วย

ตำนานความเชื่อเกี่ยวกับองค์กั้วอ่องของพุทธศาสนามหายานไม่ได้กล่าวถึงเต้าโบ๊ แต่ในพุทธศาสนามหายานนิกายตันตระจะมีพระพุทธรูปองค์หนึ่ง คือพระโพธิสัตว์จุงทิหรือจุงทิซ้อฮาด ซึ่งแปลได้ว่า พระโพธิสัตว์แห่งแสงสว่าง โดยมีพระพุทธรูปเป็นปาง 3 เนตร หลายพระหัตถ์ และในพระหัตถ์บนทั้งสองข้างทรงถือของวิเศษที่เป็นพระอาทิตย์ และพระจันทร์ ซึ่งนิยมเรียกพระโพธิสัตว์จุงทิว่า เต้าโบ๊ และนักพรตเต้ากั๊ได้ให้การเคารพบูชาด้วย โดยได้รวมเอาทั้งบทบาทของเทพมารดาแห่งดวงดาว เจ้าแม่แห่งศิลปวิทยา และเจ้าแม่แห่งโชคลาภเข้าไว้ด้วยกัน

(จิตรรา ก่อนนันทเกียรติ 2546: 127 - 128) ส่งผลให้องค์เต๋าโม่มีบทบาทอย่างสูงทั้งในพุทธศาสนา มหายานและศาสนาเต๋า ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันของตรีศาสตร์

ปรัชญาความเชื่อทางศาสนาเต๋า และพุทธศาสนามหายานแบบจีนที่มีต่อองค์ก๊วอ๋อง ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า ต่างได้รับความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับอำนาจและคุณูปการที่มีต่อมวลมนุษย์ของเทพแห่งดวงดาวทั้ง 9 ดวง ที่เรียกรวมกันว่า ก๊วอ๋อง ซึ่งชาวจีนต่างให้ความเคารพนับถือ นำเข้ามาไว้ในศาสนาของตนและใช้ตำนานหรือพระสูตรในการอธิบายที่มาขององค์ก๊วอ๋องตามแนวทางของศาสนา โดยตำนานความเชื่อของพุทธศาสนามหายานเชื่อว่า องค์ก๊วอ๋องเป็นเทพแห่งความพเคราะห์ที่เป็นอวตารภาพของอดีตพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์รวม 9 พระองค์ จึงเรียกรวมกันว่า ก๊วอ๋องสตูดจื่อ ส่วนตำนานของศาสนาเต๋าเชื่อว่าองค์ก๊วอ๋อง คือเทพแห่งกลุ่มดาวปักเต๋า และดาวห่อเต๋ากับดาวปักเก็ก รวม 9 องค์ และเรียกรวมกันว่า ก๊วอ๋องไตเต่ ซึ่งตรงกับชื่อขององค์ประธานในงานประเพณีกินผักที่ปรากฏอยู่บนแผ่นป้ายในศาลเจ้าจู้ยู่เต๋โม่โม่ไ้แก๊ง นอกจากนี้ตำนานศาสนาเต๋ายังกล่าวถึงองค์ก๊วอ๋องไตเต่ว่า ทรงเป็นบุตรขององค์เต๋าโม่เทียนจู้น ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับศาลเจ้าที่มีชื่อเต๋าโม่ไ้แก๊ง อันเป็นศาลเจ้าที่มีการประกอบพิธีกรรมกินผักในวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนเพื่อถวายให้กับองค์ก๊วอ๋องไตเต่ ดังนั้น งานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตซึ่งรวมถึงศาลเจ้าจู้ยู่เต๋โม่โม่ไ้แก๊ง จึงเป็นการปฏิบัติตามความเชื่อในศาสนาเต๋าเป็นหลัก แต่ด้วยอิทธิพลของตรีศาสตร์ที่ได้หลอมรวมอารยธรรมของชาวจีน จึงทำให้เกิดการคละเคล้ากันทั้งหลักปฏิบัติทางพิธีกรรม และวัตรธรรมต่างๆตามที่ปรากฏในศาลเจ้าจู้ยู่เต๋โม่โม่ไ้แก๊ง

4. บรรพบุรุษชาวจีนนอกเกี่ยวกับประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่มาของประเพณีกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋โม่โม่ไ้แก๊งนั้น คุณหญิง เลิศกิจสมบูรณ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ได้รับการสืบทอดมาจากคณะจิวจินแต่จิวที่ตั้งโรงจิวแสดงอยู่ในซอยอ่างอ่าหล่าย ซึ่งเป็นซอยที่มีสถานเรียงมัยประเภทต่างๆ ที่บรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ อันตรงกับความหมายของชื่อทางราชการที่ใช้ในปัจจุบันว่า ซอยรมณีย์” โดยซอยนี้แยกมาจากบริเวณส่วนกลางของถนนกลางที่ชาวบ้านมักเรียกบริเวณถนนกลางนี้ว่า “ตลาดใหญ่” เพราะมีร้านค้าประเภทต่างๆตั้งอยู่ตลอดทั้งสองฝั่งถนน ซึ่งถือเป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมืองภูเก็ตในเวลานั้น และแน่นอนว่าย่อมต้องเป็นศูนย์กลางของการพบปะติดต่อสื่อสารระหว่างกันของบรรดาผู้คนจากทั่วทุกสารทิศ ซึ่งรวมถึงบรรดาชาวจีนที่เป็นคนส่วนใหญ่ของจังหวัดด้วย จึงทำให้ซอยอ่างอ่าหล่ายเป็นสถานที่ที่เหมาะสมต่อการตั้งสถานเรียงมัยประเภทต่างๆ รวมถึงโรงจิวที่ชาวคณะจิวสามารถเปิดการแสดงได้ตลอดทั้งปีภายใต้เศรษฐกิจที่ดีของจังหวัดภูเก็ตในขณะนั้น

ปกติคณะจิวจินแต่จิวจะมีการบูชาองค์พระเตียนฮู่จวน โส่ยที่เป็นเทพอภิบาลของชาวคณะจิว ซึ่ง คุณหญิง เลิศกิจสมบูรณ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “องค์พระเตียนฮู่จวน โส่ย หรือที่ชาวบ้าน

เรียกว่า ‘พระหล่าวเอี้ย’ เป็นองค์พระที่มีรูปโฉมงดงาม และมีเสน่ห์เป็นที่ต้องตาต้องใจของผู้พบเห็น รวมทั้งมีความสามารถด้านการแสดงजू ชาวคณะजूจึงให้การเคารพบูชาเพื่อให้ช่วยเรียกคนมาดูการแสดงजूมากๆ จึงเปรียบเสมือนเป็นพระมหาเสน่ห์หรือพระครูของชาวคณะजू” ซึ่งนามเรียกขานว่า “หล่าวเอี้ย” ที่หมายถึงการเป็นพระผู้ใหญ่มาก จากคำสำเนียงจีนแต้จิ๋วว่า “หล่าวเอี้ย” ที่คำลงท้ายจะมีสำเนียงเสียงสูงกว่าสำเนียงจีนฮกเกี้ยน และเป็นคำเรียกขานที่ปกติชาวจีนแต้จิ๋วใช้เรียกองค์พระทุกองค์ด้วยความยกย่องและให้เกิดริตแทนการเรียกขานนามจริง เว้นแต่การเรียกขานองค์หยก อ่องซ่งเต้ที่ถือเป็นเจ้าแห่งเทพดาทั้งหลาย และองค์พระเหียนเทียนซ่งเต้ที่ถือเป็นอวตารภาพขององค์หยก อ่องซ่งเต้ จึงจะเรียกขานว่า “ตัวหล่าวเอี้ย” ซึ่งคำว่า “ตัว” แปลว่า ใหญ่ เพื่อแสดงถึงลำดับยศที่สูงกว่า

พระหล่าวเอี้ย หรือพระเตียนฮู่หงวน โส่ยที่ชาวคณะजूต่างให้การเคารพบูชา นั้น ศาลเจ้าผู้ดูแลไต่ถามไต่ถามว่า เป็นองค์พระที่อยู่กับพิธีกรรมกินผักในจังหวัดภูเก็ตมาตั้งแต่ปฐมกาล และยกย่องให้มีฐานะเป็นองค์พระผู้จัดการของศาลเจ้า จึงมักเรียกกันว่า “เจ้าอ๋าม” ซึ่งการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีกินผัก และเรื่องสำคัญต่างๆของศาลเจ้า ส่วนใหญ่จะต้องผ่านการเห็นชอบจากองค์พระเตียนฮู่หงวน โส่ยก่อน จึงสันนิษฐานได้ว่าองค์พระเตียนฮู่หงวน โส่ย น่าจะเป็นองค์พระองค์แรกที่ได้เข้าประทับในร่างม้าทรง เพื่อดำเนินการด้านพิธีกรรมต่างๆในงานประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนในสมัยนั้น ทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันให้เห็นถึงที่มาของพิธีกรรมกินผักในจังหวัดภูเก็ตว่ามีที่มาจากคณะजूจีนแต้จิ๋ว ซึ่งภาษาจีนแต้จิ๋วสามารถสื่อสารกับกลุ่มชาวจีนต่างๆที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองภูเก็ต โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในเมืองภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

นอกจากการบูชาองค์พระเตียนฮู่หงวน โส่ยในฐานะพระครูแล้ว ในช่วงระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ชาวคณะजूจีนแต้จิ๋วยังได้ประกอบพิธีกรรมที่สืบทอดมาจากกิ้วอ๋องโหย้ โดยมีการตั้งปะรำพิธีเช่นสรวงบูชาองค์กิ้วอ๋องโต่เต้ และองค์เต้าโม่เทียนจู้ โดยการใช้ธูปขาวหรือกระบุงข้าวใส่ข้าวสารจนเต็มและปักเสาไม้ไผ่ตรงกลาง ที่ตอนปลายของเสาไม้มีห่วง 9 ห่วง แต่ละห่วงจะแขวนโคมน้ำมันไว้ และชาวคณะजूจะแต่งกายด้วยชุดขาว สบายผม ห้ามกินของสดคาว หรือกล่าวคำหยาบ และหากมีการกระทำผิดข้อห้ามจะต้องไปคุกเข่าโขกศีรษะขอขมาที่หน้าหิ้งเทวดา ลักษณะของพิธีกรรมจึงเป็นไปอย่างเรียบง่าย ทั้งนี้การประกอบพิธีกรรมกิ้วอ๋องโหย้ของชนชาวจีนในอดีตยังมีปรากฏในหนังสือ “บันทึกเทศกาลในนครหลวง” ที่เป็นหนังสือหลักเล่มหนึ่งของชาติจีนว่า ในวัดเต้าทุกแห่งจะมีการจัดมณฑลพิธีบูชาดาว เรียกว่า กิ้วอ๋องโหย้ หรือ นวเทพสันนิบาต และกินกระยาบวช คือถือศีลกินเจ ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

นอกจากนี้การที่คณะจีวจินแต่จีวเป็นคณะจีวที่มาจากทางภาคใต้ของจีน ซึ่งมีความเชื่อว่าพวกคนได้รับการถ่ายทอดหรือเรียนรู้การแสดงจีวมาจากราชสำนักแห่งราชวงศ์ซ่งใต้ จึงได้ให้การเคารพบูชาองค์ “ซ่าไท้จื่อ” ที่เป็นฉายานามของกษัตริย์เป็ง บูวกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์ซ่งใต้ โดยถือเอาวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินตรคติจีนเป็นวันสมภพขององค์ซ่าไท้จื่อ ซึ่งจะตรงกับวันสมภพขององค์กิวอ่องไต้เต่ และองค์เต้าโป้เทียนจุ้นด้วย ทำให้การประกอบพิธีกรรมที่สืบทอดมาจากกิวอ่องโหย่ ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินตรคติจีนของชาวคณะจีวจินแต่จีว เป็นจุดรวมของการปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา เพื่อบูชาองค์กิวอ่องไต้เต่ และองค์เต้าโป้เทียนจุ้น พร้อมๆ กับการอุทิศกุศลกรรมถวายแก่องค์ซ่าไท้จื่อ และบูรพกษัตริย์แห่งราชวงศ์ซ่งใต้ทั้ง 9 พระองค์ที่มีพระคุณต่อชาวคณะจีวได้ อันเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูตเวทิตาตามแนวทางของขงจื้อ

อย่างไรก็ตามการประกอบพิธีกรรมกิวอ่องโหย่ของชาวคณะจีวได้ และการรำลึกถึงราชวงศ์ซ่งใต้ไปพร้อมๆ กัน ทำให้เข้าใจกันว่าเป็นการใช้คติทางศาสนามาอำพรางจุดประสงค์ทางการเมืองเพื่อการกอบกู้ราชวงศ์ซ่งใต้ แต่หากพิจารณาถึงระยะเวลาอันยาวนานนับแต่ราชวงศ์ซ่งใต้ล่มสลายในปี พ.ศ. 1822 และราชวงศ์หงวนของพวกมองโกลได้เข้าปกครองประเทศจีนต่อมาอีกระยะหนึ่งก่อนที่จะถอนตัวกลับออกไป จากนั้นราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นราชวงศ์จีนที่มีเชื้อสายชาวฮั่น เช่นเดียวกับราชวงศ์ซ่ง ก็ได้เข้าปกครองประเทศจีนต่อมาเป็นระยะเวลายาวนานเกือบ 300 ปี ซึ่งนับเป็นช่วงที่จีนมีการเปลี่ยนแปลงและการแสดงออกในหลายๆ ด้าน ทั้งการฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศ การสร้างระบบการปกครองและสถาบันแบบจีนขึ้นใหม่ นับเป็นสมัยที่มีความรุ่งเรืองที่สุดสมัยหนึ่งคล้ายกับสมัยราชวงศ์ถัง จนทำให้ชื่อเสียงของจีนขจรขยายไปทั่วโลก และชาวจีนเรียกประเทศของตนเองว่า “ต่งกอก” อันมีความหมายถึงการเป็นศูนย์กลางของโลก (นายเหล็ง 2528: 164) แม้ต่อมาพวกแมนจูได้เข้ายึดครองจีน และสถาปนาราชวงศ์ชิงขึ้นปกครองประเทศจีนในปี พ.ศ. 2187 แต่หลังการปราบปรามพวกกบฏชาติแล้ว บ้านเมืองก็อยู่เป็นสุขต่อมาอีกเกือบ 150 ปี เพราะพวกแมนจูไม่ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงประเทศจีนเหมือนกับพวกมองโกล แต่ยังคงปกครองประเทศจีนในรูปแบบเดียวกับราชวงศ์หมิง ทั้งยังรับเอาวัฒนธรรมของจีนเข้าไว้จนภายหลังเกือบจะไม่มีใครที่จะเรียกตนเองได้ว่าเป็นแมนจูแท้ (Goodrich, L. Carrington. แปลโดย ส. ศิวรักษ์ 2550: 221) ซึ่งช่วงระยะเวลาที่เนิ่นนานมากกว่า 500 ปี นับแต่ราชวงศ์ซ่งใต้ล่มสลายจนถึงปลายราชวงศ์ชิงย่อมมีส่วนทำให้ความทรงจำของผู้คนเกี่ยวกับราชวงศ์ซ่งใต้เลือนรางไปมากแล้ว แต่ราชวงศ์สุดท้ายที่ถือเป็นจีนแท้ คือราชวงศ์หมิงอันยิ่งใหญ่ น่าจะประทับอยู่ในความทรงจำของชนชาวจีน ในรุ่นต่อมา ภายใต้สำนึกในความเป็นชาวจีนที่ยังคงมีอยู่โดยไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ คุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ที่ให้สัมภาษณ์ว่า “จุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของการประกอบพิธีกรรมกินผักของบรรพบุรุษ

ชาวจีนในจังหวัดกุเก๋ต คือการรำลึกถึงราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่เป็นชาวจีนหรือจีนแท้”

คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาตฤกษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “บทกลอนคู่ หรือเลียนคู่ย ที่แขวนบนบานประตูกลางของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อไ้เก็ง คือนิยายสำคัญที่บ่งบอกให้ทราบถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อราชวงศ์หมิง” โดยแผ่นป้ายบทกลอนคู่ และแผ่นป้ายสำคัญอื่นๆ ในศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อไ้เก็ง ล้วนเป็นแผ่นป้ายที่จัดทำขึ้นใหม่หลังจากได้ก่อตั้งศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อไ้เก็งไม่นานนัก และเป็นการจัดทำตามแบบดั้งเดิมที่เคยใช้ที่ศาลเจ้าชอยอ้องอ้อหลาย สำหรับบทกลอนคู่บนแผ่นป้ายแรกจารึกอักษรจีนว่า “ยิดอ้องเจ้งก้องเหล็งลี้จู้” มีความหมายว่า “เมื่อแสงตะวันส่องประกายไปทั่วหล้า พญามังกรจะเรีงร่าออกมาเล่นมุก” (ภาพประกอบที่ 14) ส่วนแผ่นป้ายที่สองจารึกว่า “โง้ยเพ็งสี่ฮ้ายเต่งเคี่ยนคู้น” มีความหมายว่า “เมื่อแสงจันทร์ส่องสกาทั่วทั้งสี่คาบสมุทร ประชาชนทั้งหลายจะมีความสุข” (ภาพประกอบที่ 15) ซึ่ง คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาตฤกษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ความหมายของบทกลอนแฝงไว้ด้วยนิยายที่สำคัญและลึกซึ้งอย่างยิ่ง โดยอักษรตัวแรกของทั้ง 2 แผ่นป้าย คือ ‘ยิด’ หมายถึงพระอาทิตย์ และ ‘โง้ย’ หมายถึง พระจันทร์ เมื่อนำมาผสมกันจะตรงกับชื่อราชวงศ์หมิง และชื่อของลัทธิเม้งก้าด้วย” ทั้งนี้ลัทธิเม้งก้าและราชวงศ์หมิงต่างมีความเกี่ยวพันกันด้วย

ลัทธิเม้งก้าเป็นลัทธิที่อาศัยหลักคำสอนของศาสนามณี หรือแมนนี่ ผสมผสานกับหลักความเชื่อของศาสนาเต๋าและพุทธศาสนา และเป็นลัทธิที่บูชาพระอาทิตย์และพระจันทร์ ซึ่งในบทสวดที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋อไ้เก็งนั้น บทสวดไ้หของแซกซุ่นเส่งเก็งที่ใช้สวดบูชาพระอาทิตย์ คู่กับบทสวดไ้ห้อิมแซกซุ่นเส่งเก็งที่ใช้สวดบูชาพระจันทร์ ก็ปรากฏข้อความในบทสวดว่า “ไ้หของสำโง้ยจับเก้าแฉ่” หมายถึง ดวงตะวันสมภพในวันที่ 19 เดือน 3 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งตรงกับวันล่มสลายของราชวงศ์หมิงด้วย (ถาวร ลิกข โกลด: 2532: 130 - 131) นอกจากนี้กลุ่มกบฏหงวนจางที่โค่นล้มราชวงศ์หงวนจนสำเร็จก็ได้รับการสนับสนุนจากพวกเม้งก้า แต่ต่อมาเมื่อหงวนจางตั้งตัวเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิง ก็ได้ปราบปรามลัทธินี้อย่างรุนแรงจนต้องหลบซ่อนทำงานกันอย่างลับๆ และต่อมาได้มีส่วนสำคัญในการต่อต้านราชวงศ์ชิงจนถูกกวาดล้าง จึงเกิดการรวมตัวกันขึ้นเป็นพวกอั้งยี่ ซึ่งหมายถึงการรวมน้ำใจเป็นหนึ่ง เพื่อจุกมุงหมายในการกอบกู้ราชวงศ์หมิง โดยทำการช่งสมผู้คนที่เมืองฮกเกี้ยนและเมืองกวางตุ้ง ซึ่งเป็น 2 แหล่งใหญ่ที่มีชาวจีนอพยพเข้ามายังประเทศไทย และกล่าวกันว่าคณะอั้งยี่ได้เข้ามาสู่ไทยในราว พ.ศ. 2372 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (ล. เสถียรสุด 2544: 220 - 221) และแน่นอนว่าพวกอั้งยี่ส่วนหนึ่งต้องเดินทางเข้ามาทำมาหากินอยู่ในเมืองภูเก็ตด้วย เพราะกิจการเหมืองแร่ที่เฟื่องฟูเป็นแหล่งหารายได้ที่สำคัญเพื่อส่งกลับไปเจือจุนฐานอำนาจในประเทศจีน ซึ่งอั้งยี่ในเมืองภูเก็ตได้มีบทบาทในการควบคุมคนจีนอพยพกลุ่มต่างๆ และมีการก่อจลาจลขึ้นในจังหวัดภูเก็ตเมื่อปี พ.ศ. 2410 และ พ.ศ. 2419 ทั้งนี้การ

รวมกลุ่มกันของเหล่าคนจีนอพยพไม่ได้เป็นไปเพื่อต้องการทำทนายอำนาจรัฐ หรือการแสวงหาอำนาจทางการเมือง แต่เป็นการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์กดดันและกระแสซัพพายไป (อมรราชศรีสุชาติ 2544: 195) โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการปกป้องผลประโยชน์ทางสังคม และเศรษฐกิจของตนเองในฐานะที่เป็นคนนอก ไม่ได้เป็นพลเมืองของประเทศไทยเป็นสำคัญ

ในส่วนของขบวนการอั้งยี่จะมีสายหนึ่งที่ว่าสาย “กั๋งเซียง” ที่ประกอบอาชีพในการทรงเจ้าเข้าผี หมอคุณ เล่นจิว ดูดวงจู้ และดู โหงวเฮ้ง เพื่อหาทุนกลับไปเจอจุนฐานอำนาจในประเทศจีน ซึ่งพิธีกรรมการทรงเจ้าของอั้งยี่สายกั๋งเซียงไม่มีการสอนให้กับคนนอกสิทธิ์ นอกจากนี้ การแสดงอภินิหารขององค์พระต่างๆ โดยการลุยน้ำลุยไฟและการทำร้ายร่างกายตนเอง ก็เป็นส่วนหนึ่งของสายกั๋งเซียงด้วย (ถาวร สิกขโกศล และ แปลงนาม 2549: 54-55) ซึ่ง คุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ให้สัมภาษณ์ว่า “ลักษณะท่าทางขององค์พระต่างๆที่เข้าประทับในร่างม้าทรงจะเหมือนกับท่าทางการแสดงของจิว ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนให้เชื่อว่าพิธีกรรมกั๋งเซียงมีที่มาจากคณะจิว” และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณสมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ ที่ว่า “แต่เดิมการสวดมนต์ในพิธีกรรมกั๋งจะกระทำตามจังหวะปีกลองที่ใช้ในการแสดงของคณะจิว แต่ปัจจุบัน ไม่มีผู้มีความสามารถด้านนี้แล้ว” ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันว่า ประเพณีกั๋งของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนมีที่มาจากคณะจิวเงินแต่จิวที่เป็นพวกอั้งยี่สายกั๋งเซียง ซึ่งมีการประทับทรงขององค์พระต่างๆด้วย โดยองค์พระเคียนฮู่ห่วน โส่ยในฐานะพระครูที่อยู่คู่กันมากับชาวคณะจิว เป็นองค์พระองค์แรกที่ชาวคณะจิวได้ทำพิธีอัญเชิญให้เข้าประทับในร่างม้าทรง

ดังนั้น คณะจิวต่างๆที่ได้เข้ามาเปิดการแสดงในเมืองภูเก็ตจึงมีคณะจิวเงินแต่จิวที่เป็นอั้งยี่สายกั๋งเซียงรวมอยู่ด้วย และการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ในวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนเพื่อบูชาองค์กั๋วอ่องไต่เต่และองค์เต้า โป้เทียนจุ้น พร้อมๆไปกับการอุทิศกุศลกรรมถวายแก่กษัตริย์แห่งราชวงศ์ซ่งได้ผู้มีพระคุณต่อชาวคณะจิวได้ ก็คงดำเนินไปตามธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมาแต่เดิม แต่พิธีกรรมนี้คงไม่โดดเด่นและเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ไปจากเดิมหากขาดการสนับสนุนของกลุ่มอั้งยี่ที่มีอิทธิพล และมีบทบาทสำคัญในการควบคุมกลุ่มชาวจีนอพยพในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งได้นำแนวคิดในการประกอบพิธีกรรมที่มีเป้าประสงค์หลายอย่างในช่วงเวลาเดียวกันของชาวคณะจิวเงินแต่จิว มาแปรเปลี่ยนให้เป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมชาวจีน เพื่อการแสดงออกทางสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมืองของตน ทำให้ศาลเจ้าเฉพาะสำหรับการประกอบพิธีกรรมที่สืบทอดมาจากกั๋วอ่องโหย้ได้ถือกำเนิดขึ้น และเน้นบทบาทสำคัญขององค์กั๋วอ่องไต่เต่ผู้เป็นราชาแห่งพื้นพิภพ ให้ดำรงฐานะสมมุติกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิงที่เป็นเชื้อสายชาวจีน โดยจัดห้องประทับองค์กั๋วอ่องไต่เต่แยกไว้ต่างหากห้ามคนนอกยุ่งเกี่ยว และนำหลักปฏิบัติเยี่ยงกษัตริย์มาใช้กับองค์กั๋วอ่องไต่เต่อย่างเด่นชัด จนลบเลือนบทบาทขององค์เต้า โป้เทียนจุ้นผู้ทรงเป็น

พระมารดา รวมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างทางพิธีกรรมที่เรียบง่ายของชาวคณะจีวจินแต่จิว ให้สามารถรองรับต่อความเป็นสาธารณชนมากขึ้น ทำให้โคมน้ำมัน 9 ดวง ที่ปักอยู่ในกระบะถึง ข้าวสารถูกนำขึ้นสู่เสาไม้สูงด้านหน้าศาลเจ้า เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกร่วมกันของกลุ่มชาวจิน ส่วนองค์เต้าโบ้เทียนจู้หรือพระโพธิสัตว์จู้ที่ ผู้ทรงเป็นทั้งพระแม่แห่งดวงดาว เจ้าแม่แห่งศิลปวิทยา และเจ้าแม่แห่งโชคลาภ ที่พระหัตถ์ทรงถือของวิเศษเป็นพระอาทิตย์และพระจันทร์ มีความสอดคล้องตรงกันกับลัทธิเม้งก้าที่แปรเปลี่ยนเป็นกลุ่มอั้งยี่ ซึ่งบูชาพระอาทิตย์และพระจันทร์ พระนาม “เต้าโบ้” จึงถูกนำมาใช้เป็นชื่อสัญลักษณ์ของศาลเจ้าที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อ หลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐ

ด้วยความเชื่อดั้งเดิมทางศาสนาเต๋าและพุทธศาสนาмаหายาน เกี่ยวกับองค์กิ้วอ่องที่ บรรพบุรุษชาวจีนกลุ่มต่างๆ ให้การเคารพนับถือ ประกอบกับสำนึกกรักบ้านเกิดที่ยังคงมีตลอดเวลารวมทั้งพื้นฐานของชาวจีนที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นชาวยุทธ์ ซึ่งมีลักษณะชาติพันธุ์นิยมที่เชื่อว่า ชาวจีนเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้การร่วมกันประกอบพิธีกรรม กินผักที่สืบทอดมาจากกิ้วอ่องโหย้ ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ตามความเชื่อทางศาสนาของบรรพบุรุษชาวจีนกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต พร้อมๆ กับการรำลึกถึงองค์ กษัตริย์ของชาวยุทธ์ผ่านองค์กิ้วอ่องไต้เต่ เป็นหนทางหนึ่งในการแสดงออกซึ่งประเพณีและ วัฒนธรรมของตนเองตามได้เคยปฏิบัติมาในแผ่นดินบ้านเกิด ซึ่งช่วยสร้างความอบอุ่นมั่นคงทาง จิตใจ และบรรเทาความรู้สึกว่าเหวห่างจากการพลัดพรากแผ่นดินเกิด ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยเสริมสร้าง ความเป็นสังคมชาวจีนที่มีความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อปกป้อง ผลประโยชน์ร่วมกัน และให้การช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี พิธีกรรมกินผักใน ระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน จึงได้รับการยอมรับจากบรรพบุรุษชาวจีนทุก กลุ่ม และต่างร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติจนเป็นประเพณี ซึ่งลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัด ภูเก็ตได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีน ในจังหวัดภูเก็ต จึงได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วง ระหว่างปี พ.ศ. 2372 อันเป็นที่คณะอั้งยี่เข้ามาสู่ไทย ถึงปี พ.ศ. 2445 อันเป็นที่เกิดเพลิงไหม้ศาล เจ้าในซอยอ่างอ่าหล่าย ซึ่งนับจนถึงปัจจุบันมีระยะเวลาไม่เกิน 200 ปี สอดคล้องกับ คุณเฉิง เลิศกิจ สมบูรณ์ และ คุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ที่ให้สัมภาษณ์ตรงกันว่า “การประกอบพิธีกรรมกินผักใน จังหวัดภูเก็ต เริ่มขึ้นมาประมาณ 100 ปีกว่ามาแล้ว แต่ยังไม่ถึง 200 ปี” และสำหรับศาลเจ้าจู้ยู่เต้า โบ้แก๊งเป็นศาลเจ้าที่ได้รับเอาสิ่งของสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับองค์กิ้วอ่องไต้เต่ มาจากศาลเจ้าคั้งเคิมใน ซอยอ่างอ่าหล่าย ซึ่งเชื่อว่าเป็นสิ่งของคั้งเคิมที่ชาวคณะจีวจินแต่จิวที่เป็นอั้งยี่สายกั๊งเซียงได้นำติดตัว มาจากแผ่นดินจีน

คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาฎกิจ ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า “ต่อมาไม่นานนัก ผู้บริหารระดับสูงคนหนึ่งของจังหวัดภูเก็ต ได้ให้ศาลเจ้าช่วยดูแลไต้เต๋ไปทั่วทั้งเมือง “เฮี้ยวฮู้” หรือ ผงชูบขององค์ไต้เต๋ ใ้กับศาลเจ้าในชุมชนต่างๆเพื่อนำไปจัดพิธีกรรมกินผักขึ้นภายในชุมชนของตน จึงทำให้ประเพณีกินผักแพร่หลายมากขึ้น”

สรุปได้ว่า ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต คือ กลุ่มฮ้างยี่ที่มีจุดมุ่งหมายในการกอบกู้ราชวงศ์หมิง ซึ่งอพยพเข้ามาทำมาหากินในเมืองภูเก็ตราวปี พ.ศ. 2372 และได้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมกลุ่มคนจีนอพยพในจังหวัดภูเก็ตที่ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ได้นำเอาแนวคิดการประกอบพิธีกรรมกินผักในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ที่สืบทอดมาจากไต้เต๋ของชาวคณะจีวจีนแต่จีวี่ที่เป็นพวกฮ้างยี่สายกั๊วเซียง ที่จัดให้ขึ้นเพื่อบูชาองค์ไต้เต๋ และองค์เต๋ไปเทียบจู้้นพร้อมๆ กับการอุทิศกุศลกรรมถวายแก่บูรพกษัตริย์แห่งราชวงศ์ซ่งได้ มาปรับเปลี่ยนให้เป็นพิธีกรรมที่หลอมรวมความเชื่อดั้งเดิมทางศาสนา กับความรักความผูกพันและความจงรักภักดีต่อแผ่นดินเกิด ที่ยังคงแนบแน่นอยู่ภายในจิตใจของกลุ่มชาวจีนอพยพ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการระลึกถึงราชวงศ์หมิงอันยิ่งใหญ่ ด้วยการเน้นบทบาทขององค์ไต้เต๋ ซึ่งทรงเป็นเทพเจ้าประจำดวงดาวที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนตามความเชื่อทางศาสนาเต๋า ให้ดำรงฐานะสมมุติกษัตริย์เชื้อสายชาวฮ้างยี่ได้รับอาณัติจากสวรรค์ (Mandate of Heaven) หรือทรงเป็นโอรสแห่งสวรรค์ และทรงเป็นศูนย์รวมทางอำนาจสูงสุดตามโครงสร้างการเมืองการปกครองของชาติจีนในอดีต ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจร่วมกันของกลุ่มชาวจีนอพยพในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งจะช่วยสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้น และยังสามารถแสดงออกร่วมกันซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของตน อันจะก่อให้เกิดกำลังใจในการใช้ชีวิตในดินแดนนอกประเทศบ้านเกิดด้วย ดังนั้น ประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนเพื่อถวายแก่องค์ไต้เต๋ ที่ได้หลอมรวมโลกทัศน์และเอกลักษณ์ความเป็นจีนไว้อย่างโดดเด่น จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นภายนอกประเทศจีน และสามารถหยั่งรากลึกจนเจริญงอกงามในแผ่นดินภูเก็ต และเป็นประเพณีสำคัญที่ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 3 การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต

บรรพบุรุษชาวจีนที่ได้เข้ามาทำมาหากินในจังหวัดภูเก็ตเมื่อได้แต่งงานกับคนพื้นเมืองและมีลูกมีหลานสืบสกุลต่อมา ย่อมทำให้เกิดภาระหน้าที่ที่จำเป็นที่จะต้องอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต

และในประเทศไทยต่อไป รวมทั้งเกิดความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันฉันญาติ และการหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนพื้นเมือง แต่ด้วยประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างชาวจีนกับชาวพื้นเมือง ความโดดเด่นของประเพณีและวัฒนธรรมจีนย่อมมีอิทธิพลสูงกว่า ประกอบกับการเป็นคนหมู่มากของชาวจีนอพยพในเมืองภูเก็ต โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน จึงส่งผลให้ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆของชาวจีนฮกเกี้ยนเจริญงอกงามในแผ่นดินภูเก็ต และถูกถ่ายทอดต่อมาสู่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งรวมถึงประเพณีกินผักที่จัดให้มีขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้ช่วยกันสืบทอดและดำรงรักษาให้คงอยู่จวบจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักปฏิบัติที่สำคัญประกอบด้วย หลักพื้นฐานในการปฏิบัติตนของผู้ร่วมงานประเพณีกินผัก หลักการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผัก และหลักการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ กล่าวคือ

1. หลักพื้นฐานในการปฏิบัติตนของผู้ร่วมงานประเพณีกินผัก คำว่า “กินผัก” เป็นคำที่แปลความหมายตรงตัวมาจากคำภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า “เจี๊ยะฉ่าย” ซึ่งในอดีตเมื่อพูดถึงการเจี๊ยะฉ่าย ผู้คนทั่วไปในจังหวัดภูเก็ตจะเข้าใจเหมือนกันว่า เป็นการกินผักเพื่อถวายแก่องค์ก๊วอ่องไต่เต้ แต่การเจี๊ยะฉ่ายในจังหวัดภูเก็ตเท่าที่ปรากฏนั้นมีอยู่ 3 อย่าง คือ ปุคจ้อฉ่าย ก๊วอ่องฉ่าย และทีก้อฉ่าย ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยปุคจ้อฉ่ายเป็นการกินผักเพื่อถวายแก่องค์พระอวโลกิเตศวร โพธิสัตว์ หรือเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนาหายานนิกายสุชาวดีที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา กรุณา และชาวจีนฮกเกี้ยนมักเรียกขานนามองค์ท่านว่า “ปุคจ้อ” โดยปุคจ้อฉ่ายมีข้อกำหนดห้ามรับประทานเนื้อสัตว์ และส่วนประกอบต่างๆของสัตว์ทุกชนิด รวมทั้งห้ามเสพหรือรับประทานพืชผักอีก 5 อย่าง ได้แก่ กระเทียม หัวหอม หลักเกียว กุยฉ่าย และยาสูบ อันเป็นข้อกำหนดเดียวกันกับการ “กินเจ” ของพระสงฆ์และแม่ชีในพุทธศาสนาหายาน แต่จะแตกต่างที่การกินผักปุคจ้อฉ่ายสามารถรับประทานหอยนางรมได้ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ นอกจากนี้ ปุคจ้อฉ่ายและการกินเจยังต้องมีการถืออุโบสถศีลด้วย จึงมักเรียกรวมกันว่า “การถือศีลกินเจ” ซึ่งจะแตกต่างกับการกิน “มังสวิรัต” ที่สามารถจะกินพืชผักได้ทุกชนิดโดยไม่ต้องถืออุโบสถศีล และสามารถรับประทานไข่ไก่ที่ไม่มีเชื้อผสมซึ่งไม่สามารถที่จะฟักออกเป็นตัวได้ และด้วยข้อแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยนี้เองที่ทำให้มีการปฏิบัติที่ผสมปนเปกันจนยากที่จะแยกความหมายได้อย่างชัดเจน

การกินผักก๊วอ่องฉ่าย คือ การกินผักเพื่อถวายแก่องค์ก๊วอ่องไต่เต้ในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งรวมถึงศาลเจ้าผู้ยู่เต้า ไบ้เก้งที่ได้จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนเท่านั้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิมในศาสนาเต๋าเช่นเดียวกับการกินผักที่ก้อฉ่าย แต่การกินผักที่ก้อฉ่ายจะกระทำเพียง 5 วันเท่านั้น และสามารถที่จะประกอบพิธีกรรมในช่วงวันใดก็ได้ โดยส่วนใหญ่มักจะกระทำในโอกาสที่

มีพิธีกรรมสำคัญต่างๆ ทั้งนี้ศาลเจ้าบางแห่งในจังหวัดภูเก็ตที่ยังไม่มีความพร้อมในการจัดพิธีกรรม กินผักกั๋วอ๋องฉ่าย ก็จะจัดพิธีกรรมกินผักที่กั๋วอ๋องฉ่ายเป็นเบื้องต้น โดยมีตะเกียงน้ำมันเพียง 5 ดวง เท่ากับจำนวนวันที่ทำการกินผัก ซึ่งเรียกว่า “ที่กั๋วอ๋องเต็ง” แขนงไว้บนเสาโกเต็ง และทั้งที่กั๋วอ๋องฉ่าย และกั๋วอ๋องฉ่าย จะมีพืชผักที่ห้ามรับประทาน แตกต่างกับปุดอ๋องฉ่ายเล็กน้อย ซึ่ง คุณสมหวัง ชื่น พิมลชาญกิจ ให้สัมภาษณ์ว่า “พืชผักที่ห้ามรับประทานในกั๋วอ๋องฉ่าย คือ กระเทียม หัวหอม และ ผักชี ซึ่งเป็นพืช 3 อย่างที่อยู่บนพื้นดิน โดยสามารถรับประทานสาหร่ายทะเล 3 ชนิดทดแทนได้ แต่มักไม่เป็นที่นิยมเพราะมีกลิ่นคาว รวมทั้งขิงอนุ โลมให้เด็กและทารกสามารถคั๋มนมวัวได้ โดยถือว่าเป็นสัตว์ที่กินพืช”

คุณทวี เองฉ้วน ให้สัมภาษณ์ว่า “ก่อนเริ่มการกินผักกั๋วอ๋องฉ่ายจะต้องทำความสะอาดแท่นบูชาของค้พระที่อยู่ภายในบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ ในครัวเรือน รวมทั้งต้องตัดผม ตัดเล็บ โกนหนวดเครา และจัดเตรียมเสื้อผ้าชุดสีขาวหรือสีพื้นที่ไม่อนุญาตสำหรับใช้สวมใส่ในช่วงกินผัก” ซึ่งในส่วนของ การสวมใส่เสื้อผ้าชุดสีขาวในงานประเพณีกินผักนั้น คุณศิริโรจน์ เลิศเอกกุล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในสมัยก่อนไม่ได้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดขาวกันทุกคน เพราะเสื้อผ้าชุดขาวหายากมาก ต้องว่าจ้างช่างตัดเสื้อทำการตัดเย็บให้ซึ่งมีราคาแพง ส่วนใหญ่จึงใส่เฉพาะเสื้อขาว ส่วนกางเกงเป็นสีพื้นเรียบๆ ยกเว้นในวันที่มีการแห่ขบวนพระจึงจะแต่งกายด้วยชุดขาวกันทุกคน”

หลักการแต่งกายด้วยชุดขาวในการประกอบพิธีกรรมกินผัก ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนของชาวคณะจิวจินแต้จิว ได้ก่อให้เกิดความเข้าใจว่าเป็นการกระทำในรูปแบบของการไว้ทุกข์ เพราะสอดคล้องกับข้อความในบทเชี้ยวเท่อเซ็งของคัมภีร์หลี่จิวว่า ชุดขาว คือ ความหมายแห่งการไว้ทุกข์ และชุดขาวนั้นหมายถึงการแต่งขาวตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า ซึ่งสอดคล้องกับที่ คุณศิริโรจน์ เลิศเอกกุล ให้สัมภาษณ์ว่า “สมัยก่อนชาวจีนแคะ และจิงกวางคั้ง จะต้องกินผักและนุ่งขาวห่มขาวเมื่อพ่อหรือแม่เสียชีวิต ซึ่งได้ประสบมาด้วยตนเองในวัยเด็ก โดยเมื่อคุณพ่อซึ่งเป็นคนจิงกวางคั้งเสียชีวิต ต้องโกนผม นุ่งขาวห่มขาว และห้ามกินเนื้อสัตว์ จึงต้องกินผักทุกวันในขณะที่กำลังประกอบพิธีศพอยู่ที่บ้าน” ดังนั้น หลักการแต่งชุดขาวและการโพกศีรษะด้วยผ้าขาวของผู้ที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมในงานประเพณีกินผักอย่างใกล้ชิด จึงเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดการตีความไปในทำนองของการไว้ทุกข์ แต่นักวิชาการทางศาสนาของจีนได้มีมติเป็นหนึ่งเดียวว่า ประเพณีการแต่งขาวและถือศีลกินเจ ประกอบกับความเชื่อที่มีรูปแบบพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันของแต่ละสำนัก มีกำเนิดมาจากคำสอนของศาสนาเมธีที่เชื่อว่า ชุดขาวเป็นสัญลักษณ์แสดงตนว่าเป็นฝ่ายโลกสว่างหรือความดี จึงได้กำหนดให้ศาสนิกทุกคนต้องแต่งชุดขาวเข้าร่วมในศาสนกิจ

ทั้งนี้ศาสนาเมธี หรือเมเนนิ ที่เรียกตามชื่อของศาสดาซึ่งเป็นชาวกรุงบาบิโลน เป็น

ศาสนาที่ยึดหลักคำสอนของศาสนาโซโรอัสเตอร์เป็นพื้นฐาน ผสมผสานกับคำสอนของพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนา ทั้งยังได้รับอิทธิพลจากลัทธิเหตุผลนิยม (Gnosticism) ของโรมันด้วย โดยศาสนาผีได้เผยแพร่เข้าสู่ประเทศจีนตามเส้นทางคาราวานจากเอเชียกลางประมาณ พ.ศ. 1237 แต่ถูกทางการจีนสั่งห้ามเผยแพร่ศาสนาในปี พ.ศ. 1359 จึงได้แฝงตัวอยู่ในรูปของสมาคมลับจนถึงพุทธศตวรรษที่ 22 (Goodrich, L. Carrington. แปลโดย ส. ศิวรักษ์ 2550: 136)

ศาสนาผีมีหลักคำสอนว่า จักรวาลนี้เทพแห่งแสงสว่างเป็นผู้สร้าง แต่เทพแห่งความมืดได้เข้ามาชักนำให้ผู้คนหลงใหลประหลาดชั่ว เทพแห่งแสงสว่างจึงต้องส่งศาสดาพยากรณ์ (Prophet) มาสั่งสอนประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับศาสนาโซโรอัสเตอร์ หรือมีสเด ของชาวเปอร์เซียที่เป็นต้นเค้าของศาสนาผี ที่เห็นว่าความดีและความชั่วจะเป็นปรปักษ์ที่จับเกี่ยวกันอยู่เสมอ และมนุษย์ทุกคนจะต้องเลือกอยู่กับฝ่ายดีหรือฝ่ายชั่วข้างใดข้างหนึ่ง ซึ่งจะต้องได้รับผลตามทางที่ตนเลือกจากคำพิพากษาในโลกหน้า ทั้งนี้เทพมิถารัส (Mitharas) ซึ่งเป็นเทพแห่งความสว่างของศาสนาโซโรอัสเตอร์ได้รับการยกย่องให้เป็นสุริยเทพ และที่สำคัญศาสนาโซโรอัสเตอร์ยังคงถนอมการนับถือไฟอันเป็นเครื่องหมายแห่งความดี และความสว่างของชาติอารยันมาแต่เดิมไว้ ซึ่งศาสนาโซโรอัสเตอร์ได้เผยแพร่เข้าสู่ประเทศจีนตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 (เสฐียร โกเศศ 2515: 218 – 219) ทั้งนี้พวกอั้งยี่ที่ก่อให้เกิดประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ก็มีที่มาจากการรวมกลุ่มกันของพวกมั่งก้าที่ยึดหลักคำสอนของศาสนาผี ดังนั้น การแต่งชุดขาว และการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระล้างร่างกาย และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ให้สะอาด ที่ปรากฏในพิธีกรรมต่างๆ ในงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต จึงเป็นผลมาจากการผสมผสานของความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับมาจากต้นเค้าศาสนาเดิม

การเตรียมความพร้อมเพื่อการกินผักก็พออ้งง่าย ถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องกระทำ ซึ่งผู้คนในอดีตที่ร่วมการกินผักจะปฏิบัติตนกันอย่างเคร่งครัด แม้กระทั่งชุดรับประทานอาหารก็จะจัดแยกไว้เป็นการเฉพาะเพื่อนำมาใช้สำหรับการกินผักเพียงปีละครั้งเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการจุดไม้หอมหรือกำยานในเตาขนาดเล็กไว้ที่โต๊ะอาหารภายในบ้านด้วย เพื่อใช้ควันหอมในการรมทำความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ โดยเฉพาะภาชนะที่ใช้ใส่อาหารจะต้องรมควันไม้หอมหรือกำยานก่อนการใช้งานทุกครั้ง และเมื่อการเตรียมการทุกอย่างเรียบร้อยแล้วจะเริ่มการกินผัก

คุณทวี เองฉ้วน ให้สัมภาษณ์ว่า “ครอบครัวใดที่เริ่มต้นการกินผัก สามิและภรรยาจะต้องแยกกันนอน ห้ามนอนด้วยกันโดยเด็ดขาด แม้แต่ถูกเนื้อต้องตัวกันก็ไม่ได้” การมีเพศสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งต้องห้ามในการกินผัก ซึ่งสอดคล้องกับลัทธิอินหยางซึ่งเป็นลัทธิโบราณของจีนที่เชื่อว่าเดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนเป็นเดือนที่พลังหยางในธรรมชาติแวดล้อมจะอ่อนกำลังลงก่อนที่จะดับไปชั่วขณะหนึ่งในช่วงเดือน 10 ตามปีจันทรคติจีน ดังนั้น เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

จึงเป็นเวลาทีปุ่ลุ่ชนต้องเก็บออมพลังหยางไว้ให้มาก โดยการลดหรือการละเว้นกามกิจ รวมทั้งยังต้องสะสมพลังหยางไว้ขับเคลื่อนชีวิตด้วยการทำกรรมดีและการรักษาศีล เพื่อให้ร่างกายมีพลังหยางซึ่งหมายถึงการมีกุศลกรรมมากพอที่จะผ่านพ้นเดือนที่ปราศจากพลังหยางขับเคลื่อน

ปกติในช่วงเย็นวันสุดท้ายของเดือน 8 ตามปีปฏิทินจีน หลังจากประกอบพิธีกรรมขึ้นเส้าโกเต็ง หรือเส้าตะเกียงน้ำมัน 9 ดวงเรียบร้อยแล้ว จะมีการ “กินล้างท้อง” คือ การรับประทานอาหารที่มีเฉพาะพืชผักตามหลักเกณฑ์ของกิ้วอ่องฉ่ายเป็นมือแรก หรือเป็นมือสุดท้ายของวันก่อนที่ จะเริ่มต้นการกินผัก โดยถือว่าเป็นการกินเพื่อชำระล้างร่างกายภายในให้สะอาด และเมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมอัญเชิญองค์กิ้วอ่องไต้เต๋มาประทับในห้องคำหนักในของศาลเจ้าเรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะอยู่ในช่วงเวลาประมาณเที่ยงคืน จะถือเป็นที่ 1 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน อันเป็นวันเริ่มต้นของการกินผักกิ้วอ่องฉ่าย และจะไปสิ้นสุดประมาณเที่ยงคืนของวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งเป็นเวลาหลังจากที่ทำการส่งองค์กิ้วอ่องไต้เต๋กลับคืนสู่สวรรค์เรียบร้อยแล้ว แต่การ “คู่ย์ไซ่ว” หรือการเริ่มกินอาหารความเป็นมือแรก ปกติจะกระทำกันในช่วงเย็นวันรุ่งขึ้นหลังจากที่ได้ประกอบพิธีนำเส้าโกเต็งลงเรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะมีอาหารคาวหวานที่ทางศาลเจ้าจัดเตรียมไว้ให้เป็นพิเศษ

งานประเพณีกินผักที่ได้กำหนดไว้เป็นเวลารวม 9 วันนั้น ผู้ที่ทำงานรับจ้างส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากนายจ้างให้หยุดงาน เพื่อเข้าร่วมในพิธีกรรมต่างๆที่ทางศาลเจ้าจัดให้มีขึ้น ส่วนผู้ที่ทำงานส่วนตัวก็มักจะเตรียมการต่างๆไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถเข้าร่วมการกินผักได้ครบทั้ง 9 วัน แต่สำหรับผู้ที่มีภารกิจจำเป็นไม่สามารถจะเข้าร่วมการกินผักได้ครบทั้ง 9 วัน เมื่อได้เริ่มการกินผักในวันใดแล้ว ก็จะต้องกินผักติดต่อกันไปจนถึงวันสุดท้าย ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเข้าร่วมการกินผักใน 3 วันสุดท้าย โดยก่อนเริ่มทำการกินผักในวันแรกตามที่ตั้งใจไว้ ก็จะเริ่มจากการกินล้างท้องในมือสุดท้ายของวันก่อนเริ่มกินผักด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ในเช้าวันแรกของการกินผัก จะแต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าสะอาดที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว และไม่ใส่เครื่องประดับใดๆ โดยเฉพาะเครื่องประดับที่ทำจากหนังสัตว์ที่เป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งการรักษาความสะอาดบริสุทธิ์ ไม่เบียดเบียนสัตว์ มีความสำรวมทั้งกายและใจ และปล่อยวางซึ่งสิ่งของนอกกายต่างๆ จากนั้นจึงทำการสักการะเทวรูปองค์พระที่ประดิษฐานอยู่ภายในบ้านของคุณ เพื่อเป็นการบอกกล่าวให้ได้รับทราบถึงความตั้งใจที่จะเริ่มการกินผัก เสมือนหนึ่งเป็นการปฏิญาณตนต่อองค์พระ

ในอดีตที่ผ่านมารอบครัวใดที่เข้าร่วมการกินผัก ก็จะกินพร้อมกันหมดทุกคนในครอบครัวเพื่อความสะดวกในการจัดเตรียมอาหาร เพราะลักษณะครอบครัวยังเป็นโครงสร้างของครอบครัวใหญ่ และร้านค้าที่ขายอาหารประเภทนี้ก็มีอยู่น้อยมาก ซึ่งคุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ให้สัมภาษณ์ว่า “ในช่วงที่บ้านเมืองยังไม่เจริญ บริเวณด้านหน้าศาลเจ้าอยู่คู่ย์ไต้เต๋ไปแก๊งมีร้านอาหาร

เล็กๆอยู่เพียง 3 ร้านเท่านั้น เพราะผู้คนส่วนใหญ่จะหุงหาอาหารรับประทานที่บ้าน และนำปิ่นโตไปรับอาหารที่ศาลเจ้าด้วย โดยเชื่อว่าการได้รับประทานอาหารของศาลเจ้า ซึ่งองค์พระได้ประกอบพิธีแล้วเป็นสิ่งที่ดี”

แต่ก่อนที่จะนำปิ่นโตไปรับอาหารจากทางศาลเจ้า สิ่งที่จะต้องทำคือการบริจาคเงินตามกำลังศรัทธาให้กับทางศาลเจ้า ที่เรียกว่าการ “ก่าวเอียน” และเรียกเงินที่บริจาคว่า “ก่าวเอียนล้วย” พร้อมกับแจ้งรายชื่อผู้ร่วมกินผักภายในครอบครัวให้ทางศาลเจ้าทราบ เพื่อทางศาลเจ้าจะจดรายชื่อไว้ และออกใบเสร็จรับเงินพร้อมกับให้แผ่นกระดาษแข็งแผ่นเล็กๆที่เขียนจำนวนคนที่ได้แจ้งรายชื่อไว้ เพื่อนำไปผูกกับปิ่นโตที่จะนำไปรับอาหารจากทางศาลเจ้า แต่หากต้องการรับประทานอาหารที่ศาลเจ้าเท่านั้น ก็ไม่จำเป็นต้องรับกระดาษผูกปิ่นโตนั้น เพราะทางศาลเจ้าเปิดให้บริการอาหารฟรีแก่ทุกคนอยู่แล้ว ส่วนรายชื่อที่ได้แจ้งไว้กับทางศาลเจ้าจะถูกนำไปเขียนเป็นภาษาจีนลงในแผ่นกระดาษสีเหลืองแผ่นใหญ่ที่นำมาต่อเรียงกันหลายๆแผ่น เรียกว่า “อึ้งปึ้ง” นอกจากนี้การบริจาคเงินที่ไม่ใช่การก่าวเอียนก็สามารถทำได้ตามปกติ รวมทั้งยังสามารถบริจาคสิ่งของต่างๆที่จำเป็น เช่น ข้าวสาร พืชผัก น้ำมัน และเสื้อผ้า เป็นต้น ซึ่งการบริจาคสิ่งของต่างๆจะมีการติดประกาศรายชื่อให้ “น้ายอิว” หรือผู้คนที่ร่วมงานประเพณีกินผักด้วยกันได้รับทราบ อันเป็นกลวิธีหนึ่งในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการช่วยเหลือค้ำจุนศาลเจ้า และยังเป็นการเผื่อแผ่น้ำใจให้กับผู้คนที่เข้าร่วมการกินผักด้วยกัน

การปลีกเวลาไปสักการะองค์กิ้วอ่องไต่เต่ และองค์พระต่างๆที่ศาลเจ้าพร้อมกับลูกหลาน เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมการกินผักจะต้องปฏิบัติ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มักมีกำหนดไปสักการะองค์พระที่ศาลเจ้าจួយเค้าโบ้เก็งในวันที่ 4 ของงานประเพณีกินผักเป็นต้นไป เพราะในวงศ์ของคืนวันที่ 3 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ทางศาลเจ้าได้ทำพิธีอัญเชิญองค์เหล่าเต้าแซกุ้น และองค์ป๊กเต้าแซกุ้นเข้าประทับภายในศาลเจ้าเรียบร้อยแล้ว จึงทำให้สามารถสักการะองค์พระต่างๆได้ครบถ้วน โดยลำดับการสักการะองค์พระต่างๆจะเป็นไปกฎเกณฑ์ที่ทราบกันคือว่า จะเริ่มจากการสักการะองค์หยกอ่องซ่งเต่ ซึ่งถือว่าเป็นองค์พระที่มีลำดับยศสูงสุด ลำดับถัดมาจะเป็นการสักการะองค์พระกิ้วอ่องไต่เต่ ซึ่งถือเป็นองค์ประธานของงานประเพณีกินผัก จากนั้นจึงเป็นการสักการะองค์พระต่างๆภายในศาลเจ้า และท้ายที่สุดคือการสักการะเหล่าน้ายอิว ซึ่งลำดับของการสักการะองค์พระต่างๆนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในฐานันดรศักดิ์ และความสำคัญขององค์พระต่างๆตามความเชื่อทางศาสนาของชาวจีนด้วย

สำหรับสิ่งของส่วนใหญ่ที่มักจะจัดเตรียมไปสักการะองค์พระที่ศาลเจ้าจะประกอบด้วยธูปหอม เทียนไข กระดาษทอง ประทัด และผลไม้ต่างๆ ตามแต่กำลังศรัทธาของแต่ละบุคคล ซึ่งหลังจากสักการะองค์พระต่างๆเรียบร้อยแล้ว ก็จะทำการขอผลไม้ส่วนหนึ่งนำไป

ถวายกลับคืนจากองค์พระ ซึ่งเรียกว่าการ “ซิว” เพื่อนำผลไม้เหล่านั้นไปให้ลูกหลานได้รับประทาน เป็นสิริมงคล ส่วนผลไม้ที่เหลืออีกส่วนหนึ่งจะยังคงวางไว้ที่โต๊ะบูชา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของศาลเจ้า ทำการซิว เพื่อนำไปแจกจ่ายให้คนอื่นๆ ได้รับประทาน อันเป็นการแสดงออกซึ่งความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มีต่อกัน

คุณศิริโรจน์ เลิศเอกกุล ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อห้ามของบุคคลที่ไม่สามารถเข้าร่วมการกินผักได้ว่า “ทุกคนสามารถร่วมการกินผักก็ควรน่าจะได้ แม้แต่คนที่กำลังไว้ทุกข์ เพราะเป็นเรื่องความตั้งมั่นของบุคคล ซึ่งในอดีตผู้ที่กินผักสามารถไปเคารพศพได้ และผู้ที่ไว้ทุกข์ก็สามารถมาไหว้องค์พระที่ศาลเจ้าได้ เรื่องของการทำบุญศพจึงไม่เกี่ยวกับเรื่องของการกินผัก” แต่ส่วนใหญ่มักไม่พบเห็นผู้ที่กำลังไว้ทุกข์ไปสักการะองค์พระที่ศาลเจ้าในช่วงงานประเพณีกินผัก โดยเฉพาะผู้ไว้ทุกข์ที่ยังไม่ได้มาปณิสาศพ รวมทั้งผู้หญิงที่กำลังมีครรภ์แก่และผู้หญิงที่มีประจำเดือนก็มักจะเข้าไปที่ศาลเจ้า และไม่เข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพราะต่างมีความเชื่อในเรื่องของการ “ช้อง” คือเชื่อว่าตนเองกำลังอยู่ในคราวเคราะห์ หรือตนเองไม่มีความบริสุทธิ์เพียงพอ หากมองดูหรือเข้าไปใกล้องค์พระซึ่งเป็นผู้มีบุญญาภิหารและมีบารมีสูง อาจทำให้ตนเองประสบกับอุบัติเหตุ หรือเกิดการเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุอย่างกะทันหันได้ หรือไม่เช่นนั้นตนเองอาจเป็นต้นเหตุทำให้ผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรมคนอื่นๆ ต้องประสบกับอุบัติเหตุ หรือเกิดการเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุอย่างกะทันหันได้เช่นกัน จึงทำให้เกิดเป็นบรรทัดฐานว่า ผู้ที่กำลังไว้ทุกข์และผู้หญิงที่กำลังมีครรภ์แก่ รวมทั้งผู้หญิงที่กำลังมีประจำเดือนสามารถเข้าร่วมการกินผักได้ แต่ห้ามเข้าไปภายในศาลเจ้า และห้ามมองดูการประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งห้ามเข้าไปใกล้องค์พระที่กำลังประทับทรงด้วย ดังนั้น ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่กำลังไว้ทุกข์อยู่ จึงมักทำการออกทุกข์ก่อนถึงกำหนดงานประเพณีกินผัก ซึ่งจะเป็นไปตามขั้นตอนการปฏิบัติตามความเชื่อในเรื่องของการไว้ทุกข์ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเข้าร่วมในงานประเพณีกินผักซึ่งถือเป็นงานประเพณีที่สำคัญได้ตามปกติ

เรื่องของการช้องยังเกี่ยวข้องกับผู้คนเข้าร่วมในพิธีกรรมต่างๆที่ทางศาลเจ้าจัดให้มีขึ้นด้วย โดยบุคคลที่เกิดในวัน เดือน ปี ที่องค์พระได้กำหนดห้ามไม่ให้ดู หรือห้ามเข้าร่วมในพิธีกรรมนั้นๆจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ส่วนคนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมก็จะต้องมีความสำรวม ไม่พูดคุยกันให้เสียสมาธิในขณะที่พิธีกรรมกำลังดำเนินอยู่ และไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นทุกคนจะต้องเงียบสงบ ห้ามเอะอะโวยวาย หรือส่งเสียงคอกอกตกใจเป็นอันขาด เพื่อให้ผู้ทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมสามารถดำเนินพิธีกรรมจนเสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี ตัวอย่างเช่น ในขณะที่องค์พระที่เข้าประทับทรงในร่างม้าทรงกำลังใช้เหล็กแหลมทิ่มแทงร่างกายตนเอง ห้ามทุกคนส่งเสียงคอกอกตกใจเป็นต้น ทั้งนี้เชื่อว่าการเอะอะโวยวายและการส่งเสียงร้อง อาจทำให้เกิดการช้องที่จะส่งผลร้ายแก่

ตัวเองหรือผู้ที่กำลังประกอบพิธีกรรมได้ ซึ่งผลกระทบที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือทำให้เสียสมาธิในการประกอบพิธีกรรม ดังนั้น ความเชื่อในเรื่องของการช้องจึงเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับพลังอำนาจลึกลับ และเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งในการสร้างให้เกิดความขลัง และความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม รวมทั้งสร้างแนวปฏิบัติให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทุกคนเกิดความสำรวม มีสมาธิ และตั้งใจมั่นในขณะประกอบพิธีกรรมด้วย

จำนวนผู้คนที่เข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่ทางศาลเจ้าได้จัดให้มีขึ้นในงานประเพณีกินผัก อาจมีมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันในแต่ละพิธีกรรม แต่พิธีกรรมสำคัญที่มีผู้คนไปร่วมงานที่ศาลเจ้ากันมากที่สุด คือพิธีกรรม ไก่ย่่าน หรือพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมพิธีกรรมนี้กันทั้งครอบครัว รวมทั้งผู้คนที่ไปที่ไม่ได้เข้าร่วมการกินผักก็สามารถเข้าร่วมการสะเดาะเคราะห์ได้ ซึ่งนอกจากแสดงให้เห็นถึงความเชื่อและความศรัทธาในบารมีขององค์พระต่างๆว่า สามารถปิดเป่าเคราะห์กรรม และความทุกข์ต่างๆของคนออกไปได้แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายหรือความต้องการที่แท้จริงของปัจเจกบุคคลว่า ล้วนต้องการให้ตนเองหมดสิ้นจากเคราะห์กรรม และมีแต่ความสุขความเจริญในภายภาคหน้าของชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมือนกันของมนุษย์ทุกคน และถือเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งของผู้คนที่เข้าร่วมในงานประเพณีกินผักด้วย

ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆของศาลเจ้าจะมีการประทับทรงขององค์พระต่างๆ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นการประกอบพิธีกรรมนั้นๆแล้ว จะเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการติดต่อกับองค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรง โดยทุกคนสามารถจะสื่อสารกับองค์พระได้ด้วยตนเอง เพราะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะเป็นภาษาจินตสกเขียนทั้งหมด แต่หากไม่สามารถพูดภาษาจินตสกเขียนได้จะต้องใช้การสื่อสารผ่านล่าม โดยเรื่องราวต่างๆที่สื่อสารกันนั้นมีมากมาย แต่ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องการขอให้องค์พระช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ การขอพร และขอโชคลาภ ซึ่งองค์พระก็มักจะดำเนินการให้ตามความประสงค์ ทั้งนี้การที่ผู้คนที่ทั้งหลายได้ใกล้ชิดกับองค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรง และการประสบความสำเร็จตามที่ตนเองได้ร้องขอให้องค์พระช่วยเหลือนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มพูนความศรัทธาและความผูกพันทางใจที่มีต่อองค์พระต่างๆในศาลเจ้า ซึ่งโดยปกติผู้คนที่ต่างก็ให้การเคารพศรัทธาในองค์พระทุกองค์อยู่ก่อนแล้ว

คุณฮวดจ้าย นาวารักษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ได้ติดตามคุณพ่อมาร่วมงานประเพณีกินผักที่ศาลเจ้าอยู่คู่ยี่เต้าโบ้เก็งตั้งแต่วัยเป็นเด็ก และวันแห่ขบวนองค์พระเป็นวันที่สนุกสนานสำหรับเด็กๆมากที่สุด โดยก่อนวันแห่ขบวนองค์พระ เพื่อนๆที่เป็นเด็กกรุ่นราวคราวเดียวกันจะนำขงทิวไปซ่อนตามปากกล้วย เป็นการจับจ้องไว้ร่วมขบวนแห่ในวันรุ่งขึ้น”

คุณวิรัช ธี้อานนท์ อายุ 34 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็น “ล่อจู้” หรือเป็น

หัวหน้าของกลุ่มเฒ่าแก่ล่อจู้ ซึ่งเป็นกรรมการช่วยเหลืองานต่างๆของศาลเจ้าให้สัมภาษณ์ว่า “รู้สึกภูมิใจที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นล่อจู้ ซึ่งปกติก็ได้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักที่ศาลเจ้าเจ้าจู้ยู่เต้าไบ้แก๊งมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยได้ติดตามคุณแม่มาช่วยขายรูปเทียนที่ศาลเจ้าเป็นประจำทุกปี ซึ่งหลังจากคุณแม่ได้เสียชีวิตไป ชื่อของท่านก็ได้รับการจารึกไว้ที่ศาลหล่าวฉ่ายอ้วด้วย”

แม้จะต่างรุ่นต่างวัยแต่แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตามหัวหน้าหรือผู้ใหญ่ในครอบครัว เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับศาลเจ้ามาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งแนวปฏิบัติต่างๆที่ปรากฏจะถูกเรียนรู้และถ่ายทอดต่อมาสู่ลูกหลาน อันเป็นกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมที่สำคัญ นอกจากนั้นการสร้างภาพลักษณ์กับศาลเจ้าผ่านบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยการจารึกชื่อไว้ในศาลหล่าวฉ่ายอ้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความภาคภูมิใจ และย้ำเตือนให้ลูกหลานในรุ่นต่อๆมาได้ช่วยกันประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของบรรพบุรุษ ทั้งยังเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตนด้วย ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ลูกหลานในรุ่นต่อๆมายังคงให้ความสำคัญกับประเพณีกินผักเป็นอย่างมากด้วย

กระบวนการสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่บรรพบุรุษชาวจีนใช้ในการมอบหมายความรับผิดชอบให้กับลูกหลานของตน เพื่อให้เข้าไปช่วยทำงานที่ศาลเจ้าในงานประเพณีกินผัก คือกระบวนการคัดเลือกเฒ่าแก่ล่อจู้ ซึ่งการคัดเลือกจะกระทำที่บริเวณด้านหน้าห้องประทับองค์กิ้วอ่องไต้เต้ เพื่อให้องค์กิ้วอ่องไต้เต้ได้เป็นผู้คัดเลือกด้วยตนเอง โดยจะเริ่มการคัดเลือกตั้งแต่วันแรกของการกินผักไปจนถึงวันสุดท้าย ก่อนที่จะมีการประกอบพิธีกรรมส่งองค์กิ้วอ่องไต้เต้กลับสู่สวรรค์ แต่ส่วนใหญ่เฒ่าแก่จะกระทำในช่วงดึก หรือช่วงที่ไม่มีผู้คนพลุกพล่าน ซึ่งในอดีตจำนวนเฒ่าแก่ล่อจู้ในแต่ละปีที่ทางศาลเจ้าจู้ยู่เต้าไบ้แก๊งทำการคัดเลือกไว้จะมีไม่มากนัก แต่ปัจจุบันมีจำนวนมากถึง 108 คน ตามปริมาณงานที่มีเพิ่มมากขึ้น

วิธีการคัดเลือกเฒ่าแก่ล่อจู้เริ่มจากเจ้าหน้าที่ที่ทำการคัดเลือกอ่านรายชื่อของผู้ที่มาบริจาคเงิน และแจ้งชื่อไว้กับทางศาลเจ้า แล้วจึงทำการเสี่ยงทายโดยการใส่ “โป๊ย” ที่เป็นไม้ขนาดพอเหมาะจำนวน 2 อัน ซึ่งด้านหนึ่งของไม้จะเรียบแบนส่วนอีกด้านหนึ่งโค้งงอ (ภาพประกอบที่ 16) เมื่อนำด้านเรียบแบนมาประกบเข้าหากันแล้วโยนขึ้นเบื้องหน้า เรียกว่าการ “ปิวโป๊ย” จากนั้นจึงดูผลการเสี่ยงทายหลังจากไม้ตกลงพื้นแล้ว ถ้าหากไม้โป๊ยอยู่ในลักษณะคว่ำ 1 อันและหงาย 1 อัน เรียกว่า “อิน โป๊ย” หมายถึงการตอบรับจากองค์พระ เจ้าหน้าที่ก็จะอ่านรายชื่อนั้นซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และจะทำการเสี่ยงทายอีกจนกว่าไม้โป๊ยจะอยู่ในลักษณะคว่ำทั้ง 2 อัน เรียกว่า “ค้ำโป๊ย” หมายถึงการปฏิเสธจากองค์พระ หรือจนกว่าไม้โป๊ยจะอยู่ในลักษณะหงายทั้ง 2 อัน ซึ่งเรียกว่า “เซ่วโป๊ย” หมายถึงอาการขี้ม หรือการไม่ตอบรับหรือปฏิเสธจากองค์พระ จึงจะถือเป็นการสิ้นสุดของการเสี่ยงทายในรายชื่อนั้น แล้วจึงทำการอ่านรายชื่อลำดับต่อไปพร้อมกับทำการเสี่ยงทายเช่นเดิมอีก จนครบ

ทุกรายชื่อที่ได้แจ้งไว้กับทางศาลเจ้า ทั้งนี้วิธีการเสียหายโดยการปัวปวยยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆด้วย

คุณบันลือ นนทราช ผู้ดูแลศาลเจ้าซึ่งทำหน้าที่ดูแลห้องตำหนักใน รวมทั้งเป็นกรรมการฝ่ายเจ้าแกล่ล่อจู้ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในการเสียหายเพื่อคัดเลือกเจ้าแกล่ล่อจู้ รายชื่อที่มีจำนวนอื่นปัวติดต่อกันมากที่สุด ซึ่งจะอยู่ที่ประมาณ 7 - 12 ปวย จะได้เป็นล่อจู้ หรือเป็นหัวหน้ากลุ่มเจ้าแกล่ล่อจู้ แต่ต้องเป็นผู้ชายเท่านั้น ส่วนลำดับรองลงมาเป็นเจ้าแกล่ ซึ่งจะมีทั้งผู้ชายและผู้หญิง” สำหรับหน้าที่ของเจ้าแกล่ล่อจู้ นั้น ผู้หญิงจะทำงานด้านการให้คำแนะนำผู้มาสักการะองค์พระ และจัดเก็บรูปเทียน รวมทั้งช่วยเหลืองานต่างๆที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานด้านพิธีกรรม ส่วนผู้ชายจะทำงานเช่นเดียวกับผู้หญิง และต้องช่วยทำงานด้านพิธีกรรมด้วย หน้าที่ทั่วไปของเจ้าแกล่ล่อจู้ส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของการผลัดเปลี่ยนเวรยามเพื่อคอยดูแลบริเวณตำหนักนอกทั้งหมด และเข้าร่วมการถวายน้ำชาแก่องค์กิ้วอ่องไต่เต่และองค์พระต่างๆ รวมทั้งเหล่าน้ำยอ้วในเวลา 0600 น. และเวลา 2400 น.ของทุกวัน สำหรับล่อจู้ยังมีหน้าที่สำคัญ คือการ “ผ่างหลอ” หรือการอุ้มกระดางรูป หรือหม้อที่บรรจุไฟศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระต่างๆที่ได้ทำพิธีอัญเชิญมาในงานประเพณีกินผักด้วย

เจ้าแกล่ล่อจู้จึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของบรรดาผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักทั้งหมด โดยมีล่อจู้เป็นหัวหน้า ซึ่งผู้ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จะมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่าตนเองเป็นคนที่มีวาสนาคือว่าคนอื่น ๆ จึงได้รับการคัดเลือกจากองค์กิ้วอ่องไต่เต่ให้มาช่วยงานของศาลเจ้า ซึ่งจะทำให้ตนเองมีโชคลาภหรือประสบความสำเร็จในชีวิตติดตามมาด้วย เจ้าแกล่ล่อจู้ที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จึงไปช่วยงานที่ศาลเจ้าตามที่ได้รับการแจ้งให้ทราบ แต่บางคนที่ไม่สามารถไปทำหน้าที่ด้วยตนเองได้ เช่น เด็กที่อายุยังน้อย คนชรา หรือผู้ที่ติดภารกิจสำคัญ เป็นต้น ก็มักจะมอบหมายให้ญาติพี่น้องในครอบครัวไปทำหน้าที่แทน และบางครั้งอาจใช้วิธีการจ้างบุคคลภายนอกให้มาทำหน้าที่แทนก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบ พร้อมทั้งอธิบายบอกกล่าวไว้ห้องกิ้วอ่องไต่เต่ได้รับรู้ถึงความจำเป็นดังกล่าวด้วย ดังนั้น เจ้าแกล่ล่อจู้จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการเสียสละเวลา และมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อการรับใช้ห้องกิ้วอ่องไต่เต่ตลอดช่วงงานประเพณีกินผักอย่างแท้จริง

เจ้าแกล่ล่อจู้บางคนที่เพิ่งจะได้รับการคัดเลือกอาจไม่มีความใกล้ชิดกับทางศาลเจ้ามากนัก และอาจมีความรู้ในเรื่องของขั้นตอนการทำงานและวัตรปฏิบัติต่างๆไม่ดีพอ แต่เมื่อได้เข้ามาทำงานในฐานะเจ้าแกล่ล่อจู้จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นกระบวนการถ่ายทอดและการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดต่อไปสู่ลูกหลานหรือคนอื่น ๆ ได้ด้วย ซึ่ง คุณวิรัช ธีอานนท์ ให้สัมภาษณ์ว่า “จากการเป็นล่อจู้ทำให้ทราบว่า พิธีกรรมต่างๆล้วนมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ มีการประชุมร่วมกันใน

พิธีกรรมสำคัญๆ เพื่อกำหนดตัวบุคคลว่าใครจะทำอะไรบ้าง” นอกจากนี้หลังจากผ่านพ้นภารกิจในฐานะเจ้าแก้ล่อจู้แล้ว บุคคลเหล่านี้ก็มักจะกลับไปช่วยงานต่างๆของศาลเจ้าอีก ทั้งงานประเพณีกินผัก และงานวันเกิดองค์พระต่างๆ ซึ่งนอกจากเป็นการสร้างบุญกุศลแล้ว ยังได้พบปะสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงจำนวนมาก การคัดเลือกเจ้าแก้ล่อจู้จึงเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมให้เกิดขึ้นด้วย

กระบวนการคัดเลือกเจ้าแก้ล่อจู้ถือเป็นกลวิธีอันแยบยลที่บรรพบุรุษชาวจีนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการสืบทอด และรักษาประเพณีกินผักให้คงอยู่กับลูกหลานชาวภูเก็ตตลอดไป และด้วยกระบวนการจัดเถาทางสังคมในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ผ่านการปฏิบัติตามครอบครัวเป็นเบื้องต้น ทำให้ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมา ต่างได้ยึดเอาแนวความคิด ความเชื่อที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ นำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในการกินผักก็ยิ่งง่าย ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน เพื่อถวายแด่องค์ก๊วยอ๋องไต่เต่ โดยผู้ร่วมงานประเพณีกินผักทั้งหมดจะตั้งมั่นในการปฏิบัติตนให้ “แข็ง” คือมีความสะอาดทั้งกายและใจ โดยเชื่อว่าจะทำให้ตนเองแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ซึ่งบทพิสูจน์ที่เห็นเด่นชัดของความเชื่อนี้ คือการเดินไปบนกองไฟที่กำลังลุกโชนในพิธีกรรมโก้ยโหย้ หรือพิธีกรรมลุยไฟโดยไม่ได้รับอันตรายแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังเชื่อมั่นว่าองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจะช่วยคลอบนาคให้ตนเองประสบความสำเร็จและความสำเร็จในชีวิตด้วย

2. หลักการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผัก บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการสืบสานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง คือ คณะกรรมการศาลเจ้า และคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผัก โดยในอดีตศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งจะมีผู้จัดการศาลเจ้า และคณะกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง เป็นผู้บริหารงานต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการศาลเจ้ามักจะเป็นผู้ที่มีฐานะ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วไป ส่วนคณะกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าในตลาดสดเทศบาลเมืองภูเก็ต ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆที่เสียสละเวลามาช่วยทำงานให้กับทางศาลเจ้า ทั้งนี้คณะกรรมการศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งทุกคณะที่ผ่านมา ได้สร้างความเจริญในด้านต่างๆให้กับศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งมาโดยตลอด จวบจนกระทั่งมีการจัดตั้งมูลนิธิจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง การบริหารงานของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็งจึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการมูลนิธิจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง

ในส่วนของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง นับตั้งแต่อดีตจะเป็นรูปแบบคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ด้านการจัดงานประเพณีกินผักในแต่ละปี โดยคณะกรรมการทั้งหมดมาจากการประชุมร่วมกันของบรรดาผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลืองานของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง ซึ่งหลังจากได้มีการจัดตั้งมูลนิธิจู้ยู่เต้าโบ้เก็งแล้ว ก็ยังคงรูปแบบของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักในแต่ละปีไว้

เช่นเดิม เพียงแต่ต้องผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการมูลนิธิผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้งด้วย โดยการคัดเลือกคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักในแต่ละปี จะกระทำก่อนเริ่มงานประเพณีกินผักในปีนั้นๆ ประมาณ 1-2 เดือน ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่มักจะเป็นคนกลุ่มเดิมที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และสามารถที่จะบริหารจัดการในส่วนงานนั้นๆ ได้ดี ทั้งนี้การได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักถือเป็นเกียรติอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำงานให้กับองค์ก๊อว๋องใต้ใต้ และเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่มีค่าตอบแทน ซึ่ง คุณธีรวุฒิ ศรีตุลาภักย์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การปฏิบัติงานของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักในปีแต่ละที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพราะทุกคนล้วนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และทำงานอย่างทุ่มเทด้วยความสมัครใจ ถือเป็นการสร้างกุศลผลบุญอันยิ่งใหญ่” คณะกรรมการมูลนิธิผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้ง และคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้ง จึงเป็นบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการสืบทอดและดำรงรักษาประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้ง

การแบ่งส่วนงานรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักในแต่ละปีของศาลเจ้าผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้ง ได้รับการพัฒนาเรื่อยมาตามสภาพความเจริญของบ้านเมือง และตามจำนวนผู้คนที่เข้าร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าที่ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้ปริมาณงานต่างๆ มีเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยปัจจุบันคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเจ้าโบ้แก้ง ประกอบด้วยส่วนงานหลัก 2 ส่วน คือ ส่วนงานบริหารและสนับสนุนงานทั่วไป กับส่วนงานที่เกี่ยวข้องด้านการประกอบพิธีกรรม ซึ่งในแต่ละส่วนงานจะมีกรรมการในฝ่ายงานต่าง ดังนี้

2.1 ส่วนงานบริหารและสนับสนุนงานทั่วไป ประกอบด้วยกรรมการในฝ่ายงานต่างๆ ดังนี้

- ฝ่ายบริหารจัดการและประสานงานทั่วไป ทำหน้าที่ด้านบริหารจัดการ และสนับสนุนดูแลให้การจัดงานประเพณีกินผักเป็นไปด้วยดี

- ฝ่ายโรงครัว ทำหน้าที่ด้านการจัดเตรียมและแจกจ่ายอาหาร

- ฝ่ายที่พัก ทำหน้าที่ในการจัดเตรียมห้องพักให้กับม้าทรง และผู้ที่ต้องการเข้าพักที่ศาลเจ้าในช่วงงานประเพณีกินผัก

พักที่ศาลเจ้าในช่วงงานประเพณีกินผัก

- ฝ่ายไฟฟ้า ทำหน้าที่ด้านระบบงานไฟฟ้าทั้งหมด

- ฝ่ายขบวนแห่ และ抬แป๊ะ ทำหน้าที่ดูแลการจัดรูปแบบขบวนแห่องค์พระใน

พิธีกรรมต่างๆ

- ฝ่ายรับบริจาค และแจกจ่ายเสื้อผ้าชุดขาว ทำหน้าที่ด้านการรับบริจาค และแจกจ่ายเสื้อผ้าให้กับม้าทรงและผู้ร่วมงานในฝ่ายงานต่างๆ

- ฝ่ายรับบริจาคผัก และอาหาร ทำหน้าที่รับบริจาคพืชผัก และสิ่งของต่างๆที่

ใช้ในการประกอบอาหาร

- ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ด้านการ โฆษณาประชาสัมพันธ์
- ฝ่ายสอบถามข้อมูลด้านประวัติดิถีกรรม ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลความรู้แก่

หน่วยงานที่เข้าเยี่ยมชมงาน และกลุ่มผู้สนใจอื่นๆ

- ฝ่ายร้านค้าแผงลอย ทำหน้าที่ด้านจัดระเบียบร้านค้า และเก็บเงินค่าเช่าแผง
- ฝ่ายวิทยุสื่อสาร ทำหน้าที่ด้านการให้การสนับสนุนประสานงานด้านต่างๆ

ด้วยวิทยุสื่อสาร

ทั้งนี้การสรรหาบุคลากรสำหรับทำหน้าที่ด้านบริหารและสนับสนุนงานทั่วไป สามารถจะกระทำได้ไม่ยากนัก เพราะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลืองานของศาลเจ้าอยู่เป็นจำนวนมาก

2.2 ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรม ประกอบด้วยการในฝ่ายงานต่างๆ คือ

- ฝ่ายศาสนพิธี ทำหน้าที่ในการประกอบศาสนกิจต่างๆ
- ฝ่ายฮวดกั้ว ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ
- ฝ่ายม้าทรง ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลม้าทรง
- ฝ่ายตำหนักใน ทำหน้าที่ดูแลห้องประทับขององค์กั้วอ่องไต่เต้
- ฝ่ายพิธีกรรม ทำหน้าที่ในการจัดเตรียมสถานที่และสิ่งของเครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ

ประกอบพิธีกรรมต่างๆ

งานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมถือเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน และถือเป็นหัวใจหลักของการจัดงานประเพณีกินผัก บุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านพิธีกรรมจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ซึ่งบุคลากรด้านพิธีกรรมที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบสานประเพณีกินผัก มีดังนี้

1. เสมียนศาลเจ้า เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการจัดเตรียมอุปกรณ์เฉพาะสำหรับใช้ในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการเขียนอักษรภาษาจีนเป็นสำคัญ อาทิเช่น การจัดทำสาส์นสำหรับการเชื้อเชิญและส่งเสด็จองค์พระต่างๆ การจัดทำเทียนคู่หรือบทกลอนคู่เพื่อใช้ติดตามสถานที่ต่างๆ และการเขียนรายชื่อผู้บริจาคเงินและสิ่งของต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการ “ช่งแก๊ง” หรือการสวดมนต์ในพิธีกรรมต่างๆ และเป็นทีปรึกษาทั่วไปด้านพิธีกรรม รวมถึงการทำงานอื่นๆตามที่องค์พระมอบหมายด้วย

คุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ซึ่งเป็นเสมียนของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้แก๊งในปัจจุบัน ให้สัมภาษณ์ว่า “ด้วยความรู้สามารถทางด้านภาษาจีน จึงได้รับการร้องขอให้มาช่วยงานของศาลเจ้า

เมื่อครั้งศาลเจ้ายังเป็นอาคารหลังคามุงด้วยใบจาก โดยเริ่มจากช่วยงาน คุณสงวน เขาวาจา เสมียนศาลเจ้าในขณะนั้น ต่อมาเมื่อ คุณสงวน เขาวาจา เสียชีวิตไป จึงได้รับหน้าที่เสมียนศาลเจ้า ซึ่งนับเป็นรุ่นที่ 5” สำหรับ คุณสงวน เขาวาจา ได้เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการรวบรวมและจัดทำตำราต่างๆ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเจ้า ไบ้แก้ง และต่อมา คุณดิโรจน์ เลิศเอกกุล ได้ทำการสานต่อจนเสร็จสมบูรณ์

ความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสรรหามุคกลางที่จะมาทำหน้าที่นี้ โดยในรุ่นแรกๆที่ผู้คนส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ตยังมีการใช้ภาษาจีนสกเกี้ยนเป็นภาษาแรกๆอยู่บ้าง และชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตก็นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว ที่ตั้งอยู่บนถนนกระบี่ ในเขตตัวเมืองภูเก็ต ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ทำการสอนภาษาจีนเพียงแห่งเดียวของเมืองภูเก็ตในขณะนั้น ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้ด้านภาษาจีน แต่ต่อมาเมื่อความเจริญได้เข้าถึงพื้นที่มากขึ้น ประกอบกับนโยบายชาตินิยมของรัฐ และมีโรงเรียนของรัฐเปิดให้บริการมากขึ้น ผู้คนส่วนใหญ่จึงมักส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐแทน ภาษาไทยจึงถูกใช้เป็นภาษาหลักแทนภาษาจีน ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมาจึงขาดความสนใจในการเรียนรู้ภาษาจีน โดยเฉพาะภาษาจีนสกเกี้ยนไม่ได้เป็นภาษาที่ใช้พูดกันภายในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนสกเกี้ยนเหมือนเช่นครั้งอดีตอีกแล้ว

ด้วยภาระหน้าที่ของเสมียนศาลเจ้าที่จะต้องจัดเตรียมงานต่างๆในแต่ละปีให้เรียบร้อยสมบูรณ์ ซึ่งต้องสิ้นเปลืองเวลามาก และต้องมีความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมาย รวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญของพิธีกรรมต่างๆด้วย เพื่อให้พิธีกรรมที่ตนเองต้องรับผิดชอบสามารถดำเนินไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ความมีใจใฝ่ศึกษาและเรียนรู้ รวมทั้งการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จึงเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของบุคคลากรที่ทำหน้าที่เป็นเสมียนศาลเจ้า เพราะงานในหน้าที่นี้เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์ และสืบสานประเพณีกินผักให้คงรูปแบบความเป็นเงินไว้ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบสานต่อไป

2. ฮวดกั้ว เป็นบุคคลที่มักเข้าใจกันว่าเป็นพี่เลี้ยงของม้าทรง โดยทำหน้าที่ในการเชื้อเชิญองค์พระต่างๆให้มาประทับในร่างของม้าทรงด้วยการท่อง “จิว” หรือมนต์คาถา และทำหน้าที่เป็นล่ามในการสื่อสารกับองค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรง ซึ่งมักจะพบเห็นฮวดกั้วอยู่คู่กับองค์พระที่กำลังประทับในร่างม้าทรงเสมอ แต่แท้จริงแล้วฮวดกั้วมีหน้าที่สำคัญในฐานะผู้ประกอบพิธีกรรมที่จะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ และตรวจสอบความพร้อมก่อนการประกอบพิธีกรรม รวมทั้งเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมด้วยตนเอง ฮวดกั้วจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติด้านพิธีกรรมเป็นอย่างดี และต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์เฉพาะหน้าต่างๆ เพื่อให้การประกอบพิธีกรรมสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี รวมทั้งจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้าน

ภาษาจีนสกอเกี้ยนพอสมควรวด้วย

คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ ให้สัมภาษณ์ว่า “สวดกั้วเปรียบเสมือนเป็นผู้ที่ ทำหน้าที่ในการประสานการเชื่อมต่อระหว่างโลกสวรรค์กับโลกมนุษย์ผ่านทางพิธีกรรม โดย สวดกั้วจะต้องเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่างๆด้วยตนเอง องค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรงเป็นเพียง ผู้คอยควบคุมและช่วยชี้แนะเท่านั้น”

สวดกั้วจะต้องมีสิ่งของสำคัญประจำกายเช่นเดียวกับองค์พระที่เข้าประทับ ร่างม้าทรง คือ “ออล่ง” และ “สวดโชะ” เพื่อใช้ในการทำพิธีเบิกฟ้าดินและการประกอบพิธีกรรม ต่างๆ โดยออล่ง คือธงอาญาสิทธิ์รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีความยาวประมาณด้านละ 80 เซนติเมตร ซึ่ง ทำจากผ้าสีดำ ด้านหนึ่งของผ้าจะเขียนด้วยหมึกสีแดงเป็นสัญลักษณ์ปักกั้วอยู่ตรงกลาง และเขียน ยันต์ต่างๆตามแบบจีนรายล้อมไว้รอบนอก ส่วนสวดโชะ คือเส้ที่นำเส้นเชือกมาถักทอเข้าด้วยกัน มี ความยาวประมาณ 1.20 เมตร และด้ามจับของเส้ส่วนใหญ่จะเป็น ไม้แกะสลักรูปมังกร ซึ่งในอดีต การทำออล่งและสวดโชะ จะกระทำโดยผู้มีความรู้ทางด้านนี้โดยเฉพาะ และต้องกำหนดฤกษ์ยาม รวมทั้งใช้สมาธิในการทำเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดความขลัง แต่ในปัจจุบันสามารถ หาซื้อได้ไม่ยากนัก เพราะมีการใช้เครื่องจักรในการผลิต และมีการแปรเปลี่ยนเป็น “ออล่ง” ที่ทำ ด้วยผ้าสีแดง และ “ออล่ง” ที่ทำด้วยผ้าสีเหลือง รวมทั้ง “เปะเหล่ง” ที่ทำด้วยผ้าสีขาว ทั้งนี้ออล่ง และสวดโชะถือเป็นของสำคัญคู่กัน และเป็นเสมือนตัวแทนขององค์พระที่เป็นเทพปรมาจารย์ของ บรรดาสวดกั้วทั้งหลาย ซึ่งสวดกั้วจะต้องทำพิธีกราบไหว้บูชาในวันคล้ายวันเกิดขององค์ท่านด้วย

นอกจากนี้สวดกั้วยังต้องจัดเตรียมอุปกรณ์สำคัญที่ต้องใช้ในการประกอบ พิธีกรรม คือ “เอี่ยมบี้” ซึ่งเป็นข้าวสารผสมกับเกลือเล็กน้อย และ “ฮู้ฮู้” หรือน้ำมันต์ (ภาพประกอบที่ 17) โดยการเผา “ฮู้เหล่ง” หรือที่มักเรียกกันสั้นๆว่า “ฮู้” ลงไปในข้าวสารและ น้ำมันต์พร้อมกับการสวดคาถาคำกับไว้ เพื่อใช้สำหรับการปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ทั้งนี้ “ฮู้เหล่ง” คือ ผ้าหรือค้ายันต์ขององค์กั้วอ่องไต่เต่หรือองค์พระต่างๆ ซึ่งหากเป็นผ้ายันต์ จะเรียกว่า “ป้อฮู้” แต่ หากเป็นกระดาษยันต์ จะเรียกว่า “จ้าวฮู้” (ภาพประกอบที่ 18)

การสรรหาบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่สวดกั้วกระทำไม่ได้ไม่ถ้ายนัก สาเหตุ สำคัญมาจากความเชื่อในเรื่องของอำนาจลึกลับที่มีมาแต่ดั้งเดิมว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสวดกั้วจะเป็น บุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มักขัดสนในการทำมาหากิน ผู้คนส่วนใหญ่จึงเกิดความเกรง กลัวไม่กล้าที่จะเรียนรู้เป็นสวดกั้ว รวมทั้งความสามารถทางด้านภาษาจีนสกอเกี้ยนก็เป็นอุปสรรคต่อ การสรรหาบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่นี้เช่นกัน นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การ ถ่ายทอดความรู้ของสวดกั้วจากรุ่นสู่รุ่น ที่ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆไว้เป็นหลักฐานให้ศึกษา มากนัก เนื่องจากมีการปกปิดเป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ แต่ใช้วิธีการ

ถ่ายทอดโดยตรงระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด ซึ่งบางครั้งการถ่ายทอดอาจไม่ได้กระทำอย่างครบถ้วนทั้งกระบวนการ เกิดการขาดตกบกพร่อง และอาจมีการเสริมแต่งขึ้นในภายหลัง แต่ทั้งนี้ความสามารถในการเรียนรู้ และความมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในขณะกำลังประกอบพิธีกรรม นับเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงภาวะความน่าเชื่อถือ และความสามารถของฮวดกั้ว รวมทั้งอาจก่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติของฮวดกั้วคนอื่นๆ ด้วย ดังนั้น การเข้าใจในวัตรปฏิบัติต่างๆ ด้านพิธีกรรมเป็นอย่างดี จะช่วยให้ฮวดกั้วสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ ได้ด้วยดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม บุคคลที่เป็นฮวดกั้วจึงต้องมีจิตใจที่ตั้งมั่น และมีความเพียรพยายามในการศึกษาเรียนรู้ทางด้านนี้อย่างแท้จริง

3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายดำหนักใน คือบุคคลที่ทำหน้าที่ถวายเป็นพิธีกรรมรับใช้องค์กั้วฮ่องไต่เต๋ที่อยู่ภายในห้องดำหนักใน หรือห้องประทับขององค์กั้วฮ่องไต่เต๋ ซึ่งบุคคลอื่นจะไม่สามารถเข้าไปภายในห้องนี้ได้ จึงมีการเปรียบเทียบว่าเป็นเสมือนดำหนักอันเป็นที่ประทับขององค์กษัตริย์ ซึ่งอยู่ภายในเขตพระราชฐานชั้นใน และเรียกเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในส่วนนี้ว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายดำหนักใน

หน้าที่ที่เด่นชัดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายดำหนักใน คือการคอยรับรูปจากผู้ที่มากราบไหว้องค์กั้วฮ่องไต่เต๋ที่ด้านหน้าห้องดำหนักใน เพื่อนำไปปักไว้ในกระถางรูปภายในห้องดำหนักใน แต่โดยแท้จริงแล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายดำหนักในต้องดูแลทำความสะอาด และจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหมดภายในห้องดำหนักใน รวมทั้งต้องทำการถวายผลไม้และน้ำชาให้กับองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ตามกำหนดเวลาด้วย นอกจากนี้พิธีกรรมใดๆก็ตามที่มีการอัญเชิญองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ออกจากห้องดำหนักใน จะถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายดำหนักในที่จะต้องคอยดูแลไม่ให้บุคคลภายนอกสามารถเข้าถึงหรือมองเห็นองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ได้ ตัวอย่างเช่น ในการอัญเชิญองค์กั้วฮ่องไต่เต๋จากห้องประทับ ไปยัง “ตัวเลียน” หรือ เกี้ยวใหญ่ที่ใช้คนหาม ซึ่งมีรูปทรงแบบเกี้ยวเงินที่ปิดทึบรอบด้าน เว้นแต่ด้านหน้าที่มีประตู (ภาพประกอบที่ 19) เจ้าหน้าที่ดำหนักในจะต้องอัญเชิญองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ โดยมี “เหนี่ยวสั่ว” ซึ่งเป็นฉัตรแบบเงินที่ทำด้วยผ้า ลักษณะเป็นรูปทรงกลมขนาดใหญ่ คอยปกคลุม และต้องใช้ช่อเล่งคอยปิดป้องรอบนอกอีกชั้นหนึ่ง (ภาพประกอบที่ 20) เป็นต้น ทั้งนี้เหนี่ยวสั่ว หรือฉัตรแบบเงินนั้นจะมีหลายขนาดสำหรับใช้กับองค์พระแต่ละองค์ (ภาพประกอบที่ 21) และสำหรับองค์กั้วฮ่องไต่เต๋จะมีฉัตรเงินที่สวยงามที่ใช้เป็นการเฉพาะด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์กั้วฮ่องไต่เต๋ ส่วนการใช้ช่อเล่งคอยปิดกั้นนั้น ก็เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งที่ไม่ดีต่างๆ เข้าถึงองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ได้ และยังเป็นไปตามหลักความเชื่อเกี่ยวกับการช้อง โดยเชื่อว่าด้วยอำนาจบารมีอันมากล้นขององค์กั้วฮ่องไต่เต๋ จะทำให้ผู้ที่ไม่มีคุณธรรมเพียงพอก็มองเห็นองค์ท่านเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยได้ จึงต้องทำการป้องกันไว้ก่อน ซึ่งหลังจากอัญเชิญองค์กั้วฮ่องไต่เต๋ประทับในตัวเลียนเรียบร้อยแล้ว จะต้องปิดด้วยผ้าม่านสีเหลืองไว้อีกชั้นหนึ่ง

ด้วยการที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับองค์กวีอ่องไต่เต่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักในจึงต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆอย่างเคร่งครัด เช่น มีความสุภาพอ่อนน้อม แต่งกายด้วยชุดขาวที่สะอาดสะอ้าน และโพลีศรัยะด้วยผ้าขาว เป็นต้น และด้วยการที่เป็นผู้รู้เห็นเรื่องราวต่างๆภายในห้องตำหนักใน ทำให้การสรรหาบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่นี้ต้องมีการเลือกเฟ้นเป็นอย่างดี เพราะเรื่องต่างๆภายในห้องตำหนักในถือเป็นความลับที่ไม่สามารถนำมาบอกกล่าวให้บุคคลภายนอกรับรู้ได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักในส่วนใหญ่จึงมีที่มาจาก การสืบทอดต่อกันมาในวงศ์ตระกูล ซึ่ง คุณบันลือ นนทรราช ให้สัมภาษณ์ว่า “เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักในของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยไต้ไ้เก็ง ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 20 คน ล้วนเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับทางศาลเจ้ามายาวนาน และได้รับอนุญาตจากองค์กวีอ่องไต่เต่ให้ทำหน้าที่นี้ ซึ่งถือเป็นภารกิจที่จะต้องกระทำตลอดชีวิต” ดังนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักในจึงเป็นบุคลากรอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบสานประเพณีกินผัก

4. ม้าทรง หรือ “กั้คอง” คือบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นร่างทรงขององค์พระต่างๆ โดยขณะที่องค์พระเข้าประทับในร่างของผู้ที่เป็นม้าทรง จะทำให้ม้าทรงมีอากัปกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งลักษณะท่าทางการแสดงออกตลอดจนการกระทำและคำพูด จะเป็นลักษณะเฉพาะตัวขององค์พระองค์นั้นๆที่ได้เข้าประทับในร่างม้าทรง ซึ่งอากัปกรณ์ทั่วไปที่เห็นเด่นชัดคือ มีการสั่นศีรษะมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตลอดเวลา และจะแสดงลีลาท่าทางที่เหมือนกับการแสดงของจิว ซึ่งการประทับทรงขององค์พระต่างๆชาวบ้านจะเรียกกันว่า “การลงพระ” และหลังจากที่องค์พระประทับในร่างของม้าทรงเรียบร้อยแล้ว พี่เลี้ยงหรือผู้คอยติดตามม้าทรงจะสวมใส่ “ด้อ” หรือชุดทรงให้กับองค์พระ พร้อมทั้งถวายออล่ง และฮวดโไซ้ ซึ่งเป็นของสำคัญที่องค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงทุกองค์จะต้องมีติดตัวสำหรับใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ

คุณอนุวัตร เอี่ยมสิน อายุ 33 ปี ซึ่งเป็นม้าทรงขององค์พระอ่องซุ่นไต้ส่ายไต้ให้สัมภาษณ์ว่า “เริ่มเป็นม้าทรงเมื่ออายุประมาณ 14 ปี โดยขณะที่กำลังเดินขึ้นบันไดซุ้มประตูทางขึ้นศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยไต้ไ้เก็ง เกิดความรู้สึกเหมือนมีใครวิ่งมาปะทะ และรู้สึกเหมือนสลบไป มา รู้สึกตัวอีกครั้งเมื่อเพื่อนปลุกให้ตื่น จึงทราบจากเพื่อนว่าองค์พระได้เข้ามาประทับร่าง และเป็นม้าทรงตั้งแต่นั้นมา”

ผู้คนในสมัยก่อนมีความเชื่อว่า ผู้ที่เป็นม้าทรงเป็นผู้ที่กำลังตกอยู่ในช่วงที่มีเคราะห์ร้ายซึ่งอาจถึงขนาดได้ และภายในดวงจิตของบุคคลผู้นั้นจะมีความว่างเปล่า องค์พระจึงได้เข้าประทับในร่างของบุคคลนั้น เพื่อเป็นการช่วยต่ออายุของบุคคลนั้นให้ยืนยาวขึ้น และช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย จึงมักไม่มีใครกล้าที่จะปฏิเสธการเป็นม้าทรงขององค์พระ และม้าทรงก็ได้รับการยอมรับจากสังคมว่า เป็นเสมือนผู้รับใช้ขององค์พระ หากใครมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ

ต้องการสื่อสารโดยตรงกับองค์พระต่างๆ ก็จะเรียกหาผ้าทรงให้มาช่วยทำหน้าที่เป็นร่างทรง ซึ่งปกติแล้วองค์พระแต่ละองค์จะมีผ้าทรงเป็นของตนเองโดยเฉพาะ แต่บางครั้งอาจมีการยืมร่างผ้าทรงอื่นเพื่อเข้าประทับทรง และหากผ้าทรงปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง องค์พระก็อาจไม่เข้าประทับในร่างของผ้าทรงคนนั้นอีกต่อไป ซึ่ง คุณปริษา สามัคคี อายุ 32 ปี ผ้าทรงองค์พระสี่อู่เอ็งเอี้ย ให้สัมภาษณ์ว่า “หลักในการปฏิบัติตนของผ้าทรง คือต้องประพฤติดีเป็นคนดี มีศีลธรรม หากประพฤติดีในทางที่ไม่ดี อาจทำให้ประสบกับเหตุร้ายต่างๆ ได้ ตนเองจึงตั้งมั่นปฏิบัติตนเป็นคนดี ทำให้หากินคล่อง อยู่เย็นเป็นสุข มีสุขภาพดี และประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง”

ความเชื่อและวัตรปฏิบัติต่างๆ ของผ้าทรงในรุ่นก่อนๆ ถือเป็นแบบอย่างที่สำคัญของผ้าทรงรุ่นใหม่ที่ได้ถ่ายทอดต่อกันมา ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นย้ำให้ผ้าทรงปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจของสังคม การปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องนอกจากจะนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธาในตัวผ้าทรงเองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อภาพรวมของผ้าทรงและศาลเจ้าที่ผ้าทรงนั้นเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ทำให้ศาลเจ้าจู้ซู่เต้า ไบ่เก็งจึงได้จัดให้มีหัวหน้ากลุ่มผ้าทรง โดยการแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ที่ผ้าทรงอาศัยอยู่ อันเป็นลักษณะของการสร้างเครือข่าย เพื่อให้คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของสมาชิกในกลุ่ม หากผ้าทรงคนใดกระทำความผิดรอลงก็จะมิขึ้นตอนการลงโทษ ทั้งการตักเตือน และการไล่ออกจากการเป็นสมาชิกของศาลเจ้า รวมทั้งการดำเนินการทางด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผ้าทรงของศาลเจ้าจู้ซู่เต้า ไบ่เก็งเป็นบุคลากรที่ดี และสามารถสืบสานประเพณีกินผักให้ดำรงอยู่ต่อไปภายใต้การยอมรับของผู้คนในสังคม

การประทับทรงขององค์พระต่างๆ ผ่านทางผ้าทรงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพิธีกรรมกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่มีมาตั้งแต่ครั้งอดีต ผ้าทรงจึงถือเป็นบุคลากรที่สำคัญของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตด้วย แม้ปกติแล้วการถ่ายทอดการเป็นผ้าทรงจะไม่สามารถกระทำได้ แต่มักพบเห็นการสืบทอดการเป็นผ้าทรงของบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน โดยเมื่อผ้าทรงประจำตัวขององค์พระมีสุขภาพไม่สมบูรณ์หรือเสียชีวิต องค์พระนั้นก็เข้าประทับทรงในร่างของลูกหลานผ้าทรงคนนั้นแทน

บุคลากรในฝ่ายงานต่างๆ ทั้งส่วนงานบริหารและสนับสนุนทั่วไป และส่วนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบพิธีกรรม ซึ่งอยู่ในรูปของคณะกรรมการจัดงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าจู้ซู่เต้า ไบ่เก็ง ที่มาจากการประชุมร่วมกันของบรรดาผู้คนที่ให้การสนับสนุนศาลเจ้าจู้ซู่เต้า ไบ่เก็ง อันเป็นรูปแบบที่ได้ดำเนินมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการสืบทอดและดำรงรักษาประเพณีกินผักให้ดำรงคงอยู่ตลอดมา ทั้งนี้การประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม และการพยายามรักษาหลักการในดำเนินงานต่างๆ ตามแบบอย่างหรือบรรทัดฐานที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาของคณะกรรมการในฝ่ายงานต่างๆ เพื่อให้การจัด

งานประเพณีกินผักในแต่ละปีประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋เต้าโบ้เก็งเป็นที่รู้จักของสังคมอย่างกว้างขวาง และทำให้ให้ประเพณีกินผักยังคงเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตด้วย

3. หลักการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ รูปธรรมของความคิด ความเชื่อ ของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตที่แสดงออกผ่านพิธีกรรมในงานประเพณีกินผัก ซึ่งได้สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในอดีตนั้น ในส่วนของศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋เต้าโบ้เก็งยังคงไว้ซึ่งหลักการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ตามแนวทางดั้งเดิมของบรรพบุรุษ กล่าวคือ

3.1 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทัพสวรรค์ 5 ทิศ งานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตซึ่งรวมถึงศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋เต้าโบ้เก็ง จะมีพิธีกรรมอัญเชิญองค์หยกฮ่องช่งเต๋มาเป็นประธานอำนวยการของฝ่ายองค์เทพหรือองค์พระต่างๆ โดยมีหลักความเชื่อที่ว่า องค์หยกฮ่องช่งเต๋เป็นองค์เทพสูงสุดที่มีฐานะเป็นเสมือนกษัตริย์ของบรรดาเทพทั้งหลายในสรวงสวรรค์ การอัญเชิญองค์หยกฮ่องช่งเต๋มาประทับในโลกมนุษย์ จึงต้องมีการอัญเชิญกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศมาให้การอารักขาด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการให้ความสำคัญในการอารักขากษัตริย์ และการจัดลำดับชั้นทางการปกครองของจีนในอดีต และถือเป็นรูปแบบปกติที่จะต้องปฏิบัติทุกครั้งที่มีการอัญเชิญองค์หยกฮ่องช่งเต๋มาร่วมในงานประเพณี หรือในพิธีกรรมต่างๆ อันเป็นที่มาของการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ ซึ่งจะต้องกระทำตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากพิธีกรรมป้างเอี้ย พิธีกรรมโซ่กุ้น และพิธีกรรมซิวเอี้ย กล่าวคือ

3.1.1 **พิธีกรรมป้างเอี้ย** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พิธีกรรมป้างกุ้น เป็นพิธีกรรมอัญเชิญกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศมาประจำการที่ศาลเจ้า เพื่อการอารักขาองค์หยกฮ่องช่งเต๋และคอยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักด้วย โดยมี “ห่องเอี้ยเกี” ซึ่งหมายถึงธง 5 ผืนประจำกองทหารทั้ง 5 ทิศ ซึ่งลักษณะของธงแต่ละผืนจะเป็นรูปสามเหลี่ยมที่ทำจากผ้าสีต่างๆ ผืนละ 1 สี เพื่อเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของกองทัพสวรรค์ในแต่ละทิศ และบนผืนธงอาจมีรูปมังกร หรืออาจเขียนตัวอักษรจีนบอกทิศกำกับไว้ด้วย ซึ่งความหมายของธงแต่ละสี มีดังนี้

ธงสีเขียว เรียกว่า “ตั่งเอี้ยเกี” เป็นสัญลักษณ์ของกองทัพสวรรค์ประจำทิศตะวันออก ซึ่งมืองค์พระยี่หลองเจียงกุ้นเป็นแม่ทัพ มีทหารจำนวน 99,000 นาย พร้อมม้าศึก และถือเป็นธาตุไม้

ธงสีแดง เรียกว่า “หล่าเอี้ยเกี” เป็นสัญลักษณ์ของกองทัพสวรรค์ประจำทิศใต้ ซึ่งมืองค์พระโห้ยเต็กแซ่กุ้นเป็นแม่ทัพ มีทหารจำนวน 88,000 นาย พร้อมม้าศึก และถือว่าเป็นธาตุไฟ

ธงสีเหลือง เรียกว่า “ต่งเอี้ยกี้” เป็นสัญลักษณ์ของกองทัพสวรรค์ประจำกองกลาง หรือกองหน้า มีองค์พระดั่งค่านหง่วน โส่ยเป็นแม่ทัพ มีทหารจำนวน 33,000 นาย พร้อมม้าศึก ถือว่าเป็นธาตุดิน ซึ่งการเป็นผู้บังคับบัญชาทหารกองกลาง ทำให้ปรากฏเทวรูปขององค์พระดั่งค่านหง่วน โส่ย ประดิษฐานอยู่ประจำที่แท่นบูชาเทวดา

ธงสีขาว เรียกว่า “ไช้เอี้ยกี้” เป็นสัญลักษณ์ของกองทัพสวรรค์ประจำทิศตะวันตก ซึ่งองค์พระท้ออิดจินหยินเป็นแม่ทัพ มีทหารจำนวน 66,000 นาย พร้อมม้าศึก ถือว่าเป็นธาตุทอง

ธงสีดำ เรียกว่า “ปี้กเอี้ยกี้” เป็นสัญลักษณ์ของกองทัพสวรรค์ประจำทิศเหนือ ซึ่งองค์พระฮู่ฮ้อเจียงกุ้นเป็นแม่ทัพ มีทหารจำนวน 55,000 นาย พร้อมม้าศึก และถือว่าเป็นธาตุน้ำ

การประกอบพิธีกรรมอัญเชิญกองทัพสวรรค์ในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง จะกระทำในช่วงค่ำของวันที่ 25 เดือน 8 ตามปีจันทรคติจีนเป็นประจำทุกปี ซึ่งจะเป็นวันเดียวกับที่ทางศาลเจ้าได้กำหนดให้เป็นวันทำความสะอาดศาลเจ้าเป็นประจำทุกปีเช่นกัน โดยจะมีผู้คนจำนวนมากมาร่วมกันทำความสะอาดอาคารศาลเจ้า และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มงานประเพณีกินผัก และหลังการทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว จะมีการจุดไม้หอมไว้ในหม้อดิน เรียกว่า “เจ่งหล้อ” เพื่อใช้ควันหอมในการมสิ่งต่างๆ ให้สะอาด โดยจะตั้งไว้ในจุดสำคัญๆ เช่น เชงบัน ไคซุ่มประตูทางขึ้นศาลเจ้า และที่เชงบัน ไคอาคารศาลเจ้า เป็นต้น ซึ่งหม้อควันหอมนี้จะถูกจุดไว้ตลอดเวลาจนถึงวันสุดท้ายของการกินผัก

ทั้งพิธีกรรมป้างเอี้ย พิธีกรรมไช้กุ้น และพิธีกรรมชี้วเอี้ยจะกระทำที่บริเวณลานกว้างด้านหน้าศาลเจ้า โดยมีการจัดตั้งแท่นบูชาเพื่อการประกอบพิธีกรรมขึ้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะอัญเชิญเทวรูปองค์พระต่างๆ มาประดิษฐานพร้อมกับแม่ทัพของกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ ซึ่งเรียกว่า “ห่องเอี้ยเท้า” ที่มีลักษณะเป็นเหล็กแหลม 5 อัน โดยที่ปลายเหล็กแหลมอีกด้านหนึ่งจะเป็นรูปสลักเฉพาะส่วนศีรษะและใบหน้าขององค์พระผู้เป็นแม่ทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ และนำมาจัดเรียงกันเป็นชุด (ภาพประกอบที่ 22)

จุดสำคัญของพิธีกรรมป้างเอี้ย พิธีกรรมไช้กุ้น และพิธีกรรมชี้วเอี้ย ซึ่งเป็นจุดสนใจของผู้คนที่เข้าร่วมในพิธีกรรม คือการ “ฉ้าวเอี้ย” ของฮวดกั้วผู้ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรม โดยมีองค์พระเตียนฮู่หง่วน โส่ย และองค์พระต่างๆ ที่เข้าประทับร่างม้าทรงคอยควบคุมดูแลให้การประกอบพิธีกรรมเป็นไปด้วยดี ซึ่งจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยตามจุดมุ่งหมายของแต่ละพิธีกรรม โดยในการฉ้าวเอี้ยของฮวดกั้วจะเป็นการนำธงสัญลักษณ์ประจำกองทัพสวรรค์ในแต่ละทิศมาประกอบพิธีในลักษณะการรำคล้ายการย่างก้าวของม้า และเดินวนรอบกองกระดาษ

ทองที่มีอาหารของม้าศึก ซึ่งประกอบด้วยหญ้า ข้าวเปลือก และถั่วต่างๆวางรวมกันอยู่ที่พื้นเป็นมุม 5 ทิศๆละกอง (ภาพประกอบที่ 23) โดยขณะที่สวดกั้วกำลังประกอบพิธีกรรม จะมีการตีกลองใหญ่ หรือเรียกว่า “ตัวก้อ” พร้อมๆไปกับการตี “กิมก้อ” หรือ ชุดกลองเล็กและฆ้องเล็กแบบจีน ซึ่งจะใช้ สำหรับการตีประกอบในพิธีกรรมต่างๆที่มีการประทับทรงขององค์พระ ทั้งนี้เพื่อเป็นสัญญาณให้ องค์พระในสรวงสวรรค์ได้รับทราบ และเมื่อสวดกั้วเสร็จสิ้นการฉ่าวเอี้ยก็จะทำการเสี่ยงทายโดย วิธีการปู้โป๊ย หากผลการเสี่ยงทายเป็นที่เรียบร้อยก็จะทำการเผากระดาษทองทั้ง 5 กอง และราคน้ำ รอบกองไฟเพื่อเป็นน้ำดื่มสำหรับม้าศึก จากนั้นจึงเป็นการจุดประทัดเป็นอันเสร็จสิ้นการประกอบ พิธีกรรม ซึ่งในส่วนของพิธีกรรมป้างเอี้ย เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมแล้วจะอัญเชิญห่องเอี้ยเท้า ไป ประดิษฐานที่แท่นบูชาเทวดา ส่วนธงทั้ง 5 ผืนจะถูกอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ที่เสาอาคารศาลเจ้า บริเวณแท่นบูชาเทวดาตามตำแหน่งในแต่ละทิศ ยกเว้นธงสีเหลืองจะปักไว้บนแท่นบูชาเทวดา (ภาพประกอบที่ 24)

3.1.2 พิธีกรรมโข้กุ้น เป็นพิธีกรรมการจัดเลี้ยงอาหารเพื่อตอบแทนเหล่าเทพ ทหารและม้าศึกในกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ พิธีกรรมนี้จึงมีการนำข้าวสาร และอาหารชนิดต่างๆที่ ล้วนทำมาจากพืชผักที่ทางศาลเจ้าได้จัดเตรียมไว้ และที่ผู้คนนำมาร่วมในพิธีกรรม มาจัดวางไว้บน โต๊ะบูชาเพื่อถวายให้กับเทพทหารทั้ง 5 ทิศ (ภาพประกอบที่ 25) และธงประจำกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ผืนจะถูกนำมาฉ่าวเอี้ยโดยสวดกั้ว เมื่อผลการเสี่ยงทายเรียบร้อยแล้ว สวดกั้วจะนำธงทั้ง 5 ผืน ไปปัก ไว้ในอาหารเหล่านั้น เป็นเสมือนการแสดงให้เห็นว่าบรรดาเหล่าเทพทหารทั้ง 5 ทิศได้มาร่วม รับประทานอาหารแล้ว จากนั้นจึงนำธงทั้งหมดกลับไปปักไว้ที่เสาอาคารศาลเจ้าในตำแหน่งเดิม สำหรับศาลเจ้าช้วยต๋ยเต้าโบ้เก้ง ได้กำหนดให้มีการประกอบพิธีกรรม โข้กุ้นในงานประเพณีกินผักไว้ 3 วัน ซึ่งจะเป็นช่วงบ่ายของวันที่ 3 วันที่ 6 และวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

3.1.3 พิธีกรรมฉิวเอี้ย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าพิธีกรรมฉิวกุ้น เป็นพิธีกรรม ส่งกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศกลับสู่สรวงสวรรค์ อันเป็นพิธีกรรมสุดท้ายของการประกอบพิธีกรรม กินผักประจำปี ซึ่งจะตรงกับช่วงเย็นของวันที่ 10 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน โดยธงสัญลักษณ์ของ กองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ จะถูกมัดวนเก็บไว้หลังการประกอบพิธีกรรมเสร็จสิ้น แต่ก่อนที่จะทำการส่ง กองทัพทั้งหมดกลับสู่สวรรค์ จะมีการจัดเลี้ยงฉลองให้กับเหล่าเทพทหารพร้อมม้าศึกในกองทัพ ซึ่ง อาหารทั้งหมดที่นำมาถวายจะเปลี่ยนเป็นอาหารที่ประกอบจากเนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ได้จัดเตรียมขึ้นเป็น การเฉพาะสำหรับการคู่ขวัญ

3.2 พิธีกรรมเซี่ยโกเต้ง และพิธีกรรมเซี่ยโกเต้ง พิธีกรรมเซี่ยโกเต้ง หรือเรียกอีก อย่างว่าพิธีกรรมตีโกเต้ง เป็นพิธีกรรมยกเสา โกเต้ง และอัญเชิญตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง ขึ้นสู่ยอดเสา โกเต้ง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการประกาศเจตจำนงให้ผู้คนทั่วไปได้รับทราบว่า งานประเพณีกินผัก

เพื่อถวายแก่องค์ก๊วอ่องไต่เต๋ได้เริ่มขึ้นแล้วภายในศาลเจ้าแห่งนี้ ซึ่งพิธีกรรมนี้จะเริ่มขึ้นในช่วงเย็นของวันสุดท้ายเดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติจีน โดยก่อนที่จะถึงวันประกอบพิธีกรรมจะมีการจัดเตรียมเสากะโหลงไว้ก่อนแล้ว ซึ่ง คุณสมพร จันทรสังฆธรรม หัวหน้าฝ่ายงานพิธีกรรม ที่ทำหน้าที่ในการจัดเตรียมต้นไม้สำหรับใช้ประกอบกับเสากะโหลงให้สัมภาษณ์ว่า “ต้องใช้ต้นไม้สดที่ยังมีกิ่งก้านและใบจำนวน 2 ต้น โดยจะออกสำรวจหาต้นไม้ที่มีขนาดพอเหมาะไว้ล่วงหน้า กระทั่งในช่วงเช้าของวันก่อนทำพิธีขึ้นเสากะโหลง 1 วัน จึงไปทำการตัดต้นไม้มาประกอบให้เสร็จเรียบร้อยในช่วงเย็นวันเดียวกัน” สำหรับต้นไม้ทั้ง 2 ต้นนั้น ต้นแรกจะนำมาต่อประกอบเข้ากับเสากะโหลง ซึ่งเป็นเสานไม้ขนาดใหญ่มีรอกสำหรับร้อยเชือกชกอยู่ตรงปลายเสาน ส่วนต้นไม้อีก 1 ต้นจะแยกไว้ต่างหากสำหรับใช้ติดตั้งโคมตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง ซึ่งเมื่อทุกอย่างเรียบร้อยแล้วชุดเสากะโหลงทั้งหมดจะถูกนำวางไว้ที่ลานกว้างด้านหน้าศาลเจ้า เพื่อให้ผู้คนได้ร่วมกันคิดทองคำเปลว (ภาพประกอบที่ 26)

ในช่วงเช้าของวันขึ้นเสากะโหลงจะมีการสักการะองค์เทพประจำวารประคองของศาลเจ้า โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายศาสนพิธีจะจัดโต๊ะบูชาพร้อมด้วยผลไม้และอาหารต่างๆ (ภาพประกอบที่ 27) จากนั้นในช่วงบ่ายก่อนที่จะทำการประกอบพิธีกรรมขึ้นเสากะโหลง องค์พระคงตำหนักง้วนโส่ย จะเข้าประทับร่างม้าทรงเพื่อตรวจตราความเรียบร้อยต่างๆภายในศาลเจ้า และชวดก๊วจะนำแจ่งหล่อหรือหม้อควันไม้หอม ไปปรนตามห้องต่างๆในอาคารทั้งหมดของศาลเจ้า

การประกอบพิธีกรรมขึ้นเสากะโหลงของศาลเจ้าซุ่ยตุ่ยเต้าโป๊กั้งจะเริ่มขึ้นในเวลาประมาณ 17.00 น. โดยมีองค์พระจำนวนมากเข้าประทับในร่างม้าทรง และหลังจากประธนาการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าซุ่ยตุ่ยเต้าโป๊กั้งทำพิธีเปิดงานอย่างเป็นทางการแล้ว เมื่อถึงฤกษ์อันเป็นมงคลองค์พระเตียนสู้ง้วนโส่ยจะให้สัญญาณการนำเสากะโหลงขึ้น ผู้คนจำนวนมากที่มาร่วมงานก็จะช่วยกันนำเสากะโหลงที่มีต้นไม้ต่อประกอบอยู่ตั้งขึ้นขึ้นในแท่นประกอบที่ทำด้วยคอนกรีตซึ่งเรียกว่ากะโหลงค้ำ จากนั้นจึงทำการติดตั้งต้นไม้อีกต้นเข้ากับเสากะโหลงในแนวนอน แล้วจึงอัญเชิญชุดโคมตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง ซึ่งถูกจุดไฟให้สว่างมาจากภายในห้องตำหนักใน นำมาติดตั้งที่โคนปลายของต้นไม้ แล้วจึงชักเชือกกรอกให้ต้นไม้ขึ้นสู่ยอดเสากะโหลง โดยที่ด้านโคนและด้านปลายของต้นไม้จะมีเชือกคอบึงค้ำการทรงตัวอยู่ (ภาพประกอบที่ 28) ซึ่งหากมองขึ้นไปด้านบนจะเห็นธงสีเหลืองระบุอักษรจีนคำว่า “หยกอ่องช่งเต๋” โบกสะบัดอยู่ที่บริเวณยอดสูงของต้นไม้ที่นำมาต่อกับเสากะโหลง ส่วนที่ปลายต้นไม้ที่อยู่ในแนวนอนด้านล่างซึ่งมีชุดโคมตะเกียง 9 ดวงติดตั้งอยู่ จะมีธงผ้าสีเหลืองระบุอักษรจีนคำว่า “ก๊วอ่องไต่เต๋” โบกสะบัดอยู่อย่างสวยงามเช่นกัน ทั้งนี้การที่ธงที่มีชื่อองค์หยกอ่องช่งเต๋อยู่ในตำแหน่งสูงสุด เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าองค์หยกอ่องช่งเต๋ทรงเป็นเจ้าแห่งฟ้าดิน และเป็นองค์เทพสูงสุดเหนือองค์เทพทั้งปวง ซึ่งแม้แต่จักรพรรดิหรือกษัตริย์ของจีนในอดีตยังต้องกราบไหว้บูชา

ตลอดช่วงเวลาที่กำลังขึ้นเสาโกเต้ง และอัญเชิญตะเกียงน้ำมัน 9 ดวงขึ้นสู่ยอดเสาโกเต้งจะมีการจุดประทัดราวจำนวนมาก กลองใหญ่และระฆัง รวมทั้ง “ผ่าง” หรือฆ้องจิ้น (ภาพประกอบที่ 29) จะตีเป็นจังหวะจนเสร็จสิ้นพิธี ซึ่งการตีผ่างและการสั่นระฆังนั้น จะต้องกระทำทุกครั้งในขณะที่นำตะเกียงน้ำมันทั้ง 9 ดวง ลงมาทำความสะอาดและเติมน้ำมันมะพร้าว ซึ่งจำนวนครั้งในการเติมน้ำมันตะเกียงในแต่ละวันขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และภายใต้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำหนักในที่รับผิดชอบดูแลให้ไฟที่ตะเกียงน้ำมันติดสว่างอยู่ตลอดเวลาทั้ง 9 วัน 9 คืน ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญของพิธีกรรมกินผักจุดหนึ่งด้วย

ส่วนพิธีเซี่ยโก้เต้ง หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า พิธีโละโกเต้ง เป็นพิธีกรรมนำตะเกียงน้ำมันทั้ง 9 ดวงที่ไฟมอดดับแล้ว พร้อมทั้งเสาโกเต้งลงมาเก็บรักษาไว้ ซึ่งพิธีกรรมนี้จะกระทำในช่วงเย็นของวันที่ 10 เดือน 9 ตามปฏิทินจรคติจีน เพื่อแสดงถึงการเสร็จสิ้นงานประเพณีกินผักในปีนั้น ซึ่งพิธีกรรมจะเป็นไปอย่างเรียบง่าย และมีองค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงมาร่วมในการประกอบพิธีกรรมไม่มากเหมือนพิธีกรรมขึ้นเสาโกเต้ง โดยเมื่อถึงฤกษ์เวลาที่องค์พระเคียนฮุ้นหง่วนโต๋จะสั่งการให้นำตะเกียงน้ำมัน 9 ดวงลงจากยอดเสาโกเต้งก่อน แล้วจึงนำเสาโกเต้งลงมา ซึ่งผู้คนจำนวนมากที่มาร่วมในพิธีกรรมจะแย่งชิงกิ่งไม้ และเส้นไหมพรมที่ใช้ในการผูกเสาโกเต้ง รวมทั้งขูดลอกทองคำเปลวซึ่งติดอยู่ที่เสาโกเต้งกันอย่างขะมักเขม้น (ภาพประกอบที่ 30) โดยกิ่งไม้ มักจะถูกนำไปแขวนไว้ที่ประตูบ้านเพราะเชื่อว่าสามารถขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้ และเส้นไหมพรมจะใช้สำหรับผูกข้อมือ หรือนำไปใช้ในงานมงคลต่างๆตามแต่ความเชื่อของแต่ละคน ส่วนทองคำเปลวจะนำไปใช้เป็นขวัญถุง จากนั้นเมื่อทุกอย่างเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรมจะนำเสาโกเต้ง ไปเก็บไว้สำหรับการใช้งานในปีต่อไป และท้ายสุดจะเป็นการประกอบพิธีกรรมชีวเอี้ย เพื่อส่งกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศกลับสู่สรวงสวรรค์

3.3 พิธีกรรมรื้อหยกอ่องซ่งเต้ และรื้อกิวอ่องไตเต้ คือพิธีกรรมอัญเชิญองค์หยกอ่องซ่งเต้ และองค์กิวอ่องไตเต้มาประทับในศาลเจ้า ซึ่งพิธีกรรมนี้จะกระทำในคืนสุดท้ายของเดือน 8 ตามปฏิทินจรคติจีน โดยจะเริ่มจากการประกอบพิธีอัญเชิญองค์หยกอ่องซ่งเต้ ที่แท่นบูชาที่จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะบริเวณลานกว้างด้านหน้าศาลเจ้าในเวลาประมาณ 2309 น. จากนั้นจึงประกอบพิธีกรรมอัญเชิญองค์กิวอ่องไตเต้ พร้อมด้วยองค์เล่งก้วนไตเต้ ซึ่งถือเป็นราชเลขานุการขององค์กิวอ่องไตเต้ ที่แท่นบูชาเสาโกเต้ง ซึ่งองค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงและผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทั้งหมดจะตั้งจิตอธิษฐานอย่างสงบ โดยมีเสมียนศาลเจ้าทำหน้าที่ในการสวดมนต์และอ่านสาสน์อัญเชิญในแต่ละพิธีกรรม (ภาพประกอบที่ 31) แล้วจึงทำการเสี่ยงทายด้วยวิธีการปิวโป๊ย หากผลการเสี่ยงทายในแต่ละพิธีกรรมเป็นที่เรียบร้อยก็จะทำการเผารูปหอมในหม้อดินที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว จากนั้นเจ้าแก้วหล่ออู๋จิ้งอัญเชิญหม้อดิน พร้อมด้วยกระถางรูปไปประดิษฐานไว้ที่แท่นบูชาภายในศาลเจ้า โดยชุด

หม้อดินและกระถางรูปขององค์หยกอ่องซ่งเต๋้นำไปประดิษฐานที่แท่นบูชากลาง บริเวณด้านหน้าห้องตำหนักใน ส่วนชุดหม้อดินและกระถางรูปขององค์ก๊วอ่องไต๋เต๋้นำไปประดิษฐานภายในห้องตำหนักใน และสุดท้ายชุดหม้อดินและกระถางรูปขององค์เล่งกวนไต๋เต๋้นำไปประดิษฐานที่แท่นบูชาองค์พระเตียนฮู่หวาน โส่ย ซึ่งตลอดเวลาที่มีการอัญเชิญชุดหม้อดินและกระถางรูปไปประดิษฐานตามจุดต่าง ๆ นั้น จะมีการใช้ฉัตรเงินเป็นเครื่องประกอบ พร้อมกับตีกลองใหญ่และจุดประทัดด้วย ส่วนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทุกคนต่างคุกเข่าประนมมือแสดงความเคารพตลอดเวลาเช่นกัน

จุดสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของศาลเจ้าฮู้ต๋วยเต้า ไบ้เก็ง คือการที่ไม่มีเทวรูปขององค์หยกอ่องซ่งเต๋ อ่องก๊วอ่องไต๋เต๋ และองค์เล่งกวนไต๋เต๋ แต่ใช้การเขียนหรือสลักชื่อบนกระดาษหรือแผ่นไม้ เพราะความเชื่อที่ว่าต่างเป็นองค์พระที่มีตบะบารมีอันแรงกล้า จึงไม่สมควรมีเทวรูปที่สร้างขึ้นตามจินตนาการ นอกจากนี้บนตัวกลางซึ่งประดิษฐานที่ก້ອງซู่ ซึ่งเป็นราชวังจำลองที่ประทับขององค์หยกอ่องซ่งเต๋ จะมีราชสาสน์อยู่ภายในช่องที่ปิดผนึกไว้ รวมจำนวน 9 ฉบับ และที่ด้านหน้าของซงราชสาสน์ทำเป็นรูปเปลวเพลิงเรียกว่า “บริคเจียน โห้ย” รวมทั้งมี “เต้าเต็ง” หรือถังข้าวแบบกลมที่ภายในถังมีตะเกียงน้ำมัน 1 ดวง และมีสิ่งของหลายอย่างบรรจุอยู่ อาทิเช่น กระเจ๊กเงา ลูกคิด คันชั่ง กระบี่ กรรไกร เข็ม ด้าย และไม้บรรทัด เป็นต้น ซึ่ง คุณฉิโรจน์ เลิศเอกกุล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “สิ่งของเหล่านี้มีนัยยะของความหมายที่สำคัญแขวงอยู่ เช่น ถังข้าว หมายถึงจักรวาล ข้าวสาร หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เข็มหมายถึงความฉลาดหลักแหลม และคันชั่งหมายถึงความถูกต้องเที่ยงธรรม เป็นต้น” (ภาพประกอบที่ 32) รวมทั้งยังมี “ซิดแซ่เต็ง” หรือตะเกียงน้ำมัน 7 ดวง ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนดวงดาวประจำวันทั้ง 7 ดวงวางอยู่ด้วย (ภาพประกอบที่ 33)

3.4 พิธีกรรมฉะเต็กเกี่ยม คือพิธีกรรมปักหลักเขต เพื่อแสดงปริมณฑลการจัดงาน ประเพณีปักหลักเขตของศาลเจ้าฮู้ต๋วยเต้า ไบ้เก็ง โดย คำว่า “ฉะ” เป็นคำกริยา หมายถึง ปักลงไป “เต็ก” หมายถึง ไม้ไผ่ และ “เกี่ยม” หมายถึง กระบี่ การ “ฉะเต็กเกี่ยม” จึงหมายถึงการปักกระบี่ไม้ไผ่ที่มีความยาวประมาณ 50 เซนติเมตรลงไปบนพื้นดิน โดยด้านหนึ่งของกระบี่ไม้ไผ่จะเขียนข้อความสำคัญต่างๆเป็นภาษาจีน และมีผ้ายันต์ติดกำกับไว้ด้านบน (ภาพประกอบที่ 34) โดยเชื่อว่ากระบี่ไม้ไผ่แต่ละด้ามมีกองกำลังทหารประจำการอยู่ เต็กเกี่ยมหรือกระบี่ไม้ไผ่จึงเป็นสัญลักษณ์ของกองทหารประจำการ และพิธีกรรมฉะเต็กเกี่ยมจึงเป็นการจัดวางกำลังกองทหารไว้ตามแนวเขตแดน โดยรอบศาลเจ้า เพื่อให้คอยตรวจตราดูแลความเรียบร้อยภายในเขตมณฑลพิธี ซึ่งกระบี่ไม้ไผ่ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมของศาลเจ้าฮู้ต๋วยเต้า ไบ้เก็งมีทั้งหมดรวม 9 ด้าม และพิธีกรรมนี้จะกระทำในช่วงบ่ายของวันที่ 3 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน หลังเสร็จสิ้นการประกอบพิธีกรรม ไข้กุ้นในวันเดียวกันนี้แล้ว โดยกระบี่ไม้ไผ่อันแรกจะถูกปักไว้ที่โคนเสา ไม้ไผ่ตั้ง จากนั้นถ้าแก่หล่อฮู้จะอัญเชิญ

ห่องเอี้ยเท่า หรือแม่ทัพของกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ พร้อมกับกระบี่ไม้ไผ่ที่เหลือแห่งขบวนไปตามถนนโดยรอบเขตปริมณฑลของศาลเจ้า เพื่อให้องค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงทำการปักกระบี่ไม้ไผ่ไว้ตามบริเวณแยกถนนที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้กระบี่ไม้ไผ่ทั้งหมดจะถูกถอนกลับคืนสู่ศาลเจ้าหลังเสร็จสิ้นพิธีกรรมชีวเอี้ยในวันที่ 10 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

3.5 พิธีกรรมเขี่ยหล่าซิ่นปักเต้า คือพิธีกรรมการอัญเชิญองค์หล่าซิ่นแซ่กุ้น และองค์ปักเต้าแซ่กุ้น ซึ่งเรียกรวมกันว่า “หล่าซิ่นปักเต้า” มาประดิษฐานที่ศาลเจ้า ด้วยความเชื่อที่ว่า องค์หล่าซิ่นแซ่กุ้นทรงเป็นองค์พระผู้ถือบัญชาการเกิดของสัตว์โลก และองค์ปักเต้าแซ่กุ้นทรงเป็นองค์พระผู้ถือบัญชาการตายของสัตว์โลก ซึ่งพิธีกรรมนี้จะกระทำในค่ำคืนของวันที่ 3 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน โดยชวดกิ้วและเจ้าแก้ล่อจู้จำนวนหนึ่งจะไปประกอบพิธีกรรมที่บริเวณชายทะเลสะพานหิน ซึ่งปกติจะมีองค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงเข้าร่วมในพิธีกรรมนี้เพียง 3 องค์ เท่านั้น คือองค์พระสามไท้จื่อหรือองค์พระสามพี่น้อง ได้แก่ องค์พระต่งตันหง่วน โส่ย องค์พระลิฮู้กิมเขี่ย และองค์พระลิฮู้กนเคี้ย เพื่ออัญเชิญกระถางรูปพร้อมด้วยแผ่นป้ายชื่อขององค์หล่าซิ่นแซ่กุ้นและองค์ปักเต้าแซ่กุ้น รวมทั้งตุ๊กตากราะคายที่มีใบหน้าสีแดงซึ่งใช้แทนตัวขององค์หล่าซิ่นแซ่กุ้น และตุ๊กตากราะคายที่มีใบหน้าสีดำซึ่งใช้แทนตัวขององค์ปักเต้าแซ่กุ้น (ภาพประกอบที่ 35) นำกลับไปประดิษฐานที่แท่นบูชาขององค์พระเตียนฮู่หง่วน โส่ยภายในศาลเจ้าจู้ต๋อเต้าโป้เก็ง เพื่อให้ผู้คนได้กราบไหว้บูชา และตระหนักในความจริงของสัตว์โลกที่ต้องมีการเกิดและการตายเป็นปกติธรรมดา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการทำบาป

การที่แท่นบูชาขององค์พระเตียนฮู่หง่วน โส่ยที่อยู่ด้านซ้ายมือของห้องตำหนักใน ถูกใช้เป็นที่ประดิษฐานองค์เล่งก๊วนไต่เต่ องค์หล่าซิ่นแซ่กุ้น และองค์ปักเต้าแซ่กุ้น ซึ่งมีลำดับการสักการะก่อนตัวทางด้านขวามือของห้องตำหนักใน รวมทั้งพื้นที่ภายนอกอาคารศาลเจ้าซึ่งเป็นที่ตั้งของเตาเผากระดาษทอง ศาลหล่าวฉ่ายอิ้ว และโกเต็งค้ำ ก็อยู่ทางด้านซ้ายมือของตัวอาคารศาลเจ้าเช่นกัน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับด้านซ้ายมือมากกว่าด้านขวามือ เช่นเดียวกับการเขียนหนังสือจีนในสมัยก่อน ที่จะเริ่มเขียนจากทางด้านซ้ายของกระดาษหรือจากทางขวามือของผู้เขียน ซึ่งนอกเหนือจากจุดศูนย์กลางที่ถือว่ามีค่าสำคัญสูงสุดแล้ว หลักการว่าด้วยด้านซ้ายของจุดศูนย์กลางใหญ่กว่าด้านขวา ถือเป็นหลักการที่ใช้ในการจัดลำดับตำแหน่งความสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนพิธี และการประกอบพิธีกรรมต่างๆซึ่งยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในศาลเจ้าจู้ต๋อเต้าโป้เก็ง

3.6 พิธีกรรมโก้ยโหย้ คือพิธีกรรมลุยไฟ โดยการก่อกองไฟด้วยถ่านไม้ให้ลุกโชน (ภาพประกอบที่ 36) แล้วนำตัวเลียนหรือเกี้ยวหามที่องค์ก๊วอ้องไต่เต่ประทับอยู่ เดินวนรอบกองไฟหรืออาจเดินไปบนกองไฟตามแต่องค์พระเตียนฮู่หง่วน โส่ยจะสั่งการ จากนั้นจึงอัญเชิญไป

ประดิษฐานที่แท่นบูชาชั่วคราวที่ได้จัดเตรียมไว้ เพื่อให้องค์กิ้วอ่องไต่เต่ประทับเป็นประธานในการประกอบพิธีกรรมโก้ยโหย ซึ่งจะมีพิธีถวายสักการะและถวายน้ำชาแก่องค์กิ้วอ่องไต่เต่ จากนั้นองค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงจึงประกอบพิธีกรรมลุยไฟ โดยการเดินไปบนกองไฟที่กำลังลุกโชนจากฟากหนึ่งของกองไฟไปยังอีกฟากหนึ่งจนครบจำนวนองค์พระที่เข้าร่วมพิธีกรรม หลังจากนั้นจึงเป็นการลุยไฟของผู้ที่ต้องการเข้าร่วมการลุยไฟ ทั้งนี้ถือกันว่าพิธีกรรมนี้เป็นบทพิสูจน์ถึงความสะอาดบริสุทธิ์หรือการแข็งของตนเอง และเชื่อว่าไฟอันศักดิ์สิทธิ์นี้สามารถจัดสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ ให้หมดไปจากตัว ทำให้ร่างกายและจิตใจของตนสะอาดได้

ศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโปก้งได้จัดให้มีพิธีกรรมโก้ยโหยที่บริเวณสะพานหิน ในคำคืนของวันที่ 6 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน เพื่อเป็นการชำระล้างสิ่งต่างๆ ให้สะอาดบริสุทธิ์ก่อนที่จะประกอบพิธีกรรมอิวแก๊งในวันรุ่งขึ้น โดยพิธีกรรมก่อกองไฟจะเริ่มขึ้นในช่วงเช้ามืดของวัน ซึ่งจะมีองค์พระต่างๆ ที่ประทับร่างม้าทรง พร้อมด้วยฮวดกั้วเป็นผู้ทำพิธีก่อกองไฟ จากนั้นในช่วงค่ำเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในจิงอัญเชิญองค์กิ้วอ่องไต่เต่ขึ้นประทับในเกี้ยวหาม เพื่อแห่ขบวนไปประกอบพิธีกรรมโก้ยโหย ณ บริเวณสะพานหิน

3.7 พิธีกรรมอิวแก๊ง เป็นพิธีแห่องค์กิ้วอ่องไต่เต่ และองค์พระต่างๆ ไปประกอบพิธีอัญเชิญ “เสี่ยวโหย” หรือไฟศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณสะพานหิน ซึ่งศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโปก้งได้จัดให้มีพิธีกรรมนี้ในวันที่ 7 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน โดยมีการคิดประกาศที่เรียกว่า “ฮองเคี้ยว” ที่เขียนเป็นภาษาจีนไว้ตามจุดต่างๆ ที่เป็นเส้นทางผ่านของขบวนอิวแก๊ง เพื่อให้ผู้คนได้รับทราบล่วงหน้า และในช่วงเช้าของวันอิวแก๊ง องค์กิ้วอ่องไต่เต่จะถูกอัญเชิญไปประทับในตัวเลื่อนหรือเกี้ยวหามประจำพระองค์ ส่วนเทวรูปองค์พระต่างๆ ก็จะถูกอัญเชิญไปประดิษฐานบน “ไต้เปี้ย” หรือที่เรียกกันว่า “เก้ว” ซึ่งเป็นเกี้ยวหามขนาดเล็กที่เปิดโล่ง ไม่มีหลังคา (ภาพประกอบที่ 37) เพื่อร่วมขบวนแห่แห่นไปตามเส้นทางต่างๆ พร้อมกับองค์พระจำนวนมากที่เข้าประทับในร่างม้าทรง ซึ่งจะมีการแสดงอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ขององค์พระที่ร่วมในขบวนอิวแก๊ง โดยส่วนใหญ่จะใช้เหล็กแหลมทิ่มแทงตามร่างกายตนเอง (ภาพประกอบที่ 38) หรือการใช้อาวุธต่างๆ ฟาดฟันตนเอง เช่น “โป้เกี่ยม” หรือดาบ “ป้อท้าว” หรือขวาน และ “ทิกิว” หรือลูกตุ้มเหล็กแหลม เป็นต้น ซึ่งเรียกว่าการ “ด้าวฮวด” (ภาพประกอบที่ 39)

ขบวนอิวแก๊งจะเริ่มด้วยขบวนนำขบวน โดยนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ และมีชุดฆ้องจีนพร้อม “โชัย” หรือปี่ยาวแบบจีนทำการตีและเป่าเป็นระยะๆ แทรกอยู่ในขบวนด้วย รวมทั้งมีขบวนชุดแผ่นป้ายอักษรจีนที่ประกอบด้วย แผ่นป้ายชื่อองค์กิ้วอ่องไต่เต่ แผ่นป้ายบอกให้หลีกเลี่ยง แผ่นป้ายบอกให้คุกเข่าลง และแผ่นป้ายบอกให้อยู่ในความสงบ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่จะต้องถือปฏิบัติทุกครั้งที่องค์กิ้วอ่องไต่เต่เสด็จออกนอกเขตศาลเจ้า ทั้งนี้เพื่อบอกให้ผู้คนได้ทราบว่าขบวนเสด็จของ

องค์ก๊วอ่องไต้เต้กำลังจะมาถึง ขอให้ทุกคนหลีกเลี่ยงและนั่งคุกเข่าทำความเคารพอย่างสงบ ซึ่งความหมายของคำว่าสงบในที่นี้ คุณสมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ใช่การห้ามพูดหรือห้ามทำอะไรทั้งสิ้น แต่หมายถึงการมีส่วนร่วม ไม่พูดมากหรือพูดจาไร้สาระ” และปกติชุดแผ่นป้ายนี้จะวางอยู่บริเวณด้านหน้าอาคารศาลเจ้า (ภาพประกอบที่ 40)

คุณทวี เองฉ้วน ให้สัมภาษณ์ว่า “ในอดีตเมื่อขบวนเสด็จของก๊วอ่องผ่านไป ในที่แห่งใดก็ตาม ทุกคนจะต้อง “กุ่ม” คือนั่งคุกเข่าลง พร้อมกับพนมมือไหว้โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ทราบ ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการให้ความเคารพต่อองค์ก๊วอ่องไต้เต้” ซึ่งในปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่ก็ยังคงยึดถือปฏิบัติเช่นกัน แต่ทางฝ่ายประชาสัมพันธ์ของศาลเจ้าก็จะทำการป่าวประกาศให้ผู้คนได้รับทราบทุกครั้งที่ขบวนเสด็จขององค์ก๊วอ่องไต้เต้กำลังจะมาถึง ทั้งนี้เพื่อเป็นการย้ำเตือนและบอกกล่าวให้ผู้คนที่มาจากต่างถิ่นและที่ไม่สามารถอ่านภาษาจีนได้ หรือยังไม่ทราบธรรมเนียมปฏิบัติได้รับทราบและปฏิบัติตาม

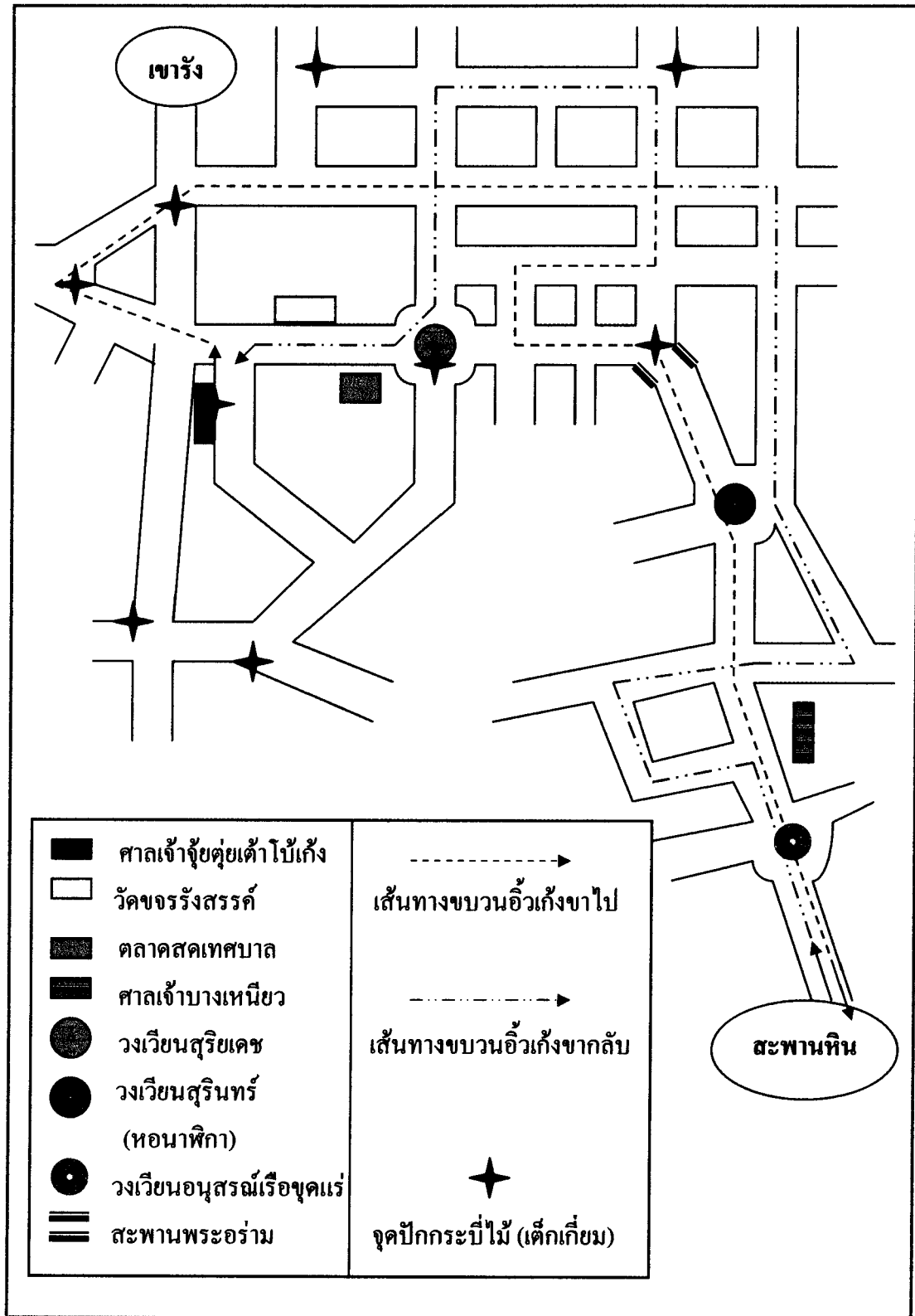
นอกจากนี้ในขบวนอิวเก็งแต่ละตอนจะถูกแทรกด้วย “โล่ก้อ” หรือกลองชุดแบบจีน พร้อมด้วยขบวนเซิมังกรและสิงโตจีน (ภาพประกอบที่ 41) รวมทั้งขบวนรถยนต์ที่ต่างประดับตกแต่งด้วยดอกไม้สดอย่างสวยงาม เพื่อใช้ในการอัญเชิญเทวรูปองค์พระต่างๆออกแห่แห่นพร้อมองค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงด้วย และเมื่อขบวนทั้งหมดถึงบริเวณสะพานหินซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมอัญเชิญเสี้ยวโหย้หรือไฟศักดิ์สิทธิ์ เสมิยศาลเจ้าผู้ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรม จะทำการสวดมนต์และอ่านสาส์นอัญเชิญเช่นเดียวกับพิธีกรรมอัญเชิญองค์ก๊วอ่องไต้เต้ที่ศาลเจ้า ซึ่งหลังจากการเสด็จเรียบร้อยแล้ว จะทำการจุดไฟศักดิ์สิทธิ์ โดยการจุดไฟที่ไม่หอมซึ่งจัดเตรียมไว้ในหม้อดิน พร้อมกับเผาองกระคายทองกงใหญ่ จากนั้นเจ้าแก้วล่อจู่จะอัญเชิญหม้อไฟศักดิ์สิทธิ์โดยมีฉัตรจีนปกไว้ (ภาพประกอบที่ 42) นำกลับไปประดิษฐานในห้องดำหนักในของศาลเจ้า

ตลอดเส้นทางของขบวนอิวเก็งทั้งขาไปและขากลับ จะคลาดล้าไปด้วยผู้คนที่เฝ้าดูขบวนแห่อยู่สองข้างทาง บรรดาร้านค้าและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในเส้นทางของขบวนอิวเก็งจะจัดโต๊ะบูชาองค์ก๊วอ่องไต้เต้ไว้ตลอดเส้นทาง (ภาพประกอบที่ 43) ซึ่งการจัดโต๊ะบูชาดังกล่าวนี้ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสิ่งของบนโต๊ะบูชาส่วนใหญ่จะประกอบด้วยกระดาษรูป เิงเทียน ดอกไม้ น้ำชา และผลไม้ต่างๆ ซึ่งองค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงจะแวะเข้าไปเยี่ยมเยือนตามโต๊ะบูชาเหล่านี้ เพื่อค้ำน้ำชาและอวยพรให้กับทุกคน นอกจากนี้ยังมีการจุดประทัดเสียงดังสนั่นหวั่นไหว เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของผู้คนและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก (ภาพประกอบที่ 44) ทั้งนี้พิธีกรรมอิวเก็งถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต

คุณศิริโรจน์ เลิศเอกกุล ให้สัมภาษณ์ว่า “บริเวณพื้นที่สะพานหินในอดีตจะเป็นเส้นทางปากน้ำที่เรือสินค้าต่างๆ ใช้ผ่านเข้าออกเมืองภูเก็ต และมีด่านศุลกากรตั้งอยู่บริเวณปากน้ำนี้ ศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตจึงได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมในวันอัฐมาสืมาช้านานแล้ว เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ระลึกถึงการเดินทางรอนแรมมาทางเรือของบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต” ดังนั้น การจัดขบวนอัฐมาสืมาเพื่อไปประกอบพิธีกรรมอัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณสะพานหิน จึงเป็นเสมือนการเสด็จประภาสขององค์ก๊วอ๋อง ใต้แต่เพื่อการเยี่ยมเยือนประชาชน ขบวนอัฐมาสืมาจึงสะท้อนรูปแบบในการเสด็จพระราชดำเนินของกษัตริย์จีนในอดีต อันเป็นสิ่งที่ช่วยเน้นย้ำให้บรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตได้หวนระลึกถึงมาตุภูมิภายใต้การปกครองในรูปแบบกษัตริย์ และระลึกถึงการรอนแรมทางทะเลสู่แผ่นดินใหม่ในจังหวัดภูเก็ต

3.8 พิธีกรรมป้ายชิดแซ่ คือพิธีกรรมบูชาดวงดาวประจำวันทั้ง 7 ดวง เพื่อเป็นการเสริมต่อดวงชะตา และเสริมบุญบารมีของผู้คนที่ได้เข้าร่วมในงานประเพณีกินผัก ซึ่งศาลเจ้าอัฐมาสืมาโบ๊เก็งได้จัดให้มีพิธีกรรมนี้ในคำคืนของวันที่ 7 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน หลังจากที่ได้อัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์มาประดิษฐานไว้ภายในห้องตำหนักในของศาลเจ้าเรียบร้อยแล้ว โดยการประกอบพิธีกรรมจะมีการจัดประรำพิธียกพื้นสูงประมาณ 2 เมตรที่บริเวณลานพิธีกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกย่องและให้เกียรติ และยังเป็นเสมือนการเชื่อมต่อกับองค์เทพประจำดวงดาวทั้ง 7 ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งด้านหน้าประรำพิธีจะมีต้นอ้อยคู่ประดับอยู่ (ภาพประกอบที่ 45) ส่วนบนประรำพิธีมีโต๊ะบูชาบูชาที่จัดวางผลไม้และสิ่งของต่างๆ ที่ใช้ในการบูชา ซึ่งจะจัดทำเป็นชุดๆ ละ 7 อย่าง เช่น ผลไม้อย่างละ 1 จาน รวม 7 จาน ผักและธัญพืชอย่างละ 1 จาน รวม 7 จาน และเทียน 7 เล่ม เป็นต้น และที่สำคัญจะอัญเชิญชิดแซ่เต็ง หรือตะเกียงน้ำมันที่ใช้แทนดวงดาวประจำวันทั้ง 7 ดวง จากแท่นบูชาองค์หยกอ๋องช่งเต็งขึ้นไปประดิษฐานบนประรำพิธีด้วย โดยเสมียนศาลเจ้าจะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมร่วมกับองค์พระที่ประทับร่างม้าทรง ส่วนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจะใช้ดอกไม้และธูปเทียนเป็นเครื่องบูชา พร้อมตั้งจิตอธิษฐานด้วยความสงบ

พิธีกรรมป้ายชิดแซ่ เป็นพิธีกรรมที่เชื่อกันว่ามีความขลัง และมีความศักดิ์สิทธิ์ จึงเหมาะสำหรับการทำพิธีปลูกเสกสิ่งของมงคลต่างๆ ดังนั้นบนประรำพิธีจึงมีสิ่งของต่างๆ ที่ทางศาลเจ้าได้นำขึ้นไปทำพิธีปลูกเสกวางอยู่บนโต๊ะบูชาเป็นจำนวนมาก เช่น ผ้าและกระดาษยันต์ น้ำมันหอม แป้งหอม และเส้นไหมพรมที่ใช้สำหรับผูกข้อมือ ที่เรียกว่า “ม่อหยอง” เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อใช้สำหรับแจกจ่ายให้กับผู้คนทั่วไปที่ต้องการนำสิ่งของเหล่านี้ไปใช้เป็นเครื่องมงคล นอกจากนี้ผู้คนส่วนหนึ่งยังนิยมนำเทวรูป และภาพวาดองค์พระต่างๆ ขึ้นไปบนประรำพิธี เพื่อให้องค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรงทำพิธีเบิกเนตร ที่เรียกว่า “ไค้ง่าน” หรือทำการ “เตี้ยม” คือการเจิมสิ่งของมงคลต่างๆ ด้วย

ภาพที่ 4.5 จุดปักกระบี่ไม้ไฟ และเส้นทางขบวนอ้วเก็งของศาลเจ้าจู้ต๋ยเต้าโป้เก็ง

3.9 พิธีกรรมโก้ยห่าน คือพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ให้กับผู้คนทั้งหลาย ถือเป็นพิธีกรรมที่ต่อเนื่องจากพิธีกรรมป้ายชิตแซ่ โดยเมื่อทำพิธีบูชาดวงดาวประจำวันทั้ง 7 แล้ว ก็จะทำพิธีสะเดาะเคราะห์เพื่อขอให้ทุกคนสามารถผ่านพ้นวันทั้ง 7 ไปได้ด้วยดี ศาลเจ้าจู้ซู่เต้า โป้แก๊งจึงจัดให้มีพิธีโก้ยห่านในคำคืนของวันที่ 8 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งการประกอบพิธีกรรมจะมีการจุดชุดตะเกียงน้ำมัน 7 ดวง เปรียบเสมือนวันทั้ง 7 วัน วางไว้ที่ได้สะพานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์เดินข้ามสะพานจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่ง (ภาพประกอบที่ 46) แต่ก่อนขึ้นไปบนสะพานจะต้องจัดเตรียม “แท่งหิน” หรือรูปต่างตัวที่ใช้กระดาษขาวตัดเป็นรูปคน ซึ่งสามารถนำรูปต่างตัวมาใช้แทนลูกหลานหรือญาติพี่น้องที่ไม่ได้มาร่วมในพิธีกรรมนี้ได้ด้วย โดยการตั้งจิตอธิษฐานและนำรูปต่างตัวทั้งหมดใส่ลงไปในตะกร้า ซึ่งบางคนอาจใส่เงินจำนวนหนึ่งลงไปในตะกร้าเพื่อใช้เป็นค่าผ่านทางตามความเชื่อดั้งเดิม จากนั้นจึงเดินข้ามสะพานไปโดยไม่ต้องเหลียวหลังกลับไปมองอีก ซึ่งองค์พระที่ประทับร่างม้าทรงที่ยืนเรียงรายที่ราวสะพานทั้งสองด้านจะประพรมน้ำมนต์ให้ และตลอดเส้นทางที่ผู้เข้าร่วมพิธีจะต้องเดินผ่านไป จะมีองค์พระต่างๆคอยอำนวยพรให้กับทุกคน

พิธีกรรมโก้ยห่านเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อ ที่ทุกคนสามารถเข้าร่วมการสะเดาะเคราะห์ได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ร่วมการกินผัก รวมทั้งไม่จำกัดทั้งเพศ วัย เชื้อชาติ และศาสนา ขอเพียงให้มีความเชื่อมั่นในจุดประสงค์ของพิธีกรรมนี้เป็นที่ตั้ง และจุดสำคัญของพิธีกรรมอีกอย่างหนึ่ง คือการ “ตะอิน” หรือการประทับตรา ซึ่งตราที่ใช้ประทับเป็นชื่อขององค์ก๊วฮองไต่เต่ และองค์พระเตียนฮงหวนโส่ย รวม 2 ตรา อันแสดงถึงความสำคัญขององค์พระทั้งสององค์ที่มีต่อประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต โดยตราทั้งสองจะถูกประทับลงบนด้านหลังของเสื้อที่ผู้ทำการสะเดาะเคราะห์สวมใส่ในขณะที่กำลังเดินอยู่บนสะพานสะเดาะเคราะห์ แต่บางคนอาจนำเสื้อผ้าของลูกหลานและญาติพี่น้องขึ้นไปประทับตราบนสะพานสะเดาะเคราะห์ด้วย และเสื้อผ้าบางตัวที่ผู้ร่วมการสะเดาะเคราะห์ใช้สวมใส่จะผ่านการประทับตรามาแล้วหลายครั้ง ซึ่งแสดงถึงการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมนี้โดยเฉพาะ

3.10 พิธีกรรมป้ายหล่าฉ่ายอิว คือพิธีบูชาดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเคยร่วมงานประเพณีกินผักกับศาลเจ้าจู้ซู่เต้า โป้แก๊ง และได้ประกอบคุณงามความดีไว้ไว้กับศาลเจ้า ทางศาลเจ้าจึงได้จารึกชื่อไว้ภายในศาลหล่าฉ่ายอิว โดยในช่วงเช้าของวันที่ 2, วันที่ 4, วันที่ 6 และวันที่ 8 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ทางศาลเจ้าจะจัดอาหารคาวหวานต่าง ๆ มาเช่นไหว้บรรพบุรุษเหล่านี้ที่ศาลหล่าฉ่ายอิว ซึ่งจะมีคณะกรรมการและผู้คนส่วนหนึ่งเป็นตัวแทนของผู้ร่วมงานประเพณีกินผักทั้งหมดในการทำพิธีกรรมเช่นไหว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดีของบรรพชนเหล่านั้น อันเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูกตเวทีตามแนวทาง

ของขงจื้อ ซึ่งลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตยังคงยึดถือปฏิบัติกันตลอดมา พิธีกรรมนี้จึงเป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่มีจุดเด่นหรือความพิเศษอื่นใด (ภาพประกอบที่ 47)

3.11 พิธีกรรมช่างหยกฮ่องช่งเต้ และช่างกิวอ่องไต่เต้ เป็นพิธีกรรมส่งองค์หยกฮ่องช่งเต้ และองค์กิวอ่องไต่เต้กลับสู่สรวงสวรรค์ ซึ่งทุกศาลเจ้าที่จัดงานประเพณีกินผักจะประกอบพิธีกรรมนี้ในช่วงดึกของคืนวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน โดยในส่วนของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้า ไ้แก๊ง การประกอบพิธีกรรมจะเริ่มจากการส่งองค์หยกฮ่องช่งเต้ที่ศาลเจ้าก่อน จากนั้นจึงอัญเชิญองค์กิวอ่องไต่เต้ประทับในตัวเลียนหรือเกี้ยวหามใหญ่ แล้วแห่ขบวนไปประกอบพิธีกรรมที่บริเวณสะพานหิน

โดยเมื่อถึงเวลาตามฤกษ์ยามที่องค์พระเตียนอยู่หรง่วนไส่ยกกำหนดไว้ ซึ่งเป็นช่วงเวลาประมาณ 2309 น. องค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรง เจ้าหน้าที่ฝ่ายศาสนพิธี ฮวดกั้ว และเจ้าแม่หล่อจู้ รวมทั้งผู้คนที่ร่วมการกินผัก จะร่วมกันอัญเชิญพระราชวังจำลองขององค์หยกฮ่องช่งเต้ และตุ๊กตากระคายจำลององค์เหล่าซิ่นแซกุ้น และองค์ปักด้าวแซกุ้น ไปประดิษฐานไว้บนกองกระคายทองซึ่งพับเป็นรูปทรงต่างๆจำนวนมากที่บริเวณลานพิธีกรรมหน้าศาลเจ้า พร้อมกับฉีกกระคายที่เขียนบทกลอนคู่ต่างๆซึ่งได้คิดไว้ตามประคูดและเสอาคารศาลเจ้า เพื่อนำไปเผาพร้อมกับกองกระคายทอง ทั้งนี้บทกลอนคู่ทั้งหมดจะกล่าวสรรเสริญถึงอำนาจบารมี และคุณความดีขององค์พระต่างๆที่ได้อัญเชิญมาประดิษฐานในศาลเจ้า เมื่อทำการส่งเสด็จกลับสู่สรวงสวรรค์จึงต้องเผาสั่งของเหล่านี้ไปพร้อมกันด้วย

จากนั้นอัญเชิญกระถางรูป และหม้อดินที่มีควันรูปหอมทั้งขององค์หยกฮ่องช่งเต้ องค์กิวอ่องไต่เต้ และองค์เล่งก้วนไต่เต้ ซึ่งได้ทำพิธีอัญเชิญมาในวันแรก ไปประกอบพิธีกรรมที่แท่นบูชาเสาโกเต้ง โดยเสมียนศาลเจ้าจะประกอบพิธีสวดมนต์และอ่านสาสน์ส่งเสด็จขององค์หยกฮ่องช่งเต้ องค์เล่งก้วนไต่เต้ และองค์เหล่าซิ่นปักด้าว ซึ่งทั้งองค์พระที่ประทับร่างม้าทรงและผู้คนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมต่างสงบนิ่งเพื่อตั้งจิตอธิษฐานส่งเสด็จ และเมื่อผลการเสี่ยงทายเป็นที่เรียบร้อยจะเผาองกระคายทองพร้อมด้วยพระราชวังจำลอง และตุ๊กตากระคายขึ้นสู่สรวงสวรรค์ตามความเชื่อ (ภาพประกอบที่ 48) ในขณะที่เสียงกลองใหญ่และประทัดจำนวนมากจะดังสนั่นหวั่นไหว

เมื่อเปลวไฟที่องกระคายทองดับลง เจ้าแม่หล่อจู้จะอัญเชิญหม้อดินที่มีควันรูปหอมทั้ง 3 ชุด ซึ่งมีเทียนสีเหลืองจุดอยู่รอบปากหม้อดิน ออกเดินตามเกี้ยวหามเล็กที่มีเทวรูปองค์พระต่างๆประดิษฐานอยู่ และเกี้ยวหามใหญ่ประจำองค์กิวอ่องไต่เต้ไปตามเส้นทางที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งขบวนแห่เพื่อส่งเสด็จขององค์กิวอ่องไต่เต้จากศาลเจ้าผู้ช่วยเต้า ไ้แก๊ง ไปยังสะพานหินจะแตกต่างกับขบวนแห่อ้วแก๊ง คือไม่มีการตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงามเนื่องจากเป็นช่วงเวลากลางคืน และไม่มีการแสดงอิทธิฤทธิ์ขององค์พระที่ประทับร่างม้าทรง แต่ยังคงมีการตั้งโต๊ะบูชาตามเส้นทาง

เสด็จขององค์กั๋วอ๋องไต้เต่ พร้อมกับการเผากระดาษทองและจุดประทัดตลอดเส้นทางเพื่อเป็นการส่งเสด็จ ซึ่งจำนวนประทัดที่ใช้จะมีเป็นจำนวนมาก เพราะผู้คนต่างถือว่าเป็นคืนสุดท้ายที่จะได้จุดประทัดถวายแก่องค์กั๋วอ๋องไต้เต่ ทำให้หลังจากขบวนแห่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว บนพื้นผิวนอนจะเต็มไปด้วยเศษกระดาษสีแดงของลูกประทัดจำนวนมาก ทั้งนี้ในช่วงก่อนการประกอบพิธีกรรมนี้ บรรดาผู้คนที่เข้าร่วมในขบวนแห่ ทั้งเด็กที่ถือธงทิว ผู้ใหญ่ที่ร่วมขบวนเกี่ยวหาม และพี่เลี้ยงม้าทรง ต่างพากันไปขอผ้าขี้ริ้วขององค์กั๋วอ๋องไต้เต่จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายค้ำหน้าเพื่อนำมาติดตัวไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะผูกไว้ที่ข้อมือของตนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ เพราะเชื่อว่าจะทำให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ซึ่งรวมถึงประทัดจำนวนมากตลอดเส้นทางขบวนเสด็จด้วยด้วย ทั้งนี้ขบวนส่งเสด็จขององค์กั๋วอ๋องไต้เต่ในค่ำคืนนี้ ถือเป็นช่วงเวลาสุดท้ายที่ผู้เข้าร่วมในขบวนแห่จะได้พิสูจน์ถึงความกล้าหาญ และความสะอาดบริสุทธิ์ของตนเองอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อถึงบริเวณสะพานหิน หม้อดินทั้ง 3 ชุดจะถูกนำไปประกอบพิธีที่แทนพิธีที่ได้จัดเตรียมไว้ และเสมียนศาลเจ้าจะทำการสวดมนต์และอ่านสาส์นส่งเสด็จ ซึ่งในส่วนของผู้ที่เข้าร่วมประกอบพิธีกรรม ต่างจับจองพื้นที่กันเต็มชายหาดซึ่งใช้เป็นลานพิธีกรรม และต่างจุดธูปเทียนที่จัดเตรียมมา เพื่อน้อมส่งองค์กั๋วอ๋องไต้เต่ด้วยการอธิษฐานจิตอย่างสงบ กระทั่งเมื่อผลการเสี่ยงทายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการเผากระดาษทองกองใหญ่พร้อมอั้งปั้งที่เขียนรายชื่อผู้ร่วมการกินผัก ซึ่งถูกคลี่ล้อมรอบกองกระดาษทองอยู่ (ภาพประกอบที่ 50) เพื่อส่งไปให้องค์กั๋วอ๋องไต้เต่ในสรวงสวรรค์ ซึ่งคุณคิโรจน์ เลิศเอกกุล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อั้งปั้งที่มีความยาวมาก ๆ เป็นสิ่งที่ดี เพราะเชื่อว่ายาวของอั้งปั้งในแต่ละปีจะสามารถเชื่อมต่อกันให้เป็นทางเดินข้ามพ้นทางช้างเผือก เพื่อนำพาผู้คนจากโลกมนุษย์สู่แดนสวรรค์ได้” และในขณะที่ขบวนประทัดจำนวนมากก็จะถูกจุดเสียดังสนั่นหวั่นไหวอีกครั้งหนึ่ง ส่วนบนท้องฟ้าก็จะสว่างไสวด้วยพลุดอกไม้ไฟหลากสีที่สวยงามเป็นที่ตื่นตาตื่นใจ

หลังการเสี่ยงทายเสร็จสิ้นและกองกระดาษทองถูกจุดขึ้นแล้ว เจ้าแม่ล่อจู้จะอัญเชิญหม้อดินทั้ง 3 ชุดออกจากบริเวณลานพิธีกรรมอย่างเงียบสงบ เพื่อไปยังเรือที่จอดรออยู่ไม่ไกลนัก และส่งต่อหม้อดินทั้ง 3 ชุดให้กับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในเรือเพื่อนำไปลอยที่กลางทะเล โดยจะมีผู้คนจำนวนหนึ่งติดตามไปจนถึงเรือด้วย แต่มีข้อปฏิบัติตามความเชื่อที่ว่า เมื่อชุดหม้อดินถูกส่งขึ้นเรือแล้วจะต้องกลับในทันที และห้ามหันหลังกลับไปมองอีกเป็นอันขาด ทั้งนี้เป็นเสมือนการสอนให้รู้จักการตัดขาดจากสิ่งที่ต้องสูญเสียไปโดยไม่ต้องอาลัยอาวรณ์

พิธีกรรมต่างๆ ที่ได้จัดให้มีขึ้นในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ๊เก้งในแต่ละปี จะมีกำหนดวันที่แน่นอนเหมือนที่ได้ปฏิบัติกันมาในอดีต ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- วันที่ 25 เดือน 8 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 07.00 น. เริ่มการทำความสะดวกศาลเจ้า

เวลาประมาณ 20.09 น. ประกอบพิธีกรรมป้างเอี้ย อัญเชิญกองทัพสวรรค์ทั้ง

5 ทิศ มารักษาการณ์ในเขตปริมณฑลของศาลเจ้า

- วันที่ 29 หรือวันที่ 30 เดือน 8 ตามปีจันทรคติจีนซึ่งเป็นวันสุดท้ายของเดือน

เวลาประมาณ 11.00 น. ทำพิธีเช่นไหว้เทพประจำทวารประตู

เวลาประมาณ 17.09 น. ประกอบพิธีกรรมเชียวโกเต็ง

เวลาประมาณ 23.09 น. ประกอบพิธีกรรมอัญเชิญองค์หยกฮ่องช่งเต่ องค์ก๊ว

ฮ่องเต้เต่ และองค์เล่งก๊วนไต่เต่ เข้าประทับในศาลเจ้า

- วันที่ 1 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ไม่มีพิธีกรรม

- วันที่ 2 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 09.00 น. ประกอบพิธีกรรมป้างล่าวฉ้ายอิว

- วันที่ 3 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 15.09 น. ประกอบพิธีกรรมไข้กุ้น และพิธีกรรมฉะเต็กเกี่ยม

เวลาประมาณ 20.45 น. ประกอบพิธีกรรมเชียวหล่าฉั้นปักเต้า

- วันที่ 4 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 09.00 น. ประกอบพิธีกรรมป้างล่าวฉ้ายอิว

- วันที่ 5 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ไม่มีพิธีกรรม

- วันที่ 6 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 09.00 น. ประกอบพิธีกรรมป้างล่าวฉ้ายอิว

เวลาประมาณ 15.09 น. ประกอบพิธีกรรมไข้กุ้น

เวลาประมาณ 20.00 น. ประกอบพิธีกรรมไต้ยไต้ย

- วันที่ 7 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 08.00 น. ประกอบพิธีกรรมอิวแก้ง

เวลาประมาณ 21.09 น. ประกอบพิธีกรรมป้างซิดแซ่

- วันที่ 8 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 09.00 น. ประกอบพิธีกรรมป้างล่าวฉ้ายอิว

เวลาประมาณ 20.09 น. ประกอบพิธีกรรมไต้ยห่าน

- วันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 15.09 น. ประกอบพิธีกรรมไข้กุ้น

เวลาประมาณ 23.09 น. ประกอบพิธีกรรมส่งองค์หยกฮ่องช่งเต่

เวลาประมาณ 23.45 น. ประกอบพิธีกรรมส่งองค์กิ้วอ่องไต่เต่

- วันที่ 10 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน

เวลาประมาณ 17.09 น. ประกอบพิธีกรรมเซี่ยโกเต็ง และพิธีกรรมชั่วเอี้ย

ด้วยหลักการประกอบพิธีกรรมต่างๆตามความเชื่อที่บรรพบุรุษชาวจีนได้วางรากฐานไว้ และได้ถูกถ่ายทอดต่อมาสู่ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ในส่วนของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งยังคงพยายามรักษาหลักการเหล่านั้นไว้อย่างครบถ้วน โดยมีจุดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการยกย่ององค์หยกอ่องซ่งเต่ในฐานะกษัตริย์ของทวยเทพทั้งปวง และยกย่ององค์กิ้วอ่องไต่เต่เยี่ยงองค์กษัตริย์ที่มีคุณอนันต์ต่อชาวโลก ซึ่งพิธีกรรมต่างๆที่ปรากฏเป็นพิธีกรรมที่มีหลักเหตุผลตามความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับองค์หยกอ่องซ่งเต่ และองค์กิ้วอ่องไต่เต่ รวมทั้งความเชื่อที่เกี่ยวกับโชคลาภและพรหมลิขิตที่ถูกสอดแทรกไว้ ซึ่งสามารถผสมผสานกันอย่างลงตัว โดยมีองค์พระต่างๆที่เข้าประทับในร่างม้าทรงเป็นตัวแทนประสานที่เด่นชัด นอกจากนี้ยังไม่ลืมที่จะทำการเช่นสำรวจดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่ได้ประกอบคุณงามความดีให้ไว้กับทางศาลเจ้า เพื่อการระลึกถึงและแสดงความกตัญญูทดแทน อันทำให้พิธีกรรมต่างๆในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งมีความสมบูรณ์ และเป็นไปตามหลักการที่บรรพบุรุษชาวจีนสืบทอดกันมาในอดีตได้ถ่ายทอดไว้

สรุปได้ว่า ประเพณีกินผักกิ้วอ่องฉ่าย ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีนของบรรพบุรุษชาวจีนสืบทอดกันมาในจังหวัดภูเก็ต ที่ยังคงดำรงอยู่ตลอดมาจนเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบันนั้น เป็นผลมาจากความมุ่งมั่นของลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมาที่พยายามสืบทอด และดำรงรักษาประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษไว้อย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผ่านการปฏิบัติและการเรียนรู้จากครอบครัวเป็นเบื้องต้น รวมทั้งการมอบหมายความรับผิดชอบให้กับลูกหลานผ่านการคัดเลือกเจ้าแก้วล่อจู้ ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสืบทอดและรักษาแนวความคิด ความเชื่อ และหลักปฏิบัติต่างๆไว้ โดยมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญของงานประเพณีกินผักที่ได้รับการปฏิบัติสืบต่อกันมาคือ หลักในการปฏิบัติตนของผู้ร่วมงานประเพณีกินผักที่ทำให้ตนเองสะอาดบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ และหลักการจัดงานประเพณีกินผักในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้คนที่ให้การสนับสนุนศาลเจ้า ผ่านการเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งต่างเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ เพื่อร่วมกันทำงานให้กับส่วนรวม โดยไม่ต้องการผลตอบแทนใดๆ รวมทั้งหลักการประกอบพิธีกรรมต่างๆตามความเชื่อที่มีความสมบูรณ์ด้วยหลักการและเหตุผล เพื่อการบูชาองค์หยกอ่องซ่งเต่ องค์กิ้วอ่องไต่เต่ และองค์พระต่างๆที่ผู้ร่วมงานประเพณีกินผักต่างให้การเคารพนับถือ ตลอดจนการแสดงความกตัญญูทดแทนที่บรรพบุรุษผู้มีพระคุณที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ทำให้พิธีกรรมต่างๆล้วนแฝงไว้ด้วยนัยยะของการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าโดยไม่ตั้งอยู่บนความประมาท

และก่อเกิดประโยชน์ทางใจอย่างอนันต์ต่อผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผัก ดังนั้น หลักการพื้นฐานเหล่านี้จึงเป็นหลักการสำคัญที่ถูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้ใช้ในการสืบทอดและดำรงรักษาประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 4. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน

จากจุดเริ่มแรกของพิธีกรรมกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ผู้การเป็นงานประเพณีกินผักที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ซึ่งด้วยระยะเวลาอันยาวนานภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอันหลากหลายและรวดเร็ว ประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษ ย่อมต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยสภาพและปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของงานประเพณีกินผักที่ปรากฏในปัจจุบัน คือ

1. สภาพของการเปลี่ยนแปลง นอกจากสภาพของถาวรวัตถุต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของบ้านเมืองแล้ว คำว่า “เจี๊ยะฉ่าย” ที่บรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตใช้ในความหมายของการกินผักก็อ่อนถ้อย ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งได้เรียกชื่องานประเพณีนี้อย่างเป็นทางการมาตั้งแต่อดีตว่า “ประเพณีกินผัก” ตามความหมายที่ตรงตัวของคำว่าเจี๊ยะฉ่าย กระทั่งในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2543 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ประเพณีถือศีลกินเจ” ในขณะที่สภาวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ตยังใช้คำว่า “ประเพณีกินผัก” และต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งได้เปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อ “ประเพณีกินผัก” อีกครั้งหนึ่ง กระทั่งปี พ.ศ. 2546 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ประเพณีถือศีลกินผัก” และใช้มาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามคำว่า “ประเพณีกินผัก” ยังคงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ส่วนคำเรียกขานในภาษาจีนยังคงใช้คำว่าเจี๊ยะฉ่ายโดยไม่เปลี่ยนแปลง

ประเด็นการเปลี่ยนแปลงชื่องานประเพณีที่สับสนไปมานี้ ถือเป็นความพยายามในการเพิกคำที่สามารถสื่อความหมายของงานประเพณีให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของพิธีกรรมดั้งเดิม ซึ่งคำว่า “ถือศีลกินเจ” ความหมายจะโน้มเอียงไปทางพุทธศาสนาหายานที่การกินเจจะต้องถืออุโบสถศีล และไม่มีการประทับทรงขององค์พระต่างๆ ประเด็นความหมายจึงไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่วนการใช้คำว่า “กินผัก” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายตรงตัวของคำว่า “เจี๊ยะฉ่าย” เป็นสิ่งที่ถูกต้องแน่นอน แต่ดูประหนึ่งขาดความหมายในส่วนของการถือศีลหรือข้อห้าม ดังนั้นการใช้คำว่า “ถือศีลกินผัก” จึงอาจเป็นบทสรุปที่ลงตัว แต่ทั้งนี้ศีลที่กล่าวถึง เป็นทั้งข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้ร่วมการกินผักก็อ่อนถ้อยเท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย

เต้าโบ้เก็งได้ประมวลไว้รวม 10 ประการ คือ

1. ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
2. ห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ทุกชนิด
3. ห้ามลักขโมยหรือขยักขทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นสมบัติตน
4. ห้ามทำร้ายร่างกายและจิตใจผู้อื่น ตลอดจนการกระทำที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
5. ห้ามกล่าวคำเท็จ คำหยาบ โทณ และคำด่า
6. ห้ามสัมผัส ตลอดจนห้ามกล่าววาจาในทำนองขู่สาวกับเพศตรงข้าม
7. ห้ามดื่มสุรายาอง และไม่เสพของมีนเมาทุกชนิด
8. ห้ามมั่วสุมเล่นการพนัน
9. ไม่ควรประดับกายด้วยสิ่งของใดๆ ทุกชนิด (ของประดับที่เป็นโลหะและหนังสัตว์ ล้วนเป็นของต้องห้าม)
10. ห้ามใช้ภาชนะ และสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนการร่วมรับประทานอาหารกับผู้ที่ไม่ถือศีลกินผัก

ข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติทั้ง 10 ประการดังกล่าว จึงมีหลักการเดียวกันกับศีลห้าของพุทธศาสนา แต่จะเน้นย้ำในจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดความบริสุทธิ์ทางกาย วาจา และใจอย่างฉับพลัน โดยเฉพาะการกินแต่พืชผักและไม่เบียดเบียนเหล่าสัตว์ทั้งหลายตลอดช่วงเวลาแห่งการกินผัก ทั้งนี้ในแต่ละศาลเจ้าอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป เช่น อาจมีเพิ่มเติมในเรื่องของการต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ และควรสวมชุดขาวตลอดการกินผัก เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ยู่เต้าโบ้เก็งที่เกิดขึ้นในรอบหลายปีที่ผ่านมา สืบเนื่องได้จากการ โฆษณาประชาสัมพันธ์กำหนดการต่างๆ เพื่อเชิญชวนผู้คนให้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้า ซึ่งมีพัฒนาการจากเดิมที่เป็นเพียงแผ่นใบปลิวแบบเรียบง่าย สู่อุปกรณ์เป็นแผ่นพับโฆษณาหลากสีสันพร้อมภาพประกอบ รวมทั้งมีคำบรรยายทั้งภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ สะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งสู่ความความเป็นสากล ซึ่งปัจจุบันผู้เข้าร่วมงานประเพณีผักของศาลเจ้าผู้ยู่เต้าโบ้เก็งนอกจากคนพื้นถิ่นแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมากด้วย นอกจากนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา แผ่นพับโฆษณาของศาลเจ้าผู้ยู่เต้าโบ้เก็งยังระบุรายการอาหารประจำวันที่ทางศาลเจ้ามีให้บริการในแต่ละวันๆละ 3 รายการ ซึ่งจะไม่ซ้ำกันตลอดทั้ง 9 วัน อาทิเช่น รายการอาหารชุดแกงส้มเต้าหู้เหลือง ผัดขิงเห็ดฟาง แกงจืดสาหร่าย และชุดแกงกะหรี่ ผัดวุ้นเส้นกะหล่ำปี เห็ดหอมตุ๋นยาจีน เป็นต้น ซึ่งล้วนใช้วัสดุที่มีคุณภาพภายใต้กระบวนการจัดทำที่สะอาดถูกสุขอนามัยในโรงครัวที่จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ (ภาพประกอบที่ 51) และใช้ก๊วกจากภัตตาคารเป็นผู้ปรุงอาหาร จึงทำให้อาหารมีรสชาติดี

คุณฮวดจ่าย นาวารักษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “อาหารของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งในอดีต ไม่มีรสชาติมากนัก ส่วนใหญ่จะทำอาหารด้วยผักชนิดเดียวกันล้วนๆ ถ้าเป็นผัดแตงกวาก็จะใช้แตงกวาล้วนๆ ผัดฟักทองก็เป็นฟักทองล้วนๆ ไม่มีการเสริมแต่งเป็นผัดผักเปรี้ยวหวานเหมือนในปัจจุบัน” ซึ่งอาหารที่น่ารับประทานมีส่วนในการดึงดูดผู้คนให้มาร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งมากขึ้น โดยมีทั้งผู้ที่นำปิ่นโตไปรับประทานอาหารกลับไปทานที่บ้าน (ภาพประกอบที่ 52) และผู้ที่ไปรับประทานอาหารที่ศาลเจ้าด้วยตนเอง (ภาพประกอบที่ 53) สอดคล้องกับ คุณธีรวุฒิศิริคุณารักษ์ ที่ให้สัมภาษณ์ว่า “การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักที่เห็นได้เด่นชัดคือจำนวนผู้คนที่มาร่วมการกินผักมีมากขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มปริมาณข้าวสารมากขึ้นทุกๆปี จากเดิมที่ทำการหุงข้าวในวันแรกเพียง 30 – 40 กระสอบ แต่ปัจจุบันต้องใช้มากกว่า 50 กระสอบ”

การที่มีจำนวนผู้คนเข้าร่วมงานประเพณีกินผักเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้พืชผักมีราคาแพงกว่าช่วงปกติ และจำนวนร้านค้าที่ขายอาหารประเภทนี้ก็เพิ่มมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่าในช่วงงานประเพณีกินผักทุกถนนหนทางในตัวเมืองภูเก็ตล้วนมีร้านขายอาหารประเภทนี้อยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่ถนนระนอง ตั้งแต่แยกชอชยภูธรยาวตลอดช่วงแนวกำแพงวัดขจรรังสรรค์ จะเป็นที่ตั้งร้านอาหารที่ทางศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งได้จัดเตรียมไว้ให้พ่อค้าแม่ค้าได้เข้าใช้สถานที่ รวมถึงฝั่งตรงข้ามที่ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าก็จะเปลี่ยนไปขายอาหาร และสิ่งของต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกินผักทั้งสิ้น ทำให้บริเวณนี้กลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญที่สุดในช่วงงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต

คุณประนอม บุญเกิด กรรมการฝ่ายร้านค้าของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งให้สัมภาษณ์ว่า “จำนวนร้านค้าและแผงลอยจากบริเวณศาลเจ้ายาวตลอดถนนระนองช่วงแนวกำแพงวัดขจรรังสรรค์ทั้ง 2 ฝั่ง ซึ่งทางศาลเจ้าเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บค่าเช่ามีมากกว่า 100 ร้าน” ส่งผลให้บริเวณนี้คลาคล่ำไปด้วยผู้คน โดยเฉพาะในช่วงค่ำคืนของทุกวันจะมีผู้คนจำนวนมากแต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าสีขาวเดินกันขวักไขว่ เพื่อเลือกซื้ออาหารและสิ่งของต่างๆ รวมทั้งพบปะพูดคุยกันภายใต้สีสนของแสงไฟยามราตรี ทำให้ภูมิชีวิตชีวาแตกต่างไปจากอดีตเป็นอย่างมาก (ภาพประกอบที่ 54-55) และที่สำคัญร้านอาหารบางร้านจะจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์เทียมที่ทำจากพืช แต่นำมาปรุงแต่งให้มีรูปร่างและรสชาติเหมือนเนื้อสัตว์ ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากจำนวนผู้คนที่เข้าคิวเลือกซื้ออาหารอยู่ภายในร้าน อันเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งแนวความคิดที่แตกต่างกันของผู้คนในเรื่องของความเหมาะสม วัฒนธรรมด้านอาหารในงานประเพณีกินผักจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต นอกจากนี้บรรดาร้านอาหารต่างให้ความสำคัญน้อยมากกับการจุดไม้หอมไว้ในเตาขนาดเล็ก เพื่อใช้ควันในการรรมทำความสะอาดอาหารและเครื่องใช้ต่างๆตามหลักปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีเตาเผาไม้หอมอยู่ แต่ไม่ได้จุดไม้หอมหรือ

กำยานไว้ตลอดเวลา เพียงจุดไว้พอเป็นพิธีเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะควันที่เกิดขึ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้ที่สูดดมเข้าไป จึงทำให้ความสำคัญของควันไม้หอมดังกล่าวคือยาคูค่าลงไป

เสื้อผ้าชุดสีขาวถือเป็นบรรทัดฐานของสังคม ในการแสดงออกซึ่งความเป็นผู้สะอาดบริสุทธิ์ของผู้สวมใส่ ทำให้ผู้คนที่เข้าร่วมงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตต่างแต่งกายกันด้วยเสื้อผ้าชุดสีขาวที่มีขายอยู่ทั่วไปในท้องตลาด แต่ส่วนใหญ่ร้านค้าจะขายเสื้อขาวที่มีลวดลายและสีสันทันประกอบเพื่อให้ดูสวยงามน่าสวมใส่ นอกจากนี้ยังมีผู้คนที่ส่วนหนึ่งที่สวมใส่เสื้อสีขาวที่มีข้อความโฆษณาต่างๆด้วย ซึ่งเป็นเสื้อผ้าที่บริษัทห้างร้านต่างๆ ได้บริจาคให้กับทางศาลเจ้า เพื่อแจกจ่ายกับผู้คนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะในวันที่มีพิธีกรรมสำคัญ เช่น พิธีกรรมขึ้นเสาโกเต้ง พิธีกรรมอ้วกึ่ง และพิธีกรรมลุยไฟ เป็นต้น โดยจะมีการจับจองคิวการบริจาคเสื้อผ้ากับกรรมการฝ่ายรับบริจาคและแจกจ่ายเสื้อผ้าชุดขาว เพื่อให้ผู้คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมได้สวมใส่เสื้อผ้าที่มีข้อความโฆษณาประชาสัมพันธ์ห้างร้านของตน ซึ่งบางครั้งเสื้อผ้าเหล่านั้นอาจเป็นสีอื่นที่ไม่ใช่สีขาว เช่น สีฟ้าอ่อน และสีชมพูอ่อน เป็นต้น ทำให้ชุดสีขาวล้วน รวมทั้งกางเกงขา ก๊วยและเสื้อก๊วยแบบจีนมีผู้สวมใส่กันน้อยมาก อันแสดงถึงอิทธิพลของการค้าที่มีต่อวัฒนธรรมด้านการแต่งกายในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต

นอกจากสีขาวที่แสดงถึงความบริสุทธิ์แล้ว สีเหลืองเป็นอีกสีหนึ่งที่มียุทธศาสตร์สำคัญทางด้านศาสนพิธีในศาลเจ้าช้วยตู่ยเต้าโบ้เก็ง โดยสีเหลืองจะถูกใช้เป็นที่เขียนไขที่ใช้ในการบูชาองค์พระต่างๆ ซึ่งคุณบันทึก นนทราช ให้สัมภาษณ์ว่า “เดิมที่เขียนไขที่ใช้ในงานประเพณีกินผักเป็นเขียนสีขาว แต่ได้เปลี่ยนเป็นเขียนสีเหลืองเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้วมา โดยเหตุผลที่ว่าสีเหลืองเป็นสีที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ของจีน ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า องค์หยกฮ่องช่งเต้ และองค์ก๊วยฮ่องไต้เต้ ต่างมีฐานะเสมือนกษัตริย์จึงสมควรใช้เขียนสีเหลือง” นอกจากนี้สีเหลืองไม่เพียงเป็นสีเฉพาะที่ใช้ในพิธีกรรมกินผักเท่านั้น แต่ยังเป็นสีหลักของศาลเจ้าช้วยตู่ยเต้าโบ้เก็งด้วย ตัวอย่างเช่น แต่เดิมในช่วงวันปกดิจะใช้เขียนสีแดงซึ่งคนจีนถือว่าเป็นสีแห่ง โชคลาภ ก็เปลี่ยนเป็นใช้เขียนสีเหลืองทั้งหมด และธงประจำองค์พระต่างๆที่ปกดิพื้นธงจะเป็นสีประจำตัวขององค์พระ ก็ถูกเปลี่ยนให้เป็นสีเหลืองในช่วงงานประเพณีกินผัก เป็นต้น ด้วยความสำคัญที่มีให้กับสีเหลืองจึงทำให้ภาพสีสันทันที่หลากหลายของธงทิวที่ใช้ประดับประดาในศาลเจ้า และตามถนนหนทางในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตเมื่อครั้งอดีตเลือนหายไป

สำหรับธงทิวที่ใช้ประดับประดาในงานประเพณีกินผักแต่เดิมมีจำนวนไม่มากนัก และส่วนใหญ่จะปักไว้เฉพาะภายในเขตปริมณฑลของศาลเจ้าเท่านั้น แต่ปัจจุบันจะมีจำนวนมาก และประดับประดาอยู่ตามถนนหนทางต่างๆทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ต ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากจำนวนศาลเจ้าที่จัดงานประเพณีกินผัก ที่กระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ ทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ตมีเกือบ 20 ศาลเจ้า

และส่วนใหญ่เป็นศาลเจ้าประจำชุมชน หรือศาลเจ้าประจำตระกูล ไม่ได้เป็นศาลเจ้าที่มีชื่อว่าเต๋าโบ้เก็งที่ตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อการกินผักก็ว้องฉ่ายเหมือนเช่นในอดีต อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของประเพณีกินผักที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

อีกส่วนหนึ่งของธงทิวที่เพิ่มมากขึ้น เกิดจากการที่ศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโบ้เก็งได้ขยายเขตการประดับธงทิวไปยังจุดสำคัญต่างๆ เช่น บริเวณสะพานสารสิน บริเวณท่าอากาศยานภูเก็ต และตลอดแนวถนนเทพกษัตรีที่เป็นถนนสายหลักที่มุ่งเข้าสู่ตัวเมืองภูเก็ต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์งานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ โดยธงทิวส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทห้างร้านใหญ่ๆ ซึ่งแน่นอนว่าย่อมมีการสอดแทรกโฆษณาประชาสัมพันธ์ชื่อร้านค้าหรือสินค้าของตนลงไปบนธงทิวเหล่านี้ด้วย และที่สำคัญแต่เดิมธงทิวที่ใช้จะเขียนอักษรจีนคำว่า“ก็ว้องไต่เต๋” แต่ปัจจุบันเขียนเป็น “ก็ว้องเต่งโหย้” ที่มีความหมายเช่นเดียวกับนพราชามาหาสันนิบาตของพุทธศาสนาหายาน ซึ่งในส่วนนี้ คุณบัณฑิต นนทรราช ให้สัมภาษณ์ว่า “ธงทิวที่เขียนชื่อองค์ก็ว้องไต่เต๋เมื่อนำไปติดตั้งในพื้นที่ที่ห่างไกลจากศาลเจ้า อาจมีการโค่นล้มลงและถูกเหยียบย่ำโดยไม่ได้ตั้งใจได้ จึงใช้ธงที่เขียนว่าก็ว้องเต่งโหย้แทน แต่ในบริเวณพื้นที่ของศาลเจ้าจะใช้ธงที่เขียนว่าก็ว้องไต่เต๋เท่านั้น และจะไม่มีข้อความโฆษณาบนผืนธงด้วย” การใช้ธงทิวภายในพื้นที่บริเวณศาลเจ้าตามแบบดั้งเดิมโดยไม่มีข้อความโฆษณาใดๆ จึงถือเป็นความพยายามในการรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ ไม่ให้อิทธิพลของทุนนิยมเข้ามาคล้ากลายได้

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมนั้น คุณสมพร จันทร์สังขธรรม ให้สัมภาษณ์ว่า “หลักการประกอบพิธีกรรมต่างๆยังคงเหมือนเช่นอดีตอยู่มาก ส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปจะเป็นส่วนของรูปแบบและองค์ประกอบภายนอก อันเป็นการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของโลกปัจจุบัน”

การตัดต้นไม้เพื่อนำมาใช้สำหรับการทำเสาโกเต้งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกปรับเปลี่ยนให้มีรูปแบบเป็นพิธีการมากขึ้น โดยในอดีตชาวบ้านที่มีอาชีพตัดไม้ไผ่จะทำการตัดต้นไม้ไผ่มาถวายให้กับทางศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโบ้เก็งเป็นประจำทุกปี แต่หลังจากที่ชาวบ้านที่เป็นคนตัดไม้ไผ่คนนั้น ได้เสียชีวิตพร้อมกับอาชีพตัดไม้ไผ่ที่หมดความสำคัญไปด้วย กระบวนการฝ่ายพิธีกรรมของศาลเจ้าจู้ยู่เต๋าโบ้เก็งได้รับหน้าที่ในการตัดไม้ไผ่แทน ซึ่งขบวนการขั้นตอนต่างๆ ได้ถูกปรุงแต่งขึ้นให้เป็นระบบ การตัดไม้ไผ่จึงมีเรื่องของ การดูแลรักษา การเช่นไหว้ขอขมาเจ้าที่เจ้าทาง และการจุดประทัดเสียงดังสนั่นหวั่นไหว รวมทั้งการนำต้นไม้ไผ่ไปยังศาลเจ้าก็มีการปฏิบัติประหนึ่งการแห่แหน โดยมีผู้เข้าร่วมในการตัดไม้ไผ่ทั้งหญิงและชายมากกว่า 10 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพยายามให้ความสำคัญกับที่มาของต้นไม้ไผ่ที่ผู้คนต่างแย่งชิงกันในพิธีกรรมลงเสาโกเต้ง และยังเป็น การพยายาม

สร้างกระบวนการทำงานเพื่อให้ผู้คนได้มีส่วนร่วม ซึ่งช่วยสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นด้วย

ลำดับการสักการะองค์พระต่างๆในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้งในปัจจุบันเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกปรับเปลี่ยนไป โดยในอดีตจะมีลำดับขั้นตอนการสักการะองค์พระตามตำแหน่งความสำคัญขององค์พระต่างๆอย่างชัดเจน คือหลังจากสักการะองค์ก๊วอ่องไต่เต้ที่ห้องค้ำหนักในแล้ว จะต้องไปสักการะตะเกียงน้ำมัน 9 ดวงที่แท่นบูชาเสาโกเต้ง ก่อนที่จะกลับขึ้นไปสักการะองค์พระต่างๆบนศาลเจ้าอีกครั้งหนึ่ง และท้ายสุดจึงไปสักการะหล่าฉ้ายอิว แต่ปัจจุบันลำดับการสักการะองค์พระจะกระทำในส่วนที่อยู่บนศาลเจ้าให้แล้วเสร็จ ก่อนที่จะเดินลงไปที่ลานด้านล่างเพื่อสักการะตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง และสักการะหล่าฉ้ายอิวเป็นลำดับสุดท้าย เหตุผลของการปรับเปลี่ยนจึงเป็นไปเพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับผู้คนจำนวนมากที่ไม่ต้องเดินย้อนกลับไปกลับมา เช่นเดียวกับพิธีกรรมโก้ยห่านที่ถูกปรับเปลี่ยนไปเพราะเหตุจากการที่มีผู้คนเข้าร่วมในพิธีกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่เดิมสะพานที่ใช้สำหรับการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ จะเป็นสะพานขนาดเล็กและแคบเพียงสะพานเดียว ต่อมาได้ถูกปรับเปลี่ยนให้มีความกว้างขวางขึ้น เพื่อให้ผู้คนสามารถเดินขึ้นสะพาน ได้เป็น 2 แถว ต่อมาได้จัดทำสะพานเพิ่มเติมขึ้นเป็น 2 สะพาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการประกอบพิธีกรรม กระนั้นก็ตามระยะเวลาที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ในปัจจุบันยังคงยาวนานถึง 4 ชั่วโมง เพราะผู้คนที่เข้าร่วมในพิธีกรรมนี้ มีเป็นจำนวนมาก ทำให้องค์พระต่างๆที่เข้าประทับร่างม้าทรงต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทำการประกอบพิธีกรรมให้กับผู้คนจนถึงคนสุดท้าย

พิธีกรรมที่ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความยิ่งใหญ่เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของผู้คนที่ต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมาก คือ พิธีกรรมโก้ยห้อยหรือพิธีกรรมลุยไฟ ซึ่งด้วยความคับแคบของสถานที่ภายในศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง จึงจำเป็นต้องใช้สถานที่ภายนอกในการประกอบพิธีกรรมนี้ โดยเริ่มจากการใช้สถานที่ที่อยู่ใกล้กับศาลเจ้า เช่น พื้นที่ในบริเวณวัดขจรรังสรรค์ หรือพื้นที่สนามโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งขนาดของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับพิธีกรรมเล็กๆ แต่จุดเปลี่ยนสำคัญของการจัดพิธีกรรมนี้อย่างยิ่งใหญ่ของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้งในปัจจุบัน คือการจัดให้มีการประกอบพิธีกรรมลุยไฟภายในบริเวณสนามกีฬาสุระกุล ซึ่งเป็นสนามกีฬาประจำจังหวัดภูเก็ต เป็นระยะเวลากว่า 3 ปีติดต่อกัน โดยมีอ๊ฒจันทรให้ผู้ชมสามารถนั่งชมได้อย่างทั่วถึงภายใต้แสงไฟสนามที่สว่างไสวเพื่อสนองความต้องการของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวและสื่อมวลชนด้วย ทั้งนี้ด้วยความอนุเคราะห์จากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้น ต่อมาหลังการปรับปรุงสนามกีฬาสุระกุลให้ได้มาตรฐาน ทางจังหวัดจึงไม่อนุญาตให้มีการใช้พื้นที่นี้อีก ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้งจึงต้องจัดหาพื้นที่แห่งใหม่สำหรับการจัดพิธีกรรมลุยไฟให้คงความยิ่งใหญ่ไว้เช่นเดิม พื้นที่บริเวณสะพานหินจึงเป็นสถานที่ที่ทางศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้งได้ใช้ในการจัดพิธีกรรม

ลุยไฟมาจนถึงปัจจุบัน

การจัดพิธีกรรมลุยไฟอย่างยิ่งใหญ่จะสอดคล้องกับขนาดของกองไฟที่มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และจำนวนผู้คนที่เข้าร่วมการลุยไฟรวมทั้งองค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงก็มีจำนวนมากขึ้นด้วย ซึ่ง คุณชนสิน ภูธร อายุ 62 ปี ผู้มีประสบการณ์การก่อกองไฟในพิธีกรรมลุยไฟของศาลเจ้าจู้ด๋อเต๋ไ้ไ้แก๊งมากกว่า 20 ปี ให้สัมภาษณ์ว่า “พิธีกรรมลุยไฟมีมานานแล้ว สมัยที่ยังเป็นเด็กก็ให้เห็นพิธีกรรมนี้แล้ว ซึ่งขณะนั้นมืองค์พระที่ร่วมประกอบพิธีกรรมไม่มากนัก กองไฟจึงมีขนาดเล็ก แตกต่างจากปัจจุบันที่ต้องใช้ถ่านไม้ถึง 109 กระสอบป่าน จึงต้องเริ่มก่อกองไฟตั้งแต่ช่วงเช้ามืดของวัน เพื่อให้ถ่านไม้ทั้งหมดสุกทันเวลาประกอบพิธีกรรมในช่วงค่ำ” สำหรับการก่อกองไฟจะมีการอัญเชิญเทพทหารทั้ง 5 ทิศ ให้มาช่วยปกปักษ์รักษาให้การประกอบพิธีกรรมสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยมีการจัดแท่นบูชาไว้ในแต่ละทิศ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ไม่มีการจัดแท่นบูชาประจำทิศต่างๆ ทั้งนี้เป็นองค์ประกอบทางพิธีกรรมต่างๆที่เพิ่มขึ้นเป็นไปตามที่องค์พระได้สั่งการ เพราะขนาดของกองไฟที่ใหญ่ขึ้น และรูปแบบการจัดสถานที่ก็กว้างขวางกว่าเดิมมาก

พิธีกรรมของศาลเจ้าจู้ด๋อเต๋ไ้ไ้แก๊งที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างเด่นชัดที่สุด คือ พิธีกรรมอัญเชิญองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้ หรือองค์หล่าซิ่นแซ่กุ้นและองค์ปักเต๋ไ้แซ่กุ้น ซึ่งในอดีตเมื่อล่วงเข้าช่วงดึกสงฆ์ของคืนวันที่ 3 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน ฮวดกั้วและทีมงานเพียงไม่กี่คนจะไปประกอบพิธีกรรมที่บริเวณชายหาด และอัญเชิญองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้มาประดิษฐานภายในศาลเจ้าจู้ด๋อเต๋ไ้ไ้แก๊งอย่างเงียบๆ โดยไม่มีพิธีรีตองมากนัก ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อดั้งเดิมว่าด้วยหลักการช้อง หรือการที่อาจได้รับอันตรายจากอำนาจลึกลับ แต่ปัจจุบันการประกอบพิธีกรรมได้ถูกกำหนดแน่นอนให้ใช้พื้นที่บริเวณสะพานหินในช่วงเวลาประมาณ 20.45 น. ซึ่งเป็นช่วงที่ยังมีผู้คนพลุกพล่าน จึงมีผู้คนจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจและเข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรม รวมทั้งมีการบันทึกภาพของช่างภาพและสื่อมวลชนด้วย การประกอบพิธีกรรมจึงเป็นไปอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตามบทบาทของผู้ประกอบพิธีกรรมยังคงจำกัดอยู่ที่ฮวดกั้วและองค์พระสามไท้จ้อ และหลังจากเสร็จสิ้นการประกอบพิธีกรรม ตึกตาคระดาศที่ใช้แทนองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้ พร้อมทั้งกระดางรูปจะถูกอัญเชิญขึ้นรถยนต์ที่จัดเตรียมไว้แล้ว และเคลื่อนขบวนออกจากบริเวณสะพานหินมาตามเส้นทางที่กำหนดไว้ จนถึงบริเวณแยกสะพานพระอร่ามซึ่งเป็นเขตมณฑลพิธีของศาลเจ้าจู้ด๋อเต๋ไ้ไ้แก๊ง ผู้คนจำนวนมากและองค์พระที่ประทับร่างม้าทรงที่ต่างเฝ้ารออยู่เต็มท้องถนน จะให้การต้อนรับด้วยความยินดีและร่วมขบวนแห่แทนองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้ไปตามท้องถนนอย่างอีกทีก็กรีก โครม และเมื่อถึงเชิงบันไดซุ่มประตูทางขึ้นศาลเจ้าจู้ด๋อเต๋ไ้ไ้แก๊ง องค์พระเวียนสู่หวงวนโส่ยที่เข้าประทับในร่างม้าทรงจะอัญเชิญองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้ขึ้นสู่ศาลเจ้า ซึ่งตลอดระยะทางจากซุ่มบันไดจนถึงแท่นบูชาซึ่งใช้เป็นที่ประดิษฐานองค์หล่าซิ่นปักเต๋ไ้ จะมีการปูพื้นด้วยกระดางทองแผ่นใหญ่

เพื่อเป็นการต้อนรับองค์หล้าชินปักตัวด้วย (ภาพประกอบที่ 56)

จากพิธีกรรมอัญเชิญองค์หล้าชินปักเต้าในอดีตที่เป็นไปอย่างเรียบง่าย และไม่เป็นที่รับรู้ของผู้คนภายนอก ได้ถูกแปรเปลี่ยนให้เป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ซึ่งผู้ร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยค่วยเต้าโบ้เก็งจำนวนมากได้มีส่วนร่วมในพิธีกรรม เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดความเชื่อที่ได้แปรเปลี่ยนไปจากเดิม โดยหลักการว่าด้วยการช้อง หรือการที่อาจจะได้รับอันตรายจากอำนาจลึกลับไม่อาจหยุดยั้งความต้องการมีส่วนร่วมของผู้คนได้ แต่ในทางตรงกันข้ามแนวคิดว่าด้วยองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ย่อมจะปกป้องคุ้มครองผู้สวดบูชาบริสุทธิให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวงเสมอ และแนวคิดที่ว่าด้วยการได้ร่วมกันต้อนรับองค์หล้าชินปักตัวอย่างสมเกียรติเป็นการกระทำที่ดีและถูกต้องเหมาะสมแล้ว ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าพลังอำนาจลึกลับไม่อาจทำอันตรายต่อผู้เข้าร่วมพิธีกรรมนี้ได้ ทั้งนี้พิธีกรรมอัญเชิญองค์หล้าชินปักตัวที่เปลี่ยนแปลงไปได้สร้างสีสันให้กับงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยค่วยเต้าโบ้เก็งเช่นเดียวกับพิธีกรรมอิวเก็ง ซึ่งผู้คนจำนวนมากได้มีส่วนร่วมในขบวนแห่องค์พระไปตามท้องถนน

ปัจจุบันขบวนอิวเก็งของศาลเจ้าจุ้ยค่วยเต้าโบ้เก็ง เป็นริ้วขบวนที่มีความยาวมากกว่า 3 กิโลเมตร ถือเป็นขบวนที่ยาวที่สุดและมีสีสันน่าสนใจมากที่สุดในบรรดาขบวนแห่อิวเก็งของศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต โดยความยาวของขบวนเกิดจากจำนวนผู้คนและองค์พระที่เข้าประทับในร่างม้าทรงที่มีมาก โดยในส่วนขององค์พระส่วนใหญ่จะใช้เหล็กแหลมที่มีรูปทรงต่างๆ ทิมแทงที่กระพุ้งแก้มหรือตามร่างกายของม้าทรง (ภาพประกอบที่ 57) นับเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างไปจากอดีต ซึ่งคุณฮวดจ้าย นาวารักษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า “สมัยก่อนองค์พระที่ประทับทรงส่วนใหญ่จะใช้เหล็กแหลมขนาดเล็ก ซึ่งปลายด้านหนึ่งผูกด้วยไหมพรมหลากสีนำมาแทงที่แขนทั้ง 2 ข้างเป็นแนวยาว ซึ่งคู่มือีสันสวยงามไม่เป็นที่น่าหวาดเสียว แต่ปัจจุบันเน้นในเรื่องของความใหญ่โต และความแปลกใหม่ของวัสดุที่นำมาใช้” ทั้งนี้ในการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ขององค์พระ โดยการทำร้ายร่างกายตนเองนี้เชื่อกันว่า เพื่อเป็นการรับเคราะห์กรรมแทนมนุษย์อันเป็นหลักการหนึ่งในพุทธศาสนาตามความด้วย

ในส่วนของเหล็กแหลม รวมทั้งอาวุธต่างๆ ทั้งดาบ ขวาน และลูกศรเหล็กแหลมที่องค์พระที่เข้าประทับร่างม้าทรงใช้ในการแสดงอิทธิฤทธิ์ ล้วนเป็นสิ่งของเฉพาะตัวของม้าทรงทั้งสิ้น ซึ่งจะมีที่เลี้ยงคอกดูแลสิ่งของเหล่านี้ โดยเฉพาะเพื่อไม่ให้มีการใช้ร่วมกันกับร่างทรงอื่น รวมทั้งขั้นตอนในการใช้เหล็กแหลมและอาวุธต่างๆ ก็จะเน้นในเรื่องของความสะอาด โดยมีกรเช็ดล้างด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ในการแทงเหล็กแหลม ก็จะสวมถุงมือยางป้องกันอย่างถูกหลักอนามัยด้วย อันเป็นหลักการด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคเอดส์ นับเป็นพัฒนาการด้านการสาธารณสุขที่สำคัญ และแสดงถึงการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ

ปฏิบัติตามความเชื่อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วย

สำหรับองค์พระที่เข้าประทับทรงในร่างม้าทรงหญิง ส่วนใหญ่จะใช้เหล็กแหลมที่มีขนาดพอเหมาะไม่ได้ใหญ่โตหรือพิสดารเหมือนม้าทรงชาย แต่อาจเน้นในเรื่องความยาวของเหล็กแหลมแทน โดยก่อนการประทับทรงม้าทรงหญิงจะแต่งกายอย่างมิดชิดด้วยชุดขาว และทำการเสริมสวยทั้งในส่วนองทรงผมและใบหน้าเพื่อเตรียมการเข้าประทับทรง ซึ่งหลังจากองค์พระเข้าประทับทรงจะมีการสวมชุดทรงและเครื่องประดับประจำตัวขององค์พระ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความสวยงามและอลังการมากกว่าชุดทรงของม้าทรงชาย ม้าทรงหญิงจึงเป็นส่วนหนึ่งของสีสันที่สวยงามในขบวนอ้วกั้งด้วย (ภาพประกอบที่ 58-59)

คุณสมพร ชุ่มพงษ์ ให้สัมภาษณ์ถึงม้าทรงของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้แก๊งที่มีอยู่เป็นจำนวนมากว่า “เมื่อปี พ.ศ. 2525 มีม้าทรงอยู่ประมาณ 30 คน แต่ปัจจุบันจำนวนม้าทรงที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับทางศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้แก๊ง มีประมาณ 2,000 คน ทั้งนี้เพราะทางศาลเจ้าได้เปิดรับม้าทรงโดยไม่จำกัดเพศและวัย เพียงขอให้มาขึ้นทะเบียนกับทางศาลเจ้าให้ถูกต้องเท่านั้น”

จำนวนที่เพิ่มขึ้นของม้าทรงส่วนหนึ่งมาจากการเกิดขึ้นของม้าทรงหญิง ซึ่งในอดีตผู้หญิงจะเป็นเพียงผู้ดูแลหรือผู้ช่วยทำงานทั่วไป เพราะไม่ได้รับการยอมรับให้มีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ แต่หลังจากที่องค์พระเทียนซ่งเส่งโป้ หรือเจ้าแม่ย่านางเรือ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า ม่าจ้อโป้ ซึ่งเป็นองค์พระเพศหญิงที่มีบรรดาศักดิ์สูง และเป็นทีเคารพนับถือของชาวจีนมาตั้งแต่อดีตกาลได้เข้าประทับทรงในร่างของคุณเชียนจู้ แซ่อิ่ง จึงทำให้มีม้าทรงหญิงเกิดขึ้นในจังหวัดภูเก็ต โดย คุณเชียนจู้ แซ่อิ่ง ชาวไทยเชื้อสายจีนซึ่งปัจจุบันมีอายุ 70 ปี แต่ยังคงใช้ชีวิตเป็นม้าทรงให้สัมภาษณ์ว่า “องค์พระเทียนซ่งเส่งโป้ได้เข้ามาประทับทรงครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2513 ขณะอาศัยอยู่ที่จังหวัดกระบี่กับครอบครัวซึ่งมีคุณพ่อเป็นคนจีน รุ่งปีต่อมาจึงได้ย้ายมาอยู่ที่ภูเก็ตและได้เป็นม้าทรงของศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโป้แก๊งนับแต่นั้นมา และต่อมาก็มีองค์พระต่างๆ ที่เป็นเพศหญิงเข้าประทับในร่างม้าทรงหญิงเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ” ปัจจุบันม้าทรงหญิงนอกจากจะเป็นม้าทรงประจำตัวขององค์พระที่เป็นเพศหญิงแล้ว ยังเป็นม้าทรงขององค์พระที่เป็นเพศชายด้วย เช่น ม้าทรงขององค์พระตงตันหง่วนโส่ย (เทพนาจา) และม้าทรงองค์พระเซียบเทียนไต่เต่ (เทพกวนอู) เป็นต้น ทั้งนี้ศาลเจ้าบางแห่งจะไม่อนุญาตให้มีการประทับทรงของม้าทรงหญิงโดยเด็ดขาด

การเกิดขึ้นของม้าทรงหญิงจำนวนมากนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่างๆของผู้หญิงที่มีมากขึ้นกว่าเดิม โดยผลจากการเป็นม้าทรงหญิงได้ทำให้ม้าทรงหญิงและผู้ใกล้ชิด รวมทั้งผู้ติดตามม้าทรงหญิงเหล่านี้ เกิดความสนใจใคร่รู้และศึกษาทำความเข้าใจในหลักปฏิบัติต่างๆด้านพิธีกรรมมากขึ้น ทำให้เกิดมีฮวงกั้วหญิง และพี่เลี้ยงม้าทรงหญิงขึ้น นอกจากนี้ในส่วนองแทนบูชาของม้าทรงหญิงที่ได้แยกไว้เป็นการเฉพาะจะมีกลุ่ม “ก้อคั่ว”

หรือกลุ่มผู้ดูแลทำความสะอาดและจัดการด้านต่างๆประจำแท่นบูชา ซึ่งม้าทรงหญิงและพี่เลี้ยงจะผลัดเปลี่ยนเวรยามกันคอยดูแลตลอดเวลา และแท่นบูชาของม้าทรงหญิงยังถูกใช้ในการทำวัตรปฏิบัติสวดมนต์ประจำวันของม้าทรงหญิงในช่วงเวลาที่ว่างเว้นจากภารกิจ โดยผู้มีใจกุศลทั้งหญิงและชายเข้าร่วมการสวดมนต์ด้วย ถือเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในส่วนของม้าทรงชาย ซึ่งบทสวดมนต์ที่ใช้จะเกี่ยวเนื่องกับองค์พระศากย牟尼พุทธเจ้า และองค์พระโพธิสัตว์กวนอิม (ภาพประกอบที่ 60) อันแสดงถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่ยังคงแนบแน่นอยู่ในจิตใจของผู้คน นอกจากนี้การได้พบปะสังสรรค์และทำกิจกรรมร่วมกันของผู้คนที่หลากหลาย ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย และช่วยเสริมบทบาทของม้าทรงหญิงให้เด่นชัดขึ้นด้วย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทด้านพิธีกรรมมากขึ้น แนวคิดดั้งเดิมที่จำกัดเพศหญิงไว้ในแนวหลังจึงแปรเปลี่ยนไป อย่างไรก็ตามด้วยหลักความเชื่อบางประการ และด้วยข้อจำกัดของเพศหญิงเอง ทำให้เพศหญิงยังคงไม่สามารถปฏิบัติงานด้านพิธีกรรมได้ทุกอย่างเหมือนเพศชาย แม้แต่องค์พระที่เป็นเพศชายแต่เข้าประทับในร่างม้าทรงหญิง ก็ไม่ได้รับสิทธิเท่ากับการประทับทรงในร่างม้าทรงชาย เช่น องค์เทพกวนอูที่ประทับในร่างม้าทรงหญิงจะไม่สามารถรับอนุญาตให้ถือธงประจำกองทัพทั้ง 5 ทิศ และไม่สามารถเข้าไปแตะต้องหรือสัมผัสเกี่ยวหามประจำองค์ก็ว่าอ้องได้แต่ได้ แต่หากองค์เทพกวนอูประทับในร่างม้าทรงชายจะสามารถกระทำการดังกล่าวได้ เป็นต้น

จำนวนม้าทรงทั้งหญิงและชายที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ยังมีสาเหตุมาจากความสมัครใจของผู้ที่มีความต้องการจะเป็นม้าทรง จึงได้ทำพิธีอัญเชิญให้องค์พระเข้ามาประทับทรงในร่างของตนเอง ซึ่งม้าทรงเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยรุ่น อันเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นจากการที่สังคมให้การยอมรับนับถือในบุคคลที่เป็นม้าทรง นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของม้าทรงยังมีสัดส่วนสัมพันธ์กับจำนวนองค์พระต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น สังเกตได้จากจำนวนเทวรูปขององค์พระที่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่ง คุณสวิต ดวงตะวัน กรรมการมูลนิธิช่วยเด็บบ๊วแก๊งให้สัมภาษณ์ว่า “ในอดีตจำนวนเทวรูปขององค์พระต่างๆที่มีอยู่ในศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเด็บบ๊วแก๊งมีอยู่น้อยมาก แต่ปัจจุบันจำนวนเทวรูปทั้งในส่วนของศาลเจ้าเอง และในส่วนของผู้ที่นำมาร่วมงานประเพณีกินผักมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางองค์ก็ไม่วู้จักและไม่ทราบชื่อขององค์พระมาก่อน” ทั้งนี้การที่มีเทวรูปขององค์พระต่างๆเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากแสดงถึงความเชื่อความศรัทธาของผู้คนที่มีความศรัทธาขององค์พระต่างๆ ซึ่งมีทั้งองค์พระที่เป็นบรรพบุรุษประจำตระกูล องค์พระที่เป็นเทพในสรวงสวรรค์ตามตำนานต่างๆ และองค์พระที่ประกอบคุณงามความดีจนได้รับการยกย่องให้เป็นเทพตามแนวทางศาสนาขงจื้อ รวมทั้งองค์พระในพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งองค์พระต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถเข้าร่วมงานประเพณีกินผักได้ทั้งหมด โดยมีหลักการที่สำคัญว่าองค์พระเหล่านี้จะต้องมีแหล่งที่มาจากประเทศจีน และองค์พระทั้งหมดที่เข้าประทับร่างม้าทรงจะต้องพูดและใช้

ภาษาจีนเท่านั้น ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า องค์พระต่างๆที่ประทับทรงในศาลเจ้าจู้ดู่ยู่เค้า ไบ่แก้งยังคงใช้ภาษาจีนเพียงภาษาเดียวในการสื่อสาร และเกือบทั้งหมดจะเป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน แต่ผู้คนส่วนใหญ่ที่สื่อสารกับองค์พระด้วยภาษาจีนมีน้อยลง ส่วนใหญ่จะสื่อสารผ่านล่าม หรือใช้ภาษาไทยควบคู่ไปด้วย แต่ก็สามารถที่จะสื่อสารกันเข้าใจในระดับหนึ่ง

ประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตส่งผลให้ผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเกิดความเชื่อ และความเคารพศรัทธาในองค์พระหรือองค์เทพเจ้าของชาวจีนเป็นอย่างมาก อาคารบ้านเรือนที่เป็นที่อยู่อาศัยและสำนักงานต่างๆของชาวไทยเชื้อสายจีน จึงมีโต๊ะหรือหิ้งบูชาที่มีเทวรูปองค์พระจีนแยกไว้ต่างหาก หรืออาจประดิษฐานรวมกันกับพระพุทธรูปด้วย โดยเทวรูปองค์พระจีนจะมีทั้งที่เป็นไม้แกะสลักจากฝีมือของช่างแกะสลักพื้นเมืองซึ่งเป็นทีนิยมของคนพื้นถิ่น และที่สั่งเข้ามาจำหน่ายจากเมืองป่กิ่ง ประเทศมาเลเซีย รวมทั้งจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งจะทำด้วยวัสดุที่หลากหลาย เช่น ไม้ เซรามิก หิน และทองเหลือง เป็นต้น ทำให้กิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับการบูชาเทวรูปองค์พระจีน ทั้งรูป เทียน ประทัด และสิ่งของมงคลต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างคึกคัก นอกจากนี้ยังมีการจัดพิธีกรรมต่างๆตามบ้านเรือนของผู้คนเหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมวันคล้ายวันเกิดขององค์พระต่างๆที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการจัดงานนี้กันอย่างกว้างขวางตลอดทั้งปี ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตด้วย

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานของการสืบทอด และดำรงรักษาประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีน ในจังหวัดภูเก็ตให้คงอยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยถูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดภูเก็ตนั้น ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ได้มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตในหลายๆด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต่างมีส่วนสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อกัน โดยสภาพของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ ผู้คนที่เข้าร่วมงานประเพณีกินผักได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมาก และรูปแบบของการจัดงานที่เน้นความยิ่งใหญ่และการปรุงแต่งสีสันอย่างสวยงาม รวมทั้งรูปแบบทางพิธีกรรมที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้คนทั้งหญิงและชายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด ความเชื่อ ของผู้คนในปัจจุบันว่ามีความแตกต่างและแปรเปลี่ยน ไปจากผู้คนในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิด ความเชื่อที่ว่าด้วยองค์ก๊วอ่องไต่เต้ในฐานะสมมุติภคินีแห่งราชวงศ์หมิงได้สิ้นสุดลง ภายใต้สำนึกรักความเป็นไทยอย่างเต็มภาคภูมิของคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆมา แนวทางการปฏิบัติต่อองค์ก๊วอ่องไต่เต้เยี่ยงภคินีที่ยังคงดำรงอยู่ในงานประเพณีกินผักในปัจจุบัน จึงเป็นเพียงรูปแบบของพิธีกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ภายใต้แนวความคิด ความเชื่อทางศาสนาเป็นสำคัญ ทั้งนี้การคงหลักการพื้นฐานดั้งเดิมที่สำคัญไว้ภายใต้สภาพของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัตในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการพยายามปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่ยังคงความสำคัญในการรับใช้ปัจเจกชนและ

สังคมโดยรวมได้เป็นอย่างดี

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยระยะเวลาอันยาวนานนับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตจึงเป็นพัฒนาการที่ดำเนินไปตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และการสนับสนุนของภาครัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่น รวมทั้งแนวคิดและการตัดสินใจของชุมชนและกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้า ดังนี้

2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปได้ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมโลก ดังนั้น กว่าศตวรรษที่ผ่านมา นับจากประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนถือกำเนิดขึ้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของเมืองภูเก็ตจึงต้องเปลี่ยนแปลงไป ด้วยโดยสังคมนักชาวจีนฮกเกี้ยนซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในแผ่นดินภูเก็ต ได้ถูกปิดฉากลง เหลือแต่เพียงลูกหลานที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อมาที่ได้รับเอามรดกทางประเพณี และวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้ และพยายามรักษาให้ดำรงอยู่ต่อไปภายใต้ฐานเศรษฐกิจจากทรัพยากรดินุกที่ค่อยๆ ลดน้อยถอยลง และทรัพยากรทางธรรมชาติอันสวยงามของจังหวัดภูเก็ต ได้กลายเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดภูเก็ต ส่งผลให้จังหวัดภูเก็ตกลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศในเวลาต่อมา ซึ่งทำให้สภาพของผืนดินที่เคยเต็มไปด้วยเหมืองแร่และเรือทอนไรรานา ถูกแปรเปลี่ยนให้เป็นที่ตั้งของโรงแรม ภัตตาคาร ศูนย์การค้า และสถานบริการต่างๆ พร้อมกับหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ดีของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีผู้คนต่างถิ่นทั้งใกล้และไกลหลั่งไหลเข้าไปทำงานในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มมากขึ้น

การเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้คนเพิ่มจำนวนมากขึ้นในจังหวัดภูเก็ต ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายจีนซึ่งเป็นคนดั้งเดิมต้องปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย ความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายแต่เก่าก่อนถูกแปรสภาพเป็นการแข่งขันในโลกทุนนิยมอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ โครงสร้างของครอบครัวใหญ่ในอดีตค่อยๆ หดลง ลักษณะของครอบครัวเดี่ยวที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้โอกาสในการถ่ายทอดแนวความคิด ความเชื่อดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวจีนให้กับคนรุ่นต่อๆ มามีน้อยลง ซึ่งแม้แต่คำเรียกขานภาษาจีนที่เป็นคำพื้นเมืองที่เคยใช้กันภายในครอบครัวในครั้งอดีตยังถูกลืมเลือนไป ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมสมัยใหม่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วภายใต้ระบบการสื่อสารที่ดี ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากทั่วทุกมุมโลก กระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวสู่โลกยุคใหม่จึงเกิดขึ้นทั่วไป

การอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมใหญ่ของผู้คนจำนวนมากที่หลั่งไหลเข้ามาทำหา
กินในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงนักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของผู้คนผ่าน
โครงสร้างทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับการพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพ
แวดล้อมใหม่ของผู้คนที่มาจากต่างถิ่น โดยการเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆของท้องถิ่น รวมถึงงาน
ประเพณีกินผักที่มีจุดประสงค์ในการ ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์อันถือเป็นหลักการสากล ทำให้ผู้คนที่
เข้าร่วมงานประเพณีกินผักเพิ่มจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้คนส่วนหนึ่งได้ประสบกับความ
สำเร็จตามที่ตนเองปรารถนา โดยเชื่อว่าเป็นผลมาจากองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าเป็นผู้บันดาล
ให้เกิดขึ้น ย่อมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อองค์พระต่างๆในศาลเจ้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งช่วย
เพิ่มจำนวนของผู้คนที่เข้าร่วมงานประเพณีกินผักผ่านทางเครือข่ายทางสังคมด้วย อันส่งผลต่อการ
แพร่กระจาย และการผสมผสานของวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งผู้คนจากต่างถิ่นได้นำความคิดมาจาก
ถิ่นฐานบ้านเกิดของตน ทำให้แนวความคิด ความเชื่อดั้งเดิมบางอย่างเกี่ยวกับประเพณีกินผักเปลี่ยน
แปลงไปด้วย ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดคือหลักความเชื่อที่ว่าด้วยการช้อง หรือการเจ็บไข้ได้ป่วยโดยไม่
ทราบสาเหตุที่ถูกกลบเกลื่อนไป

ค่านิยมในการแต่งชุดขาวของผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผัก ทำให้บริษัทห้างร้าน
ต่างๆได้ให้การสนับสนุน โดยการบริจาคเสื้อผ้าให้กับทางศาลเจ้า เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้คนที่เข้าร่วม
ในพิธีกรรมต่างๆได้สวมใส่ แต่ด้วยระบบทุนนิยมทางเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขันทางการค้า การเล็งเห็น
ถึงความสำคัญและให้การสนับสนุนงานประเพณีกินผักของบรรดาห้างร้านต่างๆ จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้น
จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ซื้อสินค้า หรือชื่อบริษัทห้างร้านของตนลงบนเสื้อผ้าเหล่านั้น
รวมทั้งบนผืนธงทิวที่ปักอยู่ตามถนนทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ตด้วย นอกจากนี้การเป็นสังคมบริโภคนิยมที่
ให้ผู้คนชื่นชอบในการจับจ่ายใช้สอยสิ่งแปลกใหม่ทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภค และนิยมการ
รับประทานอาหารนอกบ้าน ส่งผลให้เกิดประเภทและจำนวนของร้านค้าที่แข่งขันกันจำหน่ายสิ่ง
ของแปลกใหม่ต่างๆเป็นจำนวนมาก และส่งผลให้เกิดรายการอาหารที่น่ารับประทานของทางศาล
เจ้าชู้ต๋ยเต้าโป้แก๊งปรากฏบนแผ่นพับโฆษณาด้วย

การเอ่ยนามระลึกถึง “สักเกี่ยมอนิฮูต” หรือองค์พระศากยะมุณี และองค์เจ้าแม่
กวนอิมในบทสวดมนต์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงบทสวดมนต์ที่กลุ่มม้าทรงหญิง
ใช้ในการสวดมนต์ยามว่างจากภารกิจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบทสวดมนต์ที่ปรากฏในพุทธศาสนา
มหายาน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของชนชาวไทย
และด้วยข้อห้ามและควรปฏิบัติต่างๆในงานประเพณีกินผักที่สอดคล้องกับศีลห้าของพุทธศาสนา
ทำให้พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปสามารถเข้าร่วมการกินผักได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หลักการว่าด้วย
การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตยังเป็นหลักการสากลที่ทำให้ศาสนิกชนของศาสนาต่างๆสามารถเข้าร่วมการ

กินผักได้เช่นกัน โดยเพียงแต่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมเท่านั้น ที่สำคัญในส่วน
ของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานนิกายที่ยังคงมีบทบาทสำคัญอยู่ในสังคมไทย โดยเฉพาะจิตลักษณะของ
ผู้คนในสังคมภาคใต้ที่มีพื้นฐานมาจากการรับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ลัทธิตันตระวัชรยานมา
เป็นเวลายาวนานหลายศตวรรษ (อมรา ศรีสุชาติ 2544: 211) เป็นสิ่งที่ช่วยส่งผลให้ประเพณีกินผัก
ซึ่งได้หลอมรวมความเชื่อทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ศาสนาเต๋า และศาสนาขงจื้อเข้าไว้ด้วยกัน ได้
เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมภาคใต้เป็นอย่างดี ทำให้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณี
กินผักในจังหวัดภูเก็ตสู่ความเป็นพุทธ ภายใต้แนวความคิด ความเชื่อทางศาสนาที่มีหลักเหตุผล
ประกอบจึงมีอยู่สูงมาก

นอกจากนี้ภายใต้สภาพของสังคมประชาธิปไตย ความต้องการมีส่วนร่วมทาง
สังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดกระแสของการเปลี่ยนแปลง ที่เห็นเด่นชัดคือการเปลี่ยนแปลง
รูปแบบของพิธีกรรมการอัญเชิญองค์ห่อชิ้นปักดาวที่ผู้คนต่างให้การยอมรับ และเข้าร่วมในการรับ
เสด็จองค์ห่อชิ้นปักดาวกันอย่างยิ่งใหญ่นอกจากนี้ความต้องการมีส่วนร่วมทางสังคมยังก่อให้เกิด
เครือข่ายต่างๆที่คอยให้การส่งเสริมและช่วยเหลืองานต่างๆทางด้านสังคม ซึ่งรวมถึงงานประเพณี
กินผักที่เป็นงานประเพณีสำคัญของจังหวัดภูเก็ตด้วย โดยในส่วนของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ได้มี
เครือข่ายต่างๆที่ให้การสนับสนุน อาทิเช่น เครือข่ายวิทยุสมัครเล่น เครือข่ายองค์กรสาธารณกุศล
และเครือข่ายโรงเรียนต่างๆ เป็นต้น ซึ่งบทบาทของเครือข่ายต่างๆเหล่านี้ล้วนมีส่วนต่อการ
เปลี่ยนแปลง และความสำเร็จของงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งด้วย

2.2 การสนับสนุนของภาครัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่น ในอดีตที่ผ่านมาภาครัฐได้
ให้ความสนใจกับการพัฒนาประเทศโดยเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก การพัฒนาด้าน
สังคม และวัฒนธรรมจึงเป็นไปอย่างเชื่องช้า ในขณะที่การตื่นตัวของชุมชนด้านการอนุรักษ์
วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ดำเนินมาก่อนแล้ว เช่นเดียวกับงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่
ชาวบ้านในชุมชนต่างๆได้ร่วมกันสืบทอดและรักษาประเพณีอันดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวจีนไว้
โดยการร่วมกันจัดงานประเพณีกินผักติดต่อกันมาเป็นประจำทุกปีในลักษณะของการร่วมมือ
ประสานใจ เพื่อถวายแก่องค์ก๊วอ่องไต่เต้ที่ทุกคนต่างให้การเคารพนับถือ ต่อเมื่อปลายทศวรรษ
2520 แนวคิดด้านวัฒนธรรมชุมชนที่ยึดเอาประชาชนและหมู่บ้านเป็นแกนของการพัฒนาได้แบ่ง
บานขึ้น ทางจังหวัดภูเก็ตจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของงานประเพณีกินผักที่จัดขึ้นในชุมชนต่างๆ
และได้บรรจุให้อยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ. 2524 หลังจากนั้นรัฐบาลได้ประ
กาศยกเลิกสัมปทานบัตรการทำเหมืองแร่ดีบุก ส่งผลให้ทางจังหวัดได้ให้การสนับสนุนศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย
เต้าโบ้เก็งในการจัดพิธีกรรมลุยไฟภายในสนามกีฬาสุระกุลซึ่งเป็นสนามกีฬาประจำจังหวัด และจัด
ให้มีการจัดประกวดขบวนแห่อ๊วเก็งของศาลเจ้าต่างๆติดต่อกันมาหลายปีด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นจุดขาย

ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตเป็นหลัก อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พิธีกรรมลุยไฟ และขบวนแห่อ๊วกั้งของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งยังคงความยิ่งใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชน ได้ให้การสนับสนุนการจัดร้านค้าแผงลอยต่างๆของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งในบริเวณพื้นที่ถนนระนอง เพื่อรองรับกับจำนวนผู้คนที่เพิ่มมากขึ้น และทำให้บรรดาพ่อค้าแม่ค้าต่างมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการสะพัดหมุนเวียนของเงินตราซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมด้วย บรรยากาศของการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งจึงเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก และเป็นแบบอย่างให้ศาลเจ้าอื่นๆ ได้ปฏิบัติตามในเวลาต่อมา ส่งผลให้บริเวณตัวเมืองภูเก็ตมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

ประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตได้รับการบรรจุให้อยู่ในแผนการท่องเที่ยวไทย ในปี พ.ศ. 2530 งานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตจึงได้รับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ชาวโลกได้รับรู้อย่างกว้างขวางภายใต้ชื่องาน “ประเพณีถือศีลกินเจ” ซึ่งเป็นชื่อของพิธีกรรมตามความเชื่อทางพุทธศาสนาหายาน ทำให้ประเพณีกินผักถูกแปรเปลี่ยนเป็นประเพณีถือศีลกินเจเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยตอกย้ำความเป็นพุทธของประเพณีกินผัก และชักนำให้ผู้คนเกิดการเข้าใจผิด โดยวัตรปฏิบัติต่างๆที่คาบเกี่ยวกันไม่ว่าการกินเจ หรือการกินมังสะวิรัต ได้ถูกผสมผสานคละเคล้ากัน ไปด้วย เช่นเดียวกับชื่อภาษาอังกฤษว่า “Vegetarian Festival” ซึ่งมีความหมายไปในทำนองของเทศกาลการเฉลิมฉลองเป็นสำคัญ บทบาทของภาครัฐจึงเป็นบทบาทในการชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยขาดการศึกษาทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความหมาย ความสำคัญในประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การพยายามปรับตัวของประเพณีกินผักเพื่อสร้างกระแสด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้หลักของจังหวัดภูเก็ต ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้รูปแบบการจัดงานประเพณีกินผักเป็นไปอย่างยิ่งใหญ่ ขบวนอ๊วกั้งที่สวยงามและการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ขององค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ถูกนำมาใช้เป็นจุดดึงดูด (Highlight) ผู้คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาสัมผัสกับความอัศจรรย์นี้ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างจิตสำนึกของม้าทรงและผู้ร่วมงานให้เกิดความต้องการที่จะแสดงออกในสิ่งที่ทำท่าย เหล็กแหลมที่องค์พระใช้ในการทิ่มแทงร่างกายของม้าทรงจึงมีขนาดใหญ่โต และมีรูปทรงที่พิสดารผิดแผกไปจากอดีตที่เน้นความสวยงามเป็นหลัก ซึ่งโรคเอดส์ที่เป็น โรคติดต่อร้ายแรงที่กำลังแพร่ระบาดและคร่าชีวิตผู้คนไปเป็นจำนวนมาก ได้ทำให้บรรดาม้าทรงต่างมีอาวุธและเหล็กแหลมสำหรับใช้เฉพาะตัว โดยภาครัฐได้ให้ความรู้แก่สังคมในเรื่องของการสาธารณสุขที่ถูกต้อง และไม่สนับสนุนรวมทั้งต้องการให้เลิกพิธีกรรมที่มีการทำร้ายร่างกายตนเองขององค์พระต่างๆที่เข้าประทับในร่างม้าทรงด้วย บทบาทของภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ

งานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต

2.3 แนวคิดและการตัดสินใจของชุมชน และกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่สู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้มีผู้คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มจำนวนมากขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนจากภาคราชการเพื่อประสงค์ให้งานประเพณีกินผักเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่มีส่วนเกื้อหนุนให้เกิดการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต โดยในส่วนของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านรูปแบบการจัดงาน และด้านพิธีกรรมต่างๆ ส่วนปัจจัยภายในที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผัก คือแนวคิดและการตัดสินใจของชุมชน และกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้า ทั้งนี้ในอดีตงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตเป็นงานประเพณีของท้องถิ่นที่ผู้คนในชุมชนนั้นๆต่างมีส่วนร่วม พัฒนาการต่างๆของงานประเพณีกินผักในอดีตที่ผ่านมาจึงเกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของผู้คนในชุมชน ที่ต่างเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในการการสืบทอด และดำรงรักษาประเพณีกินผักของบรรพบุรุษให้คงอยู่ต่อไป เช่นเดียวกับศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็งที่ชาวบ้านดั้งเดิมในชุมชนผู้ช่วย และชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงได้เป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการช่วยเหลือกิจการงานต่างๆของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง ทั้งด้วยกำลังทรัพย์และกำลังแรงงานของตน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่างๆของศาลเจ้ามาตั้งแต่ครั้งอดีต

การตัดสินใจของชุมชนเพื่อการปรับตัวตามกระแสของปัจจัยภายนอก คือจุดสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆในงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง เริ่มจากการให้ความร่วมมือกับภาคราชการเพื่อทำให้งานประเพณีกินผักเป็นจุดขายทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับรายได้ของผู้คนในท้องถิ่นที่จะได้รับจากนักท่องเที่ยวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม อันเป็นสิ่งที่ชาวบ้านและผู้นำชุมชนในขณะนั้นได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ดังกล่าว จึงได้เริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมและความหลากหลายของผู้คนที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ภายใต้ชื่องานประเพณีถือศีลกินเจที่รัฐให้การสนับสนุน แต่ยังคงรูปแบบต่างๆทางด้านพิธีกรรมไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง ต่อเมื่อกระแสของการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมก่อตัวขึ้นประกอบกับความรู้ที่มีมากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่มีข้อปฏิบัติแตกต่างกันของการกินผักและกินเจ คำว่าถือศีลกินผักจึงเกิดขึ้นจากการตัดสินใจร่วมกันของศาลเจ้าต่างๆที่เริ่มก่อตัวกันเป็นชมรมอ้าม (ชมรมศาลเจ้า) ในจังหวัดภูเก็ต

การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ผู้คนในชุมชนต้องแข่งขันกันทำมาหากิน ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของผู้คนต่างถิ่นที่เข้ามาช่วยเหลืองานในศาลเจ้าผ่านระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ต่างๆที่โยงใยกว้างขวางขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน

กับศาลเจ้าที่เคยมีมาแต่เดิมลดน้อยลง บทบาทของชุมชนในฐานะผู้แสดงจึงลดน้อยถอยลงด้วย ในขณะที่คนกลุ่มใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความคิดร่วมสมัย ได้มีเข้ามาบทบาทแทนที่ การบริหารจัดการศาลเจ้าจึงถูกเปลี่ยนผ่านจากรุ่นสู่รุ่น และเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ถูกนำมาใช้ควบคู่ไปกับการพัฒนา พิธีการต่างๆ จึงถูกปรับเปลี่ยนให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดพิธีเปิดงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก็งอย่างเป็นทางการในวันประกอบพิธีกรรมขึ้นเสาโกเต็ง โดยเชื้อเชิญบุคคลสำคัญต่างๆ มาเป็นประธานในพิธี อาทิเช่น องคมนตรี รัฐมนตรี และปลัดกระทรวง เป็นต้น พร้อมด้วยแขกผู้มีเกียรติอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญของกลุ่มผู้บริหารในศาลเจ้า ที่ต้องการยกระดับความสำคัญของประเพณีกินผักให้สาธารณชนได้รับทราบ และช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก็งรวมทั้งชาวภูเก็ตด้วย

ในขณะที่บทบาทของชุมชนลดน้อยลง แต่จำนวนผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก็งที่มีเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้บทบาทของกลุ่มผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำในศาลเจ้าที่มีอำนาจตัดสินใจในกิจการต่างๆ ของศาลเจ้าจึงเป็นบทบาทสำคัญ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักได้อย่างเป็นรูปธรรมที่เด่นชัด เห็นได้จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานต่างๆ เช่น การจัดพิมพ์แผ่นพับโฆษณา การจัดรายการอาหาร การเปิดรับม้าทรงทั้งหญิงและชายโดยไม่จำกัดจำนวน และการจัดขบวนอ้วกึ่งอย่างยิ่งใหญ่ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นส่วนงานที่เกี่ยวข้องทางด้านบริหารจัดการที่สามารถตัดสินใจดำเนินการได้ทันที แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องทางด้านพิธีกรรมที่มีความละเอียดอ่อน อาจส่งผลกระทบต่อแนวความคิด ความเชื่อดั้งเดิมของผู้คน สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือการปรึกษาหารือกับองค์พระเตียนสูงแห่งวัน โส่ย และองค์พระผู้ใหญ่อื่นๆ โดยการเชื้อเชิญให้เข้าประทับในร่างม้าทรงเพื่อขอคำชี้แนะประกอบการตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจเปลี่ยนไปใช้เทียนสีเหลืองแทนเทียนสีขาว และเปลี่ยนลำดับของการสักการะองค์พระต่างๆ ในศาลเจ้า ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของกฎเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของพิธีกรรมโดยตรง เป็นต้น แต่ในกรณีที่เป็นกรปรับเปลี่ยนรูปแบบของพิธีกรรม องค์พระอาจวางแนวทางการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบของพิธีกรรม ตามความต้องการของกลุ่มผู้บริหารศาลเจ้า เช่น พิธีกรรมลุยไฟที่มีการอัญเชิญเทพทหารทั้ง 5 ทิศ และพิธีกรรมอัญเชิญองค์หล้าซิ่นปักดำที่มีการแห่แห่นตามท้องถนน เป็นต้น หรือมีฉะนั้นกลุ่มผู้บริหารศาลเจ้าอาจใช้วิธีการเสียงทวยด้วยปี่ ซึ่งคำตอบที่ได้จากวิธีการนี้มีเพียง 2 ประการ คือการตอบรับหรือการตอบปฏิเสธจากองค์พระ แต่ทั้งนี้การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้นำในศาลเจ้าเป็นสำคัญ แนวคิดและเป้าหมายของกลุ่มผู้นำในศาลเจ้าจึงเป็นเสมือนเครื่องชี้นำ เพื่อรอการตัดสินใจดำเนินการในสิ่งที่ได้มั่นใจแล้วว่าถูกต้องเหมาะสม บทบาทของกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้าซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผัก ในจังหวัด

ภูเก็ตในปัจจุบัน

โดยสรุปสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป นับเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ทำให้งานประเพณีกินผัก ซึ่งเป็นงานประเพณีท้องถิ่นของคนไทย เชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต จำต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งได้กลายเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน โดยในส่วนของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้งนั้น สภาพของการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผัก มีทั้งการเปลี่ยนแปลง รูปแบบโครงสร้างการดำเนินการภายในให้เป็นระบบและมีเครือข่ายที่กว้างขวางขึ้น และการเปลี่ยนแปลงในกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบการต่างๆสู่ความเป็นสากล รวมทั้งการเปลี่ยนแปลง รูปแบบโครงสร้างของพิธีกรรมให้มีความยิ่งใหญ่ เพื่อให้ผู้คนจำนวนมากได้มีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้บทบาทของภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนในการชี้แนะและสนับสนุน ถือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ นอกจากนี้แนวคิดและการตัดสินใจของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำ ภายในศาลเจ้าถือเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญ ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ของงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้ง ซึ่งเป็นศาลเจ้าใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองภูเก็ต และเป็นศาลเจ้าที่มีผู้คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าร่วมงานประเพณีกินผักกันเป็นจำนวนมาก ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงกระทบต่อภาพรวมของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตด้วย

ตอนที่ 5 นิยามศัพท์ที่พบจากการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปราบกฐศัพท์เฉพาะซึ่งเป็นภาษาจีนสกเกี้ยนที่ใช้กันในจังหวัด ภูเก็ต ที่สำคัญดังนี้

5.1 **กิมซัน** หมายถึง เทวรูปขององค์พระหรือองค์เทพเจ้าของชาวจีน ซึ่งมีลักษณะทำ ทางที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะขององค์พระนั้นๆ ซึ่งในอดีตชาวภูเก็ตมักนิยมนเทวรูปที่แกะสลักจากไม้ หอมโดยช่างฝีมือพื้นบ้าน แต่ปัจจุบันมีความหลากหลายของวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้า

5.2 **กิมจิว** หมายถึง แผ่นกระดาษทอง ใช้สำหรับเผาส่งไปให้เทพเจ้าบนสวรรค์ ซึ่งมี ทั้งขนาดเล็กที่เรียกว่า เส่กิม และขนาดใหญ่ที่เรียกว่า ตัวกิม

5.3 **กิมหล้อ** หมายถึง เต่าเผาสำหรับเผาแผ่นกระดาษทอง

5.4 **กิวอ่องฉ่าย** หมายถึง การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน เพื่อถวายแก่องค์กิวอ่องไต่เต่ และองค์เต้าโบ้เก้งขึ้น โดยมิไคมน้ำมัน 9 ดวงที่ถูกจุดให้สว่างไสวเป็นสัญลักษณ์ของการประกอบพิธีกรรม ซึ่งในส่วนของจังหวัดภูเก็ตในอดีตจะจัดขึ้นภายในศาลเจ้าเงินที่มีชื่อเฉพาะว่าเต้าโบ้เก้ง และเป็นประเพณีที่ได้รับการสืบทอดต่อมา

จนถึงปัจจุบัน ซึ่งคนพื้นเมืองภูเก็ตเรียกประเพณีนี้ว่า “ประเพณีกินผัก” หรือ “เจียะฉ่าย” โดยผู้เข้าร่วมงานประเพณีนี้จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดสีขาว และกินแต่พืชผัก งดการกินเนื้อสัตว์หรือใส่เครื่องประดับที่ทำจากสัตว์ รวมทั้งตั้งมั่นในการปฏิบัติตนให้สะอาดทั้งกายและใจ นับตั้งแต่วันแรก ที่เริ่มการกินผักจนถึงวันสุดท้ายของการกินผัก

5.5 **จิ้งใต้ลิ้นเบ็ง** หมายถึง องค์พระหรือองค์เทพเจ้าของชาวจีนโดยรวมทั้งหมด

5.6 **เจ่งหล้อ** หมายถึง เต่าหรือหม้อดินที่ใช้เผาไม้หอม เพื่อใช้ควันหอมในการรรมทำ ความสะอาดร่างกาย และสิ่งของต่างๆ

5.7 **ฉ่ายอิว** หมายถึง เพื่อนร่วมการกินผักในงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าต่างๆ ซึ่งไม่ได้จำกัดเพศและอายุ รวมทั้งไม่จำกัดว่าจะเข้าร่วมการกินผักที่ศาลเจ้าใด แต่ถือว่าทุกคนล้วนเป็นเพื่อนร่วมการกินผักด้วยกันทั้งหมด

5.8 **ซ้อง** หมายถึง การได้รับอันตรายหรือเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างกะทันหัน โดยไม่อาจหาสาเหตุที่แท้จริงได้ แต่เชื่อว่าเป็นผลมาจากอำนาจเร้นลับต่างๆ

5.9 **ตัว** หมายถึง แทนบูชา ที่จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้สำหรับจัดวางเครื่องบูชา เช่น กระจ่างรูป เจิงเทียน แจกันดอกไม้ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นแบบจีนเดียว หรือเป็นแบบแยกชิ้นก็ได้ ทั้งนี้เพื่อการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ โดยอาจมีหรือไม่มีเทวรูปประดิษฐานอยู่ก็ได้

5.10 **ตัวเหลียน** หมายถึง เกี่ยวหามขนาดใหญ่ที่มีหลังคา ส่วนใหญ่จะใช้กับองค์พระที่สำคัญ หรือองค์พระที่เป็นประธานในงานประเพณีต่างๆ ส่วนในงานประเพณีกินผักจะใช้สำหรับ องค์กิวอ้องใต้เต้านั้น

5.11 **เต็กเกี่ยม** หมายถึง กระบี่ที่ทำมาจากไม้ไผ่ เพื่อใช้ปักแสดงเขตปริมณฑลของการ จัดพิธีกรรม โดยเชื่อว่ากระบี่ไม้ไผ่แต่ละอันมีกองทหารประจำการอยู่

5.12 **ทีก้อง** หมายถึง เทวดาทัวไป และอาจหมายรวมถึงองค์หยกอ้องซ่งเต้ ซึ่งเป็นเจ้าแห่งเทพดาทั้งหลาย ตัวอย่างเช่น การอัญเชิญองค์หยกอ้องซ่งเต้จะเรียกว่า เชียทีก้อง พระราชวังจำลองขององค์หยกอ้องซ่งเต้จะเรียกว่าทีก้องซู่ และการกินผักถวายองค์หยกอ้องซ่งเต้จะเรียกว่า ทีก้อง ฉ่าย เป็นต้น

5.13 **เทียมอิว** หมายถึง การเติมน้ำมันลงในตะเกียงน้ำมัน ซึ่งอยู่ตามแท่นบูชาขององค์พระต่างๆ โดยเชื่อว่าเป็นการต่อชะตาชีวิตให้สว่างไสวและยืนยาวต่อไป ตามที่คนพื้นถิ่นมักกล่าวคำ อธิษฐานว่า “เทียมอิว เทียมสก เทียมซิว เทียมเป้งอ้าน” หมายถึง เติมน้ำมันตะเกียง ต่อความสว่างไสว ต่อโชควาสนา ต่ออายุให้ยืนยาว และต่อความสุขสวัสดิ์ให้คงอยู่ต่อไป

5.14 **เท้าแก่หล้อจู้ หรือ เถ้าแก่หล้อจู้** หมายถึง ผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของ ผู้คนทั้งหมดที่ได้เข้าร่วมในงานประเพณีต่างๆของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งรวมถึงงาน

ประเพณีกินผักด้วย ทั้งนี้เพื่อทำงานรับใช้องค์เทพที่เป็นประธานในงานประเพณีนั้นๆ โดยการคัดเลือกจะใช้วิธีการเสี่ยงทายต่อหน้าองค์ประธานงานประเพณีนั้น และผู้ได้รับการคัดเลือกจะเป็นเจ้าแก้ห่อจู่ของงานประเพณีนั้นๆในปีต่อไป

5.15 ไข่เป็ย หมายถึง เกี่ยวหามขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่มีหลังคา ใช้ประคิษฐานเทวรูปองค์พระต่างๆเพื่อร่วมในขบวนแห่ต่างๆ รวมทั้งขบวนอ้วกึ่งในงานประเพณีกินผักด้วย

5.16 ปิ้วโป้ย หมายถึง การเสี่ยงทายโดยการใช้ไม้ขนาดพอเหมาะจำนวน 2 อัน โดยที่ด้านหนึ่งของไม้ทั้งสองอันจะราบแบนส่วนอีกด้านหนึ่งจะโค้งงอ เมื่อจะทำการเสี่ยงทายให้นำด้านราบแบนมาประกบเข้าด้วยกัน แล้วอธิษฐานเสี่ยงทายต่อหน้าองค์พระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องการสื่อสารด้วย จากนั้นจึงโยนไม้ประกบขึ้นเบื้องหน้าแล้วปล่อยให้ตกลงสู่พื้นเพื่อดูผลการเสี่ยงทาย ซึ่งเรียกว่าการ “ปิ้วโป้ย” ซึ่งหากไม้ที่ตกลงสู่พื้นอยู่ในลักษณะคว่ำ 1 อัน และหงาย 1 อัน เรียกว่า “อันโป้ย” แสดงถึงการตอบรับ แต่หากไม้อยู่ในลักษณะคว่ำทั้ง 2 อัน เรียกว่า “ค้ำมโป้ย” แสดงถึงการปฏิเสธ และหากไม้อยู่ในลักษณะหงายทั้ง 2 อัน เรียกว่า “เซ้วโป้ย” แสดงถึงการอ้อมหรือการไม่ตอบรับหรือปฏิเสธ จะต้องทำการเสี่ยงทายใหม่

5.17 เหนี่ยวลั่ว หมายถึง ฉัตรแบบจีนซึ่งมักทำด้วยผ้าและเป็นรูปทรงกลมหลายขนาดเพื่อใช้สำหรับองค์พระที่มีความสำคัญหรือมีบรรดาศักดิ์ลั่นกันไป

5.18 ฮวดแก้ว หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากองค์พระให้เรียนรู้เรื่องมนตรา ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ และต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจในหลักปฏิบัติด้านพิธีกรรมด้วย เพื่อให้เกิดความรอบรู้ สามารถทำการประกอบพิธีกรรมได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี โดยส่วนใหญ่ผู้มักพบเห็นฮวดแก้วทำหน้าที่ในการเชื้อเชิญองค์พระต่างๆให้เข้าประทับในร่างของม้าทรง และทำหน้าที่เป็นล่ามในการสื่อสารกับองค์พระด้วย

5.19 เฉวโย้ย หมายถึง ไฟศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งใช้ไม้หอม รูปหอมและเครื่องหอมต่างๆ เป็นเชื้อเพลิง และจะถูกจุดขึ้นหลังจากได้ประกอบพิธีกรรมอัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมของศาลเจ้าต่างๆในจังหวัดภูเก็ต เช่น งานประเพณีกินผัก งานวันคล้ายวันเกิดองค์พระ และงานประเพณีตรุษจีน เป็นต้น จะมีการประกอบพิธีกรรมอัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณชายหาดต่างๆ และนำมาประคิษฐานไว้ในศาลเจ้าเพื่อให้ผู้คนได้กราบไหว้บูชา

5.20 เฉิวอู้ หมายถึง ผงรูปที่เกิดจากการจุดธูปบูชาองค์พระ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆที่ตนเองให้ความเคารพนับถือ และเชื่อกันว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวจีนมักนำติดตัวมาจากบ้านเกิดของตนเพื่อนำมาใส่ในกระถางรูปที่ใช้สำหรับการบูชาองค์พระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นๆในดินแดนใหม่ และถือเป็นสิ่งมงคลที่เชื่อมโยงความเชื่อและความศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่เดิม ซึ่งในปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีปรากฏอยู่ ตัวอย่างเช่น การแบ่งปันผงรูปส่วนหนึ่งจากกระถางรูปขององค์ก๊วอ้งไต่เต้ จาก

ศาลเจ้าเก่าแก่ให้กับศาลเจ้าที่เริ่มการจัดงานประเพณีกินผักเป็นครั้งแรก และการที่ผู้คนขอแบ่งปัน
ผงรูปจากกระถางรูปขององค์พระต่างๆในศาลเจ้าแต่เพียงเล็กน้อย เพื่อนำไปใส่ไว้ในกระถางรูป
ใหม่ที่จะนำไปใช้ในการบูชาองค์พระนั้นๆ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง” เป็นการศึกษาเรื่องราวต่างๆอันเกี่ยวกับประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่มุมต่างๆอย่างลึกซึ้ง ทั้งภูมิหลัง แนวความคิด ความเชื่อ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการในการสืบสานประเพณี รวมทั้งสภาพและปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผัก ของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่ปรากฏในปัจจุบัน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการศึกษาจากเอกสารหลักฐานต่างๆเพื่อรวบรวมข้อมูลในทุกด้าน และเพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาวิจัยภาคสนาม โดยใช้พื้นที่ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นสนามวิจัย ซึ่งรวมถึงพื้นที่ที่ใช้เป็นเส้นทางขบวนแห่องค์พระ และพื้นที่ชายทะเลสะพานหินที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งด้วย ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยและแสดงตนอย่างเปิดเผยพร้อมแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงทำให้สามารถเก็บรายละเอียดข้อมูลได้ครอบคลุมทุกด้าน

ผู้วิจัยได้เจาะจงเลือกผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วยผู้รู้ของท้องถิ่นและผู้นำในการประกอบพิธีกรรมจำนวน 3 คน ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านพิธีกรรมจำนวน 3 คน และผู้สูงอายุที่ได้ร่วมงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จำนวน 3 คน เพื่อศึกษาข้อมูลด้านประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ในการประกอบพิธีกรรม กินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ตลอดจนถึงลักษณะวิถีในการสืบทอดและ พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผัก และทำการสัมภาษณ์กรรมการ มูลนิธิผู้ช่วยเต้าโบ้เก้งจำนวน 3 คน กรรมการช่วยงานประเพณีกินผักจำนวน 3 คน และม้าทรงของ องค์พระจำนวน 3 คน เพื่อศึกษาข้อมูลด้านการถ่ายทอดและการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงของงาน ประเพณีกินผัก รวมทั้งพฤติกรรมและแนวความคิด ความเชื่อของผู้คนที่แสดงออกในปัจจุบัน ซึ่ง ล้วนเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามในลักษณะปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ผู้ ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นผู้ที่มีความรู้และมี ประสบการณ์ตรง ประเด็นการสัมภาษณ์จึงอาจแตกต่างกันไปตามสถานะภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยยังได้ติดต่อกรรมการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆของศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้ง คือ ฝ่ายชวดกั้ว ฝ่ายม้าทรง ฝ่ายพิธีกรรม และฝ่ายรับบริจาคสิ่งของ รวมจำนวน 8 คน มาร่วมในการ สนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาในประเด็นการประกอบพิธีกรรม การถ่ายทอดและเรียนรู้การทำงานด้าน ต่างๆจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณี นอกจากนี้ในการรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลไปด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจใน ปรัชญาการณ ซึ่งหากข้อมูลที่ได้มีความไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลนั้นกับผู้ ที่เชื่อถือ ได้จนได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จึงทำให้ข้อมูลที่รับมามีรายละเอียดสมบูรณ์ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเป็นการศึกษาอย่างละเอียดในประเด็นที่เป็นจุดประสงค์ของ การวิจัย

ทั้งนี้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลในทันที โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์เสริมต่างๆ เช่น กล้องถ่ายภาพ และเทปบันทึกเสียง เป็นต้น ส่วนระยะเวลา ในการรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 ถึงเดือนมกราคม 2551 และในการสัมภาษณ์ บุคคล รวมทั้งการจัดสนทนากลุ่มนั้นมี นางสาวสิรินารี ศรีรักษ์ ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นผู้ช่วยในการจดบันทึก

1.3 ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆพบผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

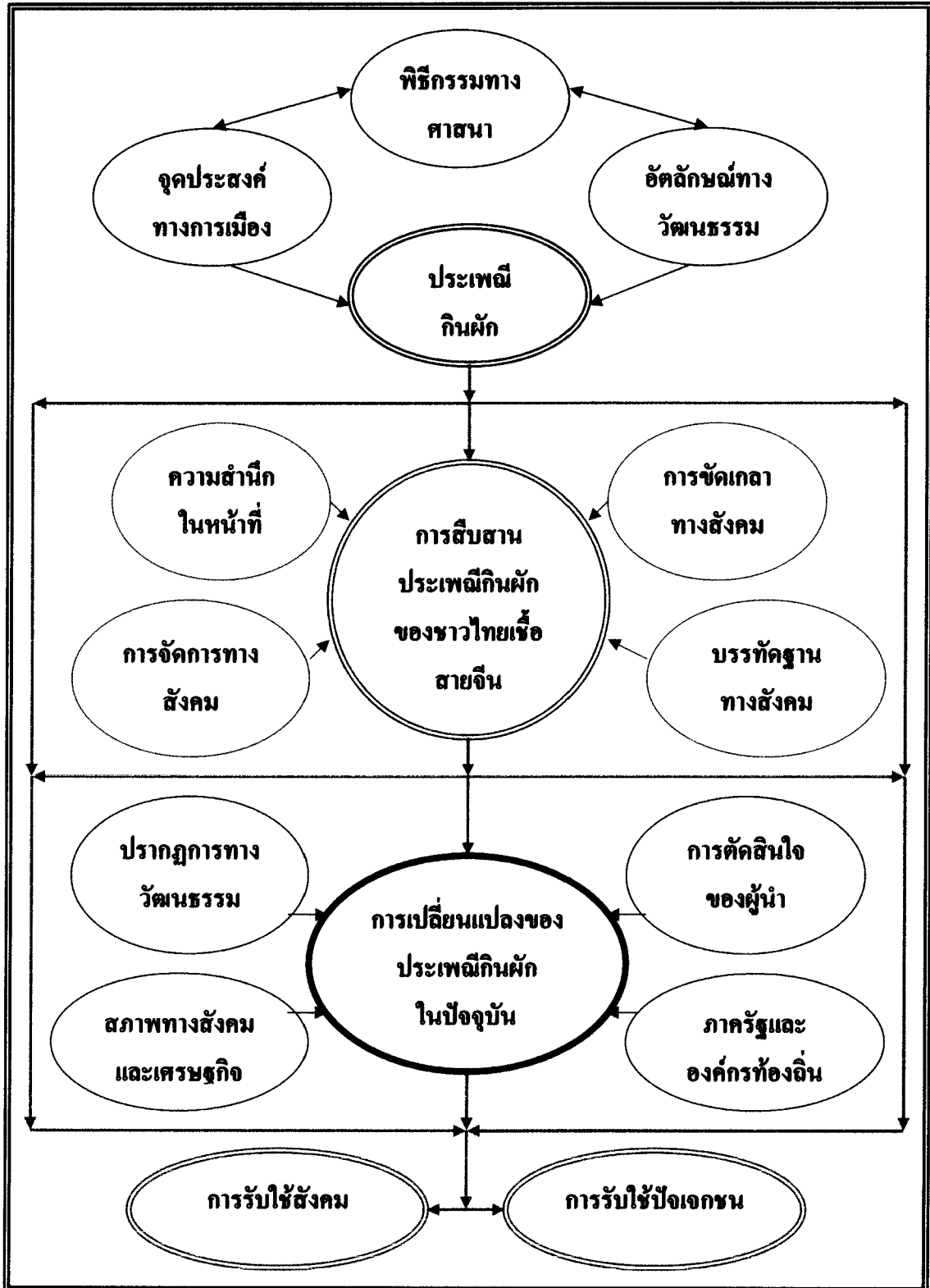
1. ประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ได้ถือกำเนิดขึ้นในเกาะภูเก็ตมานานกว่าศตวรรษ โดยเกิดขึ้น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2372 – 2445 อันเป็นปีที่พวกฮังช้ออพยพเข้ามาในประเทศไทย กับปีที่เกิดไฟ ใหม้ศาลเจ้าดั้งเดิมในซอยอ่างอ่าหลายตามลำดับ โดยกลุ่มฮังช้อในจังหวัดภูเก็ตได้นำเอาพิธีกรรมที่ สืบเนื่องมาจากกิวอ้องโฮ่ย พร้อมๆกับการอุทิศผลบุญให้กับบูรพคุณตรีแห่งราชวงศ์ซ่งได้ของชาว คณะงิวจินแต่จิว ซึ่งเป็นพวกฮังช้อสายก้งเซียงที่มีความรู้ด้านการทรงเจ้าเข้าผี และได้เข้ามาเปิดการ

แสดงในเมืองภูเก็ตในขณะนั้น มาปรับเปลี่ยนให้เป็นเครื่องมือในการรำลึกถึงบูรพกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิง พร้อมกับการแสดงออกซึ่งอารยธรรมของชนชาวจีน เพื่อสร้างสังคมชาวจีนอพยพซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนให้เป็นเอกภาพ ผ่านการเทศน์ของคัมภีร์อ่องไต่เต้ในฐานะสมมุติกษัตริย์เชื้อสายชาวฮั่น และเทพเจ้าประจำดวงดาวตามความเชื่อทางศาสนาไปพร้อมๆกัน โดยมีโคมน้ำมัน 9 ดวง เป็นสัญลักษณ์ของพิธีกรรมที่จัดขึ้นภายในศาลเจ้าเต้าโบ้เก็งที่ดั่งขึ้นเป็นการเฉพาะ

2. ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้ร่วมกันสืบสานประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยการเรียนรู้จากครอบครัวเป็นเบื้องต้น และจากการมอบหมายหน้าที่ด้วยวิธีการคัดเลือกเจ้าแม่ก่อกู้ เพื่อให้เข้าไปช่วยปฏิบัติงานต่างๆในศาลเจ้า ซึ่งผู้เข้าร่วมงานประเพณีกินผักต่างมุ่งมั่นในการปฏิบัติตนให้สะอาดทั้งกายและใจตามแนวทางที่ได้รับสืบทอดต่อกันมา โดยในส่วนของงานจัดงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็ง ยังคงยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการจัดงานที่ต่างเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และคอยให้การสนับสนุนศาลเจ้ามาด้วยดี และยังคงไว้ซึ่งหลักการประกอบพิธีกรรมที่มีความสมบูรณ์ในหลักเหตุผลตามความเชื่อทางศาสนา เพื่อการบูชาองค์หยกฮ่องซ่งเต่ องค์ก๊วยอ่องไต่เต่ และองค์พระอื่นๆ รวมถึงการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้มีพระคุณที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งล้วนก่อเกิดประโยชน์ทางใจอย่างอนันต์ให้กับผู้ร่วมงานประเพณีกินผัก

3. การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดงานที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด ความเชื่อ ของผู้คนที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งปัจจุบันจะมีศาลเจ้าต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ตที่ไม่ใช่เต้าโบ้เก็งจัดงานประเพณีกินผักเป็นจำนวนมาก ส่วนศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก็งได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรให้เป็นระบบ มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นสากล และมีเครือข่ายที่กว้างขวางขึ้น รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนและปรุงแต่งรูปแบบพิธีกรรมให้มีความยิ่งใหญ่เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้คนจำนวนมาก โดยภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีส่วนชี้นำและเกื้อหนุน แต่ทั้งนี้แนวคิดและการตัดสินใจของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำภายในศาลเจ้า ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ได้แสดงถึงประวัติความเป็นมา การสืบสาน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ที่ปัจจุบันมีการจัดงานประเพณีนี้อย่างยิ่งใหญ่และมีผู้คนจำนวนมากเข้าร่วมงาน ซึ่งส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างมาก อันเป็นเครื่องยืนยันว่าประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตยังคงสามารถรับใช้ปัจเจกชน และสังคมโดยรวมได้เป็นอย่างดีมาทุกยุคสมัย

ภาพที่ 5.1 ประวัติความเป็นมา การสืบสาน และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผัก
ในจังหวัดภูเก็ต

2. อภิปรายผล

2.1 การประกอบพิธีกรรมกินผักกั๋วอ๋องโฮ่ยไปพร้อมๆกับการอุทิศผลบุญถวายแก่บูรพกษัตริย์แห่งราชวงศ์ซ่งใต้ของชาวคณะจิวจินแต่จิว เป็นจุดสัมพันธ์ของความเชื่อทางศาสนาเข้ากับหลักความกตัญญูของศาสนาขงจื้อ และด้วยการเป็นพวกอั้งยี่สายกั๋วเซียง ชาวคณะจิวที่เปิดการแสดงในเมืองภูเก็ตจึงน่าจะอุทิศกุศลกรรมถวายแก่บูรพกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิงไปพร้อมๆกันด้วย เพราะจุดประสงค์ของกลุ่มอั้งยี่คือการพยายามกอบกู้ราชวงศ์หมิงเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ซ่งใต้ต่างเป็นราชวงศ์เชื้อสายชาวฮั่นที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวได้ และทำให้กลุ่มอั้งยี่ที่มีบทบาทในการควบคุมกลุ่มชาวจีนอพยพในเมืองภูเก็ตที่มีจุดประสงค์ทางการเมืองเช่นเดียวกัน ได้นำแนวคิดในการจัดพิธีกรรมกินผักกั๋วอ๋องโฮ่ยของชาวคณะจิว ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญทางศาสนามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครองของตน ทั้งนี้เพราะศาสนาเป็นระบบที่วางกรอบความคิด และให้คำอธิบายเกี่ยวกับสถานภาพของคนในสังคม ช่วยในการสร้างระเบียบสังคมและวางแนวปฏิบัติทางจริยธรรม ตลอดจนถึงแนวทางในการหาทางออกทางใจให้แก่คนในสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิราพร ฐิตะฐาน (2548: 9-10)

ด้วยจุดประสงค์ดังกล่าว กลุ่มอั้งยี่จึงได้รังสรรค์พิธีกรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศาสนาให้มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อการหลอมรวมจุดประสงค์ทางการเมืองเข้าไว้ ทำให้รูปแบบการปฏิบัติเยี่ยงกษัตริย์ต่อองค์กั๋วอ๋องไต่เต้ในฐานะราชาแห่งพื้นพิภพตามความหมายของชื่อทางศาสนาเต๋า ถูกนำมาใช้เพื่อการยกย่องเทิดทูนและแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ใหม่ขององค์กั๋วอ๋องไต่เต้ที่มีความโดดเด่น และสมบูรณ์ด้วยพลังอำนาจสูงสุดในฐานะสมมุติกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิงผู้เป็นเจ้าชีวิตของชนชาวจีน เพื่อให้กลุ่มชาวจีนอพยพเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น และรู้สึกถึงการมีความเสมอภาคกันภายใต้บารมีขององค์กั๋วอ๋องไต่เต้ที่ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจเพียงพระองค์เดียว สอดคล้องกับแนวคิดของ Geertz ที่มองสัญลักษณ์ทางศาสนาว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างอารมณ์ และแรงงูใจในมนุษย์ที่มีอิทธิพลกว้างขวางและคงทนนาน ด้วยการสร้างมโนทัศน์และระเบียบของชีวิตโดยทั่วไป และทำให้มโนทัศน์นั้นมีแสงสว่างแห่งความจริง จนอารมณ์และแรงงูใจนั้นดูเหมือนเป็นสิ่งที่จริงแท้แน่นอน ดังนั้น องค์กั๋วอ๋องไต่เต้จึงเป็นสัญลักษณ์หลักที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่เคารพของกลุ่มชาวจีนอพยพในจังหวัดภูเก็ต โดยพิธีกรรมทางศาสนาถูกนำมาเชื่อมต่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจ ซึ่งช่วยทำให้เกิดแรงงูใจ โดยมีเป้าหมายทำให้กลุ่มชาวจีนอพยพเกิดความสำนึกร่วมกัน มีความสมัครสมานสามัคคีกัน และสามารถสร้างสังคมเฉพาะของชนชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตให้มีความเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี โดยมีโคมน้ำมัน 9 ดวงที่ถูกจุดให้สว่างไสวตลอดทั้ง 9 วัน 9 คืน เป็นสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมที่บ่งบอกให้ผู้คนได้รับทราบถึงช่วงเวลาในการ

รวมกลุ่มทางสังคม เพื่อการประกอบพิธีกรรมร่วมกันภายในศาลเจ้าที่ใช้ชื่อเต๋า โบ้แก๊งเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งองค์เต๋าโบ้เทียนจู้เป็นที่ป็นพระราชมารดาขององค์ก๊วอ๋องไต้เต่ได้ถูกกำหนดบทบาทให้อยู่ในฐานะเจ้าบ้านหรือเจ้าของสถานที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐ อันทำให้ความเชื่อทางศาสนา เต๋าเกี่ยวกับองค์เต๋าโบ้เทียนจู้และองค์ก๊วอ๋องไต้เต่ ยังคงปรากฏอยู่ในประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น สัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏในประเพณีกินผักจึงมีนัยที่สำคัญและเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

นอกจากนี้การที่ราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หมิง ต่างหนีภัยคุกคามของพวกมองโกล และพวกแมนจูลงไปตั้งมั่นในดินแดนทางภาคใต้ของจีน รวมถึงการส่งสมผู้คนของพวกฮั่นยี่ในเมืองฮกเกี้ยนและกวางตุ้ง เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรักความผูกพันของชาวจีนภาคใต้ที่มีต่อราชวงศ์ที่เป็นเชื้อสายฮั่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของบรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต ที่มีลักษณะชาติพันธุ์นิยมเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของตน ประกอบกับการยึดมั่นในศาสนาและการเป็นคนกลุ่มใหญ่ของเมืองภูเก็ต ทำให้สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเอื้ออำนวยให้ประเพณีกินผักที่หลอมรวมความเชื่อทางศาสนากับความจงรักภักดีในราชวงศ์หมิงของกลุ่มฮั่นยี่ประสบความสำเร็จด้วยดี และมีการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมที่ดิงามของชนชาวจีน พิธีกรรมต่างๆที่ปรากฏในงานประเพณีกินผักจึงมีรูปแบบเฉพาะ เพื่อใช้เป็นสื่อหรือตัวเชื่อมให้ความเชื่อของกลุ่มบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนได้แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม สอดรับกับทัศนะของ สนธิ สมัครการ (2549: 56) ที่ว่า การที่ทุกคนในสังคมสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษศักดิ์สิทธิ์ร่วมกัน ทำให้เกิดความรักความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น ขณะเดียวกันพิธีกรรมและการเช่นสังเวทตามโอกาสอันควร ย่อมมีส่วนช่วยให้การรับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าของตนแน่นให้เฟ้นยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนัสต์ สุวัฒน์มหาดม (2549) เรื่อง “เทศกาลกินเจในเดือนเก้า” ที่พบว่า เทศกาลกินเจในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน มีปรากฏในประเทศไทยเมื่อประมาณร้อยกว่าปีมานี้ และองค์ก๊วอ๋องไต้เต่ คือดวงดาวทั้ง 9 ดวงที่เป็นเทพเจ้าในกลุ่มดาวเหนือ เช่นเดียวกับการศึกษาของ แปลงนาม (2549) เรื่อง “ความเข้าใจเรื่องการกินเจ” ที่พบว่าการกินเจเป็นลัทธิความเชื่อของชาวจีนฝ่ายใต้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชากลุ่มดาวปักเต๋า และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา วรณปิติกุล (2541) เรื่อง “พิธีกรรมกินเจในสังคมชาวจีนภาคใต้: กรณีชาวจีนใน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา” ที่พบว่าพิธีกรรมกินเจของชาวจีนในอดีตเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ช่วยสร้างเอกภาพภายในกลุ่มชาวจีนอพยพ และยืนยันความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นจีน โดยมีองค์ก๊วอ๋องไต้เต่เป็นสัญลักษณ์หลักร่วมกันในการนำพาผู้คนสู่เป้าหมาย อันมีความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูราชวงศ์หมิง

ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของประเพณีกินผัก และยึดมั่นในหลักการทางศาสนา เพื่อการแสดงออกซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าซึ่งช่วยสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ตามที่บรรพบุรุษชาวจีนอพยพในจังหวัดภูเก็ตได้สร้างสังคมของตนให้มีความเข้มแข็งและสงบสุขมาโดยตลอด

2.2 โครงสร้างครอบครัวของบรรพบุรุษชาวจีนที่อยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทำให้สถาบันครอบครัวเป็นแหล่งขัดเกลาพื้นฐานที่สำคัญของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรม โดยมีปัจจัยทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมความเป็นจีนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การจัดการทางสังคมจึงเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของสังคมชาวจีนเป็นหลัก และเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่คอยกำกับให้ทุกคนได้ใช้เป็นวิถีปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน ทำให้พิธีกรรมต่างๆในงานประเพณีกินผักที่สังคมให้การยอมรับและยึดถือปฏิบัติเป็นช่องทางหนึ่งในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ที่สืบทอดกันมาสู่ลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งต่างถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องสืบสานประเพณีที่ค้ำจุนของบรรพบุรุษให้คงอยู่ต่อไป เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นเผ่าพันธุ์ของตน

การคัดเลือกเจ้าแก้วจู้ถือเป็นกลไกทางสังคมที่บรรพบุรุษชาวจีนได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดความมั่นใจว่า แนวความคิด ความเชื่อ ภายใต้วัฒนธรรมที่ตนเองเห็นว่าดีงามและมีประโยชน์จะยังคงได้รับการสืบทอดต่อไป ซึ่งการได้เรียนรู้หลักการและข้อกำหนดคกฏเกณฑ์ต่างๆของพิธีกรรมกินผักจากประสบการณ์ตรง จะถูกประทับไว้ในความทรงจำและพร้อมจะถ่ายทอดต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อคอยกล่อมเกลาจิตใจลูกหลานของตนให้ยึดมั่นปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม อันจะเป็นเกราะหรือปราการในการปกป้องลูกหลานของตนให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป ซึ่งด้วยโครงสร้างทางสังคมและการจัดระเบียบทางสังคม ที่มีกลไกทางสังคมอันมีระเบียบแบบแผนของความสัมพันธ์ที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ และตามคกฏเกณฑ์ของสังคม เพื่อรักษาความสมดุลของสังคม ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตได้เป็นแกนหลักในการจัดงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าต่างๆในจังหวัดภูเก็ต โดยยึดถือหลักการพื้นฐานต่างๆตามที่บรรพบุรุษได้วางแนวทางไว้มาเป็นหลักปฏิบัติตลอดมา

ผลการวิจัยการสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รพีพรธม ลิ้มปิติ (2544) เรื่อง “การถ่ายทอดความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนภาคใต้” ที่พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนภาคใต้จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงมีความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในวิถีปฏิบัติ และมีการถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของทุกกลุ่ม ซึ่งกลไกที่สำคัญในการถ่ายทอดความเชื่อประกอบด้วย การมีชาติพันธุ์เดียวกันอันเป็นความเข้มข้นของเชื้อชาติ การเรียนรู้

จากประสบการณ์ของผู้รับการถ่ายทอดในแต่ละรุ่น ความตั้งใจและความสนใจทั้งผู้ให้และผู้รับการถ่ายทอด และการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่างๆ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการวิจัยของเสาวภา ไพทยวัฒน์ (2543) เรื่อง “การศึกษาแม่ทรงของศาลเจ้าในจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต” ที่พบว่า อิทธิพลของการขัดเคลตาทางสังคมในทุกระดับที่ต่างมีความเชื่อความศรัทธาในองค์เทพเจ้าของจีน ทำให้ทุกคนต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของศาลเจ้ามาโดยตลอด และการอบรมขัดเคลตาภายในครอบครัว ทำให้ลูกหลานของชาวจีนได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพชน ซึ่งทำให้กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นต่อมาได้เป็นแกนนำหลักของชุมชนในการจัดพิธีกรรมต่างๆมาจวบจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการอบรมกล่อมเกลาสมาชิกในครอบครัวให้เกิดการซึมซับ และเข้าใจในประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนที่มีมาแต่เดิม รวมทั้งควรให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของศาลเจ้าในชุมชน และเข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีกินผักของบรรพบุรุษชาวจีนให้คงอยู่อย่างมีคุณค่าต่อสังคมตลอดไป

2.3. ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถสนองต่อนักท่องเที่ยวได้ จึงทำให้ภาครัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ประเพณีกินผักเป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ซึ่งการเข้ามาของคนต่างถิ่นทั้งนักท่องเที่ยวและชาวไทยเชื้อสายอื่นๆจำนวนมาก ทำให้เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ประกอบกับสภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงส่งผลให้ระบบความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการจัดงานประเพณีกินผักจึงต้องปรับตัว และเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคมอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางพุทธศาสนาถือเป็นกระแสหลักของการเปลี่ยนแปลงไป เพราะผู้คนส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน

แนวความคิด ความเชื่อ ที่แปรเปลี่ยนไปของคนรุ่นใหม่ ยังส่งผลให้ผู้นำในศาลเจ้าต้องปรุ้งแต่งและประดิษฐ์พิธีกรรม เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมของผู้คนจำนวนมากซึ่งส่งผลดีทางด้านจิตใจ และส่งผลต่อการเกื้อหนุนให้สถาบันศาลเจ้ามีความเข้มแข็งด้วย นอกจากนี้การกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติต่างๆของศาลเจ้า ล้วนเป็นผลมาจากพัฒนาการในการสร้างสถาบันสังคมให้มีความทันสมัย สอดรับกับกระบวนการทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งมีโครงสร้างทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทุกๆด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายภายใต้แบบแผนความสัมพันธ์ทาง

สังคมของสมาชิกในสังคม อันเป็นลักษณะของเครือข่ายทางสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ จิรพันธ์ ไตรทิพจรต (2546: 114) ได้ให้ความหมายไว้ ซึ่งปัจจุบันเครือข่ายทางสังคมมีส่วนสำคัญ ในการเกื้อหนุนให้การดำเนินงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งรวมถึงเป้าหมายหลักของสังคมโดยรวมหรือเครือข่ายรวม เป้าหมายย่อยของแต่ละเครือข่าย และ เป้าหมายของปัจเจกบุคคลด้วย

ผลการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่ปรากฏในปัจจุบันในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ แก้วแทน (2537) เรื่อง “การศึกษาประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง” ที่พบว่า ขั้นตอนการปฏิบัติใน พิธีกรรมบางอย่างยังคงยึดถืออย่างเดียวกับที่ปฏิบัติมาในอดีต และบางอย่างก็เสริมขึ้นมาเพื่อให้ เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยประเพณีกินเจได้รับความนิยมในเชิงธุรกิจ มีร้านอาหารประเภท งานเดียว มีการจัดการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว และเกิดวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดสีขาว ซึ่งล้วนส่งผลต่อการสร้างรายได้ของท้องถิ่น ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดดีขึ้น และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “พิธีกรรมกินเจในสังคมชาวจีนภาคใต้: กรณีชาวจีนใน อ.ตะกั่วป่า จ. พังงา” ของยุทธนา วรณปิติกุล (2541) ที่พบว่า เป้าหมายของพิธีกรรมกินเจในอดีตได้ถูกปรับเปลี่ยน เมื่อก้าวเข้าสู่โลกทุนนิยม โดยจำนวนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมมีเพิ่มมากขึ้น และมีพิธีกรรมปลีกย่อย เพิ่มเต็มขึ้น รวมทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการงาน ประเพณี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเพื่อการตอบสนองทางการค้าและการท่องเที่ยว เป็นหลัก ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตจึงดำเนินไป ตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยยังคงไว้ซึ่งหลักสำคัญของพิธีกรรม ต่างๆทางศาสนาที่แสดงออกตามความเชื่อ และความศรัทธาของผู้คนอย่างไม่เสื่อมคลาย

3. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษาศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้ง” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต ควรให้การสนับสนุนการจัดการงานประเพณีกินผักของศาลเจ้าในชุมชนต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ตามเจตนารมณ์ในการสร้างสรรค์สังคมที่คิงามและสงบสุข กล่าวคือ

3.1.1 องค์กรภาครัฐในจังหวัดภูเก็ต สำนักงานจังหวัดภูเก็ต เทศบาลนครภูเก็ต และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดภูเก็ต ควรให้ความสำคัญด้านการให้ความรู้ความ

เข้าใจในเรื่องการสืบสานประเพณีกินผัก โดยเน้นมิติทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้กับสังคม และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับด้านคุณค่าทางจิตใจให้มากกว่ามิติด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว

3.1.2 กระทรวงศึกษาธิการควรจะกำหนดนโยบายให้หน่วยงานทางด้านการศึกษา และสถานศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการให้ความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังเจตคติที่ดีงามด้านการสืบสานประเพณีกินผักและประเพณีอื่นๆของท้องถิ่น โดยเน้นค่านิยมที่ดีงามเป็นสิ่งสำคัญ

3.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประสานด้านการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ในการจัดอบรมความรู้ให้กับนักเรียนและนักศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในความหมาย และความสำคัญของประเพณีกินผัก รวมทั้งประเพณีอื่นๆของท้องถิ่น เพื่อให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของประเพณีเหล่านั้น อันเป็นแนวทางสำคัญในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรม ความเชื่อของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ กล่าวคือ

3.2.1 สถานศึกษาต่างๆควรให้การศึกษาริเริ่มรู้ในสิ่งที่บรรพบุรุษให้การเคารพนับถือโดยอาศัยหลักเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ อันจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในคุณงามความดีของสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น และเป็นแนวทางให้กับบุคคลทั่วไป รวมทั้งเยาวชนของชาติได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีแก่สังคมต่อไป

3.2.2 พิธีกรรมที่มีการใช้สิ่งของมีคมเพื่อทำร้ายร่างกายตนเองขององค์พระต่างๆที่เข้าประทับในร่างม้าทรง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ปฏิบัติได้ หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานด้านสุขภาพอนามัย และโรงพยาบาลต่างๆในจังหวัดภูเก็ต ควรรณรงค์ให้ม้าทรง ที่เลี้ยงม้าทรง และประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสุขภาพอนามัยและการป้องกันโรคติดต่อ

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องต่างๆ ดังนี้

3.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีปฏิบัติต่างๆของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ตในมิติด้านคุณค่า เช่น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิด การแต่งงาน และการตาย เป็นต้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีความสุขอย่างแท้จริง ซึ่งอาจเป็นแนวทางสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตของผู้คนในโลกปัจจุบัน

3.3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีกินผักของศาลเจ้าอื่นๆ และประเพณีถือศีลกินเจ

ของวัดจีนต่างๆที่ได้จัดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อทราบถึงข้อแตกต่างและภาพรวมของประเพณี
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงานในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และอนุรักษ์ประเพณีเหล่านี้
ให้สามารถรับใช้สังคมได้อย่างมีคุณค่าตลอดไป

ประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันโดดเด่น
เด่นและดีงามของชนชาวจีนในอดีต ถือเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษชาวจีนได้มอบไว้บนผืน
แผ่นดินภูเก็ต ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักที่เปลี่ยนแปลงอย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิ
วัตน์ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสืบสานประเพณีนี้ให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าต่อสังคมตลอดไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551) “แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต” ค้นคืนวันที่ 02 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://thai.tourismthailand.org/map/phuket-83-1.html>
- กิ่งแก้ว อัทธจักร (2519) *คติชนวิทยา* เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 184 กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
- ขรรค์ชัย อภิสุภาพ (2547) “ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าจีนในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- จิตรา ก่อนนทเกียรติ (2545) *ทำเนียบเทพเจ้าของจีน พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จิตรา มัชฌิมดา
- จิตรา ก่อนนทเกียรติ (2546) *อลังการจีนศิลป์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จิตรา
- จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส (2546) แนวคิดทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม ใน *เอกสารประกอบการเรียนรู้ รายวิชาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนา หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*
- ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ และคณะ (2524) *ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคม ระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม* ปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536) *ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์ (2536) “โครงสร้างและการเข้าถึงเครือข่ายเศรษฐกิจนอกระบบในชนบท: กรณีรับจ้างเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชีวไช *ปรัชญาจีน* (ม.ป.ป.) แปลจาก *The Story of Chinese Philosophy*. โดย สกล นิลวรรณ (2523) กรุงเทพฯ โอเคียนสโตร์
- คณัย ไชยโยธา (2538) *ลัทธิ ศาสนา และระบบความเชื่อกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- ถาวร สิกขโกศล (2532) *ศักดิ์คุณุทธจักรมั่งกรหยก* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ ก. ใก่
- ถาวร สิกขโกศล และ แปลงนาม (2549) “ว่าด้วยความเข้าใจเรื่องการกินเจ” บทความพิเศษใน *ความเข้าใจเรื่องการกินเจ* หน้า 49-57 กรุงเทพมหานคร สมาคมเผยแผ่คุณธรรม

“เต็กก่า” จีจินเกาะ

- เทศบาลนครภูเก็ต (2549) “ตำนานนำรัฐฮ่ายเหล็งอ่อง” ใน 40 ปี สมาคมชาวภูเก็ต หน้า 54-55
- ธนัสถ์ สุวัฒน์มหาคม (2549) “เทศกาลกินเจในเดือนเก้า” บทความพิเศษใน *ความเข้าใจเรื่องการกินเจ* หน้า 66-124 กรุงเทพมหานคร สมาคมเผยแผ่คุณธรรม “เต็กก่า” จีจินเกาะ
- นายเหล็ง (2528) *เรื่องนำรัฐในอักษรจีน พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรื่อง *แสงการพิมพ์*
- บุญหลิบ พาณิชชาติ และอุไร มุกประดับทอง (2545) “ความเป็นมาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว* พิมพ์ครั้งที่ 2 หน่วยที่ 1 หน้า 1-64 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- ปรานี วงษ์เทศ (2532) “ความเชื่อและระบบความเชื่อในสังคมไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ศิลปะการเล่นและการแสดงพื้นบ้านของไทย* หน่วยที่ 1-8 หน้า 54 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เปล่งนาม (2549) *ความเข้าใจเรื่องการกินเจ* กรุงเทพมหานคร สมาคมเผยแผ่คุณธรรม “เต็กก่า” จีจินเกาะ
- ผาสุก มุททเมธา (2535) *คดชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- ไพฑู วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท* มหาวิทยาลัยมหิดล
- พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2532) “เทพและความเชื่อของจีน” ใน *วินัย พงศ์ศรีเพียร บรรณาธิการ ศิลปวัฒนธรรมไทย-จีนศึกษา* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พิน คอกบัว (2549) *ปวงปรัชญาจีน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สยาม
- ภารดี มหาขันธุ์ (2532) *พื้นฐานอารยธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- ภัทรพร สิริกาญจน (2546) *ความรู้พื้นฐานทางศาสนา* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มุลนิธิชัยคู่ยเต้าไต้แก้ง (2550) “ประเพณีถือศีลกินผัก” (แผ่นพับ)
- ยุทธนา วรณปิติกุล (2541) “พิธีกรรมกินเจในสังคมชาวจีนภาคใต้: กรณีชาวจีนใน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล* คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- รพีพรรณ ลิมปิติ (2544) “การถ่ายทอดความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนภาคใต้”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัชนิกร เศรษฐ (2532) *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ล. เสถียรสุด (2544) *ประวัติวัฒนธรรมจีน* กรุงเทพมหานคร องค์การคำคุณุสกา
- ลิวัลย์ เกลียงสง (2543) *ภูเก็ต หนังสือชุดถิ่นฐานบ้านเรา* กรุงเทพมหานคร เลิฟแอนด์ลิฟเพรส
- วิยะดา ทองมิตร (2527) “การใช้แรงงานของชาวจีนในสังคมไทย พ.ศ. 2325 – 2453”
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิรัตน์ แก้วแทน (2537) “การศึกษาประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมืองตรัง
จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิทยาลัยภาษาจีนปักกิ่ง (2550) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์สุขภาพใจ บริษัท ตลาดา พับลิเคชั่น จำกัด
- ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง (2531) “งานประเพณีถือศีล-กินเจ” (แผ่นพับ)
- ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง (2543) “กำหนดการงานพิธีกรรมถือศีลกินเจ” (แผ่นพับ)
- ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง (2545) “ประเพณีกินผัก” (แผ่นพับ)
- ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง (2546) “ถือศีลกินผัก” (แผ่นพับ)
- ศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก็ง (2548) “ประเพณีถือศีลกินผัก” (แผ่นพับ)
- ศิริพร ฐิตะฐาน (2548) “แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในสังคม” ใน *เอกสารการสอนชุด
วิชาความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย* พิมพ์ครั้งที่ 7 หน่วยที่ 1 หน้า 1-39 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- สนิท สมักรการ (2549) *มานุษยวิทยากับการพัฒนาสังคม* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต (2540) *ประเพณีกินผัก* ภูเก็ต โรงพิมพ์วิเศษ
- สมบุรณ์ สุขสำราญ (2548) “ความเชื่อและพิธีกรรมแบบจีนในสังคมไทย” ใน *เอกสารการสอน
ชุดวิชาความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย* พิมพ์ครั้งที่ 8 หน่วยที่ 13 หน้า 555-598
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536) *ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส
พรินติ้ง เฮาส์
- สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ (2549) *สังคมศาสตร์กับการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

- สร้อย เพชรรักรักษ์ (2545) “ศาลเจ้า คน และก๋ง: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและเทพเจ้าผ่านพิธีกรรมกินเจ ศาลเจ้าโหล่บ้านปากกะแคะ” รายงานวิจัย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550) “สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาจากมุมมองของสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา* หน้าที่ 1 หน้า 1-60 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- สุจิตต์ วงษ์เทศ (2546) “อยุธยาขยั้งฟ้า” ใน *ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2 พิเศษพรินทร์ติ้งเซ็นเตอร์*
- สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล (2545) “ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว* พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้าที่ 8 หน้า 1-46 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- สุรวุฒิ ปัดไธสง (2540) “เอกสารการสอนวิชารัฐศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ” บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุวัฒน์ จูธารณณ์ และเจริญญา เจริญสุกใส (2545) “แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว* พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้าที่ 67-135 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- เสฐียร โกเศศ (2515) *ประวัติศาสตร์โลกสมัยโบราณ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บรรณาการ
- เสถียร โพธิ์นันทะ (2512) *ปรัชญามหายาน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บรรณาการ
- _____ . (2529) *ประวัติการกินเจเดือนแก้ว* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น
- เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2542) “การศึกษาพฤติกรรมกรรมกรนับถือศาลเจ้าและประเพณีกินผัก/การถือศีล-กินเจ ของประชาชนในพื้นที่จังหวัด พังงา ภูเก็ต ตรัง กระบี่ และระนอง” กรุงเทพมหานคร สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- _____ . (2543) “การศึกษาม้าทรงของศาลเจ้าในจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต” กรุงเทพมหานคร สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2550) *วิถีจีนไทยในสังคมสยาม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
- อคิน รพีพัฒน์ (2551) *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรินทร์ติ้งเฮาส์
- อมรา ศรีสุชาติ (2544) *สายรากภาคใต้ ภูมิลักษณะ รูปลักษณะ จิตลักษณะ* สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

- Biesanz, Mavis Hiltunen and Biesanz, John. (1978) *Introduction to Sociology*. 3 rd ed. Englewood Clift, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536) *ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์
- Caplow, Theodore (1975). *Sociology*. 2 nd. ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536) *ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย* กรุงเทพมหานคร โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์
- Conklin, John E. (1984). *Sociology An Introduction*. New York: Macmillan Publishing Co., Inc.
- Durkheim, Emile. (1971). *The Elementary Forms of Religious Life : A study in Religious Sociology*. London: George Allen and Unwin.
- Geertz, Clifford. (2000) "Religion as a Cultural System." In *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books อ้างถึงใน อकिन รพีพัฒน์ (2551) *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ* หน้า 76, 83 กรุงเทพมหานคร โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์
- Goodrich, L. Carrington. *ประวัติศาสตร์จีน* แปลจาก A Short History of The Chinese people. โดย ส. ศิวรักษ์ (2550) กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์เคล็ดไทย
- MC Intosh and Goeldner. (1995) *Tourism Principle, Practices, Philosophers*. 7 th ed. New York: John Wiley & Son. อ้างถึงใน บุญหลิบ พานิชชาติ และอุไร มุกประดับทอง (2545) "ความเป็นมาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว* พิมพ์ครั้งที่2 หน่วยที่ 1 หน้า 1-64 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- Popeonoe, david. (1980). *Sociology*. 4 th Ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2536) *ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์
- Tyler, Sir Edward Burnett. (1871). *Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Art, and Custom*. London: J. Murry อ้างถึงใน อकिन รพีพัฒน์ (2551) *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. การสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ระดับลึก มีจำนวนรวม 18 คน ดังนี้

1. นายดิโรจน์ เลิศเอกกุล อายุ 70 ปี เสมียนศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง ผู้ประกอบศาสนพิธี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
2. นายบันลือ นนทราช อายุ 41 ปี เป็นผู้ดูแลศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง และเป็นผู้ดูแลห้องตำหนักใน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
3. นายสมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ อาชีพนักธุรกิจ สวดกั้วอาวุโสของศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
4. นายเน้ง เลิศกิจสมบูรณ์ อายุ 80 ปี ผู้อาวุโส และช่างแกะสลักเทวรูปองค์พระต่างๆ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2550 ณ. ร้านแก้วโอสถ ถนนปฎิภัทธ์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
5. นายทวี เอ่งฉ้วน อายุ 80 ปี ผู้อาวุโส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
6. นายชวดจ้าย นาวารักษ์ อายุ 66 ปี ผู้อาวุโส สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
7. นายชนสิน ภูธร อายุ 62 ปี ผู้มีประสบการณ์ด้านการประกอบพิธีกรรม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. บริเวณพื้นที่จัดพิธีกรรมลุยไฟสะพานหิน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. นายเมษา วชิรสกุลวงศ์ อายุ 53 ปี ผู้มีประสบการณ์ด้านการประกอบพิธีกรรม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. บริเวณพื้นที่จัดพิธีกรรมลุยไฟสะพานหิน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
9. นายสมพร จันท์สัทธรรม อายุ 52 ปี อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้มีประสบการณ์ด้านการประกอบพิธีกรรม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
10. นายธีรวุธ ศรีตุลารักษ์ อาชีพนักธุรกิจ ประธานมูลนิธิจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
11. นายสมพร ชุ่มพงษ์ อายุ 52 ปี อาชีพนักธุรกิจด้านบัญชีและที่ปรึกษาด้านภาษีอากร เลขานุการมูลนิธิจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
12. นายสวิต ดวงตะวัน อายุ 70 ปี กรรมการมูลนิธิจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง
13. นายประนอม บุญเกิด อายุ 58 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายร้านค้า สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าโป้เก็ง

14. นายวีรภัทร เอื้ออานนท์ อายุ 32 ปี อาชีพมัคคุเทศก์ เป็นล่อจู้ช่วยงานประเพณีกินผักประจำปี พ.ศ. 2550 ของศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง

15. นายอรณพ นพเก้า อายุ 45 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายม้าทรง และฝ่ายพิธีกรรม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง

16. นางเชียนจู้ แซ่เอ็ง อายุ 70 ปี ม้าทรงองค์พระเทียนซ่งเส็งไ้ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง

17. นายปรีชา สามีคิตี อายุ 32 ปี เป็นม้าทรงองค์พระสี่ฮู้ฮ้องเอี้ย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง

18. นายอนุวัติ เอี่ยมสิน อายุ 33 ปี เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต ม้าทรงองค์พระฮ้องซุ่นไ้เต๋สาย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2550 ณ. ศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง

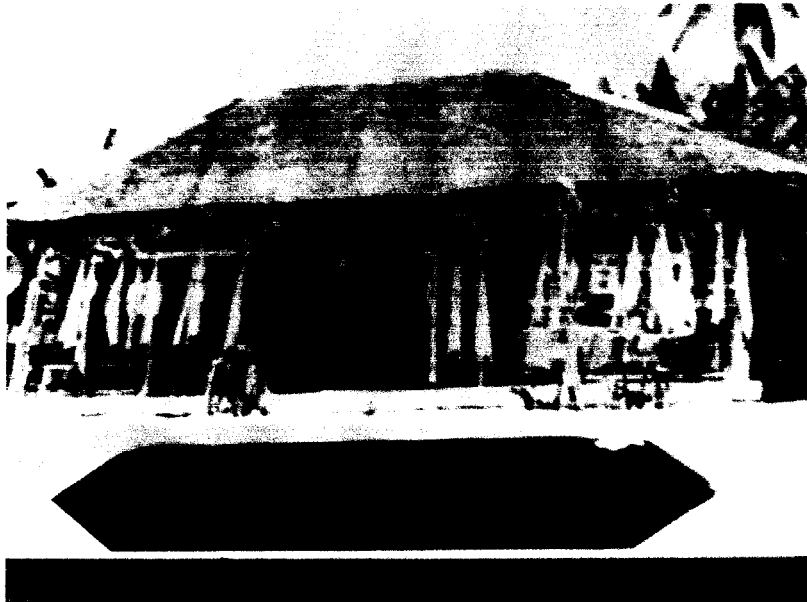
2. การสนทนากลุ่ม.

จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2550 เวลา 15.00 น. ถึง 18.00 น. โดยใช้สถานที่บ้านเลขที่ 239/2 ซอยภูธร อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต (ฝั่งตรงข้ามศาลเจ้าจู้ย๋ตุ๋ยเต้าไ้เก้ง) ซึ่งมีผู้ร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 8 คน ประกอบด้วย

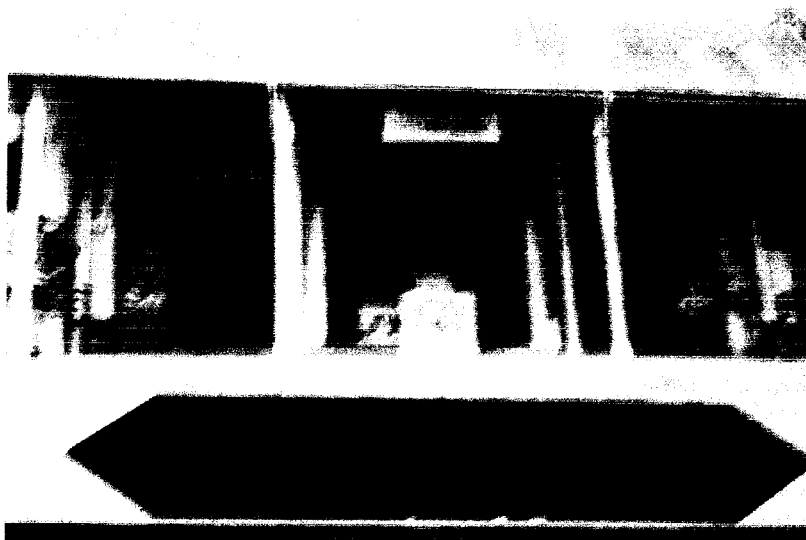
1. นายประวิทย์ อธิยนนทวิทย์ อายุ 52 ปี กรรมการฝ่ายฮวดกั้ว
2. นายสิงห์โต อเนกลาก อายุ 52 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายฮวดกั้ว
3. นางสาวอำไพ ลิมนะอนันต์กุล อายุ 56 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายรับบริจาคสิ่งของ
4. นายวิรัช อภิญญาณ อายุ 48 ปี กรรมการช่วยงานทั่วไป
5. นายอนุรักษ์ หงษ์วงศ์ไพศาล อายุ 67 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายพิธีกรรม
6. นายจรัส วรรณกุล อายุ 58 ปี กรรมการช่วยงานฝ่ายพิธีกรรม
7. นายอรุณ ดิยพงษ์วัฒนา อายุ 58 ปี กรรมการฝ่ายพิธีกรรม
8. นายวิโรจน์ รัตนวิสุททธิกุล อายุ 56 ปี ม้าทรงองค์พระเหล่าเอี้ย

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบ

1. ภาพประกอบ บทที่ 4 ตอนที่ 1 บริบทของศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง

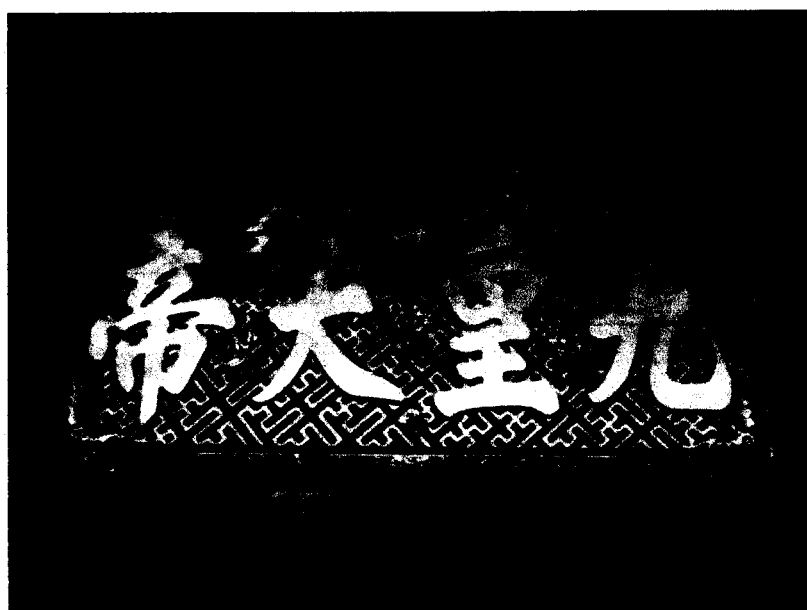
ภาพที่ 1 ศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง เมื่อปี พ.ศ. 2454

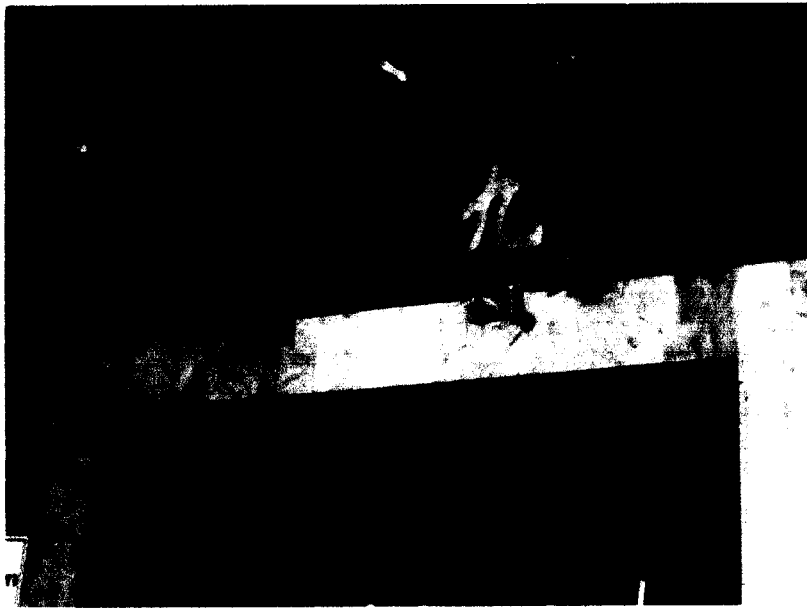
ภาพที่ 2 ศาลเจ้าจู้ต๋วยเต้าโบ้เก้ง หลังคามุงด้วยสังกะสี เมื่อปี พ.ศ. 2505

ภาพที่ 3 ศาลเจ้าจู้ซู่เต๋ำโบ้เก็งในปัจจุบัน

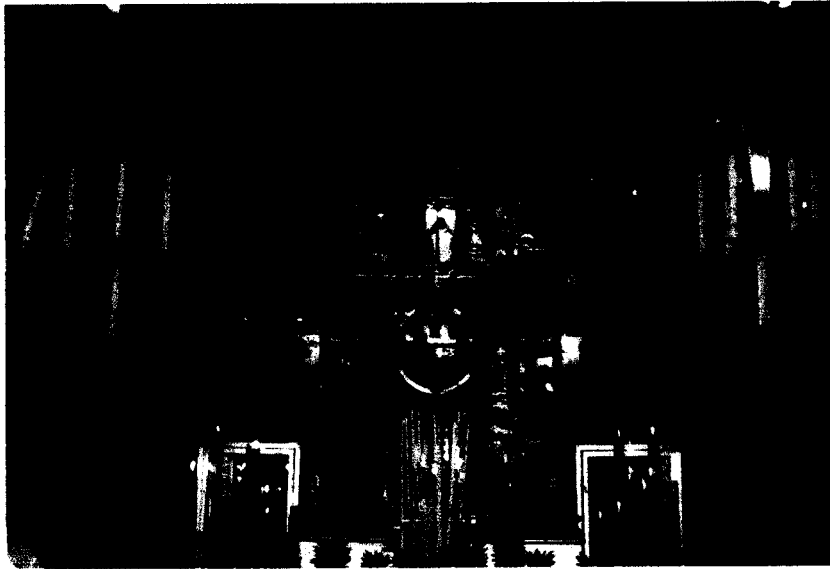
ภาพที่ 4 แผ่นป้ายชื่อ “กิวอ๋องไต้เต” เหนือกรอบประตูกลาง

ภาพที่ 5 แผ่นป้ายเหนือกรอบประตูห้องประทับของคักว้อองใต้เต

ภาพที่ 6 ม่านสีเหลืองปิดกั้นหน้าห้องประทับของคักว้อองใต้เตในงานประเพณีกินผัก

ภาพที่ 7 พระราชวังจำลองขององค์หยกฮ่องกง

ภาพที่ 8 แทนบูชาองค์พระเตียนฮู่หง่วนไส่

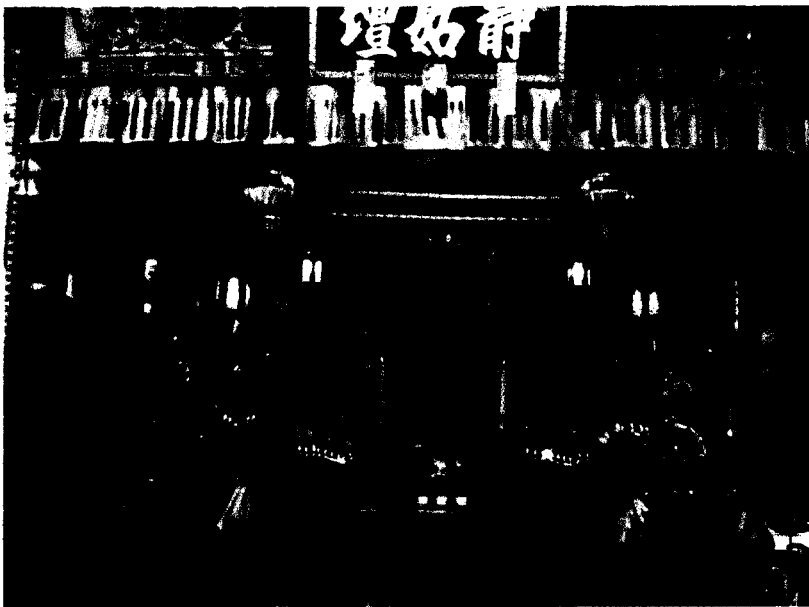
ภาพที่ 9 ผ้าฉายสีเหลืองเหนือแท่นบูชาองค์พระเศียนสู่หังวน โต้ย

ภาพที่ 10 ตู้เก็บอาวุธ

ภาพที่ 11 แทนบูชาตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง บริเวณเสาโกเต้ง

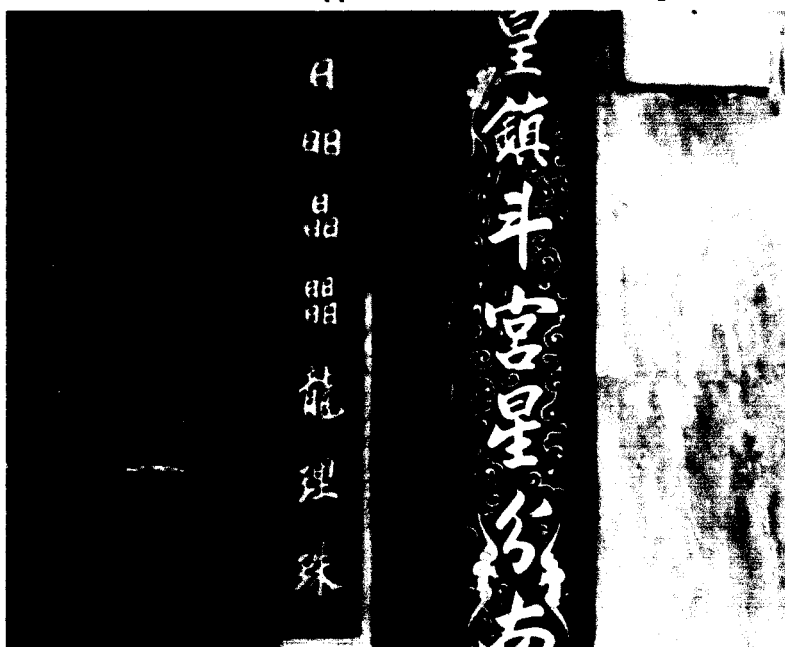

ภาพที่ 12 แทนบูชาสำหรับม้าทรงหญิง

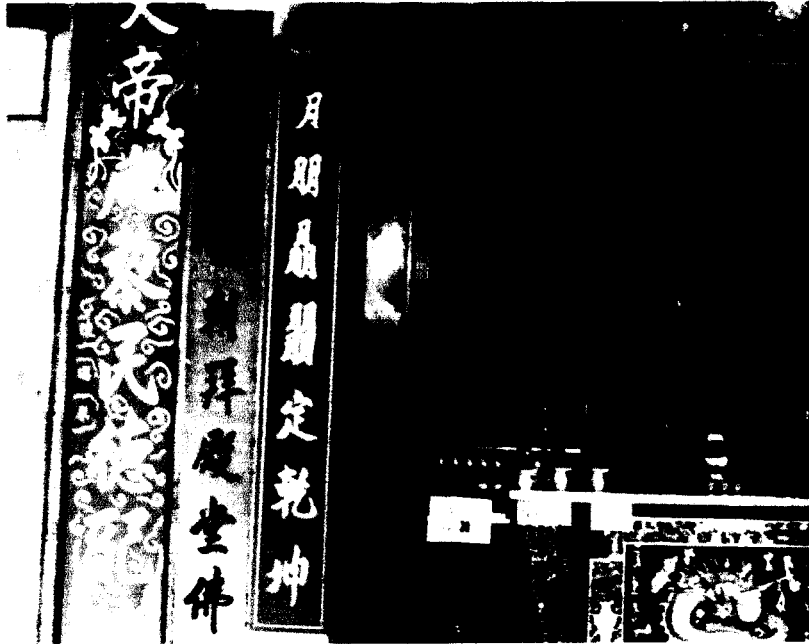

ภาพที่ 13 ประติมากรรมรูปมหาเสนาบดีตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านโคกทางขึ้นศาลเจ้า

2. ภาพประกอบ บทที่ 4 ตอนที่ 2 ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักของ
บรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

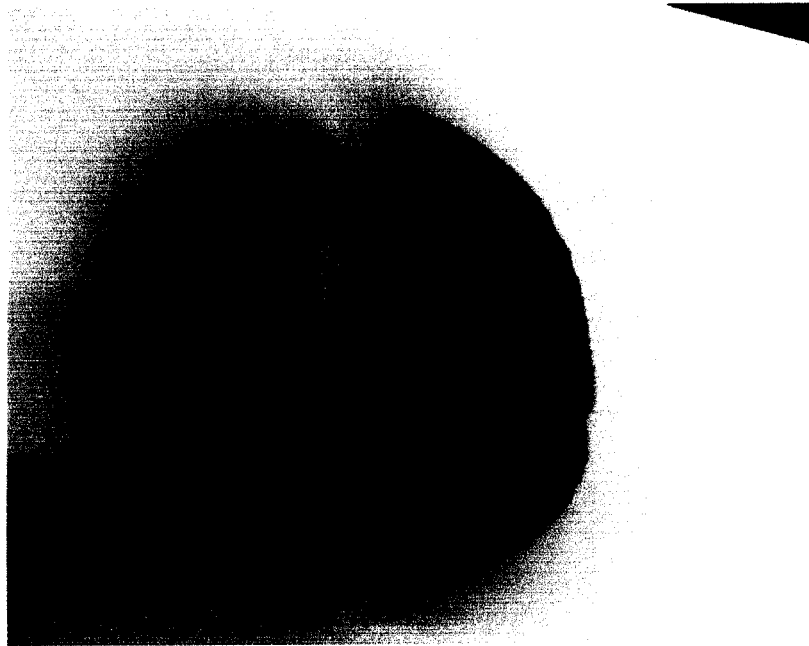

ภาพที่ 14 บทกลอนคู่บนแผ่นป้ายแรก อยู่ทางด้านซ้ายของประตูกลาง

ภาพที่ 15 บทกลอนคู่บนแผ่นป้ายที่สอง อยู่ทางด้านขวาของประตูกลาง

3. ภาพประกอบ บทที่ 4 ตอนที่ 3 การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีน
ในจังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ 16 ไม้ไป๋ชี่ ที่ใช้สำหรับการเสีงทาย

ภาพที่ 17 เอี่ยมปี่ และ สู้จ้อย

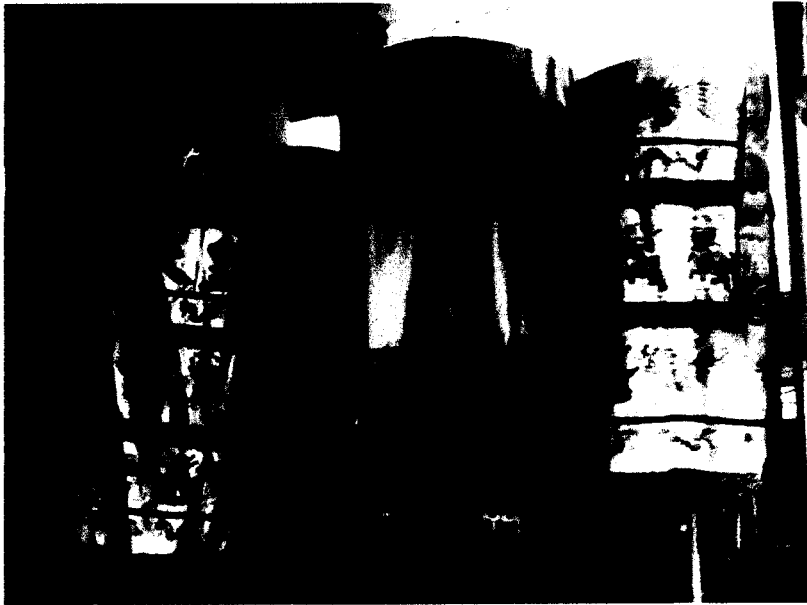
ภาพที่ 18 จิวู้ หรือแผ่นกระดาษยันต์

ภาพที่ 19 ตัวเหล็กน หรือ เกี้ยวหามขนาดใหญ่สำหรับองค์ก๊วอ่องไต่เต่

ภาพที่ 20 การใช้ออเล้งหรือรงค้ำปิดกั้นขณะอัญเชิญองค์ก๊วอ่องไต่เต่

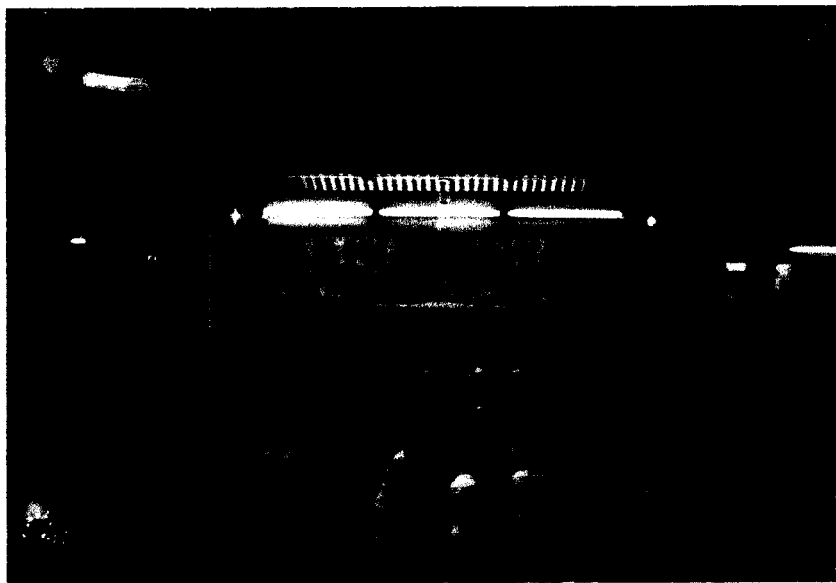
ภาพที่ 21 เหนี่ยวสั่ว หรือ ฉัตรจีน

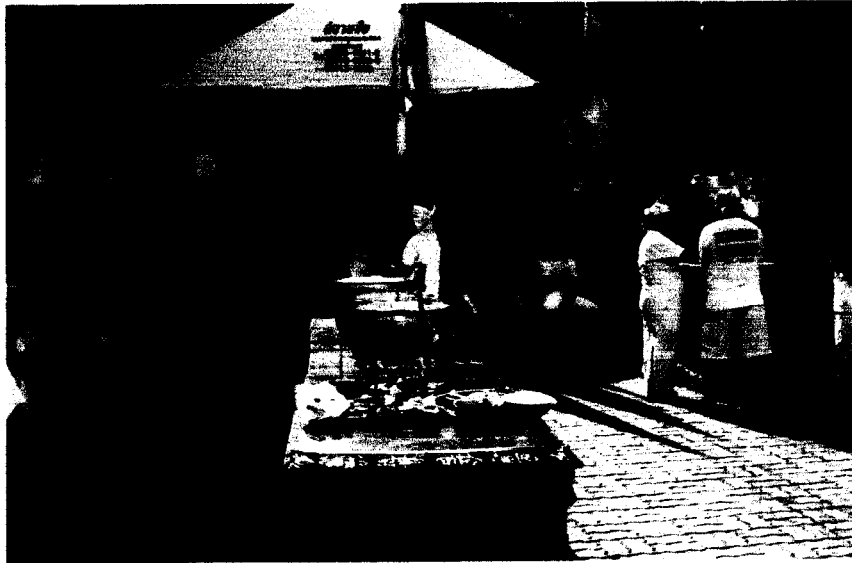
ภาพที่ 22 หง่อเอี้ยเท่า หรือแม่ทัพของกองทัพสวรรค์ทั้ง 5 ทิศ

ภาพที่ 23 ชาวค้ำกำลังประกอบพิธีกรรมฉ้าวเอ็ชรอบกองกระดาษทอง

ภาพที่ 24 ธง 5 สีซึ่งเป็นสัญลักษณ์กองทัพสวรรค์ 5 ทิศ ปักอยู่ที่เสาอาคารศาลเจ้า

ภาพที่ 25 อาหารต่างๆที่นำมาร่วมในพิธีกรรมใช้ก๋วน

ภาพที่ 26 ผู้มีจิตศรัทธาร่วมติดทองคำเปลวที่เสาโกเต้ง

ภาพที่ 27 เจ้าหน้าที่ฝ่ายศาสนพิธีทำการสักการะองค์เทพประจำทวารประตู

ภาพที่ 28 ตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง กำลังถูกอัญเชิญขึ้นสู่ยอดเสาโกเต้ง

ภาพที่ 29 ม็องจิน ซึ่งใช้ตีขนะอัญเชิญตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง

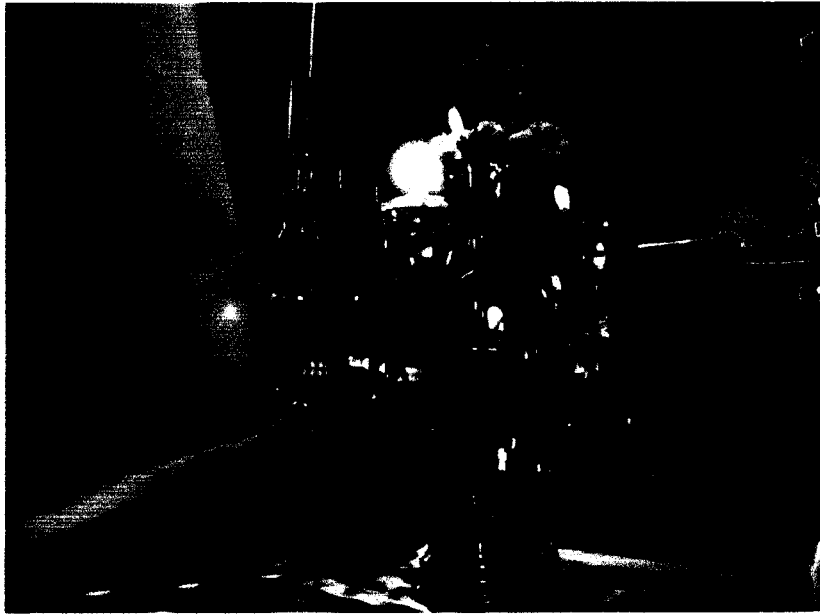
ภาพที่ 30 ผู้คนแข่งชิงกิ่งไผ่ขณะประกอบพิธีกรรมลงเสาโกเต้ง

ภาพที่ 31 เสมียนศาลเจ้ากำลังอ่านสาสน์เชื้อเชิญองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์

ภาพที่ 32 เต้าเต็ง ซึ่งบรรจุถึงของสำคัญต่างๆ

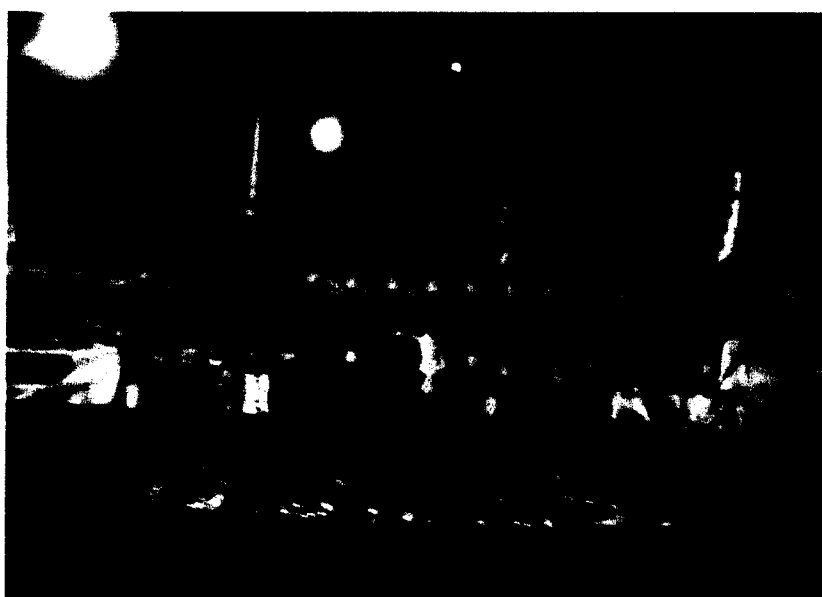
ภาพที่ 33 ชิคแซ่เต็ง หรือตะเกียงน้ำมัน 7 ดวง แทนดาวประจำวันทั้ง 7 ดวง

ภาพที่ 34 เด็กเกี่ยม หรือกระบี่ไม้ไผ่

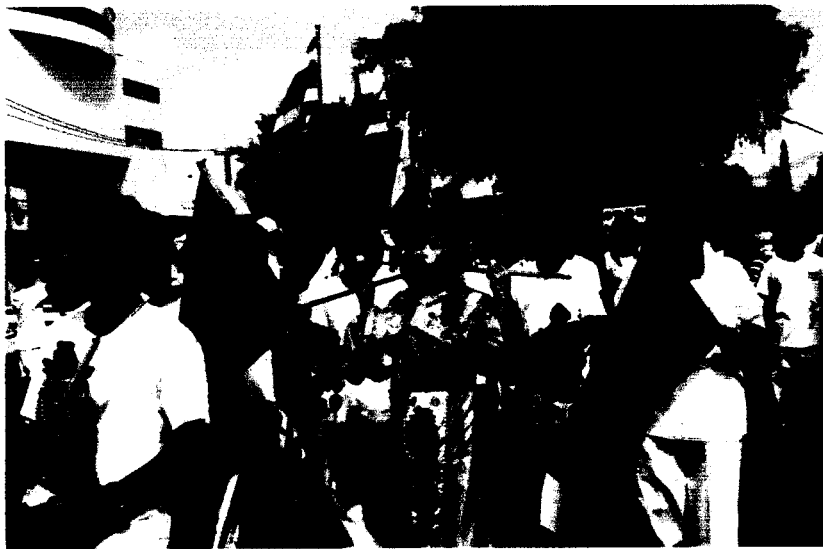
ภาพที่ 35 พิธีกรรมอัญเชิญองค์หล้าจีนปักเต้า

ภาพที่ 36 กองไฟในพิธีกรรมโก้ยโห้ย หรือพิธีกรรมลุยไฟ

ภาพที่ 37 ไข่เป็ช หรือเกี้ยวหามขนาดเล็กที่ไม่มีหลังคา

ภาพที่ 38 องค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงใช้เหล็กแหลมทิ่มแทงตนเองในขบวนอ้วกั๊ง

ภาพที่ 39 การใช้อาวุธทำร้ายร่างกายตนเองขององค์พระที่ประทับในร่างม้าทรง

ภาพที่ 40 ชุดแผ่นป้ายที่ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าอาคารศาลเจ้า

ภาพที่ 41 ชุคกลองโลก้อ และสิงโตจีน

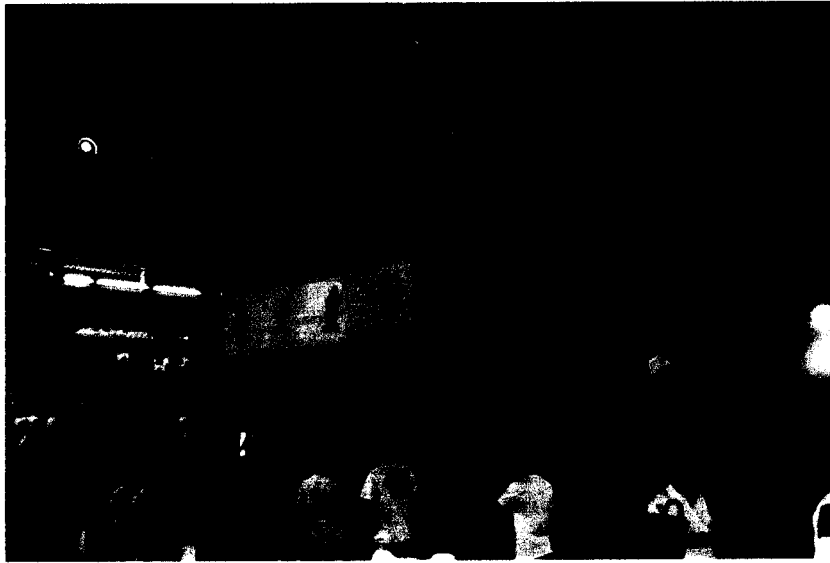
ภาพที่ 42 การอัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์ โดยมีฉัตรจีนเป็นเครื่องประกอบ

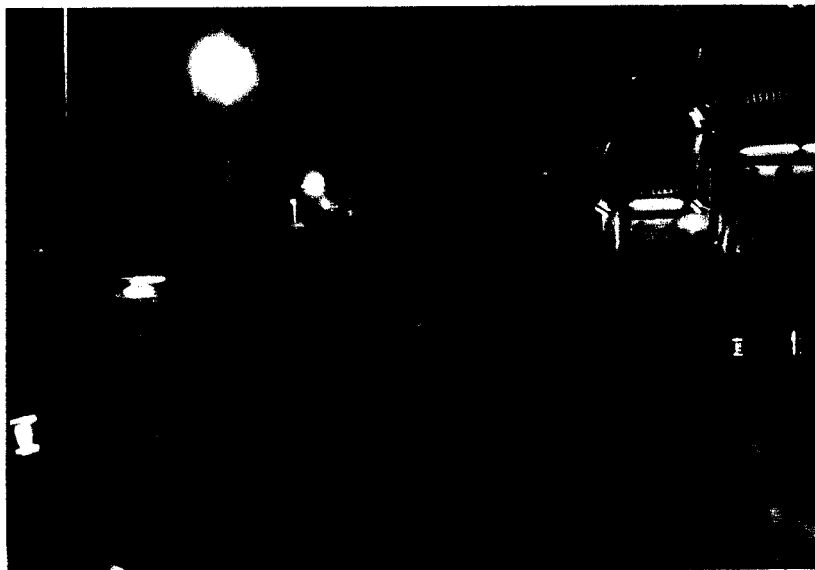
ภาพที่ 43 ผู้คนตั้งโต๊ะบูชายรับเสด็จองค์กวีอ่องไต่เต้ตลอดเส้นทางขบวนอิวแก๊ง

ภาพที่ 44 การจุดประทัดจำนวนมากในขบวนอิวแก๊ง

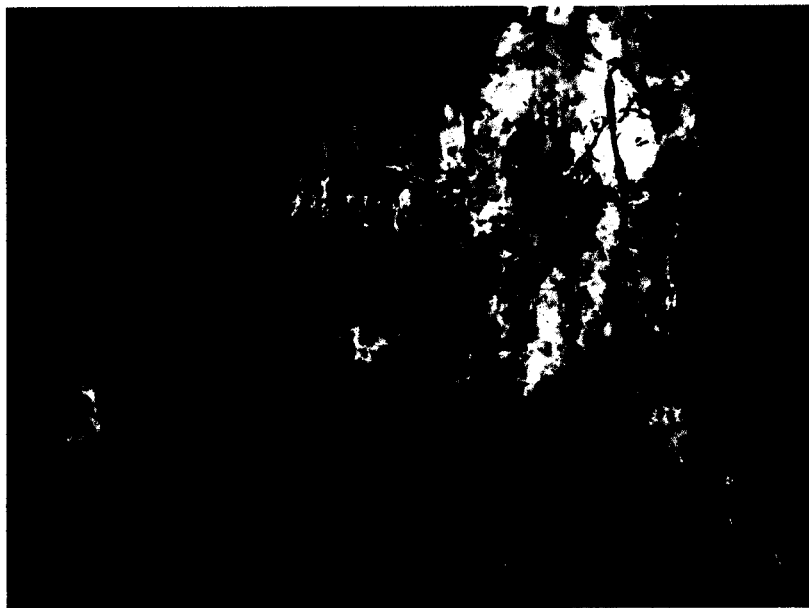
ภาพที่ 45 ประรำพิชยกพื้นสูงในพิธีกรรมปายจิคแซ้

ภาพที่ 46 สะพานสะเดาะเคราะห์

ภาพที่ 47 พิธีบูชาหล่าว๋ายอิ้ว

ภาพที่ 48 ราชวังจำลองถูกนำไปเผาไฟ ในการส่งเสริมองค์หยกฮ่องกงแต่

ภาพที่ 49 พิธีกรรมส่งเสด็จองค์แก้วย่องใต้ใต้ บริเวณสะพานหิน

ภาพที่ 50 อั้งปิ้งที่ล้อมรอบกองกระดาษทอง

4. ภาพประกอบ บทที่ 4 ตอนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต
ที่ปรากฏในปัจจุบัน

ภาพที่ 51 การปรุงอาหารในโรงครัวของศาลเจ้า

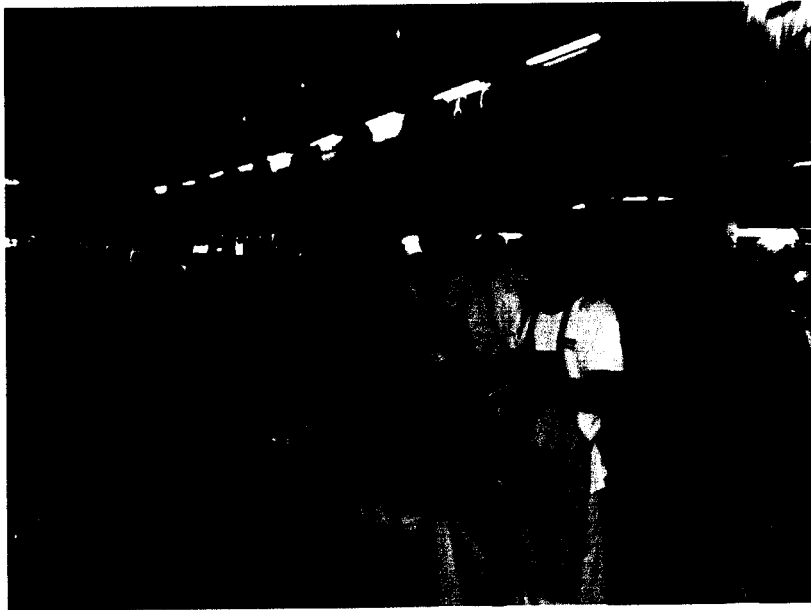
ภาพที่ 52 ผู้คนนำปิ่นโตไปรับอาหารจากศาลเจ้า

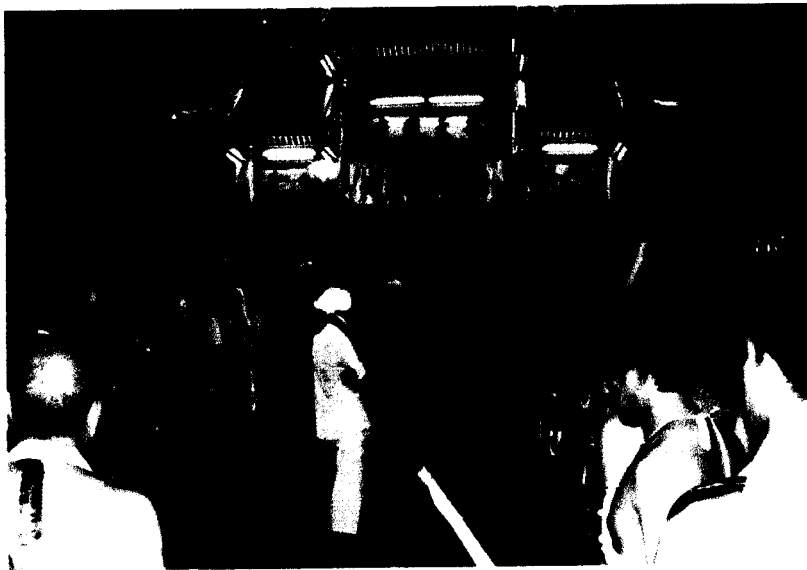
ภาพที่ 53 ผู้คนไปรับประทานอาหารที่ศาลเจ้า

ภาพที่ 54 ร้านค้าบริเวณถนนระนองที่คลาคล่ำไปด้วยผู้คนในยามค่ำคืน

ภาพที่ 55 การโฆษณาสินค้าที่หลากหลายของร้านค้าต่างๆ

ภาพที่ 56 การปูพื้นด้วยแผ่นกระดาษทองเพื่อต้อนรับองค์หล้าจีนปักเต้า

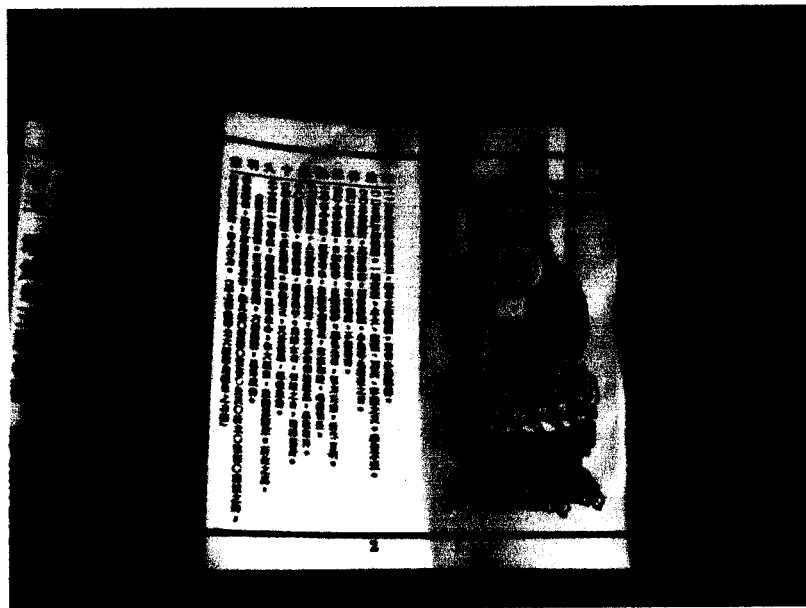
ภาพที่ 57 การแทงกระพุงแก้มขององค์พระที่ประทับร่างม้าทรง

ภาพที่ 58 สีสันขององค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงหญิง

ภาพที่ 59 ชุดทรงที่สวยงามขององค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงหญิง

ภาพที่ 60 หนังสือบทสวดมนต์ที่ใช้ในแทนบูชาสำหรับม้าทรงหญิง

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

Guideline ชุดที่ 1

แผ่นที่ 1/2

**แบบสัมภาษณ์ระดับลึก เรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต: กรณีศึกษา
ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง”**

(สำหรับสัมภาษณ์ม้าทรงของศาลเจ้า และกรรมการมูลนิธิจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง)

1. เกริ่นนำ

- 1.1 แนะนำตนเอง
- 1.2 แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
- 1.3 ขออนุญาตอัดเทป ถ่ายภาพ และจดบันทึก

2. คำถามสร้างความคุ้นเคย

2.1 จำนวนปีที่ทำหน้าที่ม้าทรง/กรรมการมูลนิธิ.....ปี แรงจูงใจหรือเหตุผลที่ทำให้
เข้ามาทำหน้าที่นี้

.....
.....
.....

2.2 ความภาคภูมิใจที่มีในการปฏิบัติหน้าที่.....

.....
.....
.....

2.3 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต.....

.....
.....
.....

3. คำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 ประวัติความเป็นมาของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

Guideline ชุดที่ 1

3.2 วัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.3 การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.4 การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพื่อการส่งเสริมประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต.....

.....
.....
.....
.....
.....

4. อื่นๆ กล่าวคำอำลา ขอบคุณ มอบของที่ระลึก

สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่...../...../.....เวลา.....

Guideline ชุดที่ 2

แผ่นที่ 1/2

**แบบสัมภาษณ์ระดับลึก เรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต:
กรณีศึกษาศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง”
(สำหรับสัมภาษณ์ผู้รู้และผู้ดำเนินการประกอบพิธีกรรม)**

1. เกริ่นนำ

- 1.1 แนะนำตนเอง
- 1.2 แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
- 1.3 ขออนุญาตอัดเทป ถ่ายภาพ และจดบันทึก

2. คำถามสร้างความคุ้นเคย

2.1 จำนวนปีที่ปฏิบัติงานด้านพิธีกรรม.....ปี ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญในพิธีกรรม

.....
.....
.....

2.2 สิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม.....

.....
.....
.....

2.3 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการประกอบพิธีกรรม.....

.....
.....
.....

3. คำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 ประวัติความเป็นมาของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

Guideline ชุดที่ 2

แผ่นที่ 2/2

3.2 วัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.3 การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.4 การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพื่อการส่งเสริมประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต.....

.....
.....
.....
.....
.....

4. อื่นๆ กล่าวคำอำลา ขอบคุณ มอบของที่ระลึก

สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่...../...../.....เวลา.....

Guideline ชุดที่ 3

แผ่นที่ 1/2

แบบสัมภาษณ์ระดับลึก เรื่อง “ปรากฏการณ์ใหม่ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต:

กรณีศึกษาศาลเจ้าผู้ช่วยเต้าโบ้เก้ง”

(สำหรับสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ร่วมงานประเพณีกินผักอย่างต่อเนื่องติดต่อกันมายาวนาน)

1. เกริ่นนำ

- 1.1 แนะนำตนเอง
- 1.2 แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
- 1.3 ขออนุญาตอัดเทป ถ่ายภาพ และจดบันทึก

2. คำถามสร้างความคุ้นเคย

2.1 เข้าร่วมงานประเพณีกินผักครั้งแรกเมื่อ.....
 ที่ศาลเจ้า..... เหตุผล.....

2.1 ความประทับใจที่มีต่อประเพณีกินผัก.....

2.2 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากอดีตที่ผ่านมา.....

3. คำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 ประวัติความเป็นมาของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

Guideline ชุดที่ 3

วัตถุประสงค์ของประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

การสืบสานประเพณีกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

การเปลี่ยนแปลงของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆเพื่อการส่งเสริมประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต.....

.....
.....
.....
.....
.....

4. อื่นๆ กล่าวคำอำลา ขอบคุณ มอบของที่ระลึก

สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่...../...../.....เวลา.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมชาย มนูญทรัพย์
วัน เดือน ปีเกิด	11 กุมภาพันธ์ 2499
สถานที่เกิด	อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
ประวัติการศึกษา	ร.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	บริษัทมหาชน การบินไทย จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
ตำแหน่ง	Supervisor